BESTSELLER INTERNAȚIONAL
CARLA GUELFENBEIN
Femeia vieții mele
Autoarea romanului *Cu tine în depărtare*, distins cu PREMIUL ALFAGUARA 2015
„Subtilă, vizionară și plină de compasiune."
J.M. Coetzee
buzz BOOKS

BESTSELLER INTERNAȚIONAL
CARLA GUELFENBEIN
Femeia vieții mele
Autoarea romanului *Cu tine în depărtare*, distins cu PREMIUL ALFAGUARA 2015
„Subtilă, vizionară și plină de compasiune.“ J.M. Coetzee
buzz BOOKS

PARTEA ÎNTÂI
DECEMBRIE 2001
1
2
3
4
PARTEA A DOUA
VARA, 1986
5
JURNALUL CLAREI
6
7
JURNALUL CLAREI
8
JURNALUL CLAREI
9
JURNALUL CLAREI
10
JURNALUL CLAREI
11
12
13
14
JURNALUL CLAREI
15
JURNALUL CLAREI
16
17

18
JURNALUL CLAREI
19
JURNALUL CLAREI
20
JURNALUL CLAREI
21
PARTEA A TREIA
ÎNTOARCEREA
22
23
24
25
26
27
28
MULȚUMIRI

buzz
BOOKS

Cărțile despre care toată lumea vorbește!

O colecție cosmopolită, locul de întâlnire a celor mai noi
opere de ficțiune contemporană – romane aflate în topurile
internaționale, premiate, ecranizate sau în curs de ecranizare,
traduse în zeci de limbi – cărți provocatoare,
pe care abia aștepți să le citești

Carla Guelfenbein s-a născut la Santiago de Chile. A studiat biologia la Universitatea din Essex, Anglia, specializarea Genetica populației. Mai târziu a studiat designul la Martin's School of Art. La întoarcerea în Chile a lucrat la agenția de publicitate BBDO şi a fost directoare artistică şi editor de modă la revista *Elle*. Este autoarea romanelor *Reversul sufletului* (*El revés del alma*, 2002), *Femeia vieții mele* (*La mujer de mi vida*, 2005), *Restul e tăcere* (*El resto es silencio*, 2008), *Înotând goale* (*Nadar desnudas*, 2012) şi *Cu tine în depărtare* (*Contigo en la distancia*, 2015), pentru care i s-a acordat Premiul Alfaguara. Opera Carlei Guelfenbein a fost tradusă în peste cincisprezece limbi de editurile cele mai prestigioase din lume, fiind foarte apreciată de public şi de critica națională şi internațională.

CARLA
GUELFENBEIN

Femeia vieții mele

Traducere din limba spaniolă și note
LAVINIA SIMILARU

La mujer de mi vida
Carla Guelfenbein
Copyright © 2005 Carla Guelfenbein
Toate drepturile rezervate

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România

tel: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372;

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Femeia vieții mele

Carla Guelfenbein

Copyright © 2017 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii

Redactor: Florentina Nica

Corector: Emilia Achim

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare şi prepress: Anca Suciu

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată

de Cristina Vidraşcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GUELFENBEIN, CARLA

Femeia vieții mele / Carla Guelfenbein; trad.: Lavinia Similaru – Bucure□ti: Litera, 2017

ISBN 978-606-33-1938-9

ISBN EPUB 978-606-33-6334-4

I. Similaru, Lavinia (trad.)

821.111(94)-31=135.1

Pentru părinții și copiii mei
Isidoro, Eliana, Micaela și Sebastián

Antonio cântă, Theo cântă, eu cânt. Totul se iveşte şi dispare pe drum, grădinile cu pavilioanele lor, bulevardele cu castani, frunzele mângâiate de lumină. Anglia alunecă în faţa noastră ca o cortină pasageră. Mă las în voia bucuriei de a exista, a plăcerii de a fi prieteni. Nu am multe certitudini, dar un lucru e sigur, faptul că suntem trei, şi tezaurul acesta de timp ce se întinde vast în faţa noastră este puternic şi este al nostru.

Jurnalul Clarei, iulie 1986

PARTEA ÎNTÂI

DECEMBRIE 2001

1

Doi bărbaţi au strecurat sicriul lui Antonio în adâncul gropii şi l-au acoperit cu pământ. Clara a recuperat o floare albăstruie şi a aruncat-o pe mormânt. Am vrut s-o îmbrăţişez, dar ceva din ea m-a oprit. Mai degrabă, totul din ea m-a oprit. Mi-am vârât mâinile în buzunare ca să-mi stăpânesc impulsul de a o strânge în braţe. Vântul a căpătat o asprime hibernală, şi în depărtare, pe lac, au început să se işte valuri furioase. Un fulger a anunţat furtuna. Am coborât muntele pe o potecă acoperită cu iederă; Clara în faţă, cu capul sus şi cu o expresie impenetrabilă. De n-ar fi fost ploaia, s-ar fi zis că eram un grup de turişti. Am încetinit ca să mă desprind de ceilalţi. Cuiva care mi-ar fi scrutat tăcerea şi m-ar fi întrebat ce fac acolo n-aş fi putut să-i spun că Antonio fusese cel mai bun prieten pe care l-am avut vreodată, că ne trădaserăm în urmă cu cincisprezece ani şi că de atunci nu ne mai văzuserăm.

După o curbă adâncă a drumului, mica noastră caravană s-a oprit. Clara m-a privit. Aşteptasem toată ziua să-mi acorde atenţie, însă în clipa aceea n-am ştiut ce să fac văzându-i ochii aţintiţi într-ai mei. După câteva secunde, şi-a reluat mersul. N-a izbutit să facă doi paşi, că o substanţă gălbuie i-a ţâşnit din gură. Maică-sa a încercat în van s-o susţină, în vreme ce noi toţi, uluiţi, am rămas uitându-ne la Clara cum cade în noroi. Nu mi-am imaginat niciodată că poate să doară ceva atât de rău.

2

Cu trei zile înainte luasem un avion spre Chile. Era prima oară când călătoream în țara lui Antonio şi a Clarei. Avusesem de multe ori ocazia să mă duc ca reporter, dar întotdeauna m-am descurcat ca s-o evit, ca să ocolesc amintirile. Au fost ani în care mi-am umplut memoria cu trăiri de moment. Totuşi, un singur gest a fost de-ajuns pentru ca hotărârea să mi se ducă pe apa sâmbetei. Un gest pe care l-am observat neputincios, ca pe un fenomen natural, catastrofal, inevitabil. Am ştiut-o imediat ce l-am auzit. Era la telefon, după cincisprezece ani, Antonio cu vocea lui insistentă.

– Theo, nu-ți aduci aminte de mine? a întrebat, când eu tăceam.

Curând, descumpănirea mea a lăsat loc întrebărilor convenționale. Ascultându-l vorbind, amintirile, bătând din aripile lor oțelite, au năvălit cu claritatea dintâi. Un moment m-am gândit să închid, însă n-am făcut-o. Poate m-a inspirat politețea, curiozitatea ori m-a împiedicat slăbiciunea. Nu doar că n-am închis telefonul, dar i-am mai şi acceptat invitația de a petrece Crăciunul în Chile.

Aş vrea să mă justific spunând că mai erau doar două săptămâni până la Crăciun şi că aveam să fiu probabil singur de sărbătorile acelea. Cu câteva zile în urmă, primisem un e-mail de la Rebecca, mama fiicei mele Sophie, în care îmi explica în sute de cuvinte, când zece ar fi fost suficiente, că anul acela Sophie nu putea petrece Crăciunul cu mine la Londra. Russell, texanul bogat cu care trăia la Jackson Hole, îşi sărbătorea împlinirea a şaizeci de ani. Crăciunul meu se vedea ca o călătorie iernatică prin aspectele cele mai groteşti ale vieții celor singuri şi divorțați.

Am acceptat fără să stau pe gânduri, fără să iau în calcul consecințele, fără să mă întreb de ce, după tot timpul acesta, Antonio mă invita la capătul lumii, cum l-a numit el. Am acceptat fără să-mi amintesc eforturile de a uita totul, fără să mă întreb măcar dacă şi Clara avea să fie acolo.

*

Peste două săptămâni închideam uşa apartamentului meu şi plecam spre Chile. Îndată ce am urcat în avion, am băut două pahare de whisky şi am luat o pastilă de dormit. Într-o după-amiază de 24 decembrie, după o escală la Santiago, am aterizat la Puerto Montt. În vreme ce îmi recuperam valiza de pe bandă, am ştiut că intensitatea cu care îmi tresălta inima era întemeiată. Nu eram pregătit pentru ceea ce mă aştepta. Pentru a mă întâlni

cu Clara şi cu atât mai puțin pentru a-i vedea împreună. De ce îmi ascunsese Antonio prezența ei?

Când am cunoscut-o, nu avea mai mult de douăzeci de ani. După cincisprezece ani, corpul ei de balerină era intact, iar trăsăturile delicate de atunci se transformaseră într-o maturitate ceva mai ascuțită. Am îmbrățișat-o cu măsură. Emoțiile îmi părăsiseră corpul, protejându-mă de ridicol.

– E incredibil să te avem aici, a zis şi m-a strâns cu putere.

Antonio m-a bătut de două ori cu palma pe spate şi apoi, ca pus în mişcare de un impuls, m-a îmbrățişat. Ne-am privit o clipă, scrutându-ne, dorind inconştient, sau poate pe deplin conştient, să fie celălalt mai deteriorat de acțiunea abrazivă a timpului. Antonio îşi păstrase înfățişarea impunătoare. Deşi nu se îngrăşase, o anumită greutate în mişcări te ducea cu gândul la o viață sedentară.

Ne-am urcat într-o maşină şi, curând, aeroportul a rămas în urmă. Am vorbit despre călătoria mea, despre locul spre care ne îndreptam şi despre cât de plăcut este să-ți petreci sărbătorile de sfârşit de an departe de oraşe. Clara şedea pe scaunul din spate, şi când mă întorceam ca să încerc să-i vorbesc, soarele după-amiezii ricoşa în ochelarii ei închişi la culoare şi mă împiedica să-i văd ochii. Imediat ce am avut ocazia, le-am povestit că am o fiică. Ba chiar le-am arătat şi o fotografie cu Sophie. Simțeam nevoia s-o fac. Voiam să ştie amândoi că nu sunt singur pe lume. În plus, doream să pun cărțile pe masă pentru ca şi ei să facă la fel. Totuşi, Antonio n-a spus nimic care să-mi dezvăluie ceva despre viața pe care o duceau, nici despre legătura care îi unea. A povestit anecdote în aparență nesemnificative, insistând asupra unor detalii care păreau să-i placă, dar care pentru mine erau lipsite de sens. Era ca şi cum aş fi intrat într-un labirint fără un fir ca să mă călăuzească din nou spre lumină. Între timp, Clara, cu un zâmbet senin care nu-i dispărea de pe buze, avea aerul că se bucură de descumpănirea mea, de cursele pe care, aidoma Minotaurului, Antonio mi le întindea, pentru ca eu, prada lui, să disper. I-am urmărit fiecare mişcare, pe ale amândurora, din secunda când i-am văzut în aeroport, aşteptând ca trupurile să li se atingă, ca o privire să scoată la iveală natura relației lor. Cel puțin am aflat că ea abandonase dansul şi că acum scria şi ilustra poveşti pentru copii. Mi-am amintit desenele care umpleau paginile jurnalului ei roşu, cel pe care îl ducea cu ea peste tot.

Şoseaua s-a prefăcut într-un drum de pământ abia trasat, suind şi coborând de-a lungul dealurilor cu păduri şi păşuni. Reşedinţele de vară au dispărut, ca să se ivească în schimb câte o cocioabă, de la a cărei unică fereastră doi ochi negri ne priveau trecând. După nenumărate cotituri şi obstacole, ne-am aflat pe culmea unui munte, unde se înălța o cabană din lemn. Jos, am observat întinderea albastră a unui lac.

M-am gândit că, aducându-mă în refugiul lui, în locul unde stătea cu Clara, poate că Antonio se răzbuna pe mine.

În cabană ne aşteptau Marcos, un vechi prieten al lui Antonio, pe care eu îl cunoscusem la Londra, şi Pilar, soția lui. Entuziasmul lui arăta, fără echivoc, că începuseră de ceva vreme celebrarea Crăciunului. Cabana nu era mare, deşi fereastra imensă ce dădea spre lac şi spre dealuri crea impresia de lărgime. Obişnuit cu ferestrele mici ale caselor rustice din țara mea, expunerea aceea neaşteptată mi-a provocat un sentiment de pudoare. O canapea cu numeroase perne colorate domina salonul. Pe unul dintre pereți atârna un fragment din elicea unui avion.

Marcos s-a năpustit asupra mea într-un gest necontrolat din pricina căruia a fost cât pe ce să-şi piardă echilibrul. Puloverul aruncat pe umeri şi contrastul dintre pielea lui bronzată şi părul des şi grizonant îi confereau o înfățişare de cuceritor matur, foarte diferită de cea a revoluționarului pe care îl cunoscusem la Londra.

După câteva momente, Antonio m-a însoțit în camera unde aveam să stau. Un singur tablou era acolo: o gravură care-l reprezenta pe Darwin într-o întrevedere cu băştinaşii din Patagonia. Două oglinzi ovale pe uşile unui dulap ne reflectau chipurile. În timp ce îmi scoteam câteva lucruri din valiză, Antonio s-a aşezat pe pat şi, privind pe fereastră, a zis:

– Nu ştiu de ce mi-am imaginat mereu asta.

– La ce te referi, la locul ăsta, la întâlnirea asta? am întrebat nedumerit.

– Trebuie să-ți fi citit cândva poemul pe care i l-a compus Horațiu celui mai bun prieten al său. Îi vorbea despre un loc, Taranto, unde îşi domoleşte lehamitea. Îți aminteşti?

– Da, oarecum. „Tu, care eşti în stare să mă întovărăşeşti până…“

– „Până la Gades şi până la Cantabrii cei nedeprinşi cu jugul[1]…“ Îți aduci aminte cum se termină?

– Adevărul e că nu.

– „Aici vei stropi cu o lacrimă meritată cenuşa caldă a poetului ce ți-a fost prieten“[2], a încheiat Antonio fraza.

– Tu şi tragediile tale. E clar că nu te-ai schimbat deloc, am zis.

El a izbucnit în râs şi s-a ridicat să mă îmbrățişeze.

– Din fericire, nu crezi? Anumite lucruri nu se schimbă niciodată, a spus cu o expresie satisfăcută.

3

Sunt sigur că fiecare moment conține momentele viitoare, doar că nu putem să le descifrăm. Abia când ne uităm în urmă devine vădită urzeala ascunsă a lucrurilor, şi în clipa aceea ne zicem că totul s-a întâmplat în felul cum *trebuia să se întâmple.* Un ochi mai atent, un ochi capabil să vadă ce este invizibil, ar fi perceput semnele. Însă, cu excepția cripticului dialog pe care l-am întreținut cu Antonio în după-amiaza aceea, nimic nu prevestea ceea ce avea să survină peste câteva zile.

Îndată ce Antonio m-a lăsat în cameră, am sunat-o pe Sophie ca să-i urez „Crăciun fericit!“. Entuziasmată, mi-a povestit că la petrecerea lui Russell aveau să fie focuri de artificii, muzicanți, iar drumul ce ducea spre râu avea să fie luminat cu steluțe colorate. M-a întrebat dacă în ziua aceea avea să primească darul de la mine sau dacă trebuia să aştepte până în ziua următoare. Cu forfota plecării în Chile şi zbuciumul pe care mi-l cauzase, uitasem să i-l trimit prin *courier*. Nu era prima oară când mi se întâmpla aşa ceva. Vocea i-a devenit tăioasă. Mi-am imaginat-o privind drept în față cu trufie de pe piedestalul celor opt ani ai ei. Mi-a spus că are ceva de terminat şi s-o sun mai târziu. Tonul lui Sophie şi acuzațiile ei mascate, atât de caracteristice adulților, m-au năucit. Nu era uşor să fii tată la distanță. Orice neglijență, orice cuvânt, materiale versatile şi reversibile în viața de zi cu zi, dobândeau o greutate pe care apoi îmi era dificil s-o contrabalansez.

Antonio, Marcos şi Pilar mă aşteptau pe terasă. Clara coborâse să se scalde în lac.

– Clara ți-a lăsat asta, a zis Antonio, întinzându-mi un pahar de *pisco sour*; l-a făcut special pentru tine.

În depărtare, am văzut silueta Clarei intrând în apă. Mi-am amintit picioarele ei bine conturate de balerină, abdomenul marcat în ambele părți de o pereche de mușchi şi superbii sâni. Nu puteam să văd nimic din toate acestea, dar mi-au venit în minte, cum îmi veniseră de o mie de ori în anii aceştia.

Soarele aflat la asfințit a aprins peisajul, dezvăluindu-i detaliile: trunchiurile portocalii şi sinuoase ale mirtului, verdele intens al boldoului, filigranul stejarului chilian; arbori pe care Antonio i-a numit unul câte unul, de parcă rostindu-le denumirile şi i-ar fi apropriat. După un moment, am văzut-o pe Clara urcând dealul spre cabană. Atunci, aşa cum procedase înainte cu arborii, Antonio i-a spus pe nume:

– Clara.

A apucat un pahar de partea de jos, l-a ridicat la înălțimea ochilor şi a urmărit-o mai departe prin geamul opac.

– Toate bune? a întrebat ea, fără a privi pe nimeni anume, când ni s-a alăturat pe terasă. Apoi, adresându-mi-se mie, a adăugat: Scuză-mă, Theo, că am dispărut aşa; am crezut că doriți să stați puțin singuri.

Mi-am dat seama că ea avea nevoie să stea singură înainte de a continua; poate că toată situația aceasta era pentru ea la fel de stânjenitoare ca şi pentru mine. Oricum, avea un avantaj față de mine. Era la curent dinainte cu vizita mea. Eu, în schimb, încă nu izbuteam să mă acomodez cu neaşteptata ei prezență.

Clara şi Pilar au intrat în bucătărie. Mi-am terminat paharul de *pisco sour* şi le-am urmat. Intenționam să le ajut, dar au refuzat amândouă. Pe fereastră, se întrezăreau păşunile întinse şi înverzite.

– Aveți cabana asta de mult timp?

– De vreo cinci ani, a răspuns Clara. Marcos şi Pilar ne-au adus aici prima oară.

Pilar mi-a spus povestea împrejurimilor. Cu satisfacție, afirma că ea şi Marcos fuseseră primii străini care sosiseră şi se stabiliseră aici.

– Într-o zi, o să mergem acasă la ea; are să-ți placă, a zis Clara ocupată cu treburile ei.

La un moment dat, s-a întors şi m-a privit îndelung, ca şi cum ar fi încercat să prindă o amintire.

– Te-ai schimbat, Theo, a zis surâzând.

La urma urmelor, totul se reducea la a identifica şi a distinge ce rămăsese intact şi ce se schimbase cu timpul, ca şi cum în viaţa trăită de ceilalţi am putea să ne-o măsurăm pe a noastră. I-aş fi spus că ea nu se schimbase prea mult, dar asta ar fi însemnat să afirm că nici sentimentele mele nu se modificaseră. Am schiţat un gest de resemnare ce încerca să fie distractiv şi am ieşit din bucătărie.

M-am aşezat lângă Antonio şi Marcos. Stăteau de vorbă în faţa peisajului peste care se lăsase seara. Din şemineu dogorea căldura buştenilor. Antonio mi-a umplut paharul. A mărturisit că are de gând să părăsească oraşul, să se mute în cabana aceasta, şi de aici să continue să scrie rubricile pe care le publica în diverse periodice. Când am vrut să ştiu ce fel de rubrici scria, au râs amândoi. Din câte se pare, activitatea lui principală era să cârcotească împotriva a tot. Am încercat să aflu, de asemenea, ce se întâmplase cu idealurile lui de odinioară, însă el a ocolit întrebarea mea menţionându-i pe clasici, care se vedea că, dintr-un hobby de pe vremea studiilor universitare, deveniseră o adevărată pasiune.

– Cicero consideră că oamenii sunt de trei feluri: cei care se antrenează ca să obţină gloria, cei care caută să cumpere sau să vândă şi cei care contemplă ce se întâmplă şi în ce fel. Se pare că m-am transformat într-unul din cei din urmă, a spus cu un zâmbet ironic. Nu eşti de acord, Marcos?

Marcos a schiţat un gest vag, ce putea foarte bine să fie unul de încuviinţare, şi s-a ridicat să înteţească focul. Antonio a aprins o ţigară. De undeva, luna lumina coastele care se cufundau în lac.

– Şi tatăl tău? l-am întrebat atunci, ştiind că pomenind de el însemna să reînvii o amintire stânjenitoare pentru amândoi.

– A murit acum mai bine de zece ani. Un cancer de pancreas, a zis fără să mă privească.

Amărăciunea din glas a fost elocventă. Am înţeles că încheiase subiectul cu explicaţia aceasta laconică.

Erau prea multe lucrurile care nu puteau fi rostite, prea multe momentele pe care nici unul dintre noi trei nu voia să şi le amintească, deşi erau încă acolo, după toţi anii aceştia, pândind în ungherele memoriei noastre, ale conştiinţei noastre, aşteptând clipa când să năvălească.

– Mai povesteşte-mi despre fiica ta, Sophie. Cine e mama ei? a întrebat atunci, deviind conversaţia spre terenuri mai inofensive.

A pronunțat cuvintele „fiică“ şi „Sophie“ cu delicatețe. S-a aplecat în față şi, privindu-mă, a aşteptat ca eu să vorbesc.

În timpul nesfârşitei călătorii cu avionul, evocasem, pe rând, momentele memorabile ale vieții mele de reporter de război. Antonio mă inițiase, pentru el şi pentru Clara îmi făcusem curaj, adunasem destul idealism şi furie ca să rămân în tranşee atâta timp. Iar acum, când Antonio se afla în fața mea, simțeam o imperioasă şi puerilă nevoie de a mă arăta, în prezența lui, un bărbat neînfricat, gata să-şi dea viața pentru câteva certitudini. Însă nimic din toate acestea nu părea să aibă loc în refugiul său. Deocamdată, n-aveam decât să-i povestesc cum ajunsese Rebecca să fie mama singurei mele fiice. Aş fi putut să tac, dar indiferent ce uşă alegea Antonio ca să intre, la sfârşit aveam să poposim negreşit în locul care zăbovise sigilat vreme de cincisprezece ani. Era incredibil că mă chemase pe meleagurile acestea îndepărtate ca să bem câteva pahare împreună şi să vorbim despre lucruri care în ultimă instanță nu-l priveau.

Clara a ieşit din bucătărie şi s-a dus într-o cameră vecină cu a mea. Antonio mi-a interceptat privirea şi a zâmbit.

Îmi venea s-o transform pe Rebecca în una din femeile acelea care marchează viața bărbaților, a țărilor şi să-i ascund adevărata identitate, cea a unei americance a cărei calitate esențială era un corp în stare să înnebunească pe oricine.

– Am cunoscut-o pe Rebecca în Mexic. Eu eram acolo ca să transmit alegerile, şi ea era cântăreața de noapte a hotelului unde ne-am cazat majoritatea reporterilor. Am fost împreună trei săptămâni. Ziua îmi făceam treaba, şi noaptea o ascultam cântând la hotel. Primele zile au fost incitante, dar după aceea Rebecca şi-a pierdut misterul. S-a dovedit una din femeile care spun lucrurile pe şleau şi care reduc totul la vreo două premise cu miros de săpun. Au aprobat amândoi cu un zâmbet complice tipic bărbaților când vorbesc despre femei, care nu mi-a produs o senzație agreabilă. După ce s-au terminat alegerile, am plecat la Londra, am continuat. Rebecca m-a dus la aeroport. Când ne-am luat rămas-bun, mi-a spus de sarcină. Peste nouă luni s-a născut Sophie.

– Locuieşti cu fiica ta? m-a întrebat Antonio.

– Nu, nu locuiesc cu ea.

Atingea punctul cel mai dureros. Nu locuiam cu Sophie, nici nu stătusem vreodată cu ea mai mult de două săptămâni fără întrerupere. În ciuda

multiplelor justificări pe care le invocam, precum natura profesiei mele şi faptul că Sophie era ataşată de maică-sa, era ceva ce îmi pricinuia remuşcări, şi nu eram dispus să împărtăşesc asta cu Antonio.

Din fericire, Clara şi Pilar au apărut în salon. Clara purta nişte pantaloni largi şi sandale. O eşarfă în ape îi acoperea pieptul, lăsându-i descoperit pântecul plat şi ars de soare. Îşi strânsese părul într-un coc.

– Eşti foarte frumoasă, a zis Antonio, fixându-mă cu privirea.

Am presupus că se cuvenea să spun ceva, dar am tăcut. Privirile lui Antonio începeau să mă agaseze. Simțea oare nevoia s-o doresc eu pe Clara ca să se înfierbânte el? Sau eu eram spectatorul de care avea nevoie pentru ca viața lui să capete consistență? Oricum, îmi era greu să-mi iau ochii de la ea. Grația gesturilor ei, vigoarea trupului, însufleţirea din privire, toate trăsăturile care la o adolescentă păreau exagerate, la maturitate se consolidaseră, devenind mai intense.

Clara s-a aşezat lângă Antonio. El a mângâiat-o pe gât, ca să arate că femeia îi aparține. Clara a rămas rigidă. De parcă ar fi avut obligația să-şi exprime şi el afecțiunea, Marcos a luat-o pe nevastă-sa de o mână şi s-a apropiat stăruitor de ea. Deşi am perceput ceva fals în toată efuziunea aceea de intimitate, nu puteam s-o suport. Am simțit o crampă în stomac şi mi-a venit să mă duc la baie. Era singura mea salvare: să mă închid în baie, protejat de familiaritatea intestinelor mele.

Când am ieşit din baie n-am rezistat tentației de a mă opri în pragul camerei lui Antonio şi a Clarei. Spre deosebire de restul cabanei, mai degrabă auster, dormitorul lor avea un aer primitor. Pereții erau tapisați cu o țesătură închisă la culoare, şi pe podea atrăgea atenția un covor de lână netoarsă. Lângă un fotoliu de piele, un lampadar aprins iradia o strălucire arămie. Dar ceea ce m-a cutremurat a fost caietul cu copertă roşie al Clarei, pe care l-am observat pe o noptieră. De ce îl purta cu ea după toți anii aceştia? Cu dragă inimă l-aş fi luat. Eram sigur că în caietul acela, Clara scrisese, zi de zi, cele întâmplate în vara lui 1986.

Când am revenit în salon, cina era servită. Antonio a stăruit să mă aşez în capul mesei.

– Antonio şi Clara vorbesc mereu despre tine, a zis Pilar. Se pare că vă distrați foarte bine pe vremea aia.

– Întotdeauna încerc să mă distrez foarte bine, am răspuns.

Un câine hămesit s-a arătat la fereastră, dând agitat din coadă.

– Ai auzit, Marcos? Asta chiar că e o bună premisă de viață, a intervenit Pilar, vârându-şi o bucată de pâine în gură.

– Câteodată, oricâte eforturi am face, nu reuşim să ne distrăm bine, a remarcat Marcos fără să privească pe cineva anume.

– Totul e în capul tău, nu-ți dai seama? a zis Pilar.

Şi în timp ce rostea aceste cuvinte, nu pe Marcos, soțul ei, îl privea. Se uita fix la Antonio cu o stăruință vecină cu impertinența.

– Nu eşti de acord cu mine, Antonio? l-a întrebat.

Marcos a început să se legene pe scaun şi să bată ritmul muzicii cu talpa pantofului.

– Nu e nevoie, Pilar, crede-mă… a intervenit Clara cu o seriozitate neaşteptată.

Antonio, fără să răspundă, s-a ridicat cu o bucată de carne în mână, a deschis fereastra şi i-a dat-o câinelui, mângâindu-i spinarea ciolănoasă.

Neluând în seamă cuvintele Clarei, Pilar a continuat:

– De multă vreme eşti la vârsta când trebuie să te mulțumeşti cu ce ai. Şi să te bucuri de ce ai. Ca asta, de exemplu – şi-a înălțat bărbia şi a privit într-un punct nedefinit, referindu-se nu la ea, presupun, ci la momentul acela în care eram împreună.

L-a privit din nou pe Antonio. Nu eram sigur, dar aveam o puternică impresie că felul lui Pilar de a-şi înfrunta soțul nu era decât un mod de a-i vorbi lui Antonio fără a trebui să-i arunce cuvintele în față. În orice caz, exprimarea mi s-a părut atât de nepotrivită, că m-am simțit stânjenit.

Între timp, luna se ivise la fereastră. Am rămas câteva clipe în tăcere, observând lumina întinzându-se pe lac şi atingând dealurile alăturate. Ultimele cuvinte ale lui Pilar, în lectură mai amplă, nu sunau atât de goale. Ne aflam în fața unei cine de Crăciun în toată splendoarea ei, iar luna ne amintea asta fără sfială.

Când am terminat de mâncat, ne-am aşezat în salon. După ce ne-a servit cafeaua, Clara s-a aşezat lângă Antonio pe canapea şi a aprins o țigară de foi. Un disc de Joni Mitchell a acoperit lătratul câinelui care, postat la fereastră, aştepta altă recompensă la fel ca aceea pe care o căpătase înainte.

– Îți aduci aminte când te-am dus pentru prima oară la Wivenhoe? m-a întrebat Antonio.

El ştia că era imposibil să fi uitat.

– Cum să nu-mi aduc aminte, mai ales de teoria despre Parmenide a franțuzoaicei lăudăroase, am zis ca să adaug ceva.

– Şi argentinianul care încerca mereu s-o seducă pe Clara, a intervenit Antonio cu un zâmbet distant, suficient, ca şi cum el, dintre toți, ar fi fost singurul bărbat imun la farmecul ei.

Clara s-a ridicat brusc de la locul ei şi s-a rezemat de geam. Antonio se juca cu mine şi cu Clara. Încurca ițele conversației, ale gesturilor noastre, ale gândurilor noastre. Ca pe vremuri.

Conştient de iritarea Clarei, Antonio m-a întrebat de Londra, de locurile pe care obişnuiam să le frecventăm. Găsise un mod de a se întoarce în trecut, proiectându-l în prezent; trasa o rută pe unde puteam să străbatem amintirile noastre fără să ne rănim. Nu m-am zgârcit cu detaliile. Totuşi, mi-am dat seama deodată că nu-l interesa ce spuneam, plecase departe.

Clara, în schimb, mă privea atentă, de parcă în mijlocul vijeliei de emoții ascunse se agăța de ceva mai mult sau mai puțin solid. M-a întrebat dacă vizitasem de curând cartierul ei, Swiss Cottage. I-am spus că e plin de construcții noi, destul de luxoase pentru standardele de odinioară. La un moment dat am tăcut, încercând să-mi amintesc vreo prezentare mai specifică.

– A trecut un secol de la toate astea, nu-i aşa? a observat.

– Un secol şi jumătate, am precizat.

Am râs amândoi privindu-ne îndelung.

O clipă, am avut senzația că doar eu şi ea eram acolo. Împreună din nou.

– Theo e reporter de război, ştiați? a zis deodată Antonio, adresându-se lui Marcos şi lui Pilar.

– Ne spuseseşi tu ceva. Mi se pare incredibil, a declarat Marcos.

Antonio s-a aşezat picior peste picior şi s-a tras în spate.

– Întotdeauna m-am întrebat ce îi determină pe oameni să facă ceva de genul ăsta. Mă refer să ducă viața aia nomadă, solitară, periculoasă… Chiar mi-e greu să înțeleg şi o spun cu tot respectul, a continuat Marcos.

– Dorința de a informa. Ştii tu, când cei buni nu fac nimic, cei răi triumfă, am zis, conştient că sunt insuportabil de corect.

– Vorbeşti ca-n filme, a observat Pilar.

– Dacă vrei să-ți spun adevărul, sunt cuvintele unei corespondente de la CNN când încerca, după moartea unui bun prieten în Sierra Leona, să-şi justifice ei înseşi faptul că îşi abandonase copilul ca să plece iar la război.

Aveam, în sfârşit, ocazia să înşir poveştile pe care le pregătisem, însă mi s-a pus un nod în gât şi n-am mai fost în stare să scot o vorbă. Prietenul la care mă refeream era Miguel Gil, un reporter spaniol care murise într-o ambuscadă în urmă cu un an şi ceva. Moartea lui, alături de Kurt Schork, ne marcase profund. Dar nu avea sens să continui. Orice aş fi spus ar fi fost lipsit de substanță. Aşa se întâmplă când încerci să inserezi grozăvia în conversațiile de după masă. Se creează o membrană solidă, care nu doar că lasă în afară mizeria umană, dar chiar transformă în aroganță infima doză de realitate ce reuşeşte să străpungă bariera.

– Mai sunt şi alte lucruri, am spus, fără să ştiu pe unde să fug.

– Ca de exemplu? a întrebat Clara.

– Nu ştiu, de exemplu să fii pe deplin conştient că eşti viu şi că poate asta e de ajuns.

Ceea ce spusesem nu era adevărat, nici fals, dar măcar nu-mi compromitea amintirile, nici altceva de care să-mi pese.

– Asta sună a New Age… îmi place, a intervenit Pilar.

– La urma urmelor, totul se reduce mai mult sau mai puțin la acelaşi lucru, am spus: să optezi pentru a trăi în loc să mori, şi pe drum să-ți imaginezi că nu eşti atât de singur, că îi pasă cuiva de ceea ce faci şi de ceea ce eşti…

Cuvintele mele nu erau decât un clişeu; totuşi, Antonio, care îşi menținuse atitudinea distantă şi satisfăcută a amfitrionului, a intervenit deodată:

– Mi se pare minunat că lucrurile au devenit atât de simple pentru tine, Theo. Pe cuvânt. Bine-ar fi să pot spune şi eu la fel.

N-am vrut să-i răspund, mai ales pentru că am văzut-o pe Clara muşcându-şi buza inferioară şi îngropându-şi ochii în pământ. Pentru prima oară de când sosisem, am recunoscut urmele timpului pe chipul ei. Era ca şi cum sub pielea ei, încă netedă, dar nu atât de strălucitoare ca în tinerețe, ar fi zăcut un fond de oboseală, chiar de durere.

– Povesteşte-ne ceva fascinant, a cerut Pilar, dând din brațe cu un gest teatral. Ador poveştile de război, a adăugat, lăsând să-i scape un țipăt de pasăre.

Am gândit că femeile la o anumită vârstă trebuie să evite să se expună în felul acesta, întrucât tot ceea ce la o tânără pare senzual, la ele devine grotesc. Pesemne că expresia m-a trădat.

– Toți avem dreptul să ne distrăm, *darling*, a spus.

Înainte ca eu să pot deschide gura, Antonio a intervenit:

– Wivenhoe. Ce vremuri, nu-i aşa? Revenea cu înverşunare la locul acela. Îţi aminteşti excursia noastră la supermarket? N-am să-ţi uit niciodată faţa îngrozită, Theo. Niciodată.

În momentul acesta a izbucnit în hohote de râs.

Furia pe care mi-au produs-o cuvintele lui trebuie să fi fost evidentă; am vrut să-i spun ceva, să-l provoc să-mi dezvăluie motivul pentru care mă agresa atât de vulgar, dar, ca întotdeauna, m-am stăpânit.

Clara l-a luat de mână pe Antonio. Nu era un gest de tandreţe, ci mai degrabă avea menirea să-l oprească.

– Scuză-mă, Theo, a murmurat Antonio cu o expresie ce devenise posomorâtă.

Tulburat, m-a cuprins pe după umeri.

Nimeni n-a mai scos nici o vorbă. Marcos, cu ochii injectaţi, clătina din cap într-o parte şi în alta, de parcă s-ar fi lamentat cu privire la ceva.

Nu mult după aceea, cuplul a plecat. Casa lor nu era departe. Luna se instalase pe firmament cu o lumină aproape diurnă.

Clara a aprins altă ţigară de foi şi s-a aşezat pe treptele terasei. Antonio a străbătut cabana, stingând luminile cu solemnitatea aceea atât de tipică lui. Mi l-am imaginat ca pe un paznic de noapte străbătând străzile dimineaţa şi stingând felinarele. Cu paharul de whisky, s-a aşezat apoi alături de Clara. Ea a închis ochii de parcă ar fi crăpat o uşă. Între timp, mânat de o amărăciune crescândă, eu m-am dus la bucătărie şi am început să spăl vasele.

Nu făcusem prea multă treabă, când am văzut-o pe Clara rezemată de tocul uşii, cu ţigara în mână.

– Lasă-le, Theo! Mâine vine o femeie să spele şi să pună totul în ordine. Aminteşte-ţi că suntem în Lumea a Treia.

– Mă relaxează.

Întunericul din salon, din spatele ei, îi estompa contururile. Am lăsat farfuriile şi m-am apropiat de ea. Eram faţă în faţă.

– Antonio s-a dus la culcare, a zis fără să se urnească de la locul ei.

Părul începea să i se desprindă din coc şi, la o mişcare, s-a desfăcut pe de-a-ntregul. Doream s-o ating.

– Cred că am să fac acelaşi lucru. Sunt frânt.

Mi-am zvântat mâinile pe pantaloni şi am ieşit din bucătărie fără s-o privesc.

– Eşti foarte important pentru Antonio, ştiai? am auzit-o spunându-mi din uşa bucătăriei, unde rămăsese neclintită.

Vocea ei avea o modulație vulnerabilă şi în acelaşi timp controlată, ca şi cum ar fi spus adevărul, însă doar un crâmpei din el ar fi răzbătut în cuvinte.

– Nu m-a avertizat că vei fi aici. Ştiai? am întrebat la rândul meu.

– A crezut că, dacă îți spune, nu mai vii, a afirmat Clara, stingându-şi țigara într-o scrumieră.

– Şi n-ar fi fost mai bine?

– Sigur că nu. Ai să vezi, locul ăsta e minunat, putem să ne simțim foarte bine aici. Depinde de noi.

– Vorbeşti ca prietena ta Pilar.

Am râs amândoi.

– Ştii bine la ce mă refer, a spus cu seninătate.

– Bineînțeles că ştiu. Poate să fie un infern, mai ales dacă Antonio se înverşunează să devină un infern, am zis, în chip de răzbunare.

– A avut un an dificil, nu-i lua prea mult în seamă manifestările agresive; de altfel, îl cunoşti, aşa e el.

– Presupun că da, cu toate că nu sunt prea sigur că îl cunosc. Au trecut atâția ani.

– Ai dreptate în privința asta. Dar nu-ți face griji, mă ocup eu ca să fie nişte zile splendide. Las-o în seama mea!

Mi-a adresat un zâmbet, a întins o mână şi mi-a atins obrazul într-un gest care mi s-a părut aproape matern; apoi s-a întors domol şi s-a pierdut în negura coridorului.

M-am gândit că poate Clara încerca să-mi spună că, dacă ne străduiam cu toții să ne prefacem că nu s-a întâmplat nimic între noi, în cele din urmă reuşeam să ne convingem că aşa era.

Am urmat-o la câțiva paşi. A deschis uşa şi s-a oprit o clipă. Am remarcat în expresia ei o imensă tristețe, iar în tristețea aceea, o strălucire, de parcă ceva s-ar fi cutremurat înlăuntrul ei.

Am intrat în camera mea şi m-am aşezat pe marginea patului. Luminile încă aprinse de pe malul celălalt se fixau în gol. O indiferență cunoscută m-a cuprins din nou; o imponderabilitate, o apatie care-mi rosese inima de-a lungul anilor, dar pe care nu-mi imaginasem niciodată că aveam s-o simt în fața Clarei. Am înțeles numaidecât că e o victorie şi deopotrivă o înfrângere. Devenisem insensibil la Clara, şi aceasta era fără îndoială o

victorie; dar, totodată, dacă tristețea ei nu mă înduioşa, poate că nimic n-avea s-o mai poată face.

4

Primul lucru pe care l-am văzut când m-am trezit în ziua aceea de 25 decembrie a fost un dreptunghi de soare desenat pe podeaua camerei mele. Mi-au trebuit câteva secunde ca să stabilesc coordonatele de timp şi de loc. Câteva lovituri provenind din exterior străpungeau liniştea zorilor. M-am uitat pe fereastră. În grădină, un bărbat tăia un buştean în bucăți mici. O fetiță cu păr lung, negru aduna crengi în apropiere; trebuie să fi fost fiica lui. Am contemplat-o îndelung. Mişcările ei precise, calme, desprinderea totală de ce se întâmpla în jur m-au făcut să cred că în activitatea aceea atât de importantă se afla întrerupătorul secret care opreşte timpul.

Mi-am pus un pulover şi am ieşit din camera mea. Antonio dormea pe canapeaua din salon. Pesemne că ieşise din cameră noaptea târziu, pentru că eu nu-l auzisem. Picioarele goale i se iței dintre pliurile unei pături. Pe jos, lângă un pahar gol, era o carte deschisă. Am luat-o cu grijă ca să nu-l trezesc. Paginile erau brăzdate de linii, cercuri şi notițe însemnate pe margine, alcătuind un traseu paralel, care străbătea textul. Nu era o treabă îngrijită; dimpotrivă, dădea impresia unei cărți căzute în mâinile unui copil. M-am oprit la o frază evidențiată cu mai multe linii: *Fiecare îşi are vanitatea sa, iar vanitatea fiecăruia este uitarea faptului că există şi alții cu un suflet similar.* Am ales altă pagină la întâmplare. Antonio subliniase două fraze: *Toți avem ceva ce ne face demni de dispreț. Fiecare dintre noi duce cu sine o crimă perfectă sau crima pe care sufletul lui îi cere s-o comită.*

Textul m-a cutremurat. Precum şi certitudinea că dacă mai scormonesc am să descopăr despre Antonio lucruri pe care n-am de ce să le aflu. Am lăsat cartea unde o găsisem şi am ieşit pe terasă. Ceața estompa peisajul muntos. Când am intrat din nou în salon, Antonio dormea în continuare.

M-am întors în camera mea, m-am întins pe pat şi am încercat să citesc. După câteva momente, am auzit zgomote. Clara şi Antonio luau micul dejun în bucătărie. Văzându-mă, Antonio s-a ridicat şi m-a îmbrățişat. Am

simțit un miros acru şi respirația lui în ureche. Clara m-a sărutat pe obraz şi mi-a apăsat mâna cu a ei. Mi s-a părut că vrea să-mi spună ceva cu neputință de rostit. În vreme ce ea făcea cafea, Antonio m-a întrebat câți oameni am văzut murind, iar eu am răspuns că nu țin socoteala. După aceea, a vrut să ştie dacă mă îndrăgostisem pe vreun câmp de luptă. Întrebarea lui m-a stânjenit. Ştia că întrece măsura. Din mişcările bruşte şi din tăcerea Clarei, era evident că întrebările lui Antonio o contrariau şi pe ea. Dar nu-l oprea.

După micul dejun am sunat-o pe Sophie. Telefonul nu avea semnal bun, şi a trebuit să vorbesc din grădină. Reproşurile ei îmi lăsaseră un gust amar. Aveam să-i cer iertare şi să-i promit că urma să-i trimit un cadou îndată ce puteam. Din fericire, Sophie uitase de cadou şi acum era preocupată de naşterea unui mânz. Mi-a povestit că, în urmă cu câteva zile, vizitaseră ferma unui nou prieten al Rebeccăi şi că acesta îi dăduse voie să călărească o iapă arabă.

– Şi cine e prietenul ăla? am întrebat-o.

Nu că m-ar fi interesat intimitățile Rebeccăi, dar mă temeam mereu să nu distrugă viața tihnită pe care o ducea cu Russell, prin urmare şi pe a lui Sophie.

– E crescător de cai, a zis.

Când am închis, am fost pe deplin conştient că nu contez deloc în viața lui Sophie. Aceasta era o armă cu două tăişuri: pe de o parte, reducea importanța faptelor mele, garantându-mi libertatea; însă, pe de altă parte, sentimentul de apartenență pe care mi-l inspira ea şi care mă susținea în momentele cele mai grele slăbea. M-am uitat spre cabană; Clara mă privea de la fereastră.

– E prima dată când petrec Crăciunul fără fiica mea, i-am spus când am intrat.

– În fotografia pe care ne-ai arătat-o părea foarte frumoasă. Sunt sigură că e şi foarte amuzantă.

– O spui din cauza mea? am întrebat, schițând o grimasă.

Zâmbind, Clara a încuviințat din cap.

– Şi tu ai putea să ai o fetiță foarte frumoasă.

– Ajută-mă cu asta, mi-a cerut, schimbând brusc subiectul; vreau să pregătesc picnicul cel mai englezesc pe care l-ai gustat în viața ta.

*

După ce eu şi Clara am pregătit gustarea, am plecat toți trei la plimbare. O potecă abia trasată pe iarbă cobora şi apoi urca alte coline. În depărtare, crestele munților se pierdeau în nori. Antonio ținea o țigară în gură, iar îndată ce se consuma o înlocuia cu alta. Am intrat într-o pădure. Din fericire, frumusețea locului atenua în parte tensiunea, acoperind în acelaşi timp tăcerea noastră înverşunată. Nici unul dintre noi trei nu avea aerul că e dispus s-o spargă. În cazul meu, imposibilitatea aceasta de a pune întrebările necesare se datora pudorii caracteristice educației pe care o primisem, dar şi faptului că a cere explicații ar fi însemnat să admit durerea pe care mi-o provocaseră amândoi.

La un moment dat, poteca a început să urce. Pădurea, cu viața ei proprie, a rămas în urmă. Apropiindu-ne de culme, am văzut ceața la picioarele noastre, iar deasupra ei soarele lumina peisajul. Exceptând vârful alb al unui vulcan ce se zărea în depărtare, ne aflam pe promontoriul cel mai înalt al locului.

Ne-am mâncat gustarea şi ne-am întors seara. În depărtare, munții erau atât de palizi şi de nedesluşiți, de parcă făceau parte dintr-o lume imaginară. La fel ca la dus, întoarcerea a fost lungă şi tăcută. Cu puțin înainte de a ajunge la cabană, Clara ne-a luat-o înainte. Amândoi am observat-o înaintând cu paşi rapizi şi siguri.

– Aveai dreptate când mi-ai spus că ăsta e capătul lumii, am afirmat.

Am presimțit că, prin fuga ei, Clara încerca să creeze condițiile pentru ca eu şi Antonio să stăm de vorbă.

– M-a impresionat faptul că m-ai sunat după atâția ani, am zis.

– E incredibil că eşti aici, a replicat el râzând.

Era un râs straniu, cu note joase, frenetice.

– De ce m-ai invitat, Antonio?

Era întrebarea pe care mi-o pusesem din momentul când mi-a telefonat şi care, odată cu trecerea orelor, devenise mai presantă şi inevitabilă. Ceva zăcea sub muntele acela de aparențe, de conversații haotice şi pline de semnificații oculte, după impertinența lui Antonio, cu atitudinea ursuză a Clarei şi sub privirile ei mâhnite. Era povestea noastră, fără îndoială, şi incapacitatea noastră de a o relua, dar mai era ceva.

– Mi s-a părut o idee bună, a zis şi m-a privit.

Mi-am amintit forța pe care o iradiau pupilele lui pe vremea studenției noastre, privirea intensă ce părea să mă atingă. Erau aceiaşi ochi zeflemitori, dar ceva din ei dispăruse, poate tinerețea.

– Asta e tot?

– Clara e fericită să te vadă, a afirmat cu aceeaşi bună dispoziție.

– Şi eu sunt fericit să vă văd, iar tu eşti fericit să mă vezi etc. etc.

– Bine, şi nu ți se pare suficient?

– Nu mi-ai răspuns, am insistat.

– Presupun că am făcut-o pentru că mi s-a părut potrivit sau pur şi simplu pentru că aveam chef s-o fac.

– Nu mi-ar fi trecut prin minte. Ce vrei să-ți spun, nu mi-ai părut niciodată tipul de persoană care face lucrurile în felul ăsta. Doar dacă viața ar fi devenit pentru tine o acumulare de fapte potrivite. Mă îndoiesc.

– Şi de ce nu? Dacă te gândeşti bine, viața poate fi o acumulare de lucruri mult mai rele.

Ne îndepărtam de subiect şi păşeam pe terenul abstracțiilor, unde Antonio putea să se refugieze fără să-mi răspundă.

– Îmi pare rău, prietene, în ierarhia valorilor pe care o cunoşteam de la tine, lucrurile potrivite şi cele mai rele erau cam la acelaşi nivel. Îți aduci aminte?

Antonio mi-a zâmbit. Am avut impresia că întinde o punte către mine.

– Pe atunci eu nu eram nimic, nici unul din noi nu era; aveam nevoie de timp ca să devenim ceva, a spus.

– Şi ce ai devenit atunci?

– Nu prea mult, Theo, nu prea mult, a precizat după câteva secunde, izbucnind într-un râs aspru şi ironic, care m-a înfiorat.

Retrăsese puntea. Îmi era imposibil să-l urmăresc în acel du-te-vino care pendula între prăbuşire şi ironie. În tinerețea noastră, poziția lui mi s-ar fi părut grosolană.

Totuşi, cu trecerea anilor, îmi dădusem seama că ironia nu e altceva decât un mod de a evita durerea.

Ne-am văzut de drum. Pe poteca dinspre lac am zărit-o pe Clara alături de fetița care strângea crengi de dimineață. Avea un aer calm. Clara din amintirile mele; cea care scotea capul pe fereastră ca să prindă iarna puținele raze de soare; cea care se oprea în mijlocul străzii pentru că o aromă îi amintea de ceva plăcut; cea care era mereu atentă pentru că, după

cum spunea ea, fiecare clipă conține o latură ascunsă, pe care doar cei mai cutezători îndrăznesc s-o exploreze.

*

Am cinat devreme. După cafea, Antonio s-a dus la culcare. Clara a aprins o țigară de foi şi s-a întins pe canapea. Totul se întâmpla în acelaşi fel ca în seara anterioară. Din nou, luna care nu se dădea dusă, Clara fuma tăcută, iar eu, în picioare în fața ferestrei mari, trăgeam de timp. M-am gândit la toate ocaziile când, strângând corpul vreunei femei, am închis ochii şi mi-am imaginat-o pe Clara. Acesta era adevărul. Oricât m-aş fi uitat la cine se afla lângă mine, i-aş fi zâmbit şi i-aş fi spus ceva amabil, câteodată lăsând chiar să-mi scape cele două cuvinte care le liniştesc pe femei; oricât aş fi crezut că nu mint, căci a spune „te iubesc“ nu este decât declararea dorinței de moment de a poseda pe cineva; oricât de confortabilă mi s-ar fi părut starea aceea, ba chiar mulțumitoare, Clara era mereu acolo. Iar acum, când o aveam atât de aproape şi era în acelaşi timp atât de inaccesibilă, ceva începea să se năruie în ființa mea.

– Mă duc la culcare, am spus.

– Ai putea măcar să stai cu mine până termin asta, a adăugat, arătându-mi țigara pe care o ținea între degete.

– Dacă aşa vrei…

M-am aşezat la celălalt capăt al canapelei, dispus s-o aştept. Clara s-a apropiat de mine. Nu m-a atins, însă era suficient de aproape ca s-o aud respirând şi să-i simt parfumul. Ghemuită, se balansa cu privirea ațintită în față.

Îmi închipuisem de sute de ori momentul acesta, ba chiar formulasem şi întrebările. Dar mai ales, şi poate că acesta era lucrul cel mai jalnic, nutrisem speranța secretă că, dacă aveam să fiu iar cu ea în intimitate, totul avea să se schimbe. Totuşi, infima urmă de luciditate pe care o mai aveam îmi spunea că nu trebuie să verific.

De-aş fi făcut-o, riscam ca himera din toți anii aceştia să moară şi să înceapă să putrezească înlăuntrul meu. Tolăniți pe canapea, am zăbovit în tăcere. O tăcere străbătută de povestea noastră. De nesfârşita vară a anului 1986.

Horațiu, II, 6, *Lui Septimius*, în *Ode şi epode*, editate de E. Lovinescu, Editura Ancora, Bucureşti, p. 61. „Gades“ are o notă explicativă a lui E. Lovinescu: „Cadix, adică la capătul pământului“.

Ibid

PARTEA A DOUA

VARA, 1986

5

Antonio era în anul trei de *Government* – sau de Ştiinţe politice, cum îi plăcea lui să spună –, şi eu în anul doi, când ne-am cunoscut la Universitatea din Essex. Eu ştiam de el, însă cel mai probabil el nu auzise niciodată de mine. Singurul lui frate era unul dintre liderii studenţeşti cei mai importanţi din Chile, iar legătura aceasta îl făcea practic un erou în ochii noştri. În ciuda evidentelor eforturi de a fi amabil, de a schimba impresii şi de a râde pe coridoare, Antonio era inaccesibil. Părea să fie mereu în trecere, ca şi cum adevărata lui viaţă ar fi fost în altă parte. Nu era deloc neobişnuit să se învârtă cineva în jurul lui dorind să-i vorbească, mai ales membrii organizaţiei *Student Union*. I se adresau repede, năuciţi, conştienţi că în curând atenţia avea să-i fie distrasă spre altceva, mai important decât smiorcăielile lor de studenţi. Când reuşeai să-i trezeşti interesul, Antonio vorbea încet, dându-ţi o efemeră, dar puternică senzaţie de intimitate. Tăcerile lui în astfel de cazuri contau la fel de mult precum comentariile.

Studenţii din anul al doilea şi cei din anul al treilea aveau în comun o materie, pe care o preda Maclau, un argentinian expert în teoria cunoaşterii şi în lingvistică. Antonio intervenea rareori, dar ştiam cu toţii că, atunci când o făcea, Maclau se aşeza pe masă, îşi ducea mâna la bărbie şi îl asculta. Maclau afirma că marxismul nu mai era adecvat pentru a înţelege lumea actuală. Antonio, în schimb, susţinea că Marx umanistul, tânărul Marx, cum era numit înainte de a deveni materialistul istoric, era potrivit pentru a explica evoluţia epocii noastre şi pentru a produce schimbările necesare care să termine cu nedreptatea. Era atât de vehement, că de multe ori sfârşeam prin a privi cu suspiciune teoriile savante ale lui Maclau. Antonio era singurul student capabil să-l combată; izbutea chiar să-i

provoace un amestec de plăcere şi furie. Câteodată, chipul lui Maclau se înroşea, muşchii gâtului i se dilatau; atunci, Antonio se oprea, de parcă în climaxul argumentării s-ar fi hotărât să se retragă, fără ca vreunul să ajungă vreodată să-şi împlinească dorința de victorie asupra celuilalt şi, drept consecință, să destindă tensiunea pe care o provoca această dorință. În stilul amanților cruzi. Uneori, la finalul cursului, Maclau se apropia de el şi stăteau de vorbă, în vreme ce noi, ceilalți, părăseam sala privindu-i cu coada ochiului, năzuind ca într-o bună zi Maclau să arate pentru unul dintre noi a mia parte din interesul pe care i-l stârnea Antonio.

În afară de materia aceasta, locul unde ne întâlneam frecvent era pubul universității. Îl vedeam sprijinit de un perete, bându-şi absorbit berea, înălțându-şi ochii din când în când, ca şi cum ar fi avut nevoie să inspecteze în jur ca să se cufunde din nou în gândurile lui. Nu o dată ni s-au întâlnit privirile şi am sperat să-mi spună ceva. Însă ochii lui treceau pe deasupra mea ca prin aer. Îmi doream să fiu prietenul lui. Să fiu singurul care să străbată dincolo de zid. Totul mă împingea spre el. Ferocitatea privirii lui, aura tragică. Dar cum să-i atrag atenția? Eu nu aveam nici o calitate.

Oricare dintre colegii mei de la universitate ar fi putut avea norocul acesta neaşteptat. Dar eu am fost acela. Ne născuserăm în aceeaşi zi, la distanță de un an. Am descoperit asta într-o dimineață, când amândoi observam pe zidul unui coridor o listă unde erau scrise numele studenților de la *Government*. Mi-a dat mâna şi, de parcă m-ar fi văzut pentru prima oară, m-a salutat cu un *How do you do?*, un mod solemn şi caracteristic unui anumit grup din care, fără prea multă mândrie, fac parte. Presupun că mi-a intuit originea şi marca de neînlăturat a şcolilor private, de aceea a recurs la salutul acela deloc tineresc. Era prima dată când mi se adresa, iar eu eram hotărât să nu fie şi ultima.

Peste o săptămână ne-am întâlnit iar. Eram singuri, fiecare în câte un colț al tejghelei, şi era ziua noastră de naştere. Din colțul lui, Antonio şi-a ridicat paharul cu bere.

– *Happy birthday!*[3] mi-a spus.

Mi-am ridicat paharul cu vin alb şi l-am invitat să împărțim sticla pe care o comandasem ca să sărbătoresc. Mai târziu, urma să mă întâlnesc cu un grup de prieteni într-o discotecă din Colchester, însă după câteva momente eram prinşi într-o conversație şi am uitat de ei. Săream de la un subiect la altul. Am avut impresia că şi Antonio e timid şi că îşi dorea la fel de mult ca

mine un prieten. Când au plecat cu toții şi se stingeau luminile din bar, am ieşit în tăcerea mormântală de pe Square One. Cele patru aule solide, cenuşii, care înconjurau curtea, făceau nu doar ca suprafața terestră să fie pătrată, ci şi deschiderea pe care o decupau în cer. Dacă erai puțin amețit de alcool sau de țigară, devenea o adevărată halucinație: un gol spre imensitate, un orificiu pe unde să te arunci în gol. „La mulți ani!“, l-am auzit pe Antonio spunându-mi, cu privirea ațintită către cer. „La mulți ani!“, am repetat, ştiind că momentul acela era important, întrucât nu mă mai simțeam atât de singur.

Peste două săptămâni am căzut la pat, îngrozitor de răcit. O fată cu care împărțeam apartamentul a avut grijă să-mi aducă nişte medicamente, însă febra n-a cedat. Transpiram şi abia deschideam ochii. În a treia dimineață l-am văzut pe Antonio ivindu-se în uşa camerei mele.

– Te-am căutat. De ce nu m-ai anunțat că eşti bolnav?

– Nu ştiu…

Adevărul e că nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte; doar faptul că el se afla în uşă, văzându-mă în starea aceea lamentabilă, mă umplea de ruşine.

– Data viitoare ştii ce să faci, a zis pe un ton vesel.

Începând din clipa aceea, m-a îngrijit până când m-am simțit mai bine. Îmi asigura mâncare, sucuri de fructe şi muzică, pe care s-o ascult în absența lui. După ce se ducea la cursuri, îmi ținea companie ore în şir. Din când în când, îl priveam cu coada ochiului, în timp ce el, aşezat pe singurul fotoliu din camera mea, învăța, lua notițe, făcea rezumatele unor cărți. Pentru Antonio, materiile acelea nu reprezentau doar un simplu conținut academic, cum erau pentru cei mai mulți dintre noi, ci instrumente care, în opinia lui, aveau să-i fie de folos mai târziu în viață.

Câteodată, îmi citea cu voce tare câte un paragraf din vreo carte; îmi venea greu să cred că era acolo pentru mine şi îmi doream în secret să nu mă fac bine niciodată. În a patra zi mă însănătoşisem. Nimeni, în afară de mama mea, nu făcuse ceva asemănător pentru mine.

De atunci, am început să ne petrecem cea mai mare parte a timpului împreună. Dimineața ne întâlneam la piscina municipală din Colchester şi înotam măcar o oră. În timpul zilei ne vedeam adesea din întâmplare, însă înflăcăratele noastre discuții aveau loc seara, când rămâneam în camera mea şi împărțeam o sticlă de vin italian, în vreme ce Antonio îmi explica teoria lui Reich despre apariția fascismului, sau ne imaginam amețitoarea lui

maşină de înmagazinare a energiei orgonice, iar aceasta ne stimula fanteziile erotice, ca să sfârşim, epuizaţi, în zori, lamentându-ne de fatalitatea ce plana asupra lui Althusser, ca şi cum unul din noi ar fi fost cel care şi-a asfixiat soţia cu o pernă. Antonio îmi descria ore în şir materii care până atunci mi se păruseră de nepătruns, nu pentru că n-aş fi avut neuroni, ci pentru că nu găsisem nicicând impulsul suficient ca să aspir la înţelegerea lor. Vorbeam adesea despre Chile, era la curent cu ceea ce se întâmpla acolo zi de zi. La două luni de la prima noastră întâlnire, am organizat împreună un recital de muzică, cu scopul de a strânge fonduri pentru ceea ce el numea „Rezistența".

Prietenia noastră a devenit pentru mine indispensabilă, dar în acelaşi timp contradictorie. Pe de o parte, îmi plăcea să fim văzuți împreună, dar, pe de altă parte, căutam să-l izolez, temându-mă să nu mi-l fure cineva. Relația noastră le inspira celorlalți sentimente opuse. Constituiam un univers independent. Nu aveam nevoie să ne refugiem, precum ceilalți, în isprăvi sportive, nici în vreun fel de imposturi. Alianța noastră îmi dădea senzația de mare putere şi, mai ales, de realitate. Restul era o imitare, un mic teatru de pseudoînțelepciune. Antonio aducea lumea, aducea un motiv, o cauză.

De nenumărate ori am încercat să descopăr ce vedea el la mine. De ce mă alesese. Eram, totuşi, incapabil să ajung la un răspuns definitiv şi rămâneam mereu cu o profundă senzație de nesiguranță.

JURNALUL CLAREI

De câteva săptămâni îmi doream să fac asta. Să mă tolănesc pe iarbă, să mă pierd în orificiile albastre pe care le lasă norii, să ascult în depărtare vibrația maşinilor, strigătele jucătorilor de crichet, foşnetul frunzelor. De câteva săptămâni voiam să plutesc în desişul verde, să întredeschid ochii, imaginându-mi că mă perind fără memorie, fără timp. O veveriță se apropie de refugiul meu şi mă priveşte. Un văl alb, gelatinos îi acoperă ochii. Poate e oarbă şi se deplasează din instinct. Ştiu că atingerea aceasta are să-mi rămână imprimată pe retină, în afara timpului. Capturez ochiul acesta de veveriță care s-a oprit asupra mea.

Mă sperie că e atât de simplu. M-au făcut să cred că lucrurile simple dispar repede. Frunzele teiului de care m-am rezemat freamătă în vânt; altele cad blajine pe pământ. Natura n-are timp pentru plictiseală sau pentru doliu, concentrată cum e să se ducă la capăt pe ea însăşi. Dacă aş putea să ştiu secretul care face din momentul acesta ceea ce este, atunci aş putea să-l reproduc când aş vrea. Aş putea să închid ochii şi să spun: Acum! Nu mă vede oare nimeni, şi, astfel, în singurătate, izbutesc să exist? Oare în cotlonul acesta din Regent's Park lucrurile insignifiante sunt cele care contează? Deschid ochii. Nimic nu se întâmplă. Niciodată n-am să reuşesc, secretul e invizibil. Va trebui să mă mulțumesc cu a şti că lucrurile, capturate înlăuntrul meu, cu excepția asperităților cotidiene, au mai mult sens. De aceea tac. Pentru ca săgețile lor să nu mă ajungă.

Nu sunt una dintre ei, nici nu vreau să fiu. Îi cunosc. Cresc în universități, în biblioteci, se hrănesc cu credințe, cu discursuri, cu anecdote, se ofilesc când îi atinge îndoiala, înfloresc când se aşază asupra lor nişte ochi plini de admirație, se înflăcărează când, întâlnindu-se cu semenii lor, îşi scot săbiile şi îşi etalează abilitățile. Experimentează delectarea supremă, confirmând ceea ce ştiu deja ori prinzând o nuanță nouă, pe care o tezaurizează satisfăcuți într-un sertar din mintea lor. Mă îndepărtez de ei, mă îndepărtez de perorațiile lor, de cărțile lor lăsate prin colțuri, de bătăliile lor.

Îmi place să cred că sunt singura ființă care străbate lumea cu corpul acesta, cu povestea aceasta, cu această compoziție genetică şi cultivă virtutea ignoranței. De aceea dansez, de aceea desenez mâzgălituri în caietul acesta roşu şi încerc să găsesc sensul ascuns al cuvintelor, cel care nu figurează în dicționare şi zace între litere. Din secretele acelea, câteodată izvorăsc gesturi. Aidoma prafului de fluture pe care l-am găsit pe buzele cuiva, l-am prefăcut în senzație şi apoi în mişcare. Dar asta nu pot s-o spun. Nu pot să-mi dezvălui comorile, cele pe care le legăn fără să le numesc, întrucât contactul cu aerul le oxidează.

E zadarnic. Ghearele lor mă înşfacă mereu.

„Păcat de Clara că e atât de superficială“, i-a spus mama mea lui Antonio, crezând că eu nu o aud. Superficială. Abia dacă ştiu ce înseamnă asta. E foarte frumos să ai o mamă care fascinează cu inteligența ei, care-l ascultă pe Bob Dylan, care se emoționează când chitara lui Jimmy Hendrix îi vibrează în urechi, dar nu e la fel de bine s-o aud vorbind despre mine cu cel mai bun prieten al meu, iar cuvintele ei să-mi frângă inima. Ei nu ştiu cine sunt şi n-am să le spun. Ce porcărie! Am mai trecut prin asta de o mie de ori. „Păcat de Clara că e atât de superficială.“ Am sperat ca Antonio să spună ceva, să-şi desfăşoare armele verbale ca să mă apere, dar n-a scos o vorbă.

Sunt fiica unui dispărut[4]. Asta implică o responsabilitate, o dorință de justiție. Dar nu e aşa. Nu că nu mi-ar păsa de istorie, dar e foarte departe. Istoria m-a găsit crescând şi, deoarece îl luase pe tata şi o lua deopotrivă pe mama în valuri din ce în ce mai dese, a trebuit să mă concentrez şi să cresc singură. Îmi creşteau picioarele prea repede şi îmi rămânea corpul de fetiță suspendat pe două picioroange care mă făceau inaccesibilă. Îmi creşteau sânii, îmi săreau între coaste, împiedicându-mă să urc în copaci, îngreunându-mi dorința de a rămâne copilă. Îmi creştea şi spectrul sentimentelor, senzații stranii mă invadau. Dar istoria era mai puternică. Tata dispăruse. Era necesar să-l căutăm. Trebuia să străbatem pământ şi ape, să ne organizăm, să protestăm, să ne unim cu alții care trăiau ce trăiam eu şi mama. Să plecăm în altă țară. Între timp, eu creşteam concentrată şi, câteodată, fericită.

6

Am cunoscut adevărata dimensiune a vieții lui Antonio într-un sfârşit de săptămână, când am călătorit împreună, în maşina mea Austin Mini, la Londra. Curând după ce am trecut de clădirile universității, am aprins un joint şi i l-am oferit.

– Din astea nu fumez, Theo, a spus fără să mă privească.

Nu era nici urmă de ostilitate în vocea lui, însă pe chip i se instalase o expresie de dispreț.

După un minut, conştient de gravitatea cuvintelor sale, a schițat un zâmbet. Apoi a trasat o linie pe geamul aburit, i-a adăugat o săgeată îndreptată spre pământ şi a rămas cu privirea pierdută în câmpurile verzi unde începea să se zărească primăvara.

L-am observat cu coada ochiului. I-am văzut nasul drept, robustețea bărbiei, profunzimea sprâncenelor încruntate, care te făcea să te gândeşti la urmele unei răni vechi. Pentru prima oară mi-a vorbit de fratele lui. Antonio era cu şapte ani mai mic decât el.

– Cristóbal este ceea ce tatăl meu ar fi visat să fie, mi-a spus la un moment dat. Un bărbat care se lipseşte de orice legătură care să-l abată din drumul lui. Imaginează-ți că n-am ştiut niciodată să aibă vreo iubită, iar prietenii lui fac mereu parte din grupul care-l urmează. Ştii? De copil, visam ca într-o zi să mi se întâmple ceva foarte grav, ceva care să mă țintuiască pe un pat de spital, şi Cristóbal să mă îngrijească. Părea imposibil. Rareori era acasă şi aproape niciodată nu ştiam unde e. Părinții mei plecau de la premisa că face lucruri importante, demne, şi că nu au dreptul să-l oprească. Presupun că aveau dreptate.

Am perceput că admirația îi e întunecată de o nuanță de furie, care nu era evidentă, dar se deslușea între cuvinte.

Eu i-am povestit că în copilărie, în lipsa unuia, inventasem un frate care să vegheze asupra mea. Dialogul nostru imaginar era de multe ori mai real decât tot ce mi se întâmpla în timpul zilei. Mă temeam îngrozitor ca într-o zi să nu dispară din viața mea, iar vălul lui de protecție să mă părăsească.

Eram într-atât de concentrați amândoi în conversația noastră, că deodată ne-am trezit la Londra, în inima cartierului Brixton, unde cu câțiva ani în urmă izbucniseră violentele revolte. Am parcat în fața unui ansamblu de

clădiri de cărămidă nu prea înalte, îngropate în capătul unei fundături. În văzduhul călduț, o tihnă ca de la țară invadase atmosfera. Nişte copii se jucau cu mingea şi câteva femei mature fumau pe trotuar. Combinația dintre prezențele lor extrovertite şi arhitectura austeră era uimitoare. Ne aflam la Londra, dar şi altundeva.

– Vrei să intri? m-a întrebat Antonio. Putem să bem o bere.

Nu mai cunoscusem niciodată lumea privată a vreunui coleg. Era ceva rezervat celor cu care crescusem. Am coborât din maşină şi ne-am îndreptat spre blocuri. Minusculele grădinițe ale primelor apartamente erau transformate în grădini de zarzavaturi. Lăptuci şi roşii ieşeau pe suprafața de pământ ud. Am sărit peste un grilaj şi am intrat prin bucătărie. Se auzea murmurul metalic al unei voci în spaniolă. Când am pătruns în micul salon, am văzut un bărbat cu spinarea arcuită de aproape că îşi atingea genunchii, ascultând un radio pe care-l ținea pe podea.

– Antonio! a exclamat bărbatul şi s-a ridicat dintr-un salt, înălțându-şi brațele şi îndreptându-şi trunchiul ca un cocoş de luptă chemat în ring. În primele secunde nu mi-a adresat nici o privire, dar după aceea, cu un zâmbet şi într-o engleză inteligibilă, a zis: Tu trebuie să fii Theo.

– Theo vorbeşte spaniola, l-a lămurit Antonio cu un surâs indulgent. A învățat-o la şcoală. Cui îi trece prin minte una ca asta, nu? Când putea să aleagă franceza, germana…

Tatăl lui Antonio, în ciuda staturii sale impunătoare, a brațelor scurte şi puternice, avea înfățişarea unui bărbat devastat prematur. O mustață deasă i se întindea dintr-o parte în alta a chipului, împărțindu-i-l în două pătrate, apoi cobora pe la marginile obrajilor. Vocea îi era politicoasă, dar lăsa să se ghicească o anumită grosolănie.

– Pedro şi Marcos trebuie să vină. Lucrurile nu merg prea bine.

L-a privit pe Antonio cu un gest întrebător.

Era evident că privirea lui avea legătură cu mine.

– Nu e nici o problemă, presupun că n-o să organizăm o insurecție armată într-o după-amiază atât de frumoasă ca asta, a afirmat Antonio pe un ton frivol şi în acelaşi timp ferm.

– Studenții au ieşit în stradă. Sunt patru morți, a anunțat tatăl lui, după care a dispărut pe uşa bucătăriei, ca să revină cu un pachet de cutii de bere.

Curând, au sosit Pedro şi Marcos. Amândoi l-au salutat pe Antonio lovindu-l uşor pe spate. Expresiile lor trădau îngrijorarea. Marcos era un tip

de treizeci de ani, robust, adus de spate, care purta pantaloni verzi în stilul unui militar în campanie. Pedro, de vârsta noastră, purta o legătură de cârpe palestiniene răsucite şi înfăşurate în jurul gâtului, care-i ascundeau în parte aerul fragil şi nervos.

Radioul era tot deschis într-un colţ. Din când în când, o voce feminină îl întrerupea pe vorbitor, spunând: „Ascultă Chile, aici Radio Moscova“. Pedro a încercat fără succes să comunice printr-o operatoare cu cineva din ţara lui. Marcos, Pedro şi don Arturo – aşa se refereau la tatăl lui Antonio ceilalţi doi bărbaţi – se mişcau neliniştiţi prin salon; Antonio, în schimb, stătea neclintit în faţa ferestrei. Notele cele mai înalte ale râsetelor femeilor de pe trotuar ajungeau până la noi.

Nici unul dintre ei nu părea să bage de seamă prezenţa mea. Nu îndrăzneam să plec. Ar fi trebuit să-i invadez cu un act atât de banal ca acela de a-mi lua rămas-bun. Lumina albă a unui bec fără abajur rănea ochii şi ne dezvăluia expresiile. M-am uitat în jur aşa cum te uiţi la o viaţă. Pe o masă de colţ am văzut o fotografie a lui împreună cu o femeie îmbrăcată elegant, cu trăsături ascuţite şi privire intensă. Pesemne că era maică-sa. Antonio îmi vorbise rareori despre ea. Se despărţise de tatăl lui când trebuiseră să plece din Chile. După cum mi-a povestit, mama lui nu era decât o mic-burgheză, ceea ce în ierarhia lui de valori se situa la acelaşi nivel cu trădarea lui Iuda. M-a cuprins curiozitatea de a şti mai multe despre ea. La prima vedere, era o femeie cu trăsături fermecătoare, de la care, nu încăpea îndoială, el le moştenise pe ale lui. Antonio şi-a aprins o ţigară. A lansat un rotocol de fum şi l-a contemplat destrămându-se. După câteva momente, cineva a închis radioul. Nu s-au mai auzit nici vocile femeilor.

*

Cristóbal, fratele lui Antonio, era unul dintre studenţii morţi la manifestaţie. Am aflat asta peste câteva ore, când a sunat cineva din Chile. Antonio a primit vestea. Împins de spiritul compătimitor care se învecinează cu morbiditatea, nu l-am slăbit din ochi nici o secundă. Chipul abia i s-a contractat. A rostit câteva cuvinte şi apoi a închis. Marcos şi Pedro l-au îmbrăţişat pe rând pe don Arturo, l-au bătut uşor cu palma pe spate, în acelaşi fel cum făcuseră cu Antonio când veniseră.

Don Arturo, cu bărbia tremurândă, a spus:

– A murit luptând.

– Ar trebui să fiți mândru de el, a adăugat Marcos.

– Sunt, a spus, şi şi-a acoperit fața preț de o secundă.

În ciuda eforturilor de a şi-o ascunde, disperarea era acolo, în bărbia tremurătoare, în culoarea pielii, care devenise deodată măslinie, în gesturile şovăitoare. Antonio i-a strâns umărul şi s-a aşezat cu capul plecat într-un colț al salonului, cu coatele pe genunchi şi cu ochii pironiți în pământ.

O tăcere groaznică s-a aşternut asupra noastră. Am zăbovit aşa îndelung, până ce muțenia noastră, alăturată celei din stradă, a devenit atât de rigidă şi de apăsătoare ca o cămaşă de forță. La un moment dat, don Arturo, fără să scoată o vorbă, s-a ridicat domol în picioare. Antonio l-a privit cu o expresie senină, l-a luat de braț şi au dispărut amândoi în întunericul coridorului. Marcos clătina din cap într-o parte şi în alta, Pedro stătea nemişcat. După o oră, Antonio s-a întors în salon. Avea ochii înroşiți.

– Aveți grijă de tatăl meu! Vin repede, am nevoie de puțin aer, a zis luându-şi haina.

Cei doi bărbați au încuviințat. Pedro l-a întrebat dacă vrea să-l însoțească, însă Antonio i-a răspuns că nu e necesar. Eu, veneticul, străinul, eram cel ales ca să-l escortez.

*

O ceață densă, înaltă estompa stelele matinale. Am urcat în maşina mea Austin Mini şi am plecat în călătorie. Spun călătorie, întrucât zorii aceia au devenit un întortocheat periplu pe străzile unei Londre lipsite de strălucire. În afară de indicațiile laconice, Antonio păstra tăcerea. Îşi fuma țigările Camel fără filtru, una după alta, cu capul dat pe spate, în vreme ce fumul îi acoperea chipul, ascunzându-i-l şi în acelaşi timp adăpostindu-i-l.

Am parcat în fața uneia dintre cafenelele care sunt deschise tot timpul şi ai căror proprietari par să locuiască în spatele tejghelei de plastic. Un bărbat cu ochii iritați de conjunctivită l-a întâmpinat pe Antonio cu familiaritate.

Ne-am aşezat la o masă din fața ferestrei. Antonio îmi evita privirea, ca şi cum s-ar fi temut să găsească în ea compasiune. O tânără cu tocuri cui se apropia împleticindu-se de barul în care ne aflam noi. Bărbatul ne-a servit cafeaua. Până în clipa aceea, eu şi Antonio abia dacă schimbaserăm două cuvinte.

– Dură drama la care ți-a fost dat să asişti, mi-a spus cu ochii aţintiţi asupra tinerei care acum deschidea uşa.

N-am ştiut ce să-i răspund.

– Cristóbal nu merita asta, a continuat. Nimeni nu merită una ca asta, dar el mai puțin decât oricine. Era convins că putem să ne întoarcem la democrație fără să vărsăm o picătură de sânge, a zis cu un zâmbet trist şi în acelaşi timp sarcastic. Eu aş vrea să cred asta în continuare, însă nu ştiu dacă am să pot.

Mi-am îndreptat privirea spre fată, incapabil încă să spun ceva. Ea şi-a trecut ambele mâini peste față, tremurând.

– Sângele aduce sânge, am afirmat după câteva secunde.

– Era fratele meu, a spus în timp ce făcea să danseze cafeaua pe fundul ceştii. Ştii? Nu vreau decât să cred că a meritat. Atât. Că a meritat viața lui şi a tatei. Tu l-ai văzut, nu mai are vlagă.

– Şi tu? l-am întrebat.

– Ce-i cu mine?

– Păi, rămâi tu. Nu e totul pierdut pentru tatăl tău.

– Vrei să-ți spun adevărul? m-a întrebat, modulându-şi lent cuvintele. Când a trebuit să plecăm din Chile, Cristóbal a zis că el rămâne. Voia să lupte împotriva dictaturii dinăuntru. Asta a spus. L-a înfruntat pe tata şi a devenit mare. Dacă ai şti cum se mândrea tata cu el, fiu-său „conducător“… Eu vin cu tata, şi el e omorât. Eu înghit mizeria, şi el, cel merituos, moare ca un erou. Nu ştiu de ce îți spun lucrurile astea, scuză-mă… a zis şi a tăcut.

– Continuă, i-am cerut într-o şoaptă.

– Sunt furios, Theo. Pe toate. Expresia îi era temerară, dar deopotrivă neajutorată. A scos o țigară şi a aprins-o. Am să intru în Chile, a declarat cu vocea frântă.

Tânăra palidă tremura vădit. Din când în când, Antonio o privea. Părea să-i vegheze convulsiile, aşteptând momentul critic ca să intervină.

– Amice, de ce nu-i aduci o cafea domnişoarei?

– Domnişoară? Femeia asta e o târâtură în toată regula, Antonio. În locul tău, nici nu m-aş duce lângă ea, poate te molipseşte.

Tipul avea un zâmbet crispat de femeie. Vorbeau în spaniolă.

– Dă-i o cafea. I-o duc eu la masă, ca să nu te molipsească.

Vocea lui Antonio devenise aspră şi autoritară.

Bărbatul, năucit, i-a dus o cafea fetei. Antonio şi ea s-au privit. Un surâs timid i s-a ivit pe față.

– Du-i şi unul dintre scârboasele tale sendvişuri; se vede că-i e foame.

Când bărbatul, vrând-nevrând, i-a pus farfuria pe masă, fata şi-a înălțat fruntea, l-a privit pe Antonio şi i-a zâmbit.

– O cheamă Caroline, a fost colegă de serviciu cu o prietenă. Dacă ar vedea-o Clara… de mult îi pierduserăm urma, a şoptit clătinând din cap.

M-am întrebat de ce Antonio, într-un moment ca cel pe care îl trăia, se preocupa pentru fata aceea. Poate era un mod de a împiedica emoția să-l domine.

După câteva clipe, am ieşit în stradă. Un vânt rece ne-a obligat să ne ridicăm gulerul hainelor. Cristóbal Sierra era mort, şi fratele lui se uita la trotuarele încă pustii, fără să se clintească, fără să scoată o vorbă. Am auzit un suspin care-i ieşea din gâtlej şi se transforma într-un sunet răguşit, o lamentare ce spinteca văzduhul. Trebuia să fac ceva. Nu mi-a fost uşor, dar l-am îmbrățişat. I-am simțit corpul înfiorându-se. A durat doar două secunde. Deodată, Antonio s-a desprins de mine, avea chipul scăldat de lacrimi. S-a uitat în sus, a respirat profund, parcă încercând să-şi recapete echilibrul, şi a luat-o pe stradă în jos fără să spună nimic.

7

După moartea fratelui său, Antonio a continuat să vină la cursuri, deşi sporadic. Chiar şi aşa, a reuşit să ia toate examenele şi să termine facultatea cu note bune. Se apropia vara şi sfârşitul anului universitar. În ciuda numeroaselor lui absențe, în perioada aceea prietenia noastră s-a consolidat. Eu îi povesteam ridicolele mele anecdote studențeşti, de care râdeam, în vreme ce el mă punea la curent cu mişcările lui în Londra. Toate acțiunile sale se încadrau într-un mare puzzle. Nu doar că lucra alături de partid şi în campaniile de solidaritate pentru Chile, dar pe deasupra făcea cursuri de arte marțiale. Corpul i se schimba, se pregătea de război. Asta spunea el glumind, cu toate că ştiam amândoi că afirmația aceasta conținea o

certitudine de fier. La sfârşitul verii urma să se ducă în ţara lui. Partidul îl sprijinea.

În ziua când Antonio şi-a primit ultimele note, am băut o sticlă de şampanie pe Square One, pătratul de ciment de la ziua noastră, contemplând cerul, de data asta plin de stele. O sonată pentru pian se auzea din vreun bloc-turn. Antonio zâmbea. Muzica părea să-l transporte într-un spaţiu secret unde eu nu puteam să-l urmez. Nu era prima oară când se întâmpla ceva de felul acesta. Cu vreo două săptămâni înainte, fuseserăm la un concert la Royal Albert Hall. Când i-am spus că părinţii mei îmi făcuseră cadou două bilete, a arătat un entuziasm exagerat. Abia începuse concertul, când mi-am dat seama că Antonio plecase. Mi s-a părut chiar că aud, între notele unui violoncel, uşa închizându-se.

– Noroc! am spus şi am ridicat sticla de şampanie ca să-i atrag atenţia.

– Ce planuri ai pentru vacanţă? a întrebat.

– Încă nici unul, de ce?

Nu eram sincer, întrucât tatăl meu, ca în toţi anii, închiriase o casă în împrejurimile Florenţei, unde aveam să ne petrecem primele săptămâni ale verii împreună cu sora mea şi cu familia ei.

– Poţi să vii cu mine până la Edinburgh? Am nevoie de o maşină.

– Vrei o maşină sau vrei să vin cu tine? am întrebat îmbufnat.

– Uitasem că eşti un tip extrem de sensibil, a răspuns, luându-mă pe după umeri. Ambele, în realitate. Am nevoie de o maşină, dar şi de tine.

– Ca momeală pentru lupi?

– Nu. Ca frate.

*

În ziua stabilită pentru călătoria noastră, Antonio a sosit la universitate însoţit de Caroline, fata dependentă de droguri din cafenea. Întrucât era târziu, am hotărât să plecăm în ziua următoare. În seara aceea am coborât în pubul universităţii. Caroline a cerut o bere şi s-a aşezat într-un colţ, unde a rămas fără să se mişte, fumând ţigară după ţigară. De la tejghea, Antonio n-o slăbea din ochi.

– De trei zile nu trage pe nas. Deocamdată, stăm bine. E admirabilă întru câtva.

– Şi de unde-ai scos-o? l-am întrebat sarcastic.

– N-am scos-o de nicăieri. M-am întâlnit cu ea în cafeneaua unde te-am dus. Nu-ți amintești de ea?

– Ai căutat-o iarăşi.

– Adevărul e că nu. Am fost cu prietena mea Clara să bem o cafea şi ne-am întâlnit cu ea din întâmplare, a zis cu o voce aspră. Ți-am spus, au fost colege de serviciu într-o pizzerie; de fapt, erau destul de apropiate, dar într-o zi Caroline a dispărut. Am convins-o să se supună unui tratament. Avem un prieten care lucrează la o clinică de dezintoxicare şi ne-a ajutat să-i găsim un loc. În câteva zile se internează, dar dacă între timp trage pe nas n-o acceptă. Vezi? Lucrurile nu sunt atât de negre cum îți imaginezi tu.

– Eu nu-mi imaginez nimic, prietene, i-am spus şi am zâmbit.

Am surprins pe chipul său dorința de a vedea la mine un gest de admirație. Ca toată lumea, Antonio nu era imun la ceea ce credeam despre el.

În noaptea aceea, eu, Caroline şi Antonio am dormit în camera mea din Turnul Trei. Nu era mare lucru: un pat, un birou şi nişte rafturi pentru cărți; aidoma, îmi închipui, tuturor camerelor studențeşti din lume. Antonio nu voise să locuiască la universitate şi avea închiriată o cameră în Colchester, în casa unei familii hinduse. Caroline a adormit în patul meu, transpirând şi pronunțând cuvinte de neînțeles. Starea ei nu reuşea să mă impresioneze; din contră, mă irita. Poate eram gelos din pricină că Antonio avea atâta grijă de ea, că aduna toate animalele care-i ieşeau în cale şi le răsfăța de parcă ar fi fost importante pentru el. Eu şi Antonio am dormit pe cele două canapele din sala comună. Ceilalți colegi ai mei de apartament emigraseră deja.

M-am trezit când un soare neputincios se ivea de după blocurile-turn ale studenților. Patru turnuri negre brăzdau cerul, şi soarele se arăta între ele. În medie, trei studenți pe an se aruncau de la ferestre, şi întotdeauna în timpul sesiunii de examene. Nu demult, se aruncaseră două fete împreună. Erau tăcute, părând mereu năucite, ca şi cum ar fi fost transplantate din copilărie în adolescență, fără să fi trecut prin etapele intermediare. Una din ele constituise cândva obiectul fanteziilor mele de dinaintea somnului. S-au aruncat la un sfârşit de săptămână. Am încercat să aflu detalii, dar nimeni n-a fost dispus să mi le dea. Circula zvonul că se lansaseră din turn ținându-se de mână.

*

Era prima noastră zi de vacanță, şi Antonio se purta de parcă totul ar fi făcut parte dintr-un mare plan. Voia să-l tund. Am găsit o foarfecă prin sertarele mele. Cu toate că făceam asta pentru prima oară, nu mi-a ieşit deloc rău. După duş, Caroline a început din nou să tremure. Antonio i-a dat haina lui. Am văzut că fata ținea în buzunar nişte şervețele de hârtie cu care îşi ştergea din când în când picăturile de sânge care-i curgeau din nas. Am coborât în parcare, ne-am urcat în maşina mea şi am pornit.

– Spre Wivenhoe! a exclamat Antonio cu bucurie când am ieşit din campus pe şosea.

Wivenhoe este un oraş mic, situat în fața râului Colne, aproape de universitate, unde locuiesc majoritatea profesorilor. Ne-am oprit în fața unei case cu trei etaje, situate după o grădină. O femeie a deschis uşa. Chipul ei avea formă de lacrimă, şi nişte lațe albe se amestecau pe alocuri cu părul scurt, închis la culoare.

– Ester, el e Theo, prietenul despre care ți-am vorbit, m-a prezentat Antonio.

Ester mi-a strâns mâna cu o expresie rece. A salutat-o şi pe Caroline, apoi ne-a poftit înăuntru. Antonio a luat-o de braț şi ne-am îndreptat cu toții spre bucătărie. Era mare, haotică şi primitoare: zugrăveala se jupuia la ciubuce, am remarcat un afiş de la Tate Gallery, iar pe o masă de lemn, zeci de hârtii şi de cărți. Ester ne-a invitat să luăm loc şi, după ce a făcut ceai, ni s-a alăturat. Am aflat că era chiliană, profesoară de literatură latino-americană, că locuia cu doi studenți şi că fiica ei, Clara, studia dansul la Londra. Soțul ei sau tovarăşul, cum l-a numit ea, era dispărut. O patrulă l-a arestat într-o noapte, şi n-au mai ştiut nimic de el. Mi-a atras atenția faptul că nu *dispăruse*, ci *era dispărut*. Mai târziu, aveam să înțeleg că era o stare suspendată în timp şi în spațiu, la care nimeni nu avea acces, nici măcar în imaginație, întrucât dispărutul nu era nici vreun mort, nici vreun viu; era, totuşi, cineva care încremenea într-un moment viața celor dragi. Ester vorbea despre asta fără gravitate. Era departe de a fi o femeie grosolană, cum mi se păruse în prima clipă, doar că nu făcea concesii. Nici un zâmbet în plus, nici un gest fără sens. Obişnuit fiind cu stilul histrionic al mamei mele şi cu calculatele excentricități ale tatei, economia ei de gesturi era pentru mine o noutate.

Curând, a apărut unul din studenții care împărțeau casa cu Ester. Era argentinian şi se numea Juan. Purta nişte pantaloni scurți care-i confereau

înfățișarea unui demodat copil explorator. S-a așezat cu noi și a încercat să-i atragă atenția lui Caroline, care se concentra să-și țină în frâu convulsiile.

Antonio și Ester au început o discuție în spaniolă, pe un ton prea scăzut ca să înțeleg. Ea râdea adesea. Vorbind, făcea ochii mici, încât cuvintele ei păreau să conțină un sens ascuns sau o ironie. Fuma, expulzând fumul fără să-l aspire, în formele cele mai diverse: fire, inele, nori. Juan, după ce a priceput că eforturile de a stabili un contact cu Caroline nu dădeau roade, i-a ascultat îndelung pe Ester și pe Antonio. Caroline își freca mâinile cu înverșunare. După câteva momente, a apărut o franțuzoaică mică și slabă, care avea una din înfățișările acelea încercănate, elaborate cu grijă ca să reprezinte intelectuala cosmopolită. S-a năpustit asupra lui Antonio, și el i-a răspuns la îmbrățișare cu o oarecare nervozitate, motiv pentru care, presupun, a ales să se așeze la masă cu noi, scărpinându-se în cap.

– Gândește, a zis Juan, constatând descumpănirea mea. Sigur aruncă bomba.

Într-adevăr, după ce a încetat cu scărpinatul, franțuzoaica a început să vorbească despre teza ei, care se referea la conceptele de lipsă de greutate și greutate, după cum le formulase Parmenide. Ne-a explicat că, în acord cu abordările ei, lipsa de greutate este polul pozitiv, iar greutatea, cel negativ. Implicațiile acestei afirmații în viețile noastre, după opinia ei, erau infinite și de multe ori alarmante. A dat câteva exemple care au devenit din ce în ce mai abstracte și mai complicate.

La un moment dat, o fată s-a ivit cu băgare de seamă pe ușă. Ester și Antonio erau cu spatele la ea. Am știut numaidecât că era Clara, fiica lui Ester. Felul ei de a se mișca era al unei dansatoare. S-a apropiat de mama ei în vârful picioarelor și i-a acoperit ochii cu mâinile. Ester s-a întors și a îmbrățișat-o.

– Astăzi e 3 iulie, am auzit că spunea Clara.

Ester a mângâiat capul fiicei sale cu o expresie sumbră. Când a văzut-o pe Caroline, chipul Clarei s-a luminat.

– Ce bine că te-ai hotărât să vii! Ai să vezi, o să fie nemaipomenit. După ce și-a strâns prietena în brațe, mi s-a adresat mie: Tu trebuie să fii Theo. De mult voiam să te cunoaștem.

Ochii ei limpezi, puși în evidență de sprâncenele dese și negre, abia m-au atins, însă efectul a fost ca al unei lumini care te orbește deodată. Mi s-a părut ciudat că Antonio nu-mi vorbise mai mult despre ea.

– Am să fac un curcan cu piure de mere, ca să sărbătorim sosirea lui Caroline şi a Clarei. Ce ziceți? a propus atunci Ester, şi toți i-au aprobat sugestia cu entuziasm.

Juan s-a aşezat pe masă şi a întocmit cu voce tare o listă de cumpărături care să stea alături de curcan, inclusiv tort şi lumânări. Se pregătea să plece, când Antonio a anunțat că se duce cu el. Eu am vrut să-i însoțesc, însă Antonio a sugerat să rămân cu Caroline.

– Nu avem nevoie de Theo ca să aibă grijă de noi, a zis Clara privindu-mă din nou.

Antonio n-a fost prea încântat. Când să iasă, a luat un palton vechi, care era agățat în cuier. Nu era frig; când i-am spus asta, el a râs şi mi-a replicat că noi, englezii, gândim şi facem totul în funcție de temperaturi; în schimb ei, chilienii, se mişcă de nevoie. Curând, aveam să înțeleg semnificația cuvintelor lui, care în momentul acela mi s-au părut ofensive.

Când am ajuns la porțile supermarketului, Antonio şi Juan au recitit lista şi au luat-o spre două extremități opuse. L-am urmat pe Antonio, care, imediat ce am intrat, a devenit guraliv. Vorbea mai domol decât de obicei, ba chiar se oprea în mijlocul culoarului să reflecteze, ca şi cum vreo idee ar fi fost gata să-i scape din creier; atunci, o mână întinsă apuca un borcănel de caviar care dispărea sub paltonul său. Nu-mi amintesc ce teorie încerca să dezvolte, dar îmi amintesc ingeniozitatea argumentelor lui, în vreme ce buzunarele paltonului i se umpleau de şunci, pateuri, ciocolate, marțipan, brânzeturi, măsline… M-am îngrozit. Eram incapabil să fac abstracție de prezența ascunsă a tuturor camerelor de supraveghere care ne înregistrau fiecare mişcare. În orice clipă, o trupă de paznici avea să vină să ne aresteze. Era o chestiune de câteva minute. Între timp, Antonio mergea legănându-şi corpul, de parcă totul i-ar fi aparținut. În ciuda cantității de marfă pe care o avea sub palton, căruciorul nostru era tot gol. În cele din urmă, a luat o sticlă de vin, a depozitat-o în cărucior şi s-a dus la casă. Cu un zâmbet, a salutat-o pe angajată, o roşcată care i-a răspuns la salut. Eu mă aşteptam ca paznicii să se năpustească asupra noastră. El a plătit sticla de vin şi am ieşit pe uşa principală.

Nu îndrăzneam să-l privesc în ochi. Înainte de a ne reîntâlni cu Juan, Antonio s-a oprit pe trotuar şi a izbucnit în râs.

– Theo, eşti alb ca varul.

– Am şi de ce, am replicat.

– Pentru capitalism e doar o zgârietură infimă, prietene, nu-ți face griji. În plus, nu poți nega că o să tragem un ospăț pe cinste.

Am încuviințat.

La întoarcere, am aflat că Juan făcuse rost de o pradă la fel, dacă nu chiar mai mare decât a lui Antonio. Clara şi Caroline făceau plajă pe acoperiş. Fără să facă nici un comentariu cu privire la proveniența prăzii noastre, Ester a deschis o sticlă de vin şi curând stătea de vorbă cu Antonio într-o spaniolă pe care aproape că n-o înțelegeam. Mi-am dat seama că vorbeau despre întoarcerea lui în Chile. După cât de înflăcărată era discuția, mi-am imaginat că exista un aspect asupra căruia nu erau de acord. Din când în când, Ester deschidea cuptorul ca să arunce o privire la curcan şi atunci mă întreba: *Are you OK?*[5] Aşezat pe pragul uşii de la bucătărie, eu citeam un număr din publicația *Guardian* din săptămâna anterioară. În ora următoare n-am putut să mă concentrez decât pentru a căuta un pretext ca să urc pe acoperiş, unde se aflau Clara şi Caroline. Juan cânta la chitară şi improviza melodii în încăperea principală.

După-amiază, Clara şi Caroline şi-au părăsit refugiul şi ni s-au alăturat. Caroline părea un crevete. Clara, în schimb, dobândise o uşoară roşeață în obraji, care-i dădea un aer mai docil. Purta acum o rochie lungă, înflorată şi câte un mănunchi de brățări care-i zornăiau la încheieturile mâinilor. La un moment dat, a ridicat o mână deasupra capului, şi brățările, alunecând, au produs un zornăit metalic. S-a uitat în jur cu timiditate, încredințându-se că mişcarea aceea făcută de corpul ei trecuse neobservată. Mi-am dat seama că avea acea frumusețe tăcută care, în loc să te frapeze, pătrunde în ochi şi în corp. Avea ceva tulburător în feminitatea ei. Poate gesturile spontane şi deopotrivă intime, ca şi cum o parte a ei ar fi fost inaccesibilă restului muritorilor. Toate acestea te făceau să te gândeşti la imposibilitatea de a o avea; ceea ce o făcea extrem de râvnită.

M-am bucurat când am constatat că aveam să petrecem noaptea acolo, iar dacă aveam noroc puteam chiar să mă culc cu ea. Folosindu-mi precarele cunoştințe de cultură latino-americană, i-am spus că rochia ei îmi amintea de autoportretele Fridei Kahlo. Nu că ar fi semănat; pe lângă faptul că erau diferite din punct de vedere fizic, Clara nu avea nici urmă din expresia tragică a pictoriței. Ceea ce mă făcea să le asociez erau florile colorate, spiritul festiv pe care îl emanau tablourile ei în toiul tragediei. Imediat ce

am rostit cuvintele acelea, mi-am dat seama că erau cum nu se poate mai ridicole. Spre surprinderea mea, o nimerisem.

– Frida Kahlo, a zis. Trupa mea de dans pregăteşte o coregrafie despre viața ei.

Spărseserăm gheața. Mi-am păstrat calmul. Voiam să plec din bucătărie şi să fiu singur cu ea. I-am sugerat să ieşim în grădină şi a acceptat. Totuşi, îndată ce am ieşit, am descoperit un spectacol dezolant, deloc potrivit pentru ceea ce încercam eu. Grădina se reducea la două azalee sprijinite de un stejar şi la câțiva lăstari sălbatici împrăştiați prin iarbă. Ea a propus să urcăm pe acoperiş, ca să vedem ultimele raze de soare.

Peste câteva minute, ne aflam pe o terasă de ciment, ce părea suspendată de cer. Efectul acesta era creat de umbrele care ajunseseră în partea inferioară a casei, făcând-o aproape invizibilă.

Din refugiul nostru se întrezărea lumea pacifică a orăşelului Wivenhoe, ferestrele luminate, acoperişurile cu hornuri de cărămidă, iar în capăt, râul Colne, de un gri-albăstrui.

Într-un colț, pe dale, am găsit un caiet cu copertă roşie.

– Şi ăsta?

– E al meu. Cum am putut să-l las! a exclamat Clara, lovindu-şi uşor capul cu un pumn, pentru ca apoi să ia caietul în brațe.

Inima îmi sărea din piept; încercam să respir domol şi în acelaşi timp să nu mă sufoc. Clara avea privirea ațintită într-un punct îndepărtat, cu toate că nu pretindea, sau cel puțin nu avea aerul de a pretinde, să fie în vreo transă, o stare foarte la modă în vremurile acelea.

Am întrebat-o despre dans, şi ea mi-a povestit că realizaseră în trupă o coregrafie într-atât de minimalistă, că uneori corpurile păreau să stea neclintite. În ciuda evidentului meu entuziasm, o tăcere lipsită de solemnitate şi de semnificații s-a aşternut între noi.

M-am întins la vorbă. Nu conta subiectul. I-am povestit despre întâlnirea mea întâmplătoare cu Gary Oldman, actorul care îl interpretase pe Sid Vicious în filmul lui Alex Cox. E o anecdotă pe care o ştiu pe dinafară, trezeşte întotdeauna interesul celor care o ascultă, şi mai ales nu-mi solicită facultățile mintale. Apoi i-am povestit câte un episod amuzant care nu mă compromitea deloc, dar care a făcut-o să râdă într-un fel exuberant, aducându-mi aminte de femeile gata de orice.

Apropierea unei femei m-a intimidat întotdeauna; în special în momentele preliminare, când totul se poate întâmpla sau nimic, când nu ştiu cu exactitate ce aşteptări are ea de la mine, care e clipa potrivită ca să mă apropii, dacă lucrul acesta e posibil, ori doar o iluzie provocată de dorința mea. În această privință, Clara nu simplifica lucrurile. Mă invitase în locul acela solitar şi se aşezase aproape de mine, atingându-mi corpul. Dar în acelaşi timp, cu privirea ei calmă şi cu gesturile lipsite de teatralitate, impunea o atmosferă de familiaritate şi de profunzime, în care micile jocuri pe care le încercam eu nu-şi aveau locul.

Am hotărât să folosesc o strategie mai simplă, dar eficientă: să fac investigații în viața ei. Nimeni nu rezistă în fața interesului manifestat de celălalt. Am întrebat-o câți ani avea când a plecat din Chile.

– Paisprezece, a zis, privindu-mă cu fermitate şi cu o oarecare trufie.

Mi-am legat şiretul de la un pantof şi am profitat ca să mă apropii cu încă doi centimetri de ea. I-am simțit parfumul floral şi puful de sub ureche. Un loc care mi se păruse mereu excitant, dar pe care nu-l explorasem niciodată.

– Şi duci dorul la ceva? am întrebat, ştiind că e o întrebare câtuşi de puțin originală.

Ochii ei întunecați s-au ațintit asupra mea, ca şi cum ar fi cântărit gradul de sinceritate cu care să-mi răspundă.

– Fireşte. Îi duc dorul tatălui meu.

O boare de vânt a venit dinspre râu.

– Uneori amintirile mi se încâlcesc în cap, nici măcar nu izbutesc să disting lucrurile pe care mi le-am imaginat cândva de cele pe care le-am trăit. Ți s-a întâmplat asta vreodată? a întrebat, înclinându-şi capul. Mie îmi place, pentru că, aşa, realitatea e mai puțin limitată.

– Dar trebuie să existe vreo amintire care să te fi marcat, nu ştiu, vreun iubit poate.

– Un iubit? a râs iar cu râsul acela care mă înflăcărase în urmă cu câteva clipe. S-a cuprins cu brațele şi a continuat: Nu. Nu e asta amintirea care m-a marcat cel mai mult.

– Atunci care?

– Chiar te interesează?

Eu am încuviințat cu un gest energic.

– Lucrurile cele mai rele se întâmplau noaptea. Aşa era. Şi, cum era interzis să circuli în timpul nopții, îi auzeam limpede când veneau cu

maşinile lor. De aceea, când câinele meu a început să latre, am ştiut că se petrece ceva foarte rău. L-am auzit pe tata care se tot plimba din camera lui până în hol. Afară, un bărbat striga. Vocea îi era stridentă ca a unei păsări. Apoi au răsunat două împuşcături.

Deodată, Clara instalase între noi realitatea. Nu era ceea ce speram. M-a cuprins o uşoară indispoziție.

– Mama, îmbrăcată într-un halat, s-a ivit în uşa camerei mele. M-a îmbrățişat, m-a acoperit cu o pătură şi m-a pus să jur că n-am să mi-o dau jos. Când au intrat, eram toți trei în salon. Îmi amintesc zgomotul cizmelor pe podeaua de lemn. În vreme ce ei se mişcau dintr-o parte în alta, noi ne îmbrățişam şi am rămas în picioare într-un colț al coridorului. Nu se uitau în ochii noştri, poate de ruşine ori de furie, nu ştiu. Unul dintre ei l-a apucat pe tata de cămaşă şi l-a lovit în coaste. Tata s-a chircit, dar n-a scos o vorbă. Caschetarul l-a lovit din nou.

Clara a închis ochii, ca şi cum ar fi vrut să fugă de imaginea aceea orbitoare. Când i-a deschis, respira mai repede. M-am gândit cu dezamăgire că, din vreun motiv pe care eu nu-l cunoşteam, ea simțea nevoia să vorbească despre toate acestea şi îi era indiferent cine îi este alături.

– Cineva a doborât dintr-un şut raftul cu cărți. Era unul cu gâtul lung şi neted ca de femeie. A luat o carte şi a rupt-o în două de la cotor. Era o carte de biochimie a tatălui meu. Am auzit bubuitul unei noi împuşcături. Tipul a izbucnit în râs şi, cu patul armei, a spart un geam.

Vorbea fără grabă, de parcă amintirile ar fi avut nevoie de timp ca să se cristalizeze. Am vrut s-o strâng în brațe, dar impulsul m-a făcut să mă simt şi mai descumpănit. Era ca şi cum aş fi aterizat într-un loc necunoscut, fără hartă, fără urme vizibile.

– A fost straniu. Cioburile au căzut ca filmate cu încetinitorul, producând un sunet deopotrivă înfiorător şi muzical. Asta cu siguranță mi-am imaginat.

Arcul copilăros al gurii ei se întinsese din nou, poate încercând să-şi stăpânească emoția.

– Căci e imposibil să cadă cioburile ca filmate cu încetinitorul, nu-i aşa? În schimb, îmi amintesc că prin golul ferestrei sparte a intrat o briză care a umflat perdelele. În clipa aia l-au luat pe tata cu mâinile în sus.

Când au plecat, mama a adunat de pe jos paginile cărții rupte. Ne-am aşezat la masa din sufragerie, şi ea a izbucnit în plâns. Apoi m-a dus în pat.

M-a legănat în braţe până ce m-a crezut adormită. Am rămas ascultând cum străbate casa, punând fiecare lucru la loc. Dimineaţă, am aflat că îmi înmormântase câinele şi curăţase sângele de pe gresie.

Tăcerea s-a răspândit peste acoperişuri. O firmă luminoasă, de culoare verde, s-a aprins.

– Nu ştiu de ce îţi povestesc toate astea, a zis.

Cuvintele îi sunau îndepărtate. Îmi era greu să le pun în legătură cu lucrurile care îmi erau familiare.

Existau zeci de gesturi posibile: să spun ceva, s-o cuprind în braţe, să-i ating obrajii, s-o sărut; dar oricare dintre acestea mi se părea absurd şi imposibil. Uimirea şi descumpănirea mă paralizau. Am auzit acordurile unei muzici de chitară venind din casă şi o voce cântând.

– Cred că ar trebui să cobor, a spus şi s-a ridicat fără să mă privească. Înainte să dispară, am auzit-o murmurând:

– Era 3 iulie, ca astăzi.

Am apucat să-i văd faţa şi m-am înfiorat.

Am zăbovit îndelung pe terasă, în vreme ce jos muzica devenea mai intensă. Luminile satului s-au aprins pe rând, până ce au alcătuit un ţesut dens ce se prăbuşea în negura râului. Mi-am luat capul în mâini şi am închis ochii. Nimeni nu-mi mai povestise ceva de felul acesta, atât de intim şi de definitoriu. Aveam nevoie să fug urgent de pe malul acela viciat unde rămăsesem împotmolit cu tăcerea mea. Am coborât în goana mare pe scara îngustă care unea acoperişul cu etajul al doilea al casei şi nu m-am oprit până nu am găsit-o.

Era în salon, fredona un cântec, în timp ce Juan încropea o melodie la un instrument cu corzi, a cărui cutie de rezonanţă era făcută din carapacea unui animal. Clara şi-a înălţat privirea şi mi-a zâmbit. M-am aşezat pe un fotoliu fără să-mi iau ochii de la ea, hotărât să aştept oricât ar fi fost nevoie.

La un moment dat, a apărut Antonio. S-a apropiat de mine, şi-a aprins o ţigară şi, uitându-se la Clara, mi-a spus:

– Îţi place, eh?

– Nu e rău. Înţeleg că n-ai vrut să mi-o prezinţi mai înainte. Şi ţie îţi place, am răspuns.

– Nu în acelaşi fel cum îţi place ţie.

– Amândoi vrem acelaşi lucru, Antonio, am spus râzând.

– Te înşeli. Clara îmi e ca o soră. Nu am avut ocazia să ți-o prezint. Asta-i tot.

Picioarele Clarei se iveau tonificate între cutele rochiei. Era imposibil ca Antonio să n-o dorească. Dar în timp ce eu nu puteam să-mi iau ochii de la ea şi repetam în tăcere cuvintele pe care aveam să i le spun, Antonio îi întorsese spatele şi flecărea cu Ester. M-am gândit că poate pentru el a ceda impulsurilor persistente ale sexului însemna să-şi piardă o parte din controlul asupra lui însuşi, în schimb să le reziste era o victorie.

Există anumiți bărbați, iar Antonio era fără îndoială unul dintre ei, care inspiră siguranță fără să facă nimic. Aceasta se datorează felului de a se mişca, oscilant, dezinvolt, ca şi cum lumea ar fi o masă supusă pe unde trec ei. Mişcările lor sunt precise, dar în nici un caz severe. Nu am întrebat niciodată o femeie, însă sunt convins că farmecul unui bărbat constă, mai ales, în aceasta. M-am privit pe mine însumi şi am ştiut că eram contrariul, că eram plin de defecte, de noduri care mă împiedicau să mă deplasez cu insolența aceea. Constatarea aceasta nu mă ajuta în dorința de a o aborda pe Clara, nici faptul că Juan o monopoliza.

Trântit pe fotoliu, nu m-am clintit până când Antonio, tremurând, n-a venit la mine. Caroline dispăruse. Am ieşit în stradă. Clara ni s-a alăturat. După ce am căutat-o zadarnic prin împrejurimi, am urcat în Austin Mini, şi ea s-a aşezat lângă mine. Am fost în puținele locuri care erau deschise: cafeneaua din stația de autobuze, cinematograful de noapte, localul *fish and chips*[6] din centru. Antonio vorbea cu lentoarea celor care fac un mare efort să-şi domine impulsurile. Repeta mereu că e vina lui, că trebuia să prevadă că în prima clipă de neatenție Caroline avea să încerce să facă rost de droguri. La instrucțiunile Clarei, am cercetat stradă cu stradă orăşelul Wivenhoe, de la malul râului până la periferie. La un moment dat, ea şi-a pus mâna pe coapsa mea; o dorință insuportabilă mi-a urcat prin picioare, în timp ce simțeam o apăsare pe piept, o senzație de gol în stomac. Era un caz iremediabil, demodat de dragoste la prima vedere. Voiam să dorm cu ea, dar şi să mă trezesc lângă ea; după cum credeam pe atunci, asta face deosebirea dintre sex şi dragoste.

Antonio, cu nasul lipit de geamul din dreptul lui, păstra tăcerea. Eu eram prea năucit de aventura mea individuală ca să-mi fac griji pentru Caroline. La câteva străzi înainte de a ajunge înapoi acasă, am văzut-o. Mergea cu paşi rapizi şi hotărâți, legănând o mică poşetă în formă de inimă. Fuma. Am

oprit când se pregătea să traverseze strada. Am ieşit toţi trei din maşină. Caroline ne-a privit cu o expresie descumpănită, parcă spunând: „Câtă tevatură faceţi“ şi a aruncat energic ţigara pe jos. Părea mai vioaie. Găsise un mod de a se droga, în privinţa asta nu încăpea îndoială. Antonio a rămas cu ochii la ea fără să scoată o vorbă. O patrulă cu farurile aprinse ne-a depăşit cu viteză mică. Odată urcaţi în maşină, Caroline a început să fredoneze, şi câteva clipe am crezut că Antonio avea să explodeze.

Când am revenit acasă, Ester ne aştepta cu masa pusă. Clara s-a aşezat lângă mine. În timp ce franţuzoaica se lansa în una dintre excentricele ei teorii, Clara m-a întrebat cum îl cunoscusem pe Antonio. I-am povestit despre aniversarea noastră şi despre cum mă îngrijise el când fusesem bolnav. Şi eu am vrut să ştiu acelaşi lucru.

– Dintotdeauna, presupun. Bine, de când am venit în ţara asta cu mama, acum câteva sute de ani. E adorabil, nu-i aşa? a întrebat, şi expresia ei avea o urmă de ironie.

Acum Juan formula vreo idee, care era combătută numaidecât de Antonio şi de franţuzoaică.

– Chiar adorabil… am replicat. A izbucnit în râs. Clara, nu ştiu dacă e momentul, dar aş vrea să mă scuz… am adăugat şovăitor.

N-a spus nimic, mi-a luat mâna pe sub masă şi mi-a strâns-o.

Pe lângă plăcerea pe care mi-a produs-o gestul ei, am avut impresia că e una dintre fiinţele care nu ezită, care spun sau fac ceva fără ocolişuri, care nu se tem să fie respinse, sau care poate nici nu concep ipoteza. Ideea aceasta a făcut-o şi mai atrăgătoare în ochii mei, dar în acelaşi timp mă intimida şi mai mult.

După cină, Clara a tras-o pe Caroline de braţ ca s-o ducă în dormitorul ei. Însă, înainte, şi-a luat rămas-bun de la mine. I-am cuprins mijlocul şi i-am dat un sărut. Ea a întâmpinat gestul meu îndrăzneţ cu unul şmecheresc, de parcă ar fi fost conştientă de intensitatea emoţiei mele şi ar fi încercat s-o atenueze.

În dimineaţa următoare, Antonio şi Clara s-au certat. În opinia ei, era mai uşor pentru Caroline să reziste în zilele acelea fără droguri dacă ne însoţeau amândouă în călătorie. Antonio nu era de acord. Clara pesemne că l-a convins, căci în curând am plecat toţi patru spre Edinburgh. Nimic n-ar fi putut să mă facă mai fericit.

Scopul nostru era să luăm din mâna unui chilian un paşaport ce avea să-i permită lui Antonio să intre în Chile cu altă identitate. Clara s-a aşezat lângă mine; Antonio şi Caroline, pe bancheta din spate. Ceea ce se înfiripase între mine şi Clara în ziua anterioară era delicat şi straniu. Nu mi-a mai vorbit ca pe terasă, nici nu mi-a mai atins coapsa cum o făcuse când o căutam pe Caroline. Dar călătorea lângă mine, şi din când în când privirile ni se întâlneau.

Am înaintat pe câmp. După un timp, Clara a scos o casetă din rucsacul ei. Era o muzică latino-americană, cuceritoare, care ne-a unit pe toți, fără să ne dăm seama. Caroline dormita, Clara râdea, iar Antonio, ținând coatele între scaunele noastre, îşi lansa respirația şi vocea răguşită asupra noastră, de parcă ar fi aruncat un lasou. O linie începea la el, se oprea la Clara şi apoi la mine, alcătuind un triunghi perfect, o figură ce ne cuprindea.

– Ce bine că ai venit, Clara! a afirmat Antonio, punându-şi mâinile pe umerii noştri.

– Eşti un prefăcut! a exclamat ea şi i-a dat o palmă uşoară în cap.

– Da, ştiu, nu e nevoie să mi-o spui. Dar mă iubeşti oricum, nu-i aşa?

– Câteodată, a zis Clara zâmbindu-mi.

– Am un cadou pentru voi, a anunțat el şi a scos din rucsacul său o cutie cu bomboane de ciocolată elvețiene.

Clara a început să aplaude.

– Să fie clar, le-am cumpărat, a declarat şi s-a pregătit să împartă comoara.

– Asta nu cred, l-a provocat ea.

Ne-am petrecut prima noapte într-o pensiune de pe şosea, toți patru într-o cameră cu trei paturi. Eu şi Antonio am avut la dispoziție un pat fiecare, iar fetele au dormit împreună. Înainte să se culce, Clara a scris în caietul ei cu copertă roşie. O parte din noapte, eu m-am străduit să disting respirația Clarei în acea vibrație de suspine aproape muzicale pe care le produceau toți trei în somn. Deodată, l-am auzit pe Antonio gemând. Corpul i s-a strâns, m-am ridicat şi l-am scuturat, ținându-l de umeri. A întins violent o mână.

– Pe naiba, a murmurat, trecându-şi mâinile peste față.

– Ce visai? l-am întrebat, încercând să-l liniştesc.

– Nimic, a răspuns fără să mă privească.

JURNALUL CLAREI

I-am povestit lui Theo despre noaptea aceea. Noaptea fantasmelor înarmate. Mi-a plăcut că a rămas tăcut, că n-a căutat să-mi dea un sărut, că după aceea m-a privit cu o expresie neconsolată. Nu ştiu de ce am făcut-o. Întotdeauna există motive, forțe oculte, intenții pe care nu le cunoaştem în momentul când acționăm, când verbalizăm. Poate că voiam să-i atrag atenția. Atât şi nimic mai mult.

Dar n-am luat în seamă un detaliu esențial. Eu am rămas pe tărâmul morților. Cea de care fug cu toate puterile mele. De câte ori am privit-o oare pe mama şi, văzând-o rătăcită în amintirile ei, am fugit departe, unde să mă atingă din nou lumina? De câte ori am fugit de lamentarea ei, de zvonul care mă urmăreşte prin toată casa?

O singură dată am încercat s-o încurajez şi am dat greş. Era acolo ca întotdeauna, cu cărțile pe masă, cu ochii ațintiți asupra zidului. M-am apropiat de ea şi am atins-o pe frunte. Locul acela unde se concentrează tristețea. Prin atingerea degetelor mele nu voiam decât să destind cuta dintre sprâncene, care o transfigurează. Îmi amintesc mâna ei ridicându-se brusc, ochii ei care, când m-au privit, îşi pierduseră toată familiaritatea. Mi s-a făcut teamă, teamă de dezastrele pe care le lasă durerea în oameni, de ceea ce mi-ar provoca dacă m-aş apropia şi mai mult de suferință, teamă de distanța față de mama şi de zădărnicia gesturilor mele. M-am ascuns sub cearşafurile din patul meu, sperând ca tavanul să mi se prăbuşească în cap. Stângăcia mea aduce cu ea ideea de moarte.

Cel puțin, slăbiciunea ei m-a făcut puternică. Atunci când alegi să fii puternic, nimic nu te ajunge, nimic nu te atinge. Îți sacrifici emoția, dar supraviețuieşti. Am hotărât să-i aştept rarele gesturi, cele care se ivesc când se eliberează de melancolie şi de paginile cărților.

Sunt amintirile, o viață ce se înverşunează să lase ceva în urmă. Sunt prânzurile de duminică acasă la bunica, râsul tatălui meu, Vivaldi la pick-up sâmbătă dimineața, câinele meu dând din coadă, plimbările în Fiatul 600 prin sate, reuniunile noaptea acasă la noi. Sunt bineînțeles eu, fetița iubită de ei, de toți. Sunt uşile deschizându-se şi închizându-se în ritmul lui Joan Baez care pluteşte în coridorul casei. Eu îi vedeam pe tata şi pe mama, păreau fericiți. O fericire care se răspândea, făcându-ne părtaşi la

ceva mai mare decât ei înşişi. Să crezi poate că este gestul cel mai nobil şi deopotrivă cel mai pueril. Ei credeau. Credeau că o lume mai dreaptă era cu putință şi erau dispuşi s-o demonstreze.

Nu pot s-o învinuiesc pe mama pentru speranța ei de atunci şi pentru nostalgia de azi, dar nu-i suport mâhnirea adâncă, aceea pe care doar eu o percep ascunsă în spatele discursurilor ei luminate.

8

Am ajuns în suburbiile oraşului Edinburgh pe la şapte după-amiaza, în ziua următoare. Am parcat maşina pe un teren viran, în fața unui orăşel-satelit cu blocuri-turn cenuşii identice. Un miros de fum, mâncare şi excremente impregna aerul. Ne-am dat jos bagajele şi am intrat în pădurea de clădiri, ocolind mormane de gunoaie pe jumătate arse. Greva națională a gunoierilor, care în locuri mai prospere trecea neobservată, acolo era evidentă. Dar, mai ales, duse erau câmpurile verzi, după-amiaza însorită şi cântecele. Eram patru ființe obosite, înaintând pe sub nişte becuri care abia luminau.

Ne-am pomenit curând la uşa unuia dintre sutele de apartamente pe care le văzuserăm din stradă. Un cuplu de chilieni ne aştepta. René era un bărbat cu ochi migdalați, iar constituția robustă îi trăda forța fizică. Alicia era însărcinată. Ne-am aşezat în jurul mesei, şi ea ne-a oferit un pahar cu vin. În ambianța mai degrabă obscură a salonului, afişele agățate pe pereți, cu flori colorate şi puşti, conțineau o speranță captivă. Lui René şi lui Antonio nu le-a trebuit mult timp ca să înceapă să discute despre partid, despre vreun militant rătăcit şi despre ultimele tulburări din Chile. După ce ne-a adus ceva de mâncare, femeia s-a aşezat la o oarecare distanță, observând gesturile energice ale lui Antonio şi ale soțului ei, în timp ce o mască de plictiseală i se aşternea pe față. Caroline a întrebat unde e baia. Peste câteva clipe, René s-a ridicat în picioare, a luat un dicționar englez-spaniol şi a scos din el un paşaport.

– Noua ta identitate, a afirmat.

Antonio l-a deschis şi a citit:

– Daniel Nilo, data naşterii: 12 octombrie 1966. Dar ăsta e un mucos!

– Nu exagera, are cu câțiva ani mai puțin decât tine, a zis René. Deşi, ca să spunem adevărul, ai dreptate, e un mucos neruşinat. Când l-am întrebat dacă e sigur că vrea să facă asta, ştii ce mi-a răspuns? „Cum să nu. E afacerea perfectă, mă mântuiesc fără să mişc un deget.“

– Un geniu, a zis Antonio, şi au izbucnit amândoi în râs. Ce zici, René, o să primim o recompensă pentru virtuțile noastre, sau va trebui să ne mulțumim cu virtutea în sine?

– Virtutea, *my dear* Watson[7], e ca şi cum te-ai masturba. În momenul acesta, René le-a privit pe femei, cerându-şi scuze pentru efectul puternic al ultimului său cuvânt. Tu mă înțelegi. Nu află nimeni, dar e plăcut.

Au râs din nou, un râs forțat, care a umplut spațiul până la refuz.

– Cert e că virtutea nu i-a fost de nici un folos lui Cristóbal, a zis Antonio, şi totul s-a oprit.

Am căutat ochii Clarei, dar ea îi avea ațintiți asupra lui. Am crezut că disting compasiune, dar şi alt sentiment, care îi făcea ochii mai strălucitori. Nimeni n-a mai vorbit.

René şi Antonio păreau să vegheze corpul absent al lui Cristóbal; sorbeau din paharele cu vin fără să se privească, concentrați parcă asupra propriilor emoții. La urma urmelor, eram acolo; fiecare agățându-se de mizerabila lui realitate, atât de diferite, atât de îndepărtate una de alta. Caroline, ascunzându-şi şervețelele însângerate; Antonio, pregătindu-se pentru o odisee incertă, iar eu, obsedat de o femeie pe care abia o cunoşteam. Fiecare dintre noi gravita în jurul propriei obsesii.

Se făcuse târziu. Femeia a improvizat un pat pe canapea. Cineva trebuia să-şi petreacă noaptea pe jos, într-un sac de dormit. Ceilalți doi aveau să doarmă într-o cameră cu două paturi. M-am oferit să dorm pe podea, iar Clara să rămână pe canapea. Antonio şi Caroline au dispărut în întunericul unui minuscul coridor.

Eram singuri pentru prima oară de la începutul călătoriei. Clara, cu capul sprijinit pe o mână, mă privea întinsă pe canapea; atât de aproape şi în acelaşi timp de neatins. În ciuda râsului ei, a hotărârii ei, un văl fin de mătase părea s-o separe de lume, făcând-o inaccesibilă. M-am aşezat pe jos, cu picioarele încrucişate în fața ei. Nu ştiu cum am ajuns să-i dau un sărut. Numaidecât, mâinile mele erau pe sânii ei, pe pântecul ei, pe sexul ei. Când am încercat să merg mai departe, ea m-a oprit; fără cuvinte, doar printr-un

gest. I-am spus că nu contează, că e mai bine aşa, s-o luăm încet. Eram convins că, dacă nu voia să continue, avea un motiv întemeiat. Astfel îmi imaginam că trăiau Antonio şi Clara: cu motive. Şi, într-o asemenea ordine a lucrurilor, felul meu de a acționa şovăitor, artificial şi hedonist, era inoportun.

JURNALUL CLAREI

Theo doarme lângă mine. Are o expresie liniştită. Îmi place reţinerea lui, în spatele căreia pare să însăileze o lume proprie. Presimt că dincolo de tăcerea lui se ascunde un bărbat plin de frământări, pasional. Din loja teatrului meu, observ fiecare gest al lui, fiecare încercare răbdătoare de a mă avea. Îl cântăresc fără milă, îi clasific cuvintele, îi compar mângâierile. Dar nu e atât de uşor. Aş vrea să-l descompun până la ultima fărâmă, însă amintirea delicateţii lui mă învăluie. Mă apropii de el. Vreau să-l ating, să-i contemplu corpul. Ar putea să moară, şi atunci va fi plecat fără să mă posede. Un bărbat pe care l-am lăsat să plece singur.

De ce mă împotrivesc oare? Poate pentru că intuiesc că Theo mă vede. „Eşti un vârtej, o deformare a realităţii, o lumină, un instinct“, îmi spun ochii lui de fiecare dată când strălucesc şi îi inundă pe ai mei. Luciditatea lui mă înspăimântă. Dar mă şi umple de speranţă. Theo este o posibilitate ce se cască timid. Închid ochii şi îi spun pe nume. Theo. Posibilitatea se lărgeşte până devine sentiment. Poate că el are forţa necesară ca să nu-mi mai pese de Antonio, pentru ca viaţa lui să nu mai fie centrul existenţei mele. Eu şi Antonio suntem prieteni pentru că eu îi veghez visele, pentru că nu ne-am atins niciodată. Mai ales, suntem prieteni pentru că el m-a ales. Când Antonio se opreşte la tine, nu te împotriveşti. Are să se împotrivească oare Theo?

9

Pe la nouă dimineața ne-am luat rămas-bun de la René şi de la Alicia. Trebuia să ajungem la Dover înainte de şase după-amiaza. Acolo, un elveţian expert în falsificări avea să înlocuiască în paşaport fotografia lui Daniel Nilo cu cea a lui Antonio. Aşa organizase partidul. În momentul acela am devenit conştient că totul era departe de a fi un joc. Făceam parte dintr-un plan în care erau implicate multe alte persoane.

În ciuda miasmei emanate de gunoi, strada era îmbibată într-o lâncedă şi plăcută atmosferă de duminică. Cineva dădea cu o minge în zid. Clara şi Caroline au rămas în faţa clădirii, în vreme ce eu şi Antonio am pornit spre staţie.

– Nu mai e cale de întoarcere. Îţi dai seama? mi-a spus arătându-mi paşaportul în buzunarul din spate al pantalonilor lui.

O clipă, m-a privit cu o expresie încețoşată, de parcă ochii săi ar fi plecat în căutarea amintirilor pe care să le tezaurizeze.

În maşină, mi-a povestit coşmarul pe care-l avusese în pensiunea de pe şosea. Visase corbi. Corbii dădeau din aripi fără a izbuti să-şi ia zborul. A visat că deschidea ochii, dar corbii se înmulţeau şi i se lipeau de pleoape cu fâlfâitul lor zadarnic.

Cu câteva clipe înainte de a le lua pe Clara şi pe Caroline, Antonio m-a întrebat:

– Ce crezi că ar spune Freud despre asta?

– Corbi care nu zboară şi care se înmulţesc. Am cumpănit câteva secunde, apoi am zis: Freud ar spune cu siguranţă că sunt dorinţe reprimate, dar eu îţi spun ca, data viitoare când apar păsăroii ăia blestemaţi, să le suceşti gâtul.

– La asta mă gândeam şi eu, Theo. Uneori mă surprinzi, a spus râzând şi m-a bătut uşor cu palma pe spate.

Nu mă gândeam câtuşi de puţin la asta. Lui Antonio îi era frică, atâta tot; însă *frică* era unul dintre cuvintele care nu puteau fi pronunţate.

JURNALUL CLAREI

Mă uit în jur şi bănuiesc că o formulă ascunsă uneşte viețile celorlalți. Astfel, lumea se preface într-un val uriaş, o maree care pustieşte tot ce e diferit. Poate că, dacă m-aş strădui din răsputeri, aş izbuti să mă scufund, să şterg marca pe care o am întipărită şi care mă împiedică să aparțin vreunui loc. Poate, ca să devin una dintre ei, ar fi de ajuns să-mi fac rost de o înfățişare, să-mi însuşesc câteva dogme, să imit câteva gesturi.

Intru în baie, Caroline e aşezată pe capacul de la veceu. Valul încearcă să ajungă la noi prin crăpătura uşii. Nu suntem diferite ea şi cu mine. Doar că ea e mai curajoasă. A abandonat căldura lumii care îi era familiară. A trecut dincolo de oglindă. Nu pot să n-o admir pentru asta. Prin ochii ei vreau să văd ce este dincolo. Am impresia că ea îmi revelează partea cea mai întunecată a mea însemi şi poate cea mai adevărată.

Îmi spune că uneori corpul i se desprinde. Îl vede mişcându-se, vorbind, furând, revenind zdrobit din peregrinări. Îi cer să-mi spună mai multe, dar nu ştie cum să se exprime. Îi sugerez să folosească cuvinte fără a încerca să le confere coerență. Rosteşte ruşine, rosteşte ciment, rosteşte oglindă. O îmbrățişez, şi ea plânge. Intuiesc că de mult timp n-o îmbrățişează nimeni fără să-i ceară ceva în schimb.

Ne întoarcem în salon. N-avem încotro. René şi Antonio vorbesc despre Cristóbal. Îl privesc pe Theo. Îi descopăr ochii transparenți, expresia limpede, promisiunea…

10

Totul la Clara mă surprindea. În special râsul ei, care făcea cu neputință orice fel de împotrivire, chiar şi când, uneori, cauza îmi scăpa. De două ori pe drum şi-a scos jurnalul cu copertă roşie, a scris ceva şi l-a pus la loc în

poşetă. Clara împletea promisiunea lui Antonio – cea a unei existenţe pline de sens şi de emoţii – cu a ei, cea degajată de corpul ei.

Totuşi, ceva complica lucrurile. În prezenţa lui Antonio, ea nu voia să lase să se vadă ceea ce se întâmpla între noi, iar ocaziile de a fi singuri erau puţine.

– Nu m-a mai văzut niciodată cu alt tip, mi-a spus la un moment dat, când Antonio şi Caroline au coborât din maşină ca să cumpere ceva de mâncare. Îi sunt ca o soră. În plus, are să mă acuze că i-am luat cel mai bun prieten. E mai bine să nu ştie încă, măcar nu în călătoria asta.

Şi-a sprijinit capul pe picioarele mele. Cu o mână mi-a luat faţa ca să mi-o apropii de a ei. S-a ridicat uşor şi m-a sărutat. Buzele ei aveau o sălbăticie stranie. Când ne-am desprins, a afişat un zâmbet trufaş, ca şi cum ar fi fost conştientă de puterea pe care începea să o aibă asupra mea şi s-ar fi bucurat de asta.

Eram la Dover. Antonio trebuia să se întâlnească într-un bistro-pub din centru cu individul care urma să schimbe fotografia din paşaport. Am lăsat maşina într-o parcare, şi el a ieşit singur din incintă. Anumite măsuri de securitate trebuiau îndeplinite. Nu am ajuns niciodată să ştiu dacă pericolul era real sau făcea parte din obişnuinţa temerii.

Clara mi-a povestit cândva că, imediat ce a venit în Anglia, când vedea o uniformă, o lua cu ameţeală. S-a gândit chiar că nicicând nu avea să mai poată merge pe străzi cu dezinvoltură. După ce l-au luat pe tatăl ei, totul a devenit ameninţător. Vecinii au păstrat distanţă într-un mod educat, dar implacabil. N-au pus niciodată întrebări, ca şi cum cele întâmplate în noaptea aceea ar fi ieşit din imaginaţia lor zdruncinată. A continuat să se ducă la ore, la aniversările colegelor, să mănânce înghețată cu ele sâmbăta dimineaţă, însă după o vreme prietenii părinţilor ei şi toată lumea lor se scufundaseră şi ceea ce rămăsese la suprafaţă nu le mai aparţinea.

Ca să ne destindem, ne-am hotărât să ne plimbăm pe Maison Dieu Road, lungul bulevard care duce la mare. Străzile erau pustii. Citisem pe prima pagină a ziarului *Sun* că Arsenal şi Liverpool jucau în după-amiaza aceea. Un meci de fotbal pe care nici un englez zdravăn la cap nu l-ar pierde. Cu toate astea, nimic în clipa aceea nu mă interesa mai puţin decât meciul. Mergând alături de Clara şi Caroline, am simţit că viaţa mea anterioară era departe. Străzile unui oraş ca atâtea altele din ţara mea, cu infinitele detalii familiare, deveniseră străine. Mi-am imaginat că percepţia pe care Clara şi

Antonio, ca străini, o aveau despre Anglia trebuia să fie similară. Exceptând faptul că eu puteam să trec oricând aveam chef de sticla fictivă a izolării mele; în schimb, ei, oricât de bine ar fi vorbit limba mea, cu oricâtă iscusinţă ar fi imitat, aveau să rămână mereu de partea cealaltă. Privită cu ochii lor, insula Marea Britanie mi s-a părut o navă mare cu fiinţe amabile, care n-aveau să-şi dezvăluie nicicând esenţa, nici să-ţi atingă cu adevărat inima.

Am luat mâna Clarei şi am strâns-o cu putere.

Un cer gata să se cufunde în noapte se cernea pe faţadele solide. În depărtare, pe apele plumburii ale mării, am văzut lumina unui vapor navigând spre Franţa.

– Într-o zi putem să mergem acolo, a zis Clara, arătându-l.

– Tu şi cu mine? am întrebat.

– De ce nu?

M-a privit cu o expresie fermă şi deopotrivă visătoare, ca şi cum doar voinţa noastră ar fi fost de ajuns ca să învingă greutăţile.

– De ce nu, am încuviinţat.

Când am revenit în parcare, Antonio ne aştepta cu braţele încrucişate, urcat pe capotă. Îşi îndeplinise obiectivul. După ce am urcat în maşină, ne-a arătat paşaportul care avea fotografia lui şi numele lui Daniel Nilo.

– Abia aştept să văd ce faţă face tata când am să i-l arăt, a spus.

În noaptea aceea ne-am oprit într-o casă ocupată. Mai mulţi locuitori erau chilieni. Când am ajuns, uşa era deschisă. Am înaintat printr-un coridor cu pereţii jupuiţi. Am auzit voci venind dintr-o cameră din capătul coridorului şi am luat-o în direcţia aceea. Vreo douăsprezece persoane aşezate pe jos ascultau un tip cu barbă. Lumina era slabă, dar suficientă ca să le distingem chipurile descumpănite când ne-au văzut pe palier. Într-o tăcere gravă, un băiat zvelt şi agitat l-a recunoscut pe Antonio şi s-a grăbit să-l salute.

– Prieteni, el e Antonio, fratele lui Cristóbal Sierra.

Câţiva au venit să-l salute, după care ne-au invitat să luăm parte la reuniunea lor. Am aflat că ocupaseră casa aceea cu vreo două luni în urmă şi aşteptau să fie evacuaţi în orice clipă. Cei mai combativi propuneau să acopere faţada cu afişe denunţând politicile guvernului împotriva tinerilor. Unii susţineau că era cel mai bine să caute o casă nouă liberă şi să se mute. Alţii, mai naivi, sugerau să trimită o scrisoare unui membru al parlamentului, în care să-i explice problema lor.

– Trebuie să rămâneți, am zis deodată cu voce tare.

Îndată ce am rostit cuvintele acestea, am simțit un nod în stomac.

Cu toții au amuțit. S-au uitat la mine, aşteptând să-mi justific nu doar cele spuse, ci şi intruziunea. Antonio m-a privit întrebător, gata să izbucnească în râs.

Eu eram convins de ceea ce spusesem, dar eram incapabil să mă întind la discuții în fața zecilor de ochi care mă scrutau. Ideea de a vorbi în public m-a înspăimântat întotdeauna.

– Theo are dreptate, trebuie să rămâneți, a intervenit Antonio.

Acum, privirile suspicioase îi erau adresate lui.

– Nimănui nu-i pasă de destinul unei găşti de pierde-vară, a afirmat cu un zâmbet plin de ironie. Nu vă amăgiți că unul dintre parlamentarii fățarnici o să vă ajute, cu atât mai puțin responsabilul din *Council*. Vă asigur că se gândesc la lucruri mai importante, de pildă, să câştige viitoarele alegeri fără ajutorul nostru. Doar voi puteți să vă rezolvați problema, a continuat, de data asta pe un ton serios. Trebuie să rezistați fie ce-o fi, să vă apărați dreptul de a avea un cămin. Nu doar că veți face ceva pentru voi, ba mai mult, veți da un exemplu.

– Rămânem, au declarat două fete la unison.

– Ceea ce propune chilianul e sinucidere curată, a vociferat un tip cu fața lată, cu barbă şi păr cârlionțat. Dacă rezistăm, cum atât de romantic ne-a propus, în două săptămâni o să fim în stradă. Ce credeți? Că o să se uite la noi şi-o să spună: „Oh, aceşti cetățeni exemplari îşi apără drepturile“? O să ne dea afară de-aici în şuturi, dacă e nevoie, asta e realitatea. Restul e idealism învechit.

M-am temut pentru Antonio. Argumentele lui frizau, într-adevăr, o atitudine ruptă de realitate.

– Idealism. Ai adus în discuție cuvântul-cheie, a atacat Antonio, imprimând fiecărui cuvânt o nuanță melodioasă, neaşteptată. Sună învechit, e adevărat, de mult timp auzim chestia asta cu fiți realişti şi cereți imposibilul. Suntem obosiți să tot auzim slogane din anii şaizeci.

Au urmat râsete ici, colo.

– Mai ales pentru că nu vedem cum putem să legăm viețile noastre banale de un enunț atât de grandilocvent. Poate că tu ai dreptate, a acceptat Antonio adresându-i-se bărbatului cu barbă, şi ceea ce propun este unul dintre acele lucruri imposibile. De ce un lucru imposibil, şi nu o ocazie? V-

ați gândit că, în loc să fugiți cu coada între picioare, puteți să transformați asta într-o oportunitate, în ceva ce ar putea să facă o diferență? Vă invidiez. Aduceți-vă aminte că aceia care au cerut imposibilul au schimbat viziunea lumii. Cei care au fost excluşi din academii, din anturajele selecte, din guverne, cei ce au fost aruncați în stradă din pricina ideilor lor. Pe voi nu vă evacuează ca să construiască vreun spital, vreun azil de bătrâni, vreo şcoală, vă aruncă în stradă pentru că sunteți un rău exemplu, o amenințare pentru însuşi fundamentul sistemului lor: proprietatea. Puteți să disprețuiți provocarea, să vă limitați la a vegeta, ca majoritatea oamenilor, sau puteți s-o acceptați. Să rezistați, indiferent de rezultat, va fi, poate, contribuția cea mai semnificativă pe care v-o veți aduce vreodată la schimbarea lumii. Să rezistați este deopotrivă ocazia pe care o are fiecare dintre voi – tu, tu, a început să indice pe unul şi pe altul – de a preface experiența asta într-un triumf interior, de a deveni mai demn.

Atunci, Antonio şi-a lăsat ochii în jos şi a tăcut. Locatarii casei au aplaudat, aclamând la unison: „Rămânem".

Am simțit o profundă emoție. Cuvintele lui m-au făcut să înțeleg pentru prima oară semnificația fiecăreia dintre acțiunile lui. Cuvintele, care la altul mi s-ar fi părut pline de înfumurare şi de fals idealism, la Antonio aveau sens. El nu era ca mine. Oricâte lucruri am fi avut în comun, Antonio era un exilat, avea un frate mort şi ne aflam acolo pentru că se hotărâse să se alăture Rezistenței.

– Mulțumesc că m-ai salvat, i-am spus când am fost singuri.

Cu toate că ceea ce aş fi vrut să-i spun era mult mai mult decât atât.

– Îmi eşti dator, a replicat, dându-mi un pumn în abdomen, apoi a râs ca un copil care a reuşit să iasă basma curată din capcana întinsă de camarazii de joacă.

*

Caroline abia se ținea pe picioare; numeroasele diazepame pe care le luase zilele acelea începeau să facă ravagii. Cu ajutorul tipului care ne întâmpinase la sosire, Antonio a condus-o într-o cameră. Eu şi Clara am profitat ca să dăm o raită prin restul casei. O fată cu părul scurt, în salopetă portocalie a scos capul pe coridor şi ne-a invitat să intrăm în camera ei. S-a

aşezat picior peste picior şi a continuat să răsucească o ţigară pe care o avea pe jumătate făcută.

– Am o saltea sub pat, dacă vrei, poți să dormi aici, i-a spus Clarei cu o bunăvoință suspectă.

– Îți mulțumesc, dar sunt cu Theo. O să găsim un loc unde să dormim, a zis Clara şi mi-a luat mâna.

Era prima oară când Clara aproape că îmi făcea o promisiune. Cert este că o doream atât de mult, încât dorința începea să mă irite. Toate sugestiile care nu se concretizau nu mai erau plăcute, deveneau o înfrângere definitivă.

– Drogata e cu Antonio? a întrebat atunci fata.

– Ce vrei să spui cu asta? a întrebat la rândul ei Clara pe un ton tăios.

Avea expresia alarmată a celui care se simte amenințat.

– Ştii la ce mă refer. E femeia lui, se culcă cu ea etc. etc.

– E vreo diferență din cauza asta? a interogat-o Clara cu un zâmbet batjocoritor.

– Sunt feministă, scumpo, nu iau în colimator alte femei, oricât de drogate sau de târfe ar fi.

– Păi, dacă nu vrei să răneşti pe nimeni, e mai bine să nu te legi de el, a replicat Clara şi a ieşit brusc din cameră.

Nu pe Caroline o apăra. Între Antonio şi Caroline nu exista altă legătură în afară de încercarea lui de a o ajuta. Clara se proteja pe ea însăşi. Dar de ce? Pe măsură ce treceau zilele, straniile sentimente care îi uneau pe Clara şi pe Antonio erau şi mai nedesluşite. Nu erau îndrăgostiți, amândoi fuseseră categorici în această privință; pe de altă parte, dacă ar fi fost aşa, nu vedeam un motiv întemeiat ca să nu fie împreună. Doar dacă motivele ar fi fost secrete.

Am urmărit-o pe Clara pe coridor în direcția sălii de unde se auzea o muzică. Locatarii casei declaraseră războiul şi sărbătoreau asta. Câțiva începuseră să danseze. Un miros greu de mâncare făcea aerul încărcat, înțepător. Un şemineu, pe care un tânăr pistruiat, microcefal avea grijă să-l alimenteze, era singura sursă de lumină. Am apucat-o pe Clara din spate şi am îmbrățişat-o până am simțit atingerea şoldurilor ei în mişcare.

Antonio se întorsese. Rezemat de un perete, fuma şi expulza fumul în sus în mici rotocoale, cu privirea ațintită asupra noastră. Când şi-a dat seama că îl surprinsesem observându-ne, şi-a ferit privirea. Pesemne că l-a văzut şi

Clara, căci s-a desprins din îmbrățișarea mea şi s-a aşezat în fața şemineului, ca să stea de vorbă cu o altă fată. Doi tipi s-au apropiat de Antonio. M-am aşezat cu berea mea la câțiva metri de Clara, într-o poziție privilegiată ca să mă delectez privind-o. Ea, la rândul ei, din când în când mă căuta; atunci, cu excepția imaginii ei, totul îşi pierdea claritatea şi consistența, ca şi cum restul persoanelor ar fi fost puse să vorbească încet şi abia să se mişte. Doar prezența lui Antonio interfera în visarea mea. Chiar şi încercuit, reuşea să ne aibă în raza lui vizuală şi să inhibe contactul nostru. Când am văzut că rămâne singur, am cântărit posibilitatea de a-i vorbi. M-am apropiat încet de el. N-a schițat nici un gest ca să mă încurajeze. Era evident că îl afectase să ne vadă împreună. Nu ştiu dacă pe deplin conştient de ceea ce făcea, ori din întâmplare, Antonio a spus ceva ce avea să-mi alunge în parte îndoielile:

– Din fericire, revoluția şi sexul întâmplător se potrivesc foarte bine.

Se uita atent la un grup de fete care dansau dezlănțuite în mijlocul încăperii.

– De ce spui asta?

– Sunt făcute din aceeaşi materie: o grămadă de testosteroni. Sentimentele, în schimb, dacă e să lupți pentru ceva care să merite osteneala, te fac din om neom.

– Eşti nebun. Dacă nu ai sentimente e ca şi cum ai fi un ucigaş plătit.

– Lasă vrăjeala, Theo. Ştii prea bine despre ce fel de sentimente vorbesc. Alea care îți sucesc capul, îți zdrobesc creierii şi pot să te coste viața.

Am păstrat tăcerea câteva secunde, pentru ca afirmația pe care mă pregăteam să o fac să devină şi mai tăioasă.

– Înțeleg, de aceea renunți la Clara.

Reacția lui a venit imediat.

– Te înşeli. Pe Clara o cunosc prea bine, de mult şi-a pierdut misterul necesar ca să-mi poată suci capul.

– Eşti un mincinos.

– Iar tu un libidinos, a spus lovindu-mi uşor brațul.

În orice caz, aflasem ceva: indiferent de sentimentul pe care Antonio l-ar fi nutrit pentru Clara, acesta avea să-i fie domolit de voință.

Venea spre noi. Am privit-o amândoi.

– Pentru Clara! am toastat, ridicându-mi cutia de bere. E magnifică.

În momentul când a ajuns lângă noi, a întrebat:

– Şi? Cine o să danseze cu mine?

Spre deosebire de alura ei, înzestrată cu toată graţia uşor de imaginat la o dansatoare, expresia feţei trăda o imensă modestie. Era conştientă că are pâinea şi cuţitul acelei clipe, dar, în loc de a-i produce plăcere, situaţia părea să o jeneze.

– Theo, a zis Antonio, surâzând forţat, cu făţărnicie.

Ştia că eu eram un dezastru când venea vorba de dans.

– Nu doar că eşti mincinos, dar mai eşti şi nemernic, i-am spus încet.

Din fericire, la difuzor se auzea atunci un cântec al lui Bob Marley.

– Am scris despre tine în caietul meu, mi-a spus Clara la ureche.

– Şi se poate şti ce?

– Despre mâinile tale, a precizat, râzând.

– Ce-i cu mâinile mele?

– Sunt cam agitate.

Mi-am apropiat mâinile de ochi, de parcă ar fi fost dovada definitivă pentru a fi învinovăţit de crimă. Am zis:

– Nu văd nimic.

– Nu se vede, se simte…

– Bine, ce vrei, mi-ar plăcea să te ating, am mărturisit.

Clara a zâmbit şi a ridicat din umeri, ca şi cum dorinţa pe care mi-o inspira ar fi fost o anomalie iremediabilă.

Dintr-odată, Bob Marley a fost înlocuit cu The Cure, şi toţi au început să sară şi să se mişte de parcă cineva ar fi injectat un gaz excitant prin ziduri. Eram pierdut, trebuia să dansez în faţa Clarei. Ea se mişca atât de frumos şi cu atâta entuziasm, încât temerile mi s-au amplificat.

– Nu ştiu dacă vreau să fac asta…

M-a luat de mâini şi a început să-mi călăuzească mişcările. Mă privea în ochi, ca şi cum ar fi încercat cu delicateţe, dar şi cu fermitate să-mi recupereze avântul pierdut. Curând, dansam ca şi cum gazul m-ar fi drogat şi pe mine, iar stânjenitoarele legături care îmi încleştaseră corpul s-ar fi desfăcut. Temându-mă să nu se destrame vraja, am preferat să nu mă gândesc la ce fac. Am intuit că alături de Clara aş putea să fac multe lucruri pe care până atunci le evitasem.

Antonio dansa cu o fată înaltă, cu trăsături fine, dizgraţioasă. La un moment dat, el a venit la noi şi ne-a îmbrăţişat. Amândoi i-am răspuns la îmbrăţişare. M-am bucurat de uniunea ce se stabilea între noi trei.

Totuşi, mintea mea bănuitoare m-a purtat spre gândul că încerca să ne arate cât de puțin îl afecta relația mea cu Clara şi mai ales să ne facă să ştim că, indiferent ce am face, amândoi îi aparțineam.

Când s-a oprit muzica, eu şi Clara ne-am uitat în jur şi am descoperit că majoritatea locuitorilor casei se retrăseseră, cu excepția câtorva intruşi ca noi, care se aşezau care pe unde puteau, pe nişte perne. Şi Antonio dispăruse. La câțiva centimetri de şemineul stins, un tip exersa nişte acorduri la o chitară, în timp ce o fată în stare de extaz trasa opturi în aer cu capul. Am găsit două perne şi le-am pus sub o masă. Mi s-a părut că acolo aveam să fim mai protejați. Clara s-a rezemat de mine. Adormită între brațele mele, îmi producea o excitare greu de stăpânit.

*

În ziua următoare ne-am întors. Urma să o lăsăm pe Clara acasă la mama ei şi apoi să ne continuăm călătoria până la Londra. Antonio a devenit taciturn. Se uita fix la şosea. Îmi amintesc că, puțin înainte să ajungem la Wivenhoe, Clara a făcut un comentariu despre atitudinea lui distantă. I-am remarcat o vagă angoasă în voce, de parcă starea lui Antonio ar fi îngrijorat-o mai mult decât ar fi fost dispusă să recunoască.

– Ai auzit întrebarea retorică numărul treizeci a lui Aristotel? Sună aşa: De ce orice ființă excepțională este melancolică? a răspuns el tăios, fără să-şi ia ochii de la asfalt.

Odată încheiată fraza, căindu-se de ieşirea necontrolată, şi-a cerut scuze.

Când am ajuns la Wivenhoe, am însoțit-o pe Clara până la uşă.

– Când te mai văd? am întrebat-o cu nerăbdare.

– Când am să mă întorc la Londra. Şi apoi a adăugat: Nu sta prea departe de Antonio. Îmi promiți?

– Îți promit, am replicat, fără să înțeleg de ce îmi cerea asta.

Clara şi-a luat rămas-bun de la mine cu un sărut mai degrabă rece, temându-se poate de privirea atentă pe care Antonio ne-o arunca din maşină.

După ce am lăsat-o, eu, Antonio şi Caroline n-am scos o vorbă până am ajuns la Londra. Era o după-amiază caldă, fără nori. Caroline mi-a cerut s-o duc până pe Randolph Avenue, unde o prietenă îi închiriase o cameră. Înțelegerea era ca în ziua următoare Antonio să vină s-o ia ca s-o ducă la

clinică. În ultima clipă, când Caroline îşi lua la revedere de la noi, el s-a răzgândit. A apucat-o de braţ şi i-a spus că nu are încredere în ea. Era mai bine să-şi facă valiza, ca s-o lăsăm chiar în seara aceea la clinică. Expresia lui Caroline, care până atunci fusese a unei fetiţe fericite, s-a întunecat. Poate că descurajarea subită se datora lipsei de încredere a lui Antonio sau, dimpotrivă, faptului că el i-ar fi năruit planurile de a face rost de droguri în seara aceea. A recurs la câteva argumente care nu l-au făcut să se răzgândească. Când a pierdut bătălia, a scos asul din mânecă: avea să urce în apartamentul prietenei sale, manechin cunoscut, iar dacă era acasă, avea s-o facă să promită în faţa noastră că va avea grijă de ea până în ziua următoare.

– E o scorpie. Vă jur că, dacă acceptă, n-are să mă lase să mă duc nici la baie. E bine? a întrebat îngrijorată.

A urcat treptele şi s-a făcut nevăzută dincolo de poarta albastră a clădirii. A revenit după o clipă cu o fată anorexică, în pantaloni kaki şi cu o bluză albă, în stilul unei fete de familie bună. Nu încape îndoială că aerul ei de seriozitate l-a convins pe Antonio. Au căzut de acord ca în dimineaţa următoare să vină după Caroline. Ne-am luat rămas-bun de la ele, şi el a rămas privindu-le în oglinda retrovizoare până au dispărut dincolo de poarta clădirii.

– Mi-a plăcut fata aia, a spus după o clipă.

– Păi parcă-i o mătură, am replicat.

– Oricum, mi-a plăcut, a declarat categoric.

JURNALUL CLAREI

S-a întâmplat, nu ştiu cum. Poate când am dat drumul corzii care mă lega de Antonio şi am văzut că nu cad, când furia şi proiectele lui au încetat să mai fie centrul vieţii mele. Când l-am luat pe Theo de mână, am ştiut că ajunsesem pe un mal unde să acostez. Atunci m-am gândit că pot să trăiesc foarte bine cu bărbatul acesta, să fiu dansatoare, să scriu în caietul acesta, să-mi lipesc desenele pe ziduri, să am copii. Asta am gândit. M-am lăsat purtată de scenele din filme, din romanele romantice, care îmi promit un final fericit.

Dar spionul pândeşte bănuitor. El îmi şopteşte la ureche că a-mi imagina lucrurile acestea e o slăbiciune inacceptabilă.

Ceva se întâmplă. Mă răzvrătesc. Ajunge. N-am să las frica să pună stăpânire pe mine; am s-o opresc prin cuvinte, acelea care se ascund în cotloanele viselor mele. Am să le scot la lumină şi, cu ele pe palme, am să aştept sosirea lui Theo.

11

Antonio mă aştepta la uşile pubului. Era abătut. Ne-am aşezat la o masă departe de tejghea, de biliard şi de jocurile electronice. Nu apucaserăm să ne cerem berile, când a început să vorbească.

De pe o zi pe alta, partidul hotărâse că el nu era pregătit să intre în *interior*. L-am întrebat la ce se referă când spune *interior* şi mi-a explicat că era modul exilaților de a se raporta la țara lor; restul lumii, în totalitate, constituia *exteriorul*. În locul lui Antonio avea să intre Marcos, care era cu zece ani mai în vârstă decât el şi care, în opinia lor, era mai cumpătat. Cred că acest ultim aspect l-a iritat cel mai mult: să-i pună la îndoială stăpânirea de sine. Discursul lui curgea neîncetat, şi el devenea mai încordat. Antonio

avea presentimentul că cineva din partid voia să-i facă rău şi intervenise pentru ca el să nu intre.

– Îl dau dracului de partid. Mie n-o să-mi spună ce pot şi ce nu pot să fac. Am să intru. Cu sau fără ei. A aprins o ţigară. Nu mă simt bine aici, Theo. Asta nu e ţara mea şi niciodată n-are să fie. De când am venit, am trăit asta ca într-o paranteză, un timp suspendat. Ştiu că alţi tipi de vârsta mea s-au adaptat, însă eu n-am vrut nicicând s-o fac. Poate pentru că acolo era Cristóbal. A păstrat tăcerea o clipă. Cu atât mai mult acum, că e mort. Nu pot să stau aici cu mâinile-n sân, învăţând teorii inutile, mâncând caviar furat, jucându-mă de-a războiul ca un laş. Toate astea n-au sens pentru mine.

– E ocazia ta, am zis, referindu-mă la ceea ce spusese el în casa ocupată.

– Exact.

– Nu trebuie să fie uşor să intri fără sprijin.

– Am să văd cum am să fac. Trebuie să existe vreo modalitate.

– Cunoşti pe cineva care să te pună în legătură cu grupările clandestine?

– Ţi-am spus, am să găsesc eu o modalitate, a replicat categoric.

Totuşi, ceva de pe chipul lui m-a făcut să mă îndoiesc. O privire care nu era atât de fermă, ci mai degrabă cercetătoare, ca şi cum ar fi vrut să găsească în mine ceva la prima vedere invizibil. Poate că el căuta vreun argument care să-l oprească. Dacă ar fi avut şi cea mai mică ezitare, aş fi profitat de ea până aş fi ajuns la ideea că a pleca să lupte într-o ţară, fără ajutorul unei organizaţii, fără nimeni pe care să se poată bizui, ar fi fost un act necugetat. Dar n-a făcut-o.

– Am să intru, mi-a repetat, expulzând fumul.

– Ai s-o faci, nu mă îndoiesc.

– Nu pot să mai trăiesc aşa, în umbra lui Cristóbal… a mărturisit repede.

Expresia lui de uluire m-a făcut să înţeleg că nu avusese intenţia de a vorbi aşa.

Nici celelalte lucruri nu mergeau bine. Caroline dispăruse în seara când o lăsaserăm acasă la Emily, manechinul anorexic. Antonio se simţea trădat.

Eu, în schimb, credeam că fata, când şi-a luat rămas-bun de la noi, chiar avea de gând să-şi petreacă noaptea cu prietena ei; că fuga nu fusese un act premeditat, ci răspunsul la un impuls foarte puternic, căruia a fost incapabilă să-i reziste. Am încercat să-i explic asta, însă el n-a fost de acord.

– Tu nu-i cunoşti pe dependenții de droguri. Pentru ei, trădarea e un amănunt.

Lealitatea constituia un subiect recurent în discuțiile noastre. Era felul nostru de a ne destinde în fața acestei comori pe care o ştiam rară şi pe care amândoi, întrucât eram prieteni, credeam că o posedăm.

– Trebuie să înțelegi, Theo, că până şi un dependent de droguri are posibilitatea de a alege. Orice ființă umană, în condițiile cele mai tragice, are libertatea de a hotărî cum să acționeze şi cine vrea să fie.

– Şi ce crezi, Caroline avea opțiunea asta?

– Firește. De fapt, reuşea. Dar a cedat din cauza slăbiciunii.

– Eşti foarte exigent, Antonio. Nu toți au voința ta. Nu poți să-i judeci pe ceilalți după măsura ta.

– Vorbesc de principii morale fundamentale, Theo, nu de voință.

– Cum zice proverbul german: cea mai bună pernă e conştiința curată, am spus cu un zâmbet de ironie.

– Nu m-ai înțeles. Nu e o chestiune de conştiință împăcată sau neîmpăcată. Eu nu vreau să intru în Chile ca să dorm liniştit.

Felul său categoric de a vedea lucrurile şi de a judeca oamenii mă speria câteodată. În orice clipă puteam să nu am eu însumi luciditatea necesară sau integritatea suficientă ca să fiu la înălțime. Îmi producea deopotrivă o oarecare ciudă. Făcea ca noi, restul muritorilor, cu modestele noastre obiective, să părem simple marionete ale destinului. Eu nu mă simțeam astfel. Poate că un proiect de amploarea celui al lui Antonio era eroic, însă şi viața mea, cu ceea ce-mi putea hărăzi în lumea aceasta pe care el o disprețuia atât, avea o valoare. Intuiam că exigențele acelea aveau să se prefacă inevitabil în dezamăgire. Era imposibil ca oamenii să confirme nişte aşteptări atât de ambițioase. Cu siguranță, chipul m-a trădat, căci numaidecât a zis surâzând:

– Chiar dacă tare bine mi-ar mai prinde o pernă pe cinste. De câteva zile bune n-am închis ochii.

– N-o fi din lipsă de sex?

– Cel mai probabil. Şi tu? a întrebat.

– Nici eu nu dorm prea bine.

În momentul acela, am văzut-o ivindu-se în spatele lui Antonio pe Emily, manechinul anorexic. Purta ochelari cu lentile groase şi căuta pe cineva.

– Vorbeam de lup, şi uite cine-i aici.

Văzându-ne, a venit la masa noastră.

– Ce bine că ai venit! Antonio s-a ridicat de pe scaunul lui, i-a dat un sărut timid şi apoi, după moda veche, a aşteptat ca ea să se aşeze, ca să revină la locul său.

– De ce să nu fi venit?

– Nu ştiu. M-am gândit că, date fiind circumstanţele în care ne-am cunoscut, nu vei dori să ne revezi.

Era evident că folosea pluralul ca să-şi ascundă neliniştea şi interesul pe care le simţea faţă de ea. Am hotărât să mă retrag îndată ce-mi voi fi terminat berea. Totuşi, planurile mi-au fost date peste cap. Nici n-am insinuat bine că trebuie să plec, că Antonio, cu o privire imploratoare, mi-a dat de înţeles că prezenţa mea era indispensabilă. O subtilă metamorfoză se năştea în el. La început, am crezut că atitudinea lui nesigură era rezultatul tranzitoriu al ultimelor evenimente: călătoria eşuată în Chile şi dispariţia lui Caroline. Însă mi-am dat seama că nu era vorba doar despre asta. Frazele lui neterminate, gesturile stângace, întrerupte brusc, îl trădau. Emily îl intimida. Lucrurile nu s-au schimbat prea mult în cursul seratei, cu excepţia lui Antonio, ale cărui preocupări intelectuale s-au estompat vertiginos, până a ajuns să vorbească cu Emily despre modă, subiect despre care am fost uimit să constat că ştie câte ceva sau cel puţin mai multe decât mine. Am stat până s-a închis pubul.

M-am întors în apartamentul din Cadogan Place cu durere de stomac. Din fericire, părinţii mei erau la unul dintre concertele lor de vară. De ce oare mă irita noua cucerire a lui Antonio atât de tare? Era cumva, ca în cazul lui Caroline, o simplă şi vulgară gelozie? Am scormonit în propria conştiinţă cu toată obiectivitatea de care am fost în stare şi am conchis că era altceva. Emily semăna prea mult cu toate femeile alături de care crescusem. O tânără englezoaică bine educată, pasionată de revistele feminine, fără prea multă imaginaţie, deşi cu un simţ practic gata să mute munţii din loc. Nu le detestam, dar era un teren cunoscut.

Antonio trebuia să se menţină de cealaltă parte, unde se vorbea despre trădare, despre *interior*, despre bărbaţi care mureau pentru o cauză. El trebuia să se situeze pe tărâmul unde se întâmplau lucruri reale, care te înfiorau şi te făceau să te simţi cineva. Apropiindu-se de lumea mea, Antonio trăda esenţa relaţiei noastre.

Eu aveam nevoie de certitudinile lui, care pentru prima oară îmi alungau singurătatea pe care o simțisem de copil; aveam nevoie de imaginea îmbunătățită, care mă reda mie însumi; aveam nevoie de idealurile lui, pentru că eu nu le avusesem niciodată pe ale mele.

Era o constatare patetică, întrucât îmi revela pentru prima oară cât de neclară este urzeala care unește o persoană cu alta și pe care o acoperim cu unele cuvinte atât de mitologice precum prietenie și dragoste.

12

În noaptea aceea, m-am tolănit pe o canapea și am golit barul tatălui meu. I-am contemplat îndelung colecția de pipe, portretele de familie de pe birou, samovarul de argint al bunicii materne, gravura cu priveliștea din Fawns, proprietatea de la țară pe care tata, fiind primul născut, a moștenit-o de la ai lui. Am adormit înconjurat de lumea în care crescusem și pe care părinții mei o păstrau cu ardoare, de parcă, menținând intact aspectul lucrurilor, s-ar fi păstrat și ei neatinși de timp.

A doua zi m-a trezit mama. Din fericire, avea treabă să-i pregătească tatei valiza, căci pleca într-una din călătoriile lui de afaceri, și n-a avut ocazia să mă preseze cu întrebările ei. M-am îmbrăcat și am luat micul dejun cu ei la masă. Erau acolo, cu jumătățile lor de grepfrut și cafelele negre, sub splendidul candelabru, visând, el la un trup proaspăt, care să-l facă să se simtă mai viu, iar ea la o bucată ca lumea de pâine cu unt, căreia îi ducea dorul. Nu-mi era ușor să mă întorc în casa părinților mei după ce locuisem în timpul anului la universitate. Principala mea motivație pentru a-mi termina studiile era să mă întrețin singur și să devin independent.

Când a plecat tata, m-am închis în camera mea, unde mi-am petrecut următoarele două zile întins pe pat, uitându-mă la televizor. Aș fi putut s-o sun pe Clara acasă la maică-sa, dar mă hotărâsem odată să fac parte din categoria bărbaților care nu sună, din categoria celor după care suspină femeile. Încercam să evit mai ales o obsesivă rememorare a momentelor petrecute cu ea. Alungasem falsa clarviziune care punea stăpânire pe mintea mea, care mă făcea să interpretez până și cele mai mărunte gesturi ale

femeii dorite ca pe o expresie definitivă a iubirii ei pentru mine. Trebuia să țin cont că, atunci când îşi luase rămas-bun, ea se arătase mai degrabă indiferentă, subliniind că, odată cu călătoria, povestea noastră – dacă exista cumva vreuna ce s-ar fi putut numi *a noastră* – se sfârşise.

Izolarea îmi era întreruptă doar de lungi sesiuni culinare cu mama. Îi plăcea să încerce noi rețete orientale, pline de condimente şi arome care pentru tata ar fi fost un sacrilegiu. În vreme ce savuram felurile ei de mâncare, unele gustoase, altele de nemâncat, vorbeam despre noi înşine ca şi cum ar fi fost vorba de alte persoane. Conversațiile acestea m-au făcut să văd că Antonio şi lumea lui mă absorbiseră în asemenea măsură, încât pierdusem orice contact cu prietenii mei de dinainte.

Mi-am propus să fac o listă cu prieteni şi cunoscuți cu care nu mă mai văzusem. Când am vrut s-o întocmesc, am descoperit că îmi era greu să mă gândesc la cineva cu care stabilisem o relație strânsă şi cu care mi-ar fi făcut plăcere să mă reîntâlnesc. Descoperirea aceasta m-a descurajat şi mai mult. Cert este că nu aveam prea mulți prieteni.

Cu mare efort am reuşit să mă gândesc la două persoane, care nu-mi fuseseră apropiate, dar pe care măcar aş fi vrut să le văd. O fată mai mare de vârstă, studentă la filologie, cu care avusesem o scurtă, dar educativă relație, şi Bernard, editorul unei reviste de avangardă. El îmi trimisese într-o zi un bilet la universitate, propunându-mi să mă duc la el în birou când reveneam la Londra. Orbit de aroganța adolescentină care te face să crezi că totul îți aparține dinainte, nu m-am întrebat niciodată de ce un editor de talia lui se interesa de un student mediocru ca mine. La un moment dat, i-am dus unul dintre eseurile pe care le scrisesem pentru universitate. După ce l-a citit, Bernard mi-a propus să scriu un articol pentru revista lui, ceea ce n-am făcut niciodată.

Am luat telefonul şi l-am sunat. Ne-am dat întâlnire chiar în după-amiaza aceea, într-un pub de lângă redacția lui, pe Kensal Road. M-a necăjit entuziasmul exacerbat de care a dat dovadă auzindu-mi vocea, dar eram atât de hotărât să restabilesc ceea ce eu consideram *viața mea*, că nu mi-am luat în seamă temerile.

Îmi petrecusem ultimele zile în apartament, era prima oară când ieşeam, şi lumina după-amiezii care se revărsa printre copaci şi clădiri mi se părea mai strălucitoare ca niciodată. Două fete asiatice jucau tenis în piața din fața blocului meu; prin vegetația stufoasă am izbutit să le văd picioarele măslinii

şi tonificate mişcându-se de colo colo sub fustițele albe. M-a cuprins un spirit de cucerire. Am decis să merg pe jos. Aveam să-i propun lui Bernard să scriu un articol despre iubire. Mi s-a părut o bună provocare. Nici un om întreg la minte nu s-ar fi aventurat cu ceva atât de compromis şi deopotrivă insondabil.

Când ne-am întâlnit, Bernard m-a întâmpinat cu un zâmbet şi mi-a lăudat înfățişarea, ceea ce m-a făcut să mă simt şi mai bine. El, în schimb, mi s-a părut că arăta mai rău. Era un bărbat de o vârstă nedesluşită, înalt, slab, cu gesturi aristocratice şi avea un pronunțat accent irlandez. Ochii lui, vădind mai multe nuanțe de albastru, se opreau la orice bărbat cât de cât atrăgător care trecea prin câmpul său vizual. Nu ştiam cu exactitate ce se schimbase la el. Senzația generală pe care o producea era a cuiva a cărui existență îşi redusese motoarele.

M-am gândit la prima frază a articolului meu: „Dragostea moare şi zace inconştientă pe suprafața dorinței“. O frază ce avea să capteze atenția cititorilor care aveau să se întrebe, scărpinându-se în cap: cine a putut să scrie caraghioslâcul ăsta? Am considerat că e o strategie minunată. Eram atât de exaltat, că nici n-am lăsat loc pentru întrebările de rigoare. Voiam să scriu, asta i-am spus. Fără pauză, i-am expus subiectul meu. Cu toate că de câteva ori chipul său a trădat o oarecare tristețe, Bernard s-a arătat interesat. Eu făceam eforturi colosale pentru ca discuția să nu devină plictisitoare, dar nici impertinentă, cele două faleze de pe care se prăbuşea de obicei ignoranța. Între timp, Clara şi Antonio s-au ivit iarăşi. Strădaniile mele căpătau sens sub privirea lor. Pentru ei înşiram atâtea.

Bernard mi-a povestit că lucrurile nu mergeau prea bine la revista lui. Căuta noi investitori. M-am oferit să-l întreb pe tata. Totuşi, în maniera lui educată, mi-a răspuns că nu-l interesau bancherii, nici oamenii de afaceri, căci aceştia cereau cu toții o cotă de putere. Mi-a plăcut răspunsul lui, plin de romantism şi de vehemență. M-am gândit că Antonio şi trupa lui nu erau singurii care meritau osteneala. Încetul cu încetul, pubul s-a umplut de clienți. Doi prieteni ai lui Bernard s-au aşezat lângă noi. Unul din ei era editorul unei reviste specializate în America Latină, numită *South Now*, iar celălalt, reporter de război la *Times*. Pe măsură ce seara avansa, agitația mea creştea. Tot ce spuneam li se părea interesant sau pur şi simplu dulce, cuvânt pe care l-au folosit de câteva ori fără să mă descurajeze. Când s-a închis localul, am plecat spre apartamentul lui Tony, editorul de la *South*

Now. Un *loft* în fața Tamisei, pe care n-aveam să-l uit niciodată, încât astăzi locuiesc în unul similar. Pe unul dintre pereți era atârnat un tablou ce avea tipărit următorul text: „Chile va învinge“. La urma urmelor, totul se lega. Eram o mulțime de oameni privind spre Lumea a Treia cu ochii plini de speranță. Găsisem un bun motiv să credem că viețile noastre erau transcendente. Gândul acesta m-a descurajat. Lumea din care făceam parte prin naştere şi prin moştenire era completă. Nu întreprindeam niciodată mai mult de un marş de solidaritate împotriva bombei nucleare. Am sfârşit prin a vorbi despre Antonio, despre tatăl său, despre Clara, ca şi cum ei, viețile lor, ar fi fost trofeul meu personal. Odată cu beția pe care mi-o producea atenția interlocutorilor mei, mi-am dat seama că Antonio şi Clara se împletiseră cu viața mea într-un fel pe care n-avea să-mi fie uşor să-l desfac.

*

În noaptea aceea, când m-am întors în Cadogan Place, am găsit un bilet de la mama. Sunase Clara. Era două dimineața. Probabilitatea de a reuşi să adorm era aproape nulă. M-am aşezat în fața maşinii de scris Remington, hotărât să-mi scriu articolul despre iubire.

Mi-a fost greu să mă îndepărtez de imaginea Clarei. În loc să abordez tema într-un stil erudit şi logic, nu făceam decât să caut strategii ca s-o cuceresc. Dacă exista ceva ce nu trebuia să fac când aveam s-o văd era să pomenesc de cât tânjeam după ea. Nu există un mod mai bun de a îndepărta pe cineva decât exacerbându-i sentimentele de vină. De fapt, aceasta era una dintre cele câteva *premise fundamentale* cu care la vârsta aceea reuşeam să depăşesc *dificultățile fundamentale*. Îmi însuşisem majoritatea premiselor de la fetele de la şcoală, din filme şi din literatura erotică. Totuşi, lucrurile se schimbau. Începea să mi se inculce ideea că, pentru a stabili o relație, de orice fel, cu genul feminin, trebuia să fii vulnerabil, comunicativ, să pui întrebări, însă nu în stilul deprins în adolescența timpurie, curiozitatea superficială şi pragmatică, pe care o foloseam ca să am parte de sex. Nu, trebuia să pui probleme care să-ți dovedească înțelegerea profundă a sufletului feminin. În acelaşi timp, trebuia să asculți într-un mod adecvat, cu o sensibilitate şi deschidere care să-ți permită să-l simți pe celălalt. Dar ceva nu se lega. Vulnerabilitatea nu face parte din registrul masculin, iar lipsa ei nu stimulează hormonii feminini care înfiripă relația. În scenariul

acesta, aveai două opțiuni: îți petreceai seara conversând deschis cu o femeie şi rămâneai cu ochii în soare, ori deveneai misterios şi laconic, iar atunci aveai parte de sex. Exista, într-adevăr, posibilitatea de a te cuibări la pieptul unei femei cu instinct matern, însă împrejurările acestea nu erau tocmai erotice. *Problema fundamentală* este că bărbatul care îşi dezvoltă latura feminină nu excită pe nimeni. Până şi eroii răniți pe viață nu vorbesc niciodată, îndură suferința, supraviețuiesc şi au parte de sex. E posibil ca o femeie să aleagă să se căsătorească cu unul dintre tipii aceştia sensibili, dar cel mai probabil e ca după un timp să şi-o tragă în ascensor sau pe scara blocului cu altul.

Aş fi putut să detaliez oricare dintre cugetările acestea în articolul meu, însă ştiam că în relația cu Clara nu aveau să-mi folosească la nimic. Am scris o mare parte din noapte, iar dimineață am aruncat totul la gunoi.

După ce am luat micul dejun, am sunat-o pe Clara. Venise de două zile de la Wivenhoe. Am stabilit să ne întâlnim în Hyde Park, în fața bărcilor, la patru după-amiază. La trei fix am închis uşa şi am ieşit. Am mers atât de repede, că am ajuns prea devreme în parc, înconjurat de zeci de siluete palide care săreau şi alergau, dar mai ales stăteau liniştite cu fața la soare, absorbindu-i energia. M-am aşezat pe iarbă şi am făcut la fel ca ei. Duceam dorul soarelui. Curând, am văzut-o. De la distanță, am distins grația şi strălucirea pe care le emana corpul ei. Era în picioare în dreptul lagunei, cu mâinile împreunate la spate. Purta o rochie delicată în dungi, nu foarte strâmtă şi nici scurtă, dar suficient pentru ca talia să i se contureze limpede, şi pulpele de dansatoare să-i rămână descoperite. Când am fost unul lângă altul, am îmbrățişat-o. Trunchiul ei mi s-a părut prea plăpând ca să fie real. Pentru prima oară, Clara s-a lăsat dusă de val. Când ne-am desprins, cred că amândoi eram amețiți. Am enumerat fulgerător locurile unde să mergem. Cadogan Place era o posibilitate. Mama n-avea să se întoarcă până la opt. Cu toate astea, niciodată nu mai dusesem o fată acasă la părinții mei, aşa că ideea nu mă entuziasma. Atunci, Clara a propus să mergem la ea. Îndrăzneala şi hotărârea ei m-au excitat şi mai mult.

Fără a fi nevoie să ne punem de acord, ne-am îndreptat spre Speaker Corner ca să luăm autobuzul 53. În ciuda faptului că totul în jur se golise de semnificație, n-am putut să nu remarc oratorii dintotdeauna predicând de la amvoanele lor improvizate. Mi-a atras atenția, mai ales, o femeie într-un impecabil costum roz şi cu o poşetă atârnându-i la cot, care apăra dreptul

femeilor mature la dragoste. M-am gândit că imaginea ei ar fi fost un bun început pentru articolul pe care îmi propuneam să-l scriu.

*

Clara locuia într-un cartier al *Council*-ului, în Swiss Cottage, împreună cu două chiliene: o desenatoare şi o studentă la matematică. Mobilierul se reducea la două fotolii, un televizor şi o sufragerie în stil nordic. Un afiş cu Che Guevara ocupa o parte din zidul principal. Am intrat în bucătărie, ca să căutăm ceva de băut.

– L-ai văzut pe Antonio? am întrebat nu ştiu cu ce scop.

Nu voisem să-i pomenesc numele, dar iată, întrebam de el, ridicând singurul zid ce stătea între noi. Clara a răspuns răspicat:

– Să nu vorbim de el acum, de acord?

– Mi se pare o idee excelentă.

Am stat în faţa Clarei cât de relaxat am putut, în vreme ce ea scotea o cutie de lapte din frigider. M-am sprijinit cu o mână de perete şi mi-am încrucişat picioarele într-o poziţie ce se voia a unui tip care are totul sub control, dar care abia îşi ţine echilibrul. Ce era cu mine? Nu se presupunea că rezolvasem de mult problema preambulurilor? Eram oare condamnat pentru tot restul vieţii mele să trec prin cercul acela de foc de fiecare dată când voiam să fac sex cu o femeie? Sau era Clara cea care îmi provoca anxietate într-un asemenea grad insuportabil?

– Vrei puţin? m-a întrebat, întinzându-mi cutia cu lapte. O bere ar fi mai potrivită, dar nu mai avem.

Mi-am desfăcut picioarele, căci eram gata să cad şi, cu o voce cât mai profundă posibil, am întrebat-o:

– Mai potrivită pentru ce?

Dumnezeule! Era o întrebare atât de stupidă, că nici mie nu-mi venea să cred că rostisem cuvintele acelea.

– Pentru orice ar urma, a replicat, apropiindu-se puţin mai mult de mine. Vino, a zis pe acelaşi ton vesel şi încrezător, apoi s-a întors şi a ieşit din bucătărie.

Am intrat în camera ei, şi Clara s-a descălţat. O pânză suspendată de tavan făcea ca patul ei, mare şi la nivelul podelei, să se cufunde în mister. Nişte desene trasate cu cerneală şi colorate în acuarelă erau înfipte cu piuneze în pereţi. Îmi aduc bine aminte de un fluture redat cu fidelitatea unui desen

enciclopedic, cu excepția capului, care fusese înlocuit cu cel al unei fetițe. Clara are ceva din fluturele acela, m-am gândit. Era, de fapt, senzația pe care mi-o dăduse în timpul călătoriei. Când credeai că ai prins-o, devenea inaccesibilă.

– Tu eşti, nu-i aşa?

– Ce te face să crezi asta?

– Pentru că ai aripi, la fel ca el.

Am râs amândoi. S-a aşezat pe birou. Privea de parcă ar fi stat în expectativă. Într-o cană de ceramică fără mânere erau creioane şi peneluri. Trebuia să fac ceva. Orice. Am observat că aveam o erecție. În loc să mă îndemne să iau inițiativa, m-a inhibat. Era ceva în ea, senzualitatea mişcărilor ei, felul deschis de a se exprima, care mă făcea să mă gândesc la o femeie cu experiență. Nu suportam ideea că avea să mă compare cu vreun amant anterior, cu vreun sud-american mai bine dotat decât mine, care n-ar fi fost atât de alb, nici atât de ciolănos, nici atât de înalt. Creierul meu, din nu ştiu ce motiv, se înverşuna să mă boicoteze. Nu izbuteam să opresc noianul de gânduri degradante. Am închis ochii într-o încercare de a schimba scenariul din mintea mea. Când i-am deschis, Clara mă privea; mi-am zis că e gata să mă întrebe ceva. Am auzit un murmur fragil şi umed ieşind din gura ei, de parcă buzele i s-ar fi desprins brusc.

Lucrurile acestea se întâmplă în o mie de feluri; dacă ar fi fost un film, poate ne-am fi împleticit, ca să sfârşim în câteva secunde pe pat. Dar nu era un film, nu ne-am împleticit, iar eu, victimă a unei embolii, eram incapabil să acționez. O parte din mine dorea ca totul să se oprească în momentul acela. Atâta timp cât promisiunea neîndeplinită rămânea intactă, eram salvat.

Aş putea să mă justific, spunând că, la urma urmelor, n-aveam prea mulți ani şi că repetatele respingeri ale Clarei îmi inhibaseră elanul.

– Desenele tale sunt minunate, am remarcat ca să spun ceva.

A zâmbit cu timiditate şi mi-a cerut să aleg unul. Am ales două mâini în mişcare. Fetița-fluture îmi plăcea mult, însă m-am gândit că poate Clara ține la ea.

– Sunt ale tale, a afirmat şi a izbucnit în râs. Îți aminteşti când ți-am povestit că scrisesem ceva despre mâinile tale? Era un desen. S-a dat jos de pe masă şi a smuls foaia de pe perete. Vezi? La degetul ăsta ai o bătătură, mi-a arătat luându-mi mâna.

Atunci m-am întrebat ce crede ea, căci cel mai probabil era ca mintea ei, la fel ca a mea, să-şi fi avut propria celebrare. Era evident că nouăzeci la sută din ce se juca în clipa aceea era ascuns în capetele noastre. Din fericire, restul de zece la sută începea să freamăte, ca să facă ce era menit să facă; forța excitării e titanică. I-am spus că are buze foarte frumoase. Ea a zăbovit neclintită, fără să-şi dezlipească ochii din ai mei. Mi-am trecut limba uşor peste buzele ei. Apropierea a dezlănțuit restul.

*

Chiar înainte de a-mi fi desprins corpul de al ei, o breşă se deschisese undeva în al meu, iar pe acolo țâşnea o nevoie imperioasă, care-mi lovea inima, sexul, cerând mai mult. În asemenea măsură că, după ce m-am liniştit şi m-am întins pe pat, îmi era greu să n-o ating. Era ceva în membrele ei lungi care se dezmorțeau, în umerii ei docili, în cavitatea blajină şi musculoasă a pântecului ei, unde mi se oprea uneori mâna. Lumina începea să se destrame pe măsură ce seara trecea. Era în lumea Clarei, în timpul încremenit din desenele ei, în panglicile ei roz, în pantofii de balet, în peneluri. Siluetele copacilor se conturau pe ziduri, producând o domoală mişcare de lumini şi umbre. Clara s-a ridicat din pat şi a deschis fereastra. Am privit-o deplasându-se cu siguranța celui care cunoaşte efectul produs de corpul său. Îl folosea pentru ca ochii mei să nu se îndepărteze de ea. Din vreun apartament vecin, sunetele clare ale lui Emerson Lake and Palmer au pătruns în cameră. Fesele ei levitând la nivelul ochilor mei, cearşafurile albe răsucite pe pat şi căldura serii, care nu se domolea pe de-a-ntregul, emiteau o senzualitate căreia era greu să-i rezişti. M-am ridicat şi am îmbrățişat-o, în vreme ce soarele strălucea pe panta unui acoperiş vecin.

Am privit îndelung neînsemnatele evenimente de pe stradă: o femeie cu aer maiestuos avea uşa întredeschisă, iar câinele ei urina pe trotuar; o fată dezorientată se uita în pământ; un tip înfofolit, de parcă ar fi înfruntat o furtună, mergea cu capul plecat. Toate aceste lucruri le-am contemplat până ce umbrele ne-au cuprins fereastra; atunci ne-am luat rămas-bun, mai întâi în camera ei, apoi pe coridor, ca să terminăm cu un sărut lung în fața uşii apartamentului.

Am luat un autobuz spre Hyde Park Corner, iar de acolo am mers pe jos până în Cadogan Place. Primele stele s-au ivit devreme. Era singurul mod de a tempera fluxul de energie care mă sufoca.

13

În noaptea aceea am reînceput să scriu. Ideile se înşirau cu repeziciune, ca şi cum contactul cu Clara ar fi amplificat posibilitățile, nu doar ale simțurilor mele, ci şi ale imaginației. În zori, am crezut că am un material decent ca să i-l arăt lui Bernard. Am dormit doar câteva ore. Mama m-a trezit ca să mă anunțe că pleacă la Fawns. Cât despre tata, el avea să se întoarcă abia peste o săptămână. Totul mergea ca pe roate.

L-am sunat pe Bernard şi am stabilit să ne întâlnim în seara aceea în pubul de pe Kensal Road, cel în care ne văzuserăm şi data trecută. La cinci am ieşit în stradă, ducându-mi sub braț nemaipomenitul articol. Începea cu femeia de la amvon cerându-şi dreptul la dragoste şi se încheia cu mitul lui Platon, aşa cum apare în discursul lui Aristofan, unde oamenii, inițial androgini, după ce au fost tăiați de către zei în două jumătăți, rătăceau prin lume căutându-şi porțiunea pierdută din ei înşişi. Nu eram prea convins de asta, mi se părea o viziune narcisistă asupra iubirii, dar am considerat că toate speculațiile şi poveştile inventate pe care le scrisesem erau bine pecetluite cu o imagine de calibrul acela.

La şase şedeam la o masă de la pub cu o bere în mână. Aveam o senzație grandioasă. După câte se pare, clipele dinaintea marilor momente au o calitate specială, care le face de multe ori mai exaltante decât evenimentul însuşi. Este poate vertijul de a fi suspendat la marginea unui moment unde totul este încă posibil. Am regretat că nu inclusesem observația aceasta în articolul meu. De fapt, simțisem ceva asemănător acasă la Clara.

De la tejghea, o femeie care nu era de disprețuit mă privea cu insistență, exacerbându-mi buna dispoziție. La şase şi jumătate au sosit Bernard şi Tony, prietenul său de la revista *South Now*. Bernard arăta mai rău. Părea să fi pierdut câteva kilograme în săptămâna aceea. În orice caz, dispoziția lui înflăcărată a făcut ca prima mea impresie să dispară. I-am dat dosarul cu

cele şase pagini scrise. Un zâmbet a început să i se ivească pe față, până s-a transformat într-un hohot; atunci m-a privit şi a zis:

– Theo, că ai condei nu se poate nega.

Aveam condei. Un condei care în mâinile mele se prefăcea în armă şi care, depinzând de voința mea, avea să devină incisiv, voluptuos, atingând resorturile cele mai intime ale sufletelor şi, mai ales, ale trupurilor feminine. Un condei ce era parte din mine, un organ până atunci ascuns, pe care nimeni nu mi-l putea smulge.

Bernard a citit un paragraf cu voce tare, în timp ce Tony nu-şi lua ochii de la mine. Din vreun motiv pe care abia mai târziu aveam să-l înțeleg, amândoi erau dispuşi să mă ajute fără să primească nimic în schimb. La un moment dat, Bernard a început să tuşească. Tony l-a luat de braț şi l-a însoțit la baie. I-am privit îndreptându-se spre celălalt capăt al pubului, Bernard ținând capul înclinat, fără a-şi putea stăpâni convulsiile, Tony, deschizându-i drum printre clienți. Femeia de la tejghea era acum cu un tip în costum albastru, care încerca să-i dea un sărut. Privirile ni s-au încrucişat, şi ea mi-a zâmbit de parcă m-ar fi cunoscut.

Când au revenit, câteva picături de apă alunecau pe obrajii lui Bernard, conferindu-i o înfățişare devastată. Tony a luat un şervețel şi i le-a şters. Gestul său delicat, dar ferm, m-a făcut să pricep cât de lipsit de substanță era textul meu despre iubire, un joc de cuvinte plin de ironie şi de pretenții, dar fără pic de sinceritate. M-am simțit mizerabil.

– Ceea ce am scris e un rahat, am spus.

Mă impresionează acum nestatornicia sentimentelor mele din anii aceia, dar şi mai mult neruşinarea de a transforma totul într-o chestiune personală. În loc să mă gândesc la Bernard, la paloarea lui, la tusea persistentă care îl vlăguia, singura preocupare în orizontul meu eram eu însumi. Îmi imaginez că şi ei au gândit ceva similar. Tony şi-a înălțat paharul de bere şi, fără răutate, a spus:

– Pentru irepetabila tinerețe.

Nu erau bătrâni, dar suferința lui Bernard îi apropia mai degrabă de maturitate decât de eterna adolescență. Fata de la tejghea şi însoțitorul ei s-au ridicat de la locul lor; ea m-a salutat de la distanță. În momentul acela, mi-am dat seama că era Emily, prietena lui Caroline. Tipul în costum o ținea de o mână, iar cu cealaltă încerca să-i ridice fusta, în vreme ce ea, cu mintea încețoşată şi deopotrivă excitată, nu se împotrivea. Aceea era fata pentru

care Antonio îşi manifestase interesul. Singura, în tot timpul acela. Ochii conturaţi cu o linie neagră îi dădeau un aer dramatic, foarte îndepărtat de imaginea de fată de familie bună care îl fascinase pe Antonio. Din fericire, curând, Emily şi cuierul ei albastru s-au aflat în afara pubului. Am rămas privind tejgheaua ştirbă, cu puţinele sticle suspendate. Bernard tuşea din nou, şi Tony se întuneca la faţă.

– E din cauza fumului, a zis Tony. Ar fi mai bine să ieşim.

Am mers o bucată de drum şi, la intersecţia străzilor Kensal cu West Row, ne-am despărţit.

Am hotărât să-l sun pe Antonio îndată ce ajungeam acasă. Nu doar că sentimentele negative mi se risipiseră, dar pe deasupra doream cu adevărat să-l întâlnesc. Nu-l mai văzusem de mai bine de o săptămână, şi începea să-mi lipsească ceva. Când am ridicat receptorul şi i-am format numărul, am înţeles atracţia pe care Antonio o simţea pentru fata decentă pe care o văzuse în Emily. El avea nevoie să se agaţe de normalitate, de viaţă aşa cum trebuia să fie, pentru ca astfel să-şi amâne în imaginaţie plecarea într-o lume incertă. Am aşteptat îndelung cu receptorul în mână, şi nu mi-a răspuns nimeni.

14

Peste vreo două ore, a sunat Clara. Nu-mi mărturisise în după-amiaza anterioară că de câteva zile încerca fără succes să vorbească cu Antonio. Am căzut de acord să ne ducem împreună acasă la el după ce ea îşi termina tura la pizzeria unde lucra două după-amiezi pe săptămână.

Pe la opt o aşteptam în maşina mea Austin Mini, în faţa uşilor localului. Avea un mic rucsac pe umăr şi era îmbrăcată în nişte jeanşi decoloraţi, mulaţi. Într-o secundă, mi s-au derulat în minte imaginile întâlnirii noastre, şi am dorit-o din nou. S-a urcat în maşină, mi-a dat un sărut rapid pe buze şi, cu o expresie deloc liniştită, a spus:

– Tatăl lui Antonio a plecat în România, la o reuniune a partidului. Când pleacă, Antonio profită ca să stea acasă şi să asculte muzică. Îl cunoşti, asta

îi place cel mai mult pe lume, de aceea mi se pare ciudat că nu este. În plus…

– În plus, ce?

– Ştii tu, călătoria în Chile.

Am crezut că percep în tonul ei o neliniște crescândă.

Ca să aflu până unde mergea complicitatea dintre Clara şi Antonio, am adăugat:

– Şi Emily.

– Asta nu ştiu, a afirmat cu indiferență, dându-mi de înțeles că preocuparea ei pentru Antonio era mai presus de asemenea fleacuri.

– Te temi de ceva?

Clara a păstrat tăcerea, şi eu nu am insistat. În situația aceea nu voiam decât să recuperez atmosfera pe care o împărtăşiserăm în ziua anterioară. Şi-a luat rucsacul de pe bancheta din spate şi a scos o cutie de carton care conținea două bucăți de pizza. I-am zărit caietul roşu. Am întrebat-o dacă îl căra mereu cu ea. Mi-a răspuns că acel caiet era refugiul ei.

– Şi n-am să pot să-l văd niciodată?

– Depinde cum te porți.

– Şi cum mă port?

– Destul de bine, dar e încă devreme pentru a lua hotărârea asta, a zis, dându-mi una din bucățile de pizza învelită într-un şervețel de hârtie.

Adevărul este că exaltarea produsă de faptul că eram cu ea, adăugată emoțiilor din ziua aceea, îmi tăiaseră complet pofta de mâncare. Am respirat profund şi am mestecat pizza. La radio se auzea *Women,* melodia pe care Lennon i-a compus-o lui Yoko. În loc să mă bucure, expresia iubirii lui pentru ea m-a făcut să roşesc. Am deschis geamul.

Ne-am oprit în fața casei lui Antonio. Pe trotuar, nişte copii țineau un câine de picioare, în timp ce unul dintre ei îi deschidea gura cu forța. Câinele schelălăia cu ochii deschişi. Un copil mic îl imita. Când am coborât din maşină, Clara m-a luat de braț şi s-a lipit de mine. Am străbătut cei câțiva metri până la clădire şi ne-am uitat pe fereastra de la bucătărie. Încăperea era cufundată în penumbră. Prin uşa deschisă a coridorului se filtra o lumină, dezvăluind zeci de farfurii, pahare şi recipiente de mâncare pe masă. Clara a sărit gardul şi a bătut la uşă. N-a răspuns nimeni. A bătut mai tare.

– Antonio e acolo, înăuntru.

– De ce eşti atât de sigură?

– Pesemne că s-a închis în casă de câteva zile. Cum de nu mi-am dat seama până acum?

– Clara, ce e? am insistat.

Ea bătea în continuare în uşă, apoi a bătut în geam.

O femeie cu şolduri mari şi sâni generoşi s-a ivit în uşa de alături. Recunoscând-o pe Clara, a dat fuga spre noi.

– E acolo de câteva zile bune. N-ai ce să-i faci. Tu ştii, Clarita, eu pe copilul ăsta îl iubesc de parcă ar fi al meu. Sunt sigură că nu mai are nimic de mâncare. Ieri i-am lăsat o farfurie cu mâncare la uşă… în momentul acesta s-a oprit emoţionată. Dar nici nu s-a atins de ea.

Clara s-a uitat la mine. I-am zărit o sclipire în ochi, ca şi cum ar fi încercat să-şi stăpânească lacrimile. Vocea, în schimb, îi era fermă:

– Theo, hai să intrăm!

– În forţă? a întrebat femeia.

– În forţă, a afirmat Clara.

S-a dat înapoi ca să-şi ia avânt şi a lovit uşa cu un picior. Nu s-a întâmplat nimic.

Copiii, auzind bufnitura, ne-au privit. Profitând de secunda de neatenţie a celor care-l ţineau captiv, câinele a rupt-o la fugă. Mi-am luat mai mult avânt decât Clara şi m-am năpustit cu toate puterile în uşă. Zgomotul a fost mai mare, însă uşa era tot neclintită. Am mai încercat de câteva ori; zadarnic. După un timp, femeia şi-a cerut scuze pentru că trebuie să plece. Şi-a luat rămas-bun de la noi, închinându-se cu o viteză uimitoare.

Am ieşit din grădină şi ne-am aşezat pe trotuar. De cealaltă parte a străzii, copiii au făcut la fel. Au aprins o ţigară şi şi-au trecut-o din mână în mână. Ne priveau fără să disimuleze, vorbind într-o engleză presărată cu cuvinte în spaniolă. Păreau dispuşi să aştepte oricât ca să asiste la ceea ce avea să se întâmple.

– Putem să spargem geamul de la fereastra bucătăriei, am propus.

– Şi eu mă gândeam la acelaşi lucru, a mărturisit Clara.

Becurile de pe stradă răspândeau o lumină difuză. Mi-am dat jos puloverul, mi-am acoperit mâna dreaptă cu el şi am izbit geamul cu pumnul. Clara a tresărit. Imaginea militarului spărgând un geam al casei lui cu patul unei puşti mi-a revenit în memorie. Una dintre straniile simetrii în care faptele revin cu scopul pervers de a reînvia amintirile dureroase.

Cu mâna încă acoperită, am scos bucăţile de sticlă prinse în toc şi am eliberat golul, încât Clara să poată intra. Într-o secundă era înăuntru. Aşteptând ca ea să-mi deschidă uşa, am privit spre cer; nu erau stele şi nici lună. Copiii din faţă erau tăcuţi.

Când am intrat, mirosul greţos din bucătărie mi-a provocat icnituri. Bezna era absolută. Clara a bâjbâit după întrerupător şi a aprins o lumină. În salon, obiectele zăceau îngropate sub ambalaje de alimente, cărţi, coji de portocală, cutii de bere.

– E aici, a şoptit Clara. Antonio! a strigat.

Nu s-a auzit nici un răspuns. Pe masa din sufragerie, printre ceşti goale şi articole decupate din ziare, am observat un puzzle gigantic, montat pe jumătate. Clara i-a mai strigat numele de câteva ori, însă Antonio n-a dat nici un semn de viaţă. Deodată, a zis:

– Dacă nu ieşi, nu mai dansez niciodată, auzi?

După expresia ei hotărâtă, am ştiut că spune adevărul. Era dispusă să renunţe la cariera ei dacă Antonio nu se arăta.

L-am văzut apărând pe coridor. În penumbră, silueta lui căpăta o dimensiune mai mare decât cea reală.

– Ai reuşit, Sfântă Clara, l-am auzit spunând sarcastic. În capătul coridorului, sprijinit de perete, vorbea fără să ne privească. Încă nu puteam să-i vedem chipul.

– Theo e cu mine, a spus Clara.

– Aş prefera să plecaţi. Acum.

– Asta nu e cu putinţă.

– Deschideţi uşa şi dispăreţi. După câte ştiu eu, nu e prea complicat.

– Mai întâi vreau să-ţi văd faţa, a insistat ea.

Printr-un spaţiu pe care-l lăsau perdelele întunecate de la fereastră se filtra lumina gălbuie din stradă, producând un singur spaţiu de căldură pe podea. Antonio s-a lăsat să alunece cu spatele sprijinit de perete până a ajuns jos. A rămas neclintit, pe vine, cu respiraţia sacadată întrerupând tăcerea ce se prefăcea într-un munte, de parcă sute de demoni ne-ar fi invadat. Un timp, nici unul dintre noi nu s-a mişcat.

– Antonio, spune ceva, te rog, l-a implorat Clara, începând să se plimbe de colo colo prin salon.

El tăcea în continuare. După o perioadă de calm, copiii de pe stradă şi-au reluat strigătele şi râsetele, care se strecurau pe la colţuri, umplând până la

refuz aerul cu o bucurie aparentă.

– De ce? Viermele fricos vă arată ce bine vă simțiți; pe de altă parte, de parcă asta ar fi prea puțin, aveți posibilitatea să fiți buni.

– Nu mai spune nimic, a intervenit Clara cu ochii închişi.

– Pentru asta ați venit? Ca să vă reglați autostima? Lăsați-o baltă!

În ciuda violenței din cuvintele sale, vocea îi suna istovită.

Clara m-a privit cu amărăciune şi neputință. Chipul ei brăzdat de umbre s-a schimonosit. Nu găseam în registrul conştiinței mele vreun cuvânt care s-o încurajeze, după cum nici ea nu găsea un gest care să-l facă pe Antonio să iasă din carapace. Aşezat pe duşumeaua din coridor, el se uita în tavan. După câteva momente, a întrebat:

– Aveți țigări?

Clara m-a privit. Faptul că Antonio ne cerea ceva deschidea o portiță, însă posibilitatea ca el să cedeze depindea de subtilitatea şi de şiretenia noastră.

– Îți cumpăr, dacă vrei, am spus.

– Vrei? a întrebat Clara şi mi-a făcut un semn cu mâna, ca să evite orice mişcare a mea care ar fi rupt fragilul contact.

– Mi-e indiferent, a răspuns Antonio pe un ton din nou sumbru.

– Du-te, mi-a şoptit Clara.

În stradă, aerul mi-a izbit fața. Copiii dispăruseră. Îmi era greu să-l recunosc pe Antonio în bărbatul acela ghemuit pe coridor. Unde era vioiciunea care-i însufleța viața, aplombul de fier? Cum să-l împac pe individul acesta înfrânt, vulnerabil, cu cel capabil să-i judece pe toți pentru slăbiciunile lor? Imaginea lui făcea ca nimic să nu aibă consistență; strada, becurile aprinse, paşii mei, totul a devenit ireal. Şi, mergând, am dorit ca o fărâmă din durerea lui să se transfere asupra mea. Şi acesta nu era, aşa cum aş fi vrut, un sentiment altruist. Deşi doream să-i micşorez durerea, aveam intuiția că în abandonarea aceea era secretul forței pe care eu voiam să o am. Peste câțiva metri am dat de un pub. Înăuntru erau râsetele, fumul, timpul oprit într-un tablou pe care-l cunoşteam bine, în vreme ce, la doar două străzi, Antonio se prăbuşea. Am cumpărat țigările şi o cutie de chibrituri, am ieşit şi am luat-o la fugă cât mă țineau picioarele.

Când am ajuns, abia mai puteam să respir. Am bătut la uşă de mai multe ori. Liniştea era absolută. M-am aşezat pe trepte, ca să aştept. M-am gândit că tot ce trăisem până atunci avea un aspect familiar, era parte dintr-un singur registru, ce putea fi recunoscut. Dar nu momentul acela. Nu Antonio

şi Clara înăuntru, nu strada aceea, cu pustietatea şi muţenia ei. M-am ridicat şi, prin deschizătura perdelei, am străbătut salonul cu privirea. Antonio era aşezat pe canapea; Clara, îngenuncheată pe jos, în faţa lui. Am simţit uşurare. Izbutise să-l aducă lângă ea. Poate se temea că, dacă vine să-mi deschidă uşa, el se întoarce în refugiul lui.

M-am aşezat la loc pe scară. Nu ştiam ce să fac. Nu puteam să intru, dar ideea de a o lăsa pe Clara mi-a produs o nelinişte insuportabilă. Am hotărât să o aştept. Bătăile unui orologiu sunau stăruitor în depărtare, ca şi cum cineva ar fi decis să disloce timpul.

Deodată, Clara a deschis uşa. M-am ridicat dintr-un salt. Părea obosită.

– Toate bune? am întrebat.

– E mai bine. Dar cred că ar trebui să rămân cu el în noaptea asta.

N-am spus nimic, rănit fiind de nepăsarea cu care Clara mă dădea la o parte. La urma urmelor, şi eu eram prieten cu Antonio.

– Theo, te rog, nu te supăra! Eu ştiu că aşa e mai bine, crede-mă. Mâine-dimineaţă te sun.

Mi-a dat un sărut şi, fără alte explicaţii, a intrat în casă.

M-a cuprins furia, dar şi teama. Am rupt o foaie din agendă şi am scris: „Vă iubesc mult“. Nu era câtuşi de puţin ceea ce simţeam. Era un mod de a mă situa mai presus de bine şi de rău, de a-mi manifesta falsa mărinimie, iertându-i dinainte pentru ce puteau să facă.

Am lăsat ţigările şi biletul. Am urcat în maşină. Curând, eram departe.

JURNALUL CLAREI

Acolo, în capăt, între rădăcini, frunze şi flori putrede, plutesc miasmele. Nu e nevoie să-mi arate nimeni drumul până acolo. Plâng. Încerc să-mi înţeleg ardoarea din piept. Este un sentiment pe care îl cunosc puţin. Nu obişnuiesc să plâng. Poate e uimirea, beţia pe care a provocat-o în mine Antonio când, deodată, plutind în derivă, m-a strâns cu febrilitatea celui care presimte un cataclism. Poate plâng din pricina amintirii corpului său gol, a ochilor săi avizi aţintiţi asupra mea.

Nu ne mai atinseserăm niciodată. Disperarea lui a declanşat dezgheţul. „Ne datorăm asta de un secol“, mi-a şoptit la ureche. A terminat când a ştiut că şi eu eram acolo. S-a îndepărtat cu braţele deschise. Curând, zăcea într-un spaţiu inaccesibil, cu ochii înceţoşaţi, ca şi cum un străin s-ar fi ivit în irisul lui.

Sunt atâtea sentimente pe care nu reuşesc să le captez. Se îmbulzesc să iasă, vin unele peste altele, iar în trecere îmi ard gâtlejul. Ştiu doar că a fost inevitabil. Există forţe cărora nu le putem rezista, precum cea care ne împinge unul spre celălalt, aceeaşi care în clipa asta ne separă.

Văd ceva; o lumină indică spre Theo. Îmi arată mersul său calm, ochii atenţi, ungherul său paşnic unde fantasmele nu mă ajung şi nici nu mă distrug. Atunci de ce îmi e greu să consider povestea noastră ceva indispensabil? Am oare nevoie de tensiune mortală ca să exist?

Dumnezeule! L-am trădat. Mi-l imaginez singur în faţa evidenţei a ceea ce el mai mult decât oricine presimţea. Totul e mai confuz decât aş vrea. Păşesc pe un drum pe care mii de femei l-au străbătut înaintea mea. Sunt încă una dintre cele care se îndoiesc de pasiunile lor, care sunt năpădite de teamă în faţa incertitudinii, care încearcă să reafirme principiul monogamiei şi se torturează din cauza aceasta. Care se declară vinovate. E ridicol.

Îmi domolesc sentimentele. Mă tem că lacrimile mele trec prin pereţii aceştia subţiri, ies în stradă şi se duc indiferente să mă dea de gol. Nimic din ce aş spune, din ce aş gândi sau simţi nu are valoare. Scriu mai departe. Poate creionul, străbătând foaia albă, destramă vraja. Cel puţin, caietul acesta roşu nu-mi cere explicaţii. Pot să-i spun că încerc să fiu o persoană cumsecade, şi el are să-mi susţină cuvintele fără să mi le arunce înapoi în nas.

Antonio s-a trezit. Tăcerea lui este elocventă. Încearcă să transforme confuzia într-o fugă rapidă. Mă ridic din colţul unde scriu şi îi ofer o ceaşcă de ceai. Noi, femeile, fără excepţie, vrem ceva. Cel puţin, aşa spun bărbaţii. Nu ştiu ce vreau. Nu e dragoste eternă. Nici măcar nu e dragoste. E doar nevoia de a conta pe certitudinea că Antonio n-are să-mi facă rău. Iar asta nimeni, cu atât mai puţin el, nu mi-o poate garanta.

15

Mi-am vârât capul în apa din cadă ca să văd cât pot să rezist. Nu era dorință de sinucidere. A percepe apropierea morții era un fel de a amplifica registrul vieții. Ca Antonio. N-am îndurat prea mult, doar câteva secunde. Când am scos capul cu putere, apa s-a revărsat peste marginile căzii şi a curs pe dalele de jos. M-am simțit ridicol. În clipa aceea a sunat telefonul. Îi aşteptasem cu înfrigurare sunetul.

– Theo? am auzit-o pe Clara rostind.

Tensiunea pe care o simțisem ore în şir atingea un punct aproape irezistibil. Am fost incapabil să scot o vorbă.

– Mă ierți? a întrebat ea cu voce răguşită.

– Pentru ce? am făcut, încercând să simulez un ton firesc.

– Vreau să ştii că n-am dormit cu Antonio.

Vocea îi era atât de firavă, dar în acelaşi timp atât de gravă, că am crezut-o. Aveam nevoie să o cred.

– Mă preocupa. Dar şi mai mult mă preocupă el, am minţit. Cum se simte?

– A acceptat să mergem la psihiatrul lui. Nu e prima oară, Theo, nu-ți face griji! Ajunge la fund şi iese de acolo.

– Antonio are un psihiatru?

– Sunt multe lucruri despre Antonio pe care nu le ştii, şi nici eu nu le ştiu. Pesemne că ți-ai dat seama cum îşi protejează viața privată. În asta e şi mai neclintit decât voi, englezii, a zis pe un ton mai vesel.

– E adevărat. Dar noi o facem întrucât considerăm lipsă de educație să ne vânturăm intimitatea, care e fie foarte plicticoasă, fie foarte perversă. Clara a râs. Râsul ei m-a încurajat. În schimb, pe Antonio îl opresc aspirațiile lui de erou. Ştii tu, cei duri nu plâng.

– Cei duri nu plâng pentru că le e frică, a zis Clara, iar eu i-am răspuns că are dreptate.

Mi-a povestit că găsise biletul meu la uşă şi că era probabil ca şi ea să mă iubească, şi încă mult. Atunci a râs cu poftă, un râs sincer, lipsit de orice urmă de sarcasm.

Antonio încă dormea. Avea să-i ceară ajutor vecinei pentru a face curat în casă, iar după aceea urma să-l însoțească la psihiatru. Avea să-l roage pe

Marcos să stea cu el până se întorcea tatăl lui. Se temea că Antonio nu avea să accepte. Prezența altor persoane îl intimida, de aici izolarea lui. Prefera să nu mănânce, nici măcar să nu fumeze, ca să nu se întâlnească cu nimeni.

– Theo, trebuie să-l ajutăm să plece în Chile, a declarat atunci.

– Dar cum?

– Adunând banii pentru bilet.

Am stabilit să ne întâlnim cât mai curând posibil ca să trasăm un plan de acțiune. Trebuia să acționăm, şi încă rapid. La sfârşitul verii, Antonio avea să ia avionul spre Chile. Acesta urma să fie obiectivul nostru.

– Când te văd? am întrebat-o, odată ce ne-am definit strategia.

Drept să spun, era singurul lucru care mă interesa.

– Lasă-mă să scap din încurcătura asta şi te sun, da?

Era evident că dorința arzătoare de a fi cu ea nu-mi era împărtăşită. Ca şi cum mi-ar fi auzit murmurul de amărăciune, a adăugat cu o voce duioasă:

– Şi eu vreau să te văd, Theo. Doar aşteaptă-mă! Îmi promiți?

– Îți promit, am afirmat uşurat şi fericit.

Totul se schimbase. Antonio era mult mai vulnerabil decât credeam eu şi avea nevoie de ajutorul meu. Slăbiciunile nu doar că mi-l făceau mai apropiat, ci, în plus, îmi permiteau să-i întrevăd ființa cea mai profundă. Un nou optimism m-a invadat. M-am întors în cadă şi am închis ochii. Mi-am adus aminte de prosoapele albe împăturite şi aşezate unul peste altul în comoda de lemn, mirosul de săpun de lavandă, mama aşezată pe scaun, spunându-mi povestea fără sfârşit a unei mame amuzante şi a cutezătorului ei fiu. Mi-am amintit agonia de a trebui să părăsesc căldura apei, norul de aburi şi să ies în lumea de dincolo de uşă.

Nu ne-a plăcut niciodată realitatea. Nici mamei, nici mie. Încercam mereu să găsim cărările care să ne conducă în spațiul imaginar pe care-l modelam după bunul plac. Am deschis ochii şi mi-am văzut corpul sub apă. Un corp care de ceva vreme îşi abandonase copilăria. M-a surprins să-mi descopăr dorința mereu vie de a sta cufundat în cadă, ghemuit, de parcă nu m-aş fi născut încă. Am intuit că şi atunci când exteriorul meu creştea şi mai târziu, cu vârsta, devenea bătrân, o parte din mine avea să rămână intactă. De refugiul acesta îmi păsa. Restul era imuabil conform legilor care guvernau lumea de dincolo de uşa băii, iar de acolo nu avea să se ivească nimic important.

*

Misiune principală: să fac rost de bani pentru biletul lui Antonio. M-am gândit la tatăl meu, dar am respins categoric ideea. Nu voiam să-i fiu dator. Soluția a venit fără ca măcar să fi început căutările. Am ieşit din baie şi l-am sunat pe Bernard.

I-am propus să scriu un articol despre exilații chilieni. Relația personală cu ei îmi permitea să am o privire diferită de aprecierile turistice. I s-a părut o idee bună, cu toate că m-a avertizat că nu are prea multe fonduri, aşa că poate era mai bine să i-l propun lui Tony. La *South Now* erau specializați în America Latină, şi el putea să mă plătească mai bine.

– Bernard, i-am spus imediat ce el mi-a oferit minunata alternativă. De ce faci asta pentru mine?

– E o poveste lungă…

– Ce? Nu mi-am imaginat niciodată că în spate e o poveste.

– Theo, dragule, în spatele tuturor lucrurilor, chiar şi al celor mai lipsite de substanță, este o poveste, premisa numărul unu dacă vrei să scrii.

– Trebuie să-mi promiți că ai să mi-o spui.

Mi-a dat numărul de telefon al lui Tony şi a rămas să ne întâlnim peste câteva zile în pubul dintotdeauna, pentru ca el să-mi spună povestea.

M-am aşezat pe fotoliul tatălui meu cu *Tristele* pe care Antonio mi le dăruise nu cu mult timp în urmă. După cum spunea el, citindu-le, recunoscuse din experiență proprie sentimentele exprimate de Ovidiu. M-am cufundat în noaptea în care poetul descrie ultimele momente la Roma înainte de a pleca în exil. Şi, în vreme ce citeam, am înțeles că nu era cu putință să vorbesc despre exilul prietenilor mei ca un cumul de locuri comune.

Am pregătit maşina de scris, am deconectat telefonul şi m-am închis în camera care fusese a surorii mele înainte să se mărite şi care acum era plină de vechituri. Mirosul de praf impregna totul. Când am aprins lumina, o molie s-a năpustit spre lampa de pe biroul abandonat al surorii mele. Trebuie să fi stat acolo oarbă, captivă şi în acelaşi timp la adăpost de fatala atracție pe care o exercita lumina asupra ei. Imaginea Clarei pe terasa din Wivenhoe mi-a revenit în minte. Privirea ei pierdută în acoperişuri, vocea calmă relatând noaptea când l-au luat pe tatăl ei. Aveam să scriu totul aşa

cum îmi venea, fără a aspira la coerență. Era singurul mod de a recupera norul de abur din cadă.

Am scris articolul într-o pornire ce n-avea să mă părăsească în două zile fără somn şi fără poftă de mâncare. În dimineața celei de-a treia zile, am ieşit pe stradă, într-o stare febrilă, aproape inconştientă. Am cumpărat pâine, brânză şi m-am întors acasă. După ce am mâncat, am adormit pe canapeaua Chesterfield din salon. M-am trezit transpirat, cu gura uscată şi cu tâmplele zvâcnindu-mi. Soarele neîndurător de la amiază îmi bătea la fereastră. Am sunat-o pe Clara.

După cum mi-a spus, încercase să ia legătura cu mine de sute de ori. Vanitatea mea contase pe asta când deconectasem telefonul. I-am spus că scriu un articol pentru o revistă şi că sper să fac rost de nişte bani. N-am menționat, totuşi, că era despre chilienii aflați în exil şi că inspirația îmi fusese declanşată de ea şi de o molie moartă.

– Antonio e aici, lângă mine. Vrei să vorbeşti cu el? m-a întrebat.

– Bună, prietene! vocea lui Antonio suna limpede şi aspră.

Mi-a spus că stă câteva zile acasă la Clara, până îşi găseşte ceva. Îşi recăpătase aplombul. Tonul lui era exaltat, ca şi cum ar fi fost pe punctul de a-mi comunica ceva esențial pentru destinul amândurora. Mi s-a părut normal să nu vrea să mai stea cu tatăl său, deşi aş fi preferat să nu-l întâlnesc acasă la Clara.

Mai târziu, în absența lui Antonio, ea m-a sunat iarăşi. Am fost pe punctul de a-i mărturisi temerile mele, dar ştiam că erau inoportune. De bine, de rău, prietenia ei cu el data de mulți ani. Eu nu aveam dreptul să mă amestec, nici să pun la îndoială integritatea Clarei. M-a asigurat că depresia lui Antonio nu fusese atât de profundă, în ciuda aparențelor care indicau contrariul. Avea motivele lui, mi-a spus, iar gândindu-mă la ultimele evenimente, am fost de acord cu ea. Însă toate acestea rămăseseră în urmă. Acum, ideea de a pleca îl umplea de speranțe. Faptul că noi hotărâserăm să-l ajutăm s-a dovedit decisiv. Îşi găsise de lucru într-un magazin de produse naturale, iar după-amiaza poza într-o şcoală de artă. Mi-a povestit că şi ea, cu trupa ei de dans, urma să participe la o acțiune de solidaritate cu Chile. Toate acestea se întâmplaseră în două zile, în vreme ce eu, închis într-o lume de molii moarte, le naram viețile.

– Şi noi când ne vedem? am întrebat-o după o îndelungată divagație despre posibilitățile de a strânge banii într-o perioadă rezonabilă.

– Am repetiție la opt, dar, dacă vrei, putem să ne vedem acum.

Am făcut duş şi am plecat spre Swiss Cottage, străduindu-mă ca agitația să nu-mi fie prea evidentă. În orice caz, în mai puțin de o oră mă aflam acasă la Clara, surprins de frumusețea ei, pe care ultimele evenimente aproape că o desăvârşiseră.

JURNALUL CLAREI

Nu trebuia să se întâmple niciodată. Distanța era cheia legăturii noastre.

Antonio a impus scepticismul. N-a fost ceva brusc, m-a convins încetul cu încetul că dragostea nu e doar imposibilă, ci şi inutilă. Pasiunile, mai devreme sau mai târziu, mor, iar când se întâmplă asta, se ivesc resentimentele şi furia. Prieteni, mereu prieteni, jucând jocul nepotrivirii, evitând pericolele unei pasiuni adulte. A fost un mod de supraviețuire pe care el mi l-a inculcat. Din privirea mea mereu atentă s-a hrănit forța lui, iar din nevoia lui de mine s-a menținut a mea.

De aceea am renunțat. Până în noaptea aceea. De atunci, dacă ni se întâlnesc privirile, ne îndepărtăm descumpăniți, fără să ştim încotro s-o luăm ca să nu ne găsim, nici să nu ne pierdem definitiv. Dar viața nu se scurge în linie dreaptă. A fost doar o uşoară atingere, când spălam vasele. Erau zile fără să-l simt. Amețeala aceea. Din fericire, a apărut Theo. M-am aninat de gâtul lui, şi el m-a sărutat. Antonio i-a dat o palmă pe spate, de parcă şi el ar avea nevoie de lumina lui Theo ca să nu se piardă. Am râs. I-am luat pe rând mâinile şi mi le-am dus la obraji. Antonio intuieşte că cedez, că dragostea lui Theo mi se infiltrează în corp, că în curând am să cad inconştientă sub imperiul lui, şi e cuprins de amărăciune. Între timp, suntem trei. Vreau să cred că nu mai avem nevoie de nimic din lume.

16

Peste câteva săptămâni, i-am prezentat lui Tony articolul despre exilații chilieni. S-a arătat entuziasmat, ba chiar mi-a cerut să mai scriu un reportaj, de data asta despre un grup de cântăreți din Costa Rica.

A devenit obişnuinţă ca după-amiaza s-o iau pe Clara de la repetiții şi să bem o bere în vreun pub, unde de cele mai multe ori ni se alătura şi Antonio după ce ieşea de la lucru. Se putea spune că eram fericiți. Mi se risipiseră până şi îndoielile cu privire la ei doi. Erau prieteni, iar datorită acestui lucru făceam şi eu parte din ceva pentru prima oară.

Sosise ziua acțiunii de solidaritate. În timp ce coboram cu maşina spre County Hall din Westminster, Clara a observat că în depărtare, în nordul oraşului, se iveau o grămadă de nori.

– Măcar să nu plouă, a zis, cuprinzându-şi trunchiul cu brațele.

Fără a slăbi volanul, i-am luat mâna şi i-am privit-o o secundă. Nu mai văzusem niciodată suferința în ochii ei. Mi-am dat seama că fusese acolo tot timpul, şi că ea trebuia să facă mari eforturi ca s-o ascundă. Am simțit dorința de a mă preface în spion, în erou, ca să mă duc să pedepsesc pe cine-ar fi trebuit. Când am ajuns la County Hall, am îmbrățişat-o.

Am intrat într-o sală mare, cu pereții acoperiți cu afişe colorate. Pumni în sus, imagini ale răposatului preşedinte al Republicii Chile, câmpuri cu flori şi puşti. Iluzia de a o apăra pe Clara de nenorocire îmi insuflase optimism şi încredere. Participanții, înveşmântați în costume naționale, îşi pregăteau numerele ori stăteau de vorbă pe la colțuri. Un bărbat cu mustață, de o vitalitate excepțională, s-a apropiat de ea cu brațele deschise. Era organizatorul acțiunii. Două fete din trupa de dans au venit lângă noi. Restul dansatorilor aveau să ajungă mai târziu. Am rămas mai în spate cu câțiva paşi, contemplând-o pe Clara. Când o priveam cu ochii altora, fiecare gest al ei dobândea o senzualitate suplimentară. M-am desprins de tot ce îmi era familiar la ea şi am privit-o ca pe femeia energică şi dulce care era. M-am simțit norocos pentru că eram cel care o însoțea. Un ansamblu de muzicieni englezi îşi acorda chitarele. În vreme ce Clara şi colegele ei îşi făceau

încălzirea, organizatorul cu mustață stufoasă mi-a cerut să ajut un grup de tineri să instaleze scaunele. Când am terminat, am găsit-o pe Clara preocupată. Restul trupei de dans nu apăruse încă. Am ieşit în stradă să arunc o privire.

Spectatorii începeau să sosească, dar membrii trupei nu se vedeau pe nicăieri. Am făcut câțiva paşi. Nu mersesem mai mult de doi metri, când am văzut un bărbat traversând strada şi înaintând rapid spre mine. Era îmbrăcat în stilul îngrijit de modă veche. Cămaşa albă fără guler, încheiată până la ultimul nasture, îi comprima gâtul între umeri. În ciuda vestimentației neadecvate, mersul viguros era al unui bărbat obişnuit cu mişcarea. Când l-am avut în față, l-am recunoscut pe don Arturo, tatăl lui Antonio. Îl văzusem o singură dată, în ziua morții fiului său Cristóbal. Mi-am amintit gesturile sale solemne şi gentile, de asemenea mersul său pe coridor cu bărbia ridicată, nedorind a lăsa să se vadă în prezența noastră magnitudinea durerii sale. Evocarea aceasta a făcut să mă năpădească un sentiment de transcendență. Când am fost față în față, mi-a strâns mâna şi s-a prezentat cu numele de botez. A început să-mi spună ceva, şi mi-am dat seama de imensul efort pe care-l făcea pentru a se exprima în engleză. I-am spus să-mi vorbească în spaniolă. M-a întrebat dacă am la dispoziție două minute şi mi-a cerut să mergem mai departe, însă în direcția opusă străzii principale.

– Mă bucur că te întâlnesc aici; în felul ăsta nu va trebui să intru. Tu ştii, Antonio a plecat de acasă.

Am încuviințat din cap, fără să scot o vorbă.

– Am să trec direct la subiect, fiule, a precizat. Am nevoie de ajutorul tău ca să-l împiedic pe Antonio să iasă din țara asta. Dacă Antonio intră în Chile acum, îl arestează. Pur şi simplu. Am primit veşti că serviciul secret e la curent cu intențiile lui de a intra. Chiar dacă intră cu o identitate falsă, există fotografii recente ale lui la toate punctele de control de la graniță.

– Dar Antonio nu ştie asta?

– E convins că sunt invenții ale partidului pentru a-l împiedica să se ducă. Crede că nu au încredere în el. Şi, în realitate, nu e o problemă de încredere, pericolul chiar există.

– Dar dumneavoastră cum puteți fi atât de sigur de asta?

– Am încredere în partid. E singurul în care pot avea încredere, a spus cu ochii în pământ.

Am dat colțul străzii; o femeie cu încălțăminte şi îmbrăcăminte sportivă ne-a depăşit cu chiu, cu vai.

– Eu n-aş fi în stare să-l conving. E ceea ce îşi doreşte cel mai mult în viață, am zis.

– Nu pretind să-l convingi. Ştiu că asta ar fi imposibil. Vreau să-l opreşti.

– Dar, de ce eu? l-am întrebat, surprins că mi se adresează mie ca să duc la capăt o sarcină atât de grea.

– Eşti singura persoană pe care o cunosc care vorbeşte perfect engleza, nu faci parte din cercul chilienilor şi, mai ales, ştiu că îl iubeşti pe Antonio.

– Da, dar să-l împiedic să intre în Chile înseamnă să-l condamn. Restul nu are importanță pentru el, am spus cu voce nesigură.

Cine eram eu ca să-i țin predici unui bărbat ca don Arturo.

– Nu e acelaşi lucru, iar tu o ştii.

M-am uitat la ceas, mai erau zece minute până când începea acțiunea. Don Arturo şi-a frecat fața cu mâinile, a închis ochii o secundă şi, fără să mă privească, a reluat cu voce tare:

– Nu vreau să mai pierd un copil.

– Spuneți-mi cum pot să vă ajut, m-am interesat, cu toate că nu eram deloc convins că voiam să-mi asum această responsabilitate.

– Trebuie să dai un telefon la momentul potrivit. Ai să spui că Antonio are cu el un document al IRA[8] pentru un lider al Rezistenței din Chile. O să-l aresteze, o să găsească scrisoarea, o s-o analizeze şi o să-şi dea seama că e falsă. Asta are să le ia câteva ore, poate chiar o zi, iar el n-are să poată urca în avion. Când vor descoperi adevărul, vor considera că a fost victima unei glume proaste.

– Şi documentul? Cum va avea la el un document fără să ştie?

– Am eu grijă de asta.

– Însă, oricum, e probabil să-l pună chiar ei în alt avion, dat fiind că totul e o neînțelegere.

– Eşti foarte idealist, fiule. Responsabilitatea unui guvern ca acesta este să salvgardeze siguranța oamenilor lui, nu să-i plătească biletul de întoarcere în țara lui unui imigrant împuțit, care a fost victima unei farse. Pe de altă parte, întrucât nici n-a comis vreun delict, o să-l lase liber. E o modalitate curată de a-l opri. Nu-i facem prea mult rău.

– Cum nu? Îl trădăm.

– Nu, fiule, tu nu înțelegi, îi împiedicăm moartea.

Ocoliserăm ansamblul de clădiri şi ajungeam la County Hall. Don Arturo s-a oprit în fața uşii. M-a luat de coate şi a spus:

– Antonio e tot ce mi-a rămas pe lume.

L-am văzut amândoi în acelaşi timp. Capul său brunet ieşea în evidență printre celelalte. Modul lent şi sigur în care Antonio şi-a ațintit ochii mai întâi asupra mea, apoi asupra tatălui său nu însemna altceva decât stăpânirea unei furii imense. S-a întors cu spatele, a trecut de uşa principală şi a dispărut între zecile de persoane care intrau. Don Arturo mi-a luat mâna cu fermitate, a acoperit-o cu cealaltă mână a lui şi a zăbovit aşa câteva secunde.

– Am să iau legătura cu tine când va fi momentul, a spus într-un murmur şi a luat-o în jos pe stradă.

I-am recunoscut pe colegii Clarei amestecați într-un grup care înainta spre uşă. I-am condus pe coridorul lateral spre sala unde se aflau participanții, iar printre ei, Clara, gata să izbucnească. Trebuia să-i povestesc cele întâmplate. Neliniştea abia mă lăsa să respir. Dar era imposibil. Nervozitatea plutea în aer. Participanții, în costumele lor colorate, alergau de colo colo. Tensiunea a crescut când primul grup de muzicieni a urcat pe scenă. Clara m-a întrebat de Antonio. I-am spus că îl văzusem când intrasem.

M-am aşezat cât mai aproape de scenă. Grupul britanic în veşminte andine îşi făcea chitarele să sune. Cel mai mic cânta cât îl ținea gura, în timp ce publicul se ridica de pe scaune cu pumnul în sus şi privirea pierdută într-un loc dintre zid şi tavan, unde părea să se afle deschizătura ce ducea spre un viitor mai bun. M-am uitat în jur, căutându-l pe Antonio. Era în picioare, cu câteva rânduri mai în spate. Avea o expresie concentrată. Dar dacă don Arturo avea dreptate, şi viața lui Antonio era în pericol?

Întotdeauna considerasem catharsisul de grup un mod prea simplu de a încerca să rezolve singurătatea. Totuşi, era greu să te sustragi emoției care inunda aerul. M-am gândit la don Arturo. Un val de căldură mi-a urcat prin corp. M-am ridicat de pe scaun şi, fără să-mi dau seama, mi-am înălțat şi eu pumnul. Însă era zadarnic. După câteva minute, m-am trezit observând totul de la distanță. De data asta, ironia mă viza pe mine: ce uşor e să te hrăneşti cu idealuri străine, să verşi câteva lacrimi şi să simți că eşti viu. O ironie nu prea sofisticată, dar care la vârsta aceea avea sens. Năucit, mi-am lăsat

pumnul în jos şi m-am uitat din nou spre Antonio. M-am gândit la discuția pe care o avusesem cu tatăl său.

Nimic din ceea ce făcusem până atunci în viața mea nu avea importanță mai mare. Respectasem relativ bine regulile jocului ca să nu mă poticnesc prea rău, mereu conştient că acel du-te-vino nu e decât un joc, o repetiție pentru ceea ce avea să urmeze. Până şi prietenia mea cu Antonio s-ar putea spune că făcea parte din sfera aceea fictivă. Îi contemplasem universul şi mizeriile de la o distanță nu foarte diferită de cea cu care observam acum scena. Ce îmi cerea don Arturo, în schimb, era real. De lucrul acela depindea viitorul unui om.

După mai multe numere folclorice de calitate îndoielnică, deodată, de parcă ceva ar fi explodat, corpurile dansând ale trupei Clarei au umplut scena. Mi-am amintit primul nostru dialog acasă la mama ei, care începuse când am vorbit despre Frida Kahlo. În mişcare, ființa ei dobândea dimensiuni nemaipomenite.

O maree de aplauze a inundat sala când au terminat. Voiam s-o îmbrățişez. M-am ridicat dintr-un salt şi am dat fuga în locul unde se aflau participanții. I-am văzut din uşă. Antonio o strângea în brațe. Ea avea capul pe umărul lui şi ochii închişi. Incapabil să mişc vreun muşchi, am rămas privindu-i: degetele lui Antonio schițând o uşoară mângâiere pe gâtul ei, şoldurile Clarei închizându-se, lipite de ale lui. Nimic nu-mi scăpa. Ea a deschis ochii şi m-a văzut. Expresia ei nu a fost cea a unei femei surprinse asupra unei greşeli; dimpotrivă, mi-a zâmbit fără să se desprindă de el. Peste două secunde s-a apropiat de mine, mi-a dat un sărut lung pe gură şi mi-a luat mâna ca s-o însoțesc. Orice posibilitate de a începe un ridicol spectacol de gelozie era anulată.

*

În seara aceea, o parte din trupa de dans, eu, Antonio şi Clara am sărbătorit evoluția lor la eveniment într-un pub din împrejurimi. Antonio abia a vorbit cu mine. La sfârşit, când ne pregăteam să plecăm, mi s-a adresat:

– Vasăzică, stai la discuții cu tatăl meu.

– Nu stau la discuții cu nimeni. Tatăl tău mi-a cerut ajutorul ca să te împiedice să pleci. Dar eu nu sunt un trădător.

– Ți-a spus exact ce voia de la tine?

– Nu, la refuzul meu imediat n-am mai continuat conversația.

N-am ştiut de ce mint.

– Iartă-mă pentru că te-am judecat greşit. Dar nu ştiu cine e cu mine şi cine nu. Propriul meu tată e acum împotriva mea. Sigur ți-a îndrugat câte-n lună şi-n stele despre siguranță. Nu mă crede capabil să intru şi să ies viu. Crede că sunt un mucos mediocru. El a convins partidul să mă lase aici. Înțelegi acum de ce tot ce faceți voi e atât de important?

Am vrut să-i spun că îl mințisem, că ştiam foarte bine ce pune la cale don Arturo, însă era târziu. Dacă îi mărturiseam dialogul pe care-l avusesem cu tatăl lui, Antonio n-ar mai fi avut niciodată încredere în mine. A fost prima dată când m-a cuprins sentimentul pe care îl provoacă lipsa de loialitate. După aceea, ne-am alăturat grupului care se grăbea să plece. El i-a spus Clarei că urma să se mute acasă la un prieten, căci era sătul să stea între atâtea femei. Era întâia oară când eu şi Clara am dormit împreună toată noaptea.

17

În zilele următoare m-am ocupat de muzicienii din Costa Rica. Am conviețuit cu ei vreo două zile şi apoi m-am închis în camera surorii mele ca să scriu, înconjurat ca întotdeauna de vechituri şi de molii. O poveste s-a plăsmuit încetul cu încetul pe hârtie, o poveste reală ce poseda toate observațiile lumii invizibile, ce mi se strecuraseră în conştiință. După o săptămână de lucru, am fost mulțumit de rezultat. În fața maşinii mele de scris marca Remington, virtuțile care-mi fuseseră negate izvorau cu o uşurință surprinzătoare. Puteam să fiu iscoditor, pătrunzător, îndrăzneț, ironic; de parcă alt om ar fi stat cuibărit sub pielea mea şi acum ar fi găsit o formă de viață în cuvinte. Fără să ştiu, puneam bazele a ceea ce avea să fie viitorul meu. Modul acesta particular de a oferi informații despre propriul anturaj avea să constituie mijlocul de a-mi câştiga pâinea în următorii ani.

I-am telefonat lui Tony într-o stare de euforie. Vocea lui părea sumbră. Am stabilit să ne întâlnim în ziua următoare în acelaşi pub unde ne

văzuserăm cu o lună în urmă.

Când şedeam cu două beri în faţă, mi-a spus că Bernard murise într-un spital, suferind de o boală despre care pe atunci se ştia foarte puţin. M-a impresionat lipsa de dramatism şi blândeţea cu care Tony a vorbit despre boala lui, detalii care în gura altcuiva ar fi părut morbide. Mi-a spus că Bernard nu voise să vadă pe nimeni, motiv pentru care nu mă anunţase cu privire la starea lui. Am zăbovit în faţa berilor noastre, în tăcere, observând veşnica vânzoleală a tipilor cu blugi mulaţi şi cu muşchi proeminenţi. Era o lume pe care Bernard n-avea s-o mai vadă. Singurul lucru pe care îl doream era să fug de groaza pe care mi-o insufla moartea lui. Cu coatele sprijinite pe masă, Tony îşi menţinea expresia calmă, dar, în linişte, tristeţea i-a devenit evidentă. Am avut un straniu presentiment. Din vreun motiv oarecare, Bernard ne reunise înainte de moartea sa. Mi-am amintit ultima noastră discuţie la telefon. Bernard menţionase o poveste. Nu era momentul să-l întreb pe Tony, însă nu încăpea îndoială că acolo era răspunsul.

Un tip s-a apropiat de Tony şi i-a dat o palmă uşoară pe umăr. În momentul acela, amândoi ne-am întors din tenebrele în care ne cufundaserăm fără să ne dăm seama.

– Articolul tău despre exilaţii chilieni a făcut impresie bună în breaslă. Te asigur că în săptămânile următoare vei mai primi oferte de lucru, a zis Tony.

– Dar de la cine? am întrebat cu vanitatea care-mi invada gâtlejul.

– Ai să vezi. E o lume mică, totul se află foarte repede. Articolele inteligente şi profunde de profiluri umane încep să fie la modă.

Inteligent şi profund. Frumoase cuvinte, care au dat îndelung târcoale prin faţa ochilor mei. Bucuria încerca acum să învingă tristeţea.

– Bernard mi-a spus s-o întrebi pe mama ta de el, a adăugat atunci cu o expresie serioasă.

– Pe mama? Ce legătură are mama cu Bernard?

– Nu ştiu, Theo. A pomenit de asta într-o zi, la spital, şi n-a vrut să mai explice nimic. Va trebui să cercetezi tu.

În după-amiaza aceea, am rătăcit pe străzile din Kensal Town. Îmi era greu să mă obişnuiesc cu ideea că Bernard era mort. Nu încăpea îndoială că el făcea parte din trecutul mamei mele într-un fel suficient de profund ca să mă caute, să-mi deschidă drumul şi apoi să-mi pronunţe numele pe patul de moarte. Şi, mergând cu gândurile acestea hărţuindu-mă ca nişte cicloane, nu

izbuteam să-mi iau ochii încântați de la vitrinele copleşite de vară, de la fetele cu fuste strâmte şi decolteuri debordante.

Îndată ce am ajuns acasă, am sunat-o pe mama la Fawns. Am întrebat-o direct.

– Cine e Bernard Fitzpatrick?

A şovăit o secundă. În cazul altcuiva, ezitarea ar fi dezvăluit vreo teamă secretă, însă dat fiind că la ea totul era ezitant, asta nu însemna mare lucru.

– Un vechi prieten, a zis fără să facă prea mult caz.

– De când?

– Din tinerețea mea.

– E mort. Ştiai?

– Da. Din păcate, n-am aflat la timp. Am citit în presă. De ce mă întrebi de el?

– Înainte de a muri, i-a cerut iubitului său să-mi vorbeşti despre el. De ce, mamă? Când un om cere ceva înainte să moară înseamnă că e important.

– Nu întotdeauna, dragule. Cum ți-am spus, l-am cunoscut pe Bernard în urmă cu mulți ani. Va trebui să vii să mă vezi, dacă vrei să ştii mai multe. Mă cunoşti, detest telefonul. În orice caz, nu te aştepta la mare lucru.

– Dar ai putea să-mi spui ceva. Nu ştiu dacă am timp să vin până acolo.

– Păi, n-am să-ți spun nimic. Aşa, mă asigur că zilele astea apari pe-aici, a zis, iar după aceea a deviat conversația spre alte subiecte, ca de exemplu cantitatea mare de polen care invadase grădina în vara aceea.

Mi-am imaginat-o în salon, mişcându-se nerăbdătoare cât ținea firul de telefon, atingând cu degetele ei fine vreo scrumieră, vreo vază, vreun fir de praf. Am auzit-o schimbând câteva cuvinte cu grădinarul prin fereastră. Nu puteam continua. Îşi luase zborul, cum făcea mereu când viața începea să-i creeze un disconfort.

Peste câteva zile, am primit un cec de la *South Now*. Era o sumă considerabilă, ținând cont de puținele mele cunoştințe de jurnalism. I-am dat banii Clarei.

Aşa cum mă anunțase Tony, în săptămânile următoare m-au sunat de la două reviste. Domeniul meu era stabilit: profiluri umane în comunități străine. După câteva zile, scriam despre doi actori argentinieni care fugiseră din țara lor. Povestea mea a apărut când faima lor era la apogeu, când Home Office[9], după insistente presiuni din partea Amnesty International[10], le-a acordat rezidența. În ceea ce îl priveşte, Tony mi-a solicitat să călătoresc în

Nicaragua. Voia să fac un reportaj despre un cuplu de englezi care stătea cu gherila. Era o ocazie pe care nici un începător zdravăn la cap n-ar fi refuzat-o. Dar am făcut-o. Motivul era de nemărturisit: nu voiam s-o las pe Clara, nu în momentul acela.

Dragostea mea pentru ea devenea pe zi ce trecea mai solidă şi indispensabilă, încât, la un moment dat, m-am trezit vorbind despre viitor. Urmăream la televizorul din camera ei *Top on the Pops*, emisiune la care ea se uita cu plăcere. Între timp, eu mă complăceam observând mişcările minime, dar pline de grație ale corpului ei în sunetul muzicii. Din când în când, se ridica să examineze vreun detaliu. Când revenea în pat, mă îmbrățișa, ca şi cum a o însoți în ritul acela ar fi fost un gest sublim de dragoste. Şi era. Mângâierile ei, picioarele desculțe pe saltea, niciodată nu fusesem mai aprope de o femeie. Într-unul din momentele acelea i-am spus:

– Aşa îmi imaginez restul vieții mele.

Din fericire, în loc să râdă, Clara s-a rezemat de mine, s-a făcut ghem în brațele mele şi m-a sărutat.

Pentru Antonio, în schimb, viitorul devenea pe zi ce trecea din ce în ce mai amenințător. Ca să nu se mai gândească la asta, probabil, în clipele libere şi-a propus s-o găsească pe Caroline.

Făcea cercetări şi se ducea în locurile unde cineva credea că o văzuse. Chefuri, vreun pub de la periferie, cluburi de noapte unde se comercializau droguri. Într-una din aceste incursiuni m-a rugat să merg cu el. După câte se părea, Caroline fusese văzută frecvent într-un club de pe Tottenham Court Road. Am ajuns puțin înainte să se crape de ziuă. Am văzut-o imediat ce am intrat. Avea capul ascuns între brațe, pe tejghea. Muzica era stridentă. Deşi era aproape ziuă, luminile colorate fluturau la colțurile străzii ca embleme ale unui loc în afara timpului. Ne-am aşezat lângă ea şi am cerut o bere. Caroline, de la distanța la care se afla, şi-a înălțat chipul şi ne-a privit fără să ne recunoască. Un tip cu părul ca morcovul a venit la tejghea şi a scuturat-o de un umăr.

– E vremea să emigrăm, scumpo, i-a spus, aruncându-ne amândurora o privire tulbure de toxicoman.

Caroline s-a ridicat în capul oaselor. Fără să ne privească, s-a agățat de brațul tipului şi, făcând evidente eforturi să salveze puțina demnitate pe care o mai avea, s-a îndepărtat de noi.

– E zadarnic, am spus în vreme ce o contemplam înaintând cu greu de-a lungul ringului de dans aproape gol.

– Dacă aş mai avea timp… a zis Antonio fără să-şi poată ascunde amărăciunea.

Am ieşit din club când primele lumini ale zilei conturau enormul turn gol de pe Tottenham Court Road.

Cu patru săptămâni înainte de sfârşitul verii, strânseserăm banii necesari pentru ca Antonio să-şi cumpere biletul. Între timp, Bernard intrase în pământ, iar Caroline, cu tocurile ei cui, se îndrepta spre acelaşi loc.

18

A fost ideea Clarei să ne luăm rămas-bun de la Antonio cu o petrecere, în noaptea dinaintea plecării lui. A întocmit o listă de invitaţi, şi, cu vreo două zile înainte, a început să pregătească un tort cu foi subţiri de cocă, umplute cu *dulce de leche*. Dat fiind că era ocupată, în zilele acelea nu ne-am văzut.

În ziua marii petreceri, eu şi ea ne-am dus la supermarket şi am ieşit cu cartofi prăjiţi, măsline, cutii de bere, fructe conservate şi câteva sticle de vin. Am confecţionat vreo şase ghirlande, apoi am făcut cocktailuri de fructe şi am împărţit sendvişurile pe farfurii de ceramică. Odată terminate treburile, am simţit o dorinţă irezistibilă să ne închidem amândoi în camera ei. Am luat-o de umeri şi am încercat s-o sărut. Clara şi-a pus mâinile pe pieptul meu.

– Mi-ar plăcea să beau o ceaşcă de ceai, a zis.

M-a deranjat că, după câteva zile în care nu ne văzuserăm, nu tânjea după un moment de intimitate cu mine. M-am aşezat la masa îngustă de la bucătărie, iar ea a pus ceainicul la încălzit. Mişcările îi erau mecanice şi absente. S-a aşezat în faţa mea. Am întrebat-o ce are. Nu mi-a răspuns. Atenţia îi era departe de clipa aceea. M-am ridicat şi i-am spus că mă întorc mai târziu.

– Nu te duci nicăieri, a zis luându-mi mâna cu fermitate. Mi-a dat un sărut şi apoi a adăugat: Nu-mi vine să cred că a sosit ziua. Nu ştiu, am vorbit atât despre plecarea lui, dar întotdeauna am văzut-o ca pe ceva îndepărtat…

– Crezi că vom rezista? am întrebat-o, străbătându-i cu vârful degetelor profilul.

– Eu, da, nu ştiu tu, a afirmat râzând.

– Depinde de tine, ştii, cu tine în patul meu, uit şi cum mă cheamă.

– Numai la asta te gândeşti.

– Şi tu nu?

– Puțin.

Am luat-o de talie. Deşi eram atât de aproape, ceva în ea o făcea inaccesibilă, confuză. De parcă doar o parte din ea ar fi fost vizibilă, cea care tranzita eterică, dar sub care se afla altă femeie, una poate mult mai sumbră şi pe care nu aveam s-o descopăr niciodată.

În clipa aceea, matematiciana, care era colegă de apartament cu Clara, a intrat în bucătărie, spulberându-ne intimitatea.

Treptat, invitații au sosit. Franțuzoaica de la Wivenhoe renunțase la stilul intelectual ca să se prefacă în vampă. Antonio a apărut pe la zece. Purta nişte jeanşi negri şi geacă de piele. Era fericit. Băieții l-au bătut pe spate, şi fetele l-au îmbrățişat. Eu şi Clara am stat departe, fiecare într-o extremitate a salonului, spunându-ne în tăcere că nu aveam nevoie de spectacolele acelea de euforie pentru ca el să ştie cât de mult înseamnă pentru noi. Nici unul dintre noi trei nu voise să vorbească despre despărțire. Antonio pleca într-o lume incertă, iar noi, fără să ne clintim de la locul nostru, făceam acelaşi lucru. Nu ştiam cum era să trăim fără el, fără avântul lui, fără țelurile lui.

Eu mă temeam în plus, că, lipsit de lumina pe care el o arunca asupra mea, Clara avea să-şi dea seama cât sunt de anost.

*

Curând, câte un grup eterogen umplea fiecare ungher al casei. Am zărit doi profesori de la Essex care obişnuiau să vină la petrecerile de la universitate. Ştiam cu toții că erau amanți şi profitau de aceste prilejuri ca să-şi lase partenerii acasă. Antonio discuta atent cu fiecare dintre prietenii lui, de parcă ar fi încercat să captureze clipele care aveau să se prefacă apoi în materia amintirilor sale. Din fericire, rolul de ajutor al Clarei îmi rezolva problema găsirii unui interlocutor cu care să stau de vorbă. N-am fost niciodată priceput în arta de a pune întrebări lipsite de importanță unor

oameni pe care poate nu aveam să-i mai văd în viața mea; o abilitate pe care, în orice caz, nu mi-ar fi displăcut să o posed.

La un moment dat, cineva a stins luminile şi a pus un disc cu Bob Marley. Am căutat-o pe Clara, era ocupată cu treburile de amfitrioană. Sub singura lampă aprinsă, Antonio vorbea cu o fată cu părul scurt. Franțuzoaica de la Wivenhoe se proțăpise între ei, aşteptând ocazia potrivită. M-am dus la bucătărie, locul unde sfârşeam mereu în astfel de circumstanțe. Nu lipsea posibilitatea de a-ți pune ceva de mâncare sau de băut, ori de a sta pe scaun, pretinzând că asculți vreo conversație.

Când am ieşit, o melodie a lui Edith Piaf răsuna în difuzoare. Franțuzoaica făcea până şi imposibilul ca să-i atragă atenția lui Antonio. Deodată, a început să cânte *Je vois la vie en rose*…[11], la început încet, apoi mai tare, executând un act de seducție, căruia îi lipsea frivolitatea necesară ca să fie eficient.

În mica grădină instalasem câteva scaune şi o masă, în jurul căreia ne-am aşezat unul câte unul. O baladă în spaniolă a umplut de nostalgie văzduhul senin de sfârşit de vară. Un băiat cu înfățişare meditativă a aprins un joint. Clara, aşezată pe o bancă, a tras adânc din el. Era prima oară când o vedeam fumând. Îşi abandonase rolul de amfitrioană, şi acum se lăsa pradă unei desfătătoare letargii. Purta o rochie de culoarea tutunului, care lăsa să i se vadă picioarele. Îşi dăduse jos sandalele.

Un tip cu şapcă până la urechi a cerut să se facă linişte. A vorbit despre importanța lui Antonio în viața sa. Datorită lui, reuşise să termine facultatea. Alt protejat al lui. Nimic nou. În timp ce îl ascultam, Antonio mă privea cu o intensitate ce m-a intimidat. Clara a renunțat la solitudine şi s-a rezemat de mine. Atunci, privirea lui insistentă s-a ațintit asupra amândurora.

Nu mi-am dat seama când au plecat majoritatea invitaților. Individul cu şapcă zăcea pe singura canapea. Matematiciana s-a aşezat lângă mine şi a început să-mi vorbească. Apoi individul s-a trezit şi, dezorientat, a ieşit pe uşă fără să-şi ia rămas-bun. Vocea Clarei şi a lui Antonio ajungeau până la noi din grădină. Eram gata să-mi pierd răbdarea cu matematiciana şi cu lungul ei monolog, când Clara şi Antonio s-au ivit pe palierul uşii de sticlă.

– Trebuie să dorm, a zis matematiciana şi, ridicându-se dintr-un salt, a dispărut.

Acolo eram eu, Clara, Antonio, singuri, în tăcere. Un braţ al lui Antonio încingea mijlocul ei. Prin uşa de sticlă irumpea curentul nopţii estivale. M-au privit zâmbind. Am perceput o complicitate între ei, care m-a iritat. Clara s-a desprins de el şi s-a aşezat lângă mine. Un gest pentru care în clipa aceea i-am fost recunoscător. Antonio a aprins o ţigară şi a expulzat fumul în sus.

– Am o surpiză pentru voi, a zis Clara.

Ne-am privit amândoi amuzaţi, în vreme ce Clara dispărea la bucătărie. După câteva minute, s-a întors cu o sticlă de vin. Ne-am tolănit pe canapea cu paharele în mână, iar zvonurile nopţii pătrundeau în refugiul nostru. La un moment dat, Clara s-a ridicat şi a început să cânte; o concura pe franţuzoaică, dar cu o graţie pe care cea din urmă nu o avea.

– *Quand il me prend dans ses bras…*[12] spunea, legănându-şi şoldurile şi izbucnind într-un râs care-l stârnea pe al nostru.

În ciuda condiţiei sale de dansatoare, era neobişnuit să-şi arate abilităţile când nu era în timpul unei reprezentaţii sau al unei repetiţii. Poate că dansul era prea serios pentru ea, ori poate îi producea pudoare. Însă acum, încurajată de plăcerea noastră de a o privi, dansa pentru noi. Antonio a întins o mână şi i-a lovit partea exterioară a coapsei drepte, contact ce a părut s-o stimuleze şi mai mult. Ochii Clarei, puţin înceţoşaţi, se opreau când la unul, când la celălalt. I-am atins marginea rochiei şi mi-am strecurat mâna pe dedesubt. Ea a scos un geamăt şi a închis o clipă ochii, fără a-şi înceta mişcarea. Antonio i-a mai dat o palmă, dar de data aceasta cu mai multă energie. Plesnitura mâinii lui pe coapsa ei mi-a produs o excitaţie instantanee. Antonio, lăsat pe spate, cu gura întredeschisă, o sorbea din ochi cu o expresie animalică. Unduirile Clarei, din ce în ce mai lente şi mai profunde, denotau o istovire voluptuoasă şi în acelaşi timp o vigoare ce-i încorda fiecare muşchi.

Era momentul să opresc jocul, s-o iau de braţ şi s-o înfrânez, însă excitarea îmi anula toate eforturile de a-mi menţine mintea limpede. Aviditatea lui Antonio şi respiraţia lui sacadată mă provocau irezistibil. Antonio s-a ridicat şi i-a cuprins spatele cu braţele. Într-un gest de abandonare, ea şi-a dat capul pe spate. Întins fără vlagă pe fotoliu, eram incapabil să-mi iau ochii de la ei. El a luat mâna Clarei, a dus-o la sexul lui şi a acoperit-o cu a lui, apăsând-o, făcând-o să alunece în sus şi în jos. M-am gândit că n-am să rezist, dar dorinţa îmi era mai puternică decât furia.

Sau poate că furia îmi exacerba dorința. Clara s-a întors cu spatele şi s-a îndepărtat de Antonio, aruncându-mi o privire provocatoare şi deopotrivă neajutorată. M-am ridicat, am luat-o, iar ea s-a agățat de mine şi m-a sărutat. Atunci, el ne-a învăluit pe amândoi. I-am simțit respirația pe gât. Uniți, am alunecat spre camera Clarei.

Fără a întrerupe atmosfera de dans, ea şi-a scos rochia şi a rămas în picioare, agresivă şi magnifică, cu ochii pierduți într-un punct imprecis. Antonio s-a întins pe pat. Contemplând-o neîncetat, a scăpat de cămaşă, dezvăluindu-şi trunchiul negricios şi robust. Eu m-am aşezat pe margine.

O forță invizibilă ne mişca. Am presimțit că momentul acela fusese definit chiar în ziua când ne cunoscuserăm. N-aveam cum să ne împotrivim. Eram captivi.

Clara ne scruta. Cu un braț, şi-a acoperit un sân, lăsându-şi la vedere sfârcul erect. M-am gândit cât de puțin o cunoşteam. Femeia aceea mă îngrozea, stârnindu-mi în acelaşi timp ardoarea cea mai intensă. Pasiunea mea disperată făcea ca patima să fie mai puternică.

– Atingeți-vă, a zis şi a rămas impasibilă, etalându-şi corpul.

Antonio şi-a vârât o mână în pantaloni şi a început să şi-o mişte, fără a o slăbi pe Clara din priviri. Am stat pe pat, nemişcat, în vreme ce el se masturba. Ea s-a apropiat de mine, mi-a dat jos cămaşa şi m-a îmbrățişat. Pesemne că aveam o expresie devastată. M-a legănat în brațele ei, sărutându-mă pe frunte şi pe buze. După un moment, Antonio m-a luat de umeri şi m-a dat la o parte. Mâinile lui asudate pe corpul meu mi-au produs o stranie beție. Nu mi-am dat seama când a penetrat-o. Am auzit un sunet profund, provenind din gura Clarei. Am văzut fesele lui Antonio mişcându-se. Nu m-am putut stăpâni. I-am dat un pumn. O exaltare îndrăcită m-a invadat când mi-am observat propriul braț implântat în corpul lui. El a gemut. Nu era un geamăt provocat de durere, ci mai degrabă de plăcere, ca şi cum lovitura mea i-ar fi intensificat excitarea. Fără a se desprinde de Antonio, Clara m-a tras spre ea şi m-a sărutat. Deodată, el s-a dat la o parte. S-a oprit înainte de a ejacula. Mi-a atins chipul cu degetele. O tulburătoare expresie de afecțiune i se ivise pe buzele înroşite. Mi s-a făcut frică. Clara s-a agățat de mine, am împins adânc, încercând s-o frâng, sau să găsesc ceva definitiv în corpul ei. Antonio, privindu-ne, a ejaculat singur, apoi s-a prăbuşit pe pat.

După o clipă încremenită, Clara s-a ridicat şi şi-a luat paharul de pe podea. Dintr-o înghițitură, l-a golit de conținut şi apoi s-a întins pe pat, acoperindu-se cu cuvertura. Eu şi Antonio am stabilit un contact vizual care s-a prelungit câteva secunde. El s-a îmbrăcat şi a ieşit din încăpere. Clara dispăruse sub pătură. Respirația i-a devenit mai lentă. După un moment, când mi s-a părut că dormea, am plecat din casa ei. Tristețea mi-a năvălit în gâtlej. Era ultima oară când aveam să fiu cu ei. Nu era ceva ce puteam să ştiu încă, dar ştiam. Era sfârşitul.

JURNALUL CLAREI

Mă trezesc transpirată. O lumină se strecoară prin uşa întredeschisă a camerei mele. Câteva secunde, nu ştiu unde mă aflu. Mă ridic cu ochii închişi, fac câţiva paşi, mă împiedic. Deschid ochii. Pe fereastră, văd lumina slabă a zorilor. O pasăre stă neclintită pe creanga unui copac care a început să-şi piardă frunzele. Poate doarme, poate a murit, iar în secunda asta am s-o văd zdrobindu-se pe caldarâm. Am trecut dincolo de oglindă, aceea pe care o intuiam în ochii pierduţi ai lui Caroline. Fiecare moment are o breşă. E mereu acolo, dar n-o vezi, ori pretinzi că n-o vezi. Câteodată, o presimţi şi îţi zici că odată vei avea curajul de a o explora. Într-o zi se întâmplă. Te uiţi în ea şi te laşi dus, te îmbeţi cu vertijul căzăturii şi nu te împotriveşti când te supune forţa a ceea ce înainte nu vedeai. Antonio şi Theo erau acolo cu mult înainte; au apărut împreună când aţipeam, stingând lumini, ridicând cearşafurile din patul meu. Sunt norocoasă pentru că am fost cu cei doi bărbaţi pe care îi iubesc, împreună, pentru că i-am provocat până la limita durerii. Sunt norocoasă pentru intensitate, pentru că am uitat cine sunt.

Când soarele va invada cu lumina lui trotuarele, pentru mine are să vină vina. Între timp, în penumbră, pot să retrăiesc fiecare clipă, pot să-mi pipăi corpul unde au rămas urmele corpurilor lor. Tot ce am să reproduc voi fi trăit şi va fi al meu. Trag perdelele, pentru ca oraşul care se dezmorţeşte să nu mă ajungă.

Dar e zadarnic, noaptea se destramă. Totul începe să se mişte, de parcă o maşină uriaşă ar pune lumea în funcţiune. Viitorul a redevenit nesigur şi periculos. Nu există cuvânt sau gest care să desfacă ceea ce s-a petrecut. În câteva ore, Antonio o să ia avionul spre Chile. Copacul şi-a pierdut câteva frunze, şi cele care i-au rămas au o strălucire onctuoasă. În vreme ce îmi contemplu vecina cu eşarfa ei de mătase, luându-şi ziarul de la uşă, îmi dau seama că l-am pierdut pe Theo.

19

În câteva ore, Antonio urma să dispară din viața mea. Totuşi, mergând spre casă în dimineața aceea, am nutrit certitudinea că ceea ce simțeam avea să dăinuie îndelung, iar singurul lucru pe care puteam să-l fac era să învăț să suport fără să disper. Cel puțin, certitudinea plecării lui îmi dădea doza de voință necesară ca să ajung acasă şi să mă culc.

Înaintam cu paşi repezi, încercând ca lumea exterioară să mi se întipărească în minte: răsuflarea care-mi ieşea din gură, cicliştii zvelți, îngrijitele grădini de la stradă şi potecile lor de pietriş alb. Însă era cu neputință, imaginile nopții îmi dădeau târcoale. M-am simțit pierdut, lucrurile cele mai elementare se îndepărtau de mine fără să le pot opri. Mergeam ca şi cum simțurile mi-ar fi fost anihilate dintr-odată. Vedeam doar corpul Clarei agățat de al lui Antonio, buzele ei avide, brațele ei înlănțuindu-l, gemetele ei sfâşiind aerul. M-a invadat o asemenea furie, că, fără să-mi dau seama, am lovit cu pumnul într-un copac. Nu erau împreună pentru prima oară. Mă mințiseră amândoi. În ciuda acestei certitudini, inima mea nu voia să renunțe la Clara şi îi cerea minții mele să găsească un mod de a o izbăvi. Poate cheia consta în subtila diferență dintre infidelitate şi trădare. Ce porțiune din ea însăşi îi dăruise lui? Voiam să cred că ceea ce se întâmplase între noi era irepetabil, că niciodată nu rostise în fața lui Antonio cuvintele cu care îmi declara dragostea ei. Însă dorințele mele nu erau suficiente. Aveam nevoie de dovezi, dar, cel mai probabil, niciodată n-aveam să le obțin.

Am ajuns la Cadogan Place când primele raze ale soarelui atinseseră deja fațadele clădirilor. M-am trântit pe pat. Istovirea m-a cufundat într-un somn ce a fost întrerupt peste câteva ore de sunetul telefonului.

Era don Arturo, tatăl lui Antonio. Nu cred că exista pe lume cineva, în afară de Antonio şi de Clara, pe care să fi vrut mai aprig să-l evit. Nu mai aflasem nimic despre el de la acțiunea de la County Hall, dar aşteptasem cu teamă momentul în care el avea să ia legătura cu mine. Don Arturo nu m-a întrebat dacă sunt dispus să o fac. Din vocea lui fermă şi domoală, am înțeles că se baza pe faptul că aveam s-o fac. S-a limitat să-mi dea instrucțiunile, numărul de paşaport al lui Daniel Nilo, zborul, ora decolării –

pe care o cunoşteam – şi numărul de telefon al autorităţilor de la departamentul de imigrare al aeroportului.

Trebuia să sun dintr-o cabină telefonică aflată la intersecţia vestică a Regent Street cu Oxford Street, cu patru ore înainte de decolarea avionului. Nu trebuia să mă prezint. Asta era tot. M-a impresionat simplitatea operaţiunii. Un telefon, şi destinul lui Antonio ar fi luat-o pe un făgaş pe care nimeni nu putea să-l prevadă. Înainte de a închide şi fără să-şi schimbe tonul liniştit, dar deopotrivă convingător al celui care nu are îndoieli, mi-a spus că el îşi asumă toată responsabilitatea. Antonio nu avea să ştie niciodată că eu dădusem telefonul acela.

Am zăbovit aşezat pe maginea patului, cu privirea ţintită asupra papucilor de casă pe care mi-i dăruise mama înainte de a pleca la Fawns. Un gest matern, acela de a veghea asupra fiului, precum don Arturo veghea asupra fiului său. Eram incapabil să nutresc sentimente negative faţă de el. Mi-am amintit ultimul său gest, când la uşile de la County Hall mi-a strâns mâna între ale lui şi, fără să scoată o vorbă, a luat-o pe stradă în jos.

După ce au trecut minutele de înmărmurire, nu mi-am mai găsit pacea. Ultimele evenimente mi-au revenit în memorie cu o asemenea forţă, că mi-a venit să vomit. M-am îmbrăcat şi am ieşit în stradă.

Aerul dimineţii era curat, exacerbându-mi nerăbdarea. La început am mers fără ţintă. Simţeam nevoia să mă calmez. Îmi era greu să gândesc. M-am oprit la un colţ de stradă. *Charlotte sometimes* răsuna pe geamul unei maşini oprite la semafor. Un cântec al trupei The Cure, care îmi plăcea mult. Poate că a-l asculta în momentul acela însemna ceva, dar ce? Tânjeam să găsesc un semn, un semnal ascuns, care să dea răspuns la dilema mea. Şi tot mergând ameţit de emoţii, mi-am înălţat fruntea şi am privit înainte, spre Knightsbridge, a cărui splendoare anula orice umbră umană. Faţadele albe acoperite de iederă, piaţa, cerul pe jumătate albastru, pe jumătate alb, mă chemau să le stau alături, în pântecul cald al normalităţii. Eu nu făceam parte din lumea întunecată a lui Antonio. Eram un tip ca atâţia alţii, puţin dezorientat, cu chef de a mă distra fără să fac rău nimănui. Sau aşa fusesem. Căci acum eram plin de sentimente negative. Îl uram pe Antonio pentru că mă minţise, pentru senzaţiile confuze pe care le dezlănţuia în mine, îl uram pentru că era cum era. Voiam să dispară din viaţa mea. Ideea aceasta m-a înfiorat. Nu puteam să iau o decizie cu privire la viitorul celui mai bun prieten al meu împins de sentimente de care voiam să fug.

Trebuia să-mi pun ordine în gânduri. Să separ lucrurile. Nu-mi păsa decât de destinul lui Antonio. Din puținele elemente de care dispuneam, trebuia să hotărăsc dacă posibilitatea de a fi prins era reală sau era produsul fricii unui tată care pierduse un fiu.

Era ora douăsprezece şi puburile erau deschise. Aveam nevoie de o bere. M-am aşezat numaidecât lângă tejgheaua unui bar. După prima înghițitură, m-am simțit mai bine. Am încercat să-mi reiau cursul gândurilor de pe stradă. Alternativa se reducea la a crede sau a nu crede în cuvintele lui don Arturo. Dacă viața lui Antonio era în pericol, de ce nu-l oprea Clara? În opinia mea, ea nu era una dintre persoanele care ocolesc realitatea. Nu o făcea, pentru că ea nu considera pericolul real. Mai era şi Antonio, sporadicele lui depresii nu-l făceau un potențial sinucigaş. Dimpotrivă, cu excepția episodului de acasă de la el, totul în el era îndreptat spre viață. În orice caz, era imposibil să fac abstracție de faptul că un om care intră într-o țară cu o identitate falsă ca să se alăture Rezistenței îşi riscă viața. Antonio o ştia şi, totuşi, nu reprezenta un obstacol pentru el. „Nu pot să mai trăiesc în umbra fratelui meu“, mi-a spus odată. Sentimentul de sufocare pe care îl provoacă nu era străin de moarte. Cine eram eu ca să-l opresc? M-am gândit că Antonio avea să facă orice ca să plece în Chile, iar dacă nu se întâmpla acum, urma să se întâmple mai târziu şi, dacă destinul îi era să moară ucis de militari, urma să se îndeplinească. Don Arturo se amăgea crezând că, împiedicându-l să plece, Antonio avea să rămână legat de el. Eu nu puteam să fac nimic împotriva forței lui. Hotărârea era luată. Nu aveam să sun, dar nici să-l avertizez pe don Arturo cu privire la hotărârea mea. Antonio avea să ia avionul fără incidente. Am cerut încă o bere şi am băut-o dintr-o suflare.

JURNALUL CLAREI

Sunt încremenită într-un punct dintre penumbră şi zori. Plutesc rătăcită într-un dulap unde vor sfârşi vechiturile şi păpuşile dezmembrate. L-am pierdut pe Theo, iar odată cu el m-am pierdut pe mine însămi. Fiinţa aceea care iese la suprafaţă doar în prezenţa lui. Ne-am aruncat împreună, dar n-am căzut în acelaşi loc, dovadă că, atunci când m-am trezit, eram singură. Nu mă simt vinovată, nici nu mă căiesc. Simt doar tristeţe. Acesta e oare preţul care se plăteşte pentru curaj? Nimic din ce s-a întâmplat acum câteva ore în patul acesta nu face parte din lumea minciunii. O ştiam dinainte. Theo ştia. Acum a văzut. S-a ivit la suprafaţă tot ce trăieşte dincolo de obloanele conştiinţei. Fiecare dintre gesturile noastre cele mai tăinuite şi-a găsit loc în celălalt, nimic n-a rămas prins în dorinţa neîmplinită. Cum fac oamenii ca să supravieţuiască? Se ascund oare sub armurile aparenţei? Poate că au dreptate. Poate că e singurul mod de a merge înainte, închizând ochii şi numărând până la trei, implorându-l pe Dumnezeu să ne ocrotească decenţa şi să înăbuşe pulsaţia vieţii care ne ameninţă.

20

Când m-am aflat pe stradă, lumina şi căldura amiezii au fost ca o îmbrăţişare prietenoasă. Am refăcut în sens invers drumul parcurs şi, după câteva minute, eram în Cadogan Place.

Mi-am pregătit un sendviş, un pahar de coca-cola cu gheaţă şi m-am închis în camera plină de molii a surorii mele. Era unu şi jumătate după-amiaza. Avionul lui Antonio decola la nouă seara. M-am aşezat în faţa maşinii de scris Remington. Trebuia să mă concentrez asupra vreunui lucru,

oricare ar fi fost acela, ca să nu mă mai gândesc la cele întâmplate. Pe la trei, a sunat telefonul. Era don Arturo.

– Theo? a întrebat.

Am încuviințat.

– Te sun pentru că îmi imaginez că eziți îngrozitor. Şi eu aş ezita. Dar vreau să ştii că, dacă o faci, vei fi fost prietenul cel mai loial pe care l-a avut vreodată Antonio. Pot să mă bazez pe tine, nu-i aşa? Am nevoie s-o ştiu, căci, dacă nu, va trebui să dau eu telefonul ăla şi cel mai probabil n-o să mă înțeleagă, din cauza englezei mele blestemate.

A scos un râs ce părea forțat.

Am păstrat tăcerea. Cum să-i înşir toate gândurile pe care nici nu mi le mai aminteam şi care mă făcuseră să conchid că nu aveam s-o fac?

– N-ai să suni. Te înțeleg.

– Ba da. Am s-o fac, am spus.

Sentimentele pe care le ținusem la distanță în orele acelea m-au copleşit. Mi s-a făcut milă de noi toți. De Clara, de Antonio, de mine. L-am văzut pe Antonio făcându-şi valiza ca să-şi abandoneze identitatea, viața. Făceam deja parte dintr-o tragedie, şi lucrul cel mai rău care se putea întâmpla era ca unul dintre noi să-şi piardă viața. Poate că tatăl lui avea dreptate şi, atunci, cum aveam să mi-o pot ierta? Don Arturo pomenise de loialitate.

Mi-am amintit numeroasele discuții pe care le avusesem cu Antonio pe această temă. Pe el îl obseda. Cu timpul, ajunsese să facă parte din vocabularul nostru, iar înțelegerea reciprocă a semnificației sale constituise unul dintre stâlpii de temelie ai relației noastre. Mi-am amintit că ajunseserăm împreună la concluzia că lealitatea era chiar mai presus de adevăr. Acesta din urmă putea fi condiționat de experiența fiecăruia, de exigențele unui tip superior de integritate; în schimb, lealitatea, gândeam, era fără echivoc.

Antonio nu fusese sincer cu mine. Mă făcuse să cred că între el şi Clara nu era decât o profundă prietenie. Totuşi, exista posibilitatea ca ei să nu mai fi fost împreună niciodată înainte, iar familiaritatea corpurilor lor, când s-au întâlnit, să fi fost rezultatul afecțiunii care îi unea. Poate că Antonio nu mă mințise, nici Clara.

În orice caz, faptul că el mă trădase nu însemna că eu trebuia să-i fac acelaşi lucru. Singura posibilitate pe care o aveam ca să mă salvez era să fiu cât mai corect cu putință. Dar care era modul de a acționa corect?

Mi-am trecut repede în revistă sentimentele şi am descoperit că eram încă plin de furie. Ba chiar eram dispus să-l trimit pe Antonio la moarte. Voiam să-l văd mort. Am simțit în piept o apăsare atât de intensă, că a trebuit să deschid fereastra. Afară, lumina era gingaşă, zeci de rândunele zburau pe deasupra oraşului. Dacă dădeam telefonul acela, Antonio avea să rămână la Londra, şi prezența lui urma să facă toate sentimentele confuze din noaptea anterioară să mă tortureze din nou.

Dar, mai ales, aveam s-o pierd pe Clara; ea n-avea să mă ierte niciodată pentru că i-am distrus visul. Era evident că, din punctul meu de vedere, era mai bine să nu sun. Plecând, avea să dispară din viețile noastre.

Auzisem că nu e uşor să ai curaj. Să protejez viața unui prieten şi să dau drumul ultimului capăt de sfoară care mă unea cu femeia pe care o iubeam era una dintre rarele ocazii pe care le aveam în viață de a-mi pune curajul la încercare. M-am uitat iar la rândunele. Aerul senin mi-a intrat în plămâni.

Am respins pe rând argumentele pe care le construisem. Cel mai greu de combătut a fost inutilitatea de a-l reține, căci el avea să ajungă la destinație oricum. Însă atunci mi-am amintit că, la o întâlnire a noastră la pub, un prieten al lui Antonio spusese că era momentul cel mai riscant să intre în Chile. Starea de alertă a serviciilor secrete crescuse după atentatul împotriva lui Pinochet, deopotrivă cu represiunea. Întâmplările erau prea recente, a zis, adresându-i-se lui Antonio. Acesta s-a prefăcut că nu-l aude şi a cerut încă un rând de beri.

Chiar dacă restul pericolelor enunțate de don Arturo ar fi fost închipuite, acesta era real, iar eu puteam să evit ca Antonio să se expună. Să obțină alt paşaport fără ajutorul partidului avea să-i fie imposibil. Ca să intre în țara lui, trebuia să elaboreze altă strategie, să găsească fonduri, aliați, iar toate acestea cereau timp. Suficient pentru ca lucrurile să se calmeze în Chile.

La patru şi jumătate, eram la intersecția Oxford Street cu Regent Street. M-am postat în colțul opus cabinei telefonice. Strada era plină de turişti. Minutele se scurgeau cu o lentoare exasperantă. Vocile trecătorilor, paşii lor, vacarmul traficului se intensificau. Nu voiam să gândesc, mă temeam că, dacă îmi puneam mintea în mişcare, mă răzgândeam. Mai ales nu voiam să întrezăresc durerea din dimineața celei de-a doua zile şi a celei de-a treia, şi a celei de-a patra. Oricât aş fi conchis că singurul mod de a fi leal față de Antonio era să-l protejez de el însuşi, la prima vedere nu făceam decât să-l trădez.

La cinci fără trei minute am traversat strada, am intrat în cabină şi am format numărul pe care mi-l dăduse don Arturo. Trebuia să vorbesc cu un oarecare James Reeves. Restul s-a întâmplat automat. Individul de la celălalt capăt al firului m-a ascultat în linişte. Am ştiut că notează fiecare cuvânt al meu, apoi m-a întrebat cum mă numesc şi am închis. Am ieşit din cabină asudat. Am zăbovit câteva minute pe marginea trotuarului, recăpătându-mi ritmul respirației, în vreme ce pietonii treceau gălăgioşi pe lângă mine. Am luat alt taxi şi m-am întors în Cadogan Place. M-am tolănit pe pat, mi-am pus la căşti *The Dark Side of the Moon* cu Pink Floyd şi am plâns în tăcere. Straniu paradox: viitorul lui Antonio şi al meu se uniseră şi se despărțiseră deopotrivă.

Nu ştiu cum a trecut timpul, celor de la Pink Floyd le-au urmat The Rolling Stones şi alții de care nu-mi mai amintesc. Cred că am dormit puțin. La şapte seara a mai sunat o dată telefonul. Era Antonio. Auzindu-i vocea, am simțit că mă prăvălesc dintr-un infern în altul.

– Theo, am auzit că îmi spune.

Eu ştiam că în mai puțin de o oră avea să fie arestat de siguranța departamentului de imigrare, îmbrâncit într-o sală, interogat iar şi iar, apoi… apoi habar n-aveam ce urma să i se mai întâmple. Zeci de imagini în care era maltratat până la tortură defilau prin fața ochilor mei. Ce făcusem?

– Theo, eşti acolo? l-am auzit că întreabă.

Un oftat înjositor mi-a scăpat din gâtlej.

– Theo, Clara te iubeşte, vreau să ştii asta. Azi-noapte eram băut, toți băuserăm. Chiar dacă acum ni se pare îngrozitor, curând n-o să mai aibă importanță. E sex, mă înțelegi? Sexul nu uneşte oamenii, altceva uneşte oamenii, ceea ce tu şi Clara aveți. De asemenea, noi doi avem ceva… ştii, ai fost prietenul meu, singurul pe care l-am avut. Nu ți-am spus-o înainte, pentru că mi-e foarte greu, dar e timpul să ți-o spun. Eşti în continuare, în fine, asta sper… Theo, mă auzi?

Vocea i s-a stins până s-a auzit foarte slabă, de parcă efortul pe care-l făcuse ca să mărturisească toate acestea l-ar fi secătuit.

Lipit de receptor, nu ştiam ce să spun. De undeva, mi-au izvorât cuvintele.

– Antonio, nu poți să iei avionul ăla, mă auzi? Nu poți să treci de poliție, pleacă… înainte de a fi prea târziu.

– Despre ce vorbeşti? a strigat la telefon.

– Tatăl tău, am zis.

– Ce-i cu tatăl meu?

– Poliția te aşteaptă. N-o să te lase să pleci. Tatăl tău se teme pentru viața ta, Antonio. Şi eu.

O tăcere a căzut peste noi ca o lespede.

– Antonio, am zis cu un fir de voce abia perceptibilă.

– Eşti un vierme, şi a închis.

Nu mai era cale de întoarcere. Aş fi putut să-i spun că era de ajuns să caute scrisoarea pe care i-o ascunsese tatăl lui în bagaj şi să scape de ea. Însă lucrurile nu s-au întâmplat aşa.

O stranie senzație de imponderabilitate m-a invadat. Am fumat un joint, am băut mai multe pahare de votcă şi m-am prăbuşit inconştient pe pat.

Când m-am trezit, o nouă pace mă cuprindea, o pace în care nu-şi găsea loc speranța, dar nici teama. Tot ce trebuia să se întâmple se întâmplase, şi ceea ce avea să vină era iremediabil.

JURNALUL CLAREI

E cu putință să pierzi pe cineva de două ori fără să-l fi recuperat prima oară?

E cu putință să trădezi pe cineva, iar trădarea lui s-o izbăvească pe a ta? L-am trădat pe Theo, şi Theo l-a trădat pe Antonio. Ne-a trădat pe toți. Dintr-o lovitură, cu gheara, a distrus visul. Trădarea lui a făcut ca a mea să devină un joc de copii. Eu îl iubeam, şi poate îl mai iubesc, însă nu ştiu dacă după asta voi mai putea să-l iubesc. Nu sunt doar sentimentele mele. Mai e ceva, e umbra aceea hidoasă care se va interpune între noi, care se va năpusti implacabilă asupra oricărui lucru pe care l-am încerca. Beția s-a spulberat, promisiunea lui Theo zace sfărâmată în bucăți. Cu tristețe, cumpătarea s-a cuibărit din nou în mine. M-am întors în barca lui Antonio. N-ar fi trebuit s-o părăsesc niciodată. Ne uneşte pactul celor care ştiu că nu se au decât unul pe celălalt.

21

Peste două zile am sunat-o pe Clara. N-a fost ceva plănuit. La un moment dat, m-am aşezat în fața telefonului şi i-am format numărul. Ea nu înțelegea ce făcusem. Bazându-se pe un singur argument, mi-a făcut praf cuvintele. Antonio era un adult conştient de faptele sale, şi nimeni nu avea dreptul să-l oprească. Furia a lăsat loc neîncrederii. I-am propus să ne întâlnim, însă ea a refuzat. Nici eu nu eram sigur că vreau să o văd. Amintirile din noaptea aceea mă torturau. Când am întrebat-o de Antonio, ea, cu ironie, mi-a răspuns:

– Tu ce crezi?

Imaginea casei sale prefăcute în cocină mi-a revenit în memorie. Poate că, oprindu-l, îi salvasem viața, dar aveam intuiția că îl şi aruncasem în gol.

Poate că Antonio avea nevoie de mişcare continuă, fără să conteze consecinţele acesteia, ca să nu se lase învins de tentaţia căderii.

După o săptămână, am vorbit iarăşi; totuşi, abisul dintre noi devenise ineluctabil. Era ca şi cum aş fi vrut să ies dintr-o incintă unde fusesem înainte, cea a distanţei naturale care se iveşte din când în când între oameni, dar aş fi descoperit că, de data asta, spre deosebire de alte dăţi, ieşirile erau închise. În săptămânile următoare n-am simţit mare lucru. Era o experienţă asemănătoare celei produse de o anestezie locală. O parte din corpul tău e insensibilă, ascunzând o durere care, altminteri, ar fi insuportabilă.

Am primit o scrisoare netimbrată de la don Arturo; am dedus că trebuie s-o fi adus el însuşi. În scrisoare, îmi declara recunoştinţa lui. Cu Antonio n-am mai avut nici un contact până peste cincisprezece ani, când m-a sunat el la Londra ca să mă invite să petrec Crăciunul în Chile.

Din timpul care a urmat am puţine amintiri. Anestezia îmi atinsese şi maşina de imprimat care tipăreşte memoria. Îmi amintesc, în schimb, cu o absolută claritate, o discuţie pe care am avut-o cu mama.

*

După ce eu şi sora mea, din motive diferite, am refuzat călătoria cu toată familia în Italia, tata a inventat o scuză ca să nu petreacă două săptămâni singur cu mama, izolat într-un orăşel italian, departe de prietenii lui, de club şi poate de vreo amantă. Drept urmare, mama, care îşi petrecuse cea mai mare parte a verii singură la Fawns, nu era în cea mai bună stare de spirit. Nici eu. La insistenţele ei şi scrâşnind din dinţi, am plecat la ţară.

La câteva ore după ce am ajuns, eşafodajul care-mi ţinea emoţiile în frâu a început să se prăbuşească. Plimbările de colo colo ale mamei cu florile şi cărţile ei de filosofie chineză îmi inspirau o aversiune impasibilă pentru tot ce avea vreo urmă de frumuseţe. Cred că, din dorinţa de a-i distruge şi fărâma de bună dispoziţie pe care eu însumi i-o insuflam cu vizita mea, m-am luat la harţă cu ea.

Eram în salon, cu şemineul aprins; opera *Manon* se auzea în surdină. În vreme ce mama căuta în cartea ei un paragraf ca să mi-l citească, eu mă uitam în jur, simţindu-mă şi mai deprimat. Cărţile uitate pe nenumăratele noptiere îi trădau eterna speranţă de a învăţa ceva. În general, nu ajungea să

le termine, dar dădea mereu de câte un paragraf pe care trebuia să ni-l împărtăşească numaidecât.

Când a început să citească, n-am putut să suport.

– Mă plictiseşti, i-am spus. Vreau să ştiu cine e Bernard Fitzpatrick.

– E ceva cu tine, nu-i aşa? a întrebat.

A venit lângă mine şi mi-a luat mâinile.

M-am desprins de ea şi am privit spre tavan într-un gest de iritare care n-a făcut-o să renunțe. Mă observa aşteptând un răspuns.

– Asta nu contează. Întotdeauna deviezi conversațiile cum ai chef. Eu ți-am pus o întrebare şi vreau să-mi răspunzi.

– Nu-ți face griji, Theo, am să-ți răspund.

I-am simțit duioşia. Era din nou mama de la baie, cea care închidea uşa şi lăsa lumea de cealaltă parte.

– Ştiam că la un moment dat am să-ți spun povestea asta.

– Ca atunci când eram în cadă, am zis împăciuitor.

– Aşa este.

De câțiva ani nu pomeneam de întâlnirile noastre. M-a privit de parcă ar fi aşteptat ca, după lămurirea ei, eu să-mi fac curaj să vorbesc despre ale mele.

– Da, e ceva cu mine, am zis şi m-am căit în aceeaşi secundă. Sunt multe cu mine, aşa cum sunt cu toți cei de vârsta mea, dar vreau ca tu să-mi povesteşti, am precizat.

S-a aşezat comod pe fotoliu şi şi-a aprins una dintre țigările ei negre. Respecta limita pe care i-o impuneam, intuindu-mi poate încărcătura de emoție reprimată, care putea exploda în orice clipă.

– Povestea lui Bernard are ceva din cele pe care ți le spuneam eu, ți le aduci aminte? m-a întrebat zâmbind.

– Aventuri, fapte eroice şi cineva care rămânea descumpănit cu băiatul şi mama lui.

– Exact. Deşi după moartea lui nu mai sunt sigură de nimic, a spus cu o expresie care nu mai era veselă. Ne-am cunoscut la Oxford.

– Nu mi-ai spus niciodată că ai fost la Oxford.

– Din cauza notelor prea mici, n-am obținut niciodată un loc, dar asistam la nişte cursuri de literatură engleză. A fost ideea părinților mei. Se gândeau că poate contactul cu persoane care să aibă preocupări similare cu ale mele avea să mă scoată din melancolia mea. Habar n-aveau că cea mai mare

parte a timpului mi-o petreceam rătăcind pe malul fluviului, imaginându-mi că sunt o mare poetă.

În momentul acesta am zâmbit amândoi.

– Bernard, în schimb, era un student obişnuit, însă condiția lui de homosexual ascuns îl prefăcea şi pe el într-o ființă taciturnă. Ne-am întâlnit la un curs. El a venit la mine. Mi s-a părut imediat un tip atrăgător. Nu ştiu dacă atunci când l-ai cunoscut tu mai avea ținuta aia mândră şi eleganța puțin excentrică. Într-o zi, când am ieşit de la ore, m-a întrebat unde mă duc. I-am spus că mă duc în parc, ca în fiecare după-amiază, să dau de mâncare unei perechi de rațe, să calc în picioare câteva pietre şi apoi mă întorc în strâmta, dar încântătoarea mea cameră. Toate astea i s-au părut amuzante şi s-a oferit să mă însoțească. Ăsta a fost începutul unui obicei care ne făcea mult bine amândurora.

Mama s-a ridicat de pe fotoliu, a întețit jăraticul din şemineu şi a revenit la locul ei. Ferestrele încadrau un cer albastru-închis. Am zărit silueta măruntă a lui Baltasar, bătrânul grădinar.

– La început, am crezut că modul lui oarecum afectat de a vorbi se datora faptului că se născuse într-o familie bună de origine irlandeză, dar într-o zi am băgat de seamă că privea un bărbat cu o intensitate pe care nu i-o văzusem niciodată în ochi. Am intuit că era homosexual. Trebuie să înțelegi, Theo, îngrozitoarea ignoranță de pe vremea aceea în legătură cu tot ceea ce era legat de sex, de orice fel. Tot ce ştiam despre homosexualitate aflasem prin intermediul lui Sebastian, ştii tu, protagonistul din *Întoarcere la Brideshead*.

– De-aia mi-ai botezat ursul Aloysius; eu credeam că ai făcut-o în onoarea lui Evelyn Waugh.

– A fost felul meu secret de a-i aduce un mic omagiu lui Bernard, a zis, pecetluindu-şi cuvintele cu un plescăit. Lunile acelea au fost printre perioadele cele mai fericite din viața mea.

S-a oprit un moment şi a început să se joace cu colierul ei de perle, în vreme ce se uita pe fereastră la strălucirea nopții.

– Ne plimbam pe străzile din Oxford conversând şi râzând de afectați, de arivişti, de aiuriți şi de toți cei care îşi dădeau aere, pretinzând a fi ceea ce nu erau. Deveneau victimele noastre favorite, pentru că noi nu eram cu mult mai buni decât ei. Într-o după-amiază mergeam pe malul fluviului şi i-am spus-o aşa, pe şleau: „Bernard, ştiu că îți plac bărbații“. El s-a oprit şi m-a

privit. Nu era nevoie să-mi spună ceva. Ne-am văzut de drum. De atunci s-a stabilit o alianță între noi. Trăiam în lumea noastră. Lângă el mă simțeam liberă, puteam fi eu însămi, orice ar fi însemnat asta. Nu o dată m-am apropiat de alți bărbați doar cu scopul ca el să devină intim cu ei. „Prietenul meu este un mare poet“, le spuneam, iar după ce făceam prezentările, eu dispăream ca prin farmec. În ziua următoare, Bernard, radiind şi fără să scoată o vorbă, mă îmbrățișa.

În acest punct al relatării, mama şi-a încrucişat brațele; avea un zâmbet ştrengăresc. Nu puteam să mi-o imaginez codoaşă de homosexuali.

– Simt nevoia să beau un coniac. Vrei şi tu? m-a întrebat, ridicându-se de la locul ei.

N-o mai văzusem niciodată consumând băuturi tari, nu bea mai mult de un pahar de vin alb într-o zi de căldură înăbuşitoare. A turnat coniac până la jumătate în două pahare şi am rămas uitându-ne la luminițele împrăştiate prin salon.

– Era puțin înainte de vacanța de Paşte, a continuat. Într-o zi, m-a anunțat că la sfârşitul săptămânii îi veneau în vizită părinții şi logodnica lui. „Cum să ai logodnică, dacă eşti homosexual?“, l-am întrebat îngrozită. „Nu sunt“, mi-a răspuns. „Îmi place să fac sex cu bărbați, dar asta nu înseamnă că vreau să-mi construiesc viața cu unul.“ Cum ți-am spus, eu nu ştiam mare lucru despre sex, însă instinctul îmi spunea că dorința este o energie de nestăvilit. Totul se împotmolea acolo. Oricât ar fi încercat Bernard să-şi clădească viața cu o femeie, urma să vină momentul când tocmai el avea s-o distrugă. M-am străduit să-i explic asta, dar sunt sigură că ştia şi că nu voia s-o audă din gura nimănui. Era dispus să-şi domolească impulsul natural. Asta mi-a spus.

În seara aia i-am făcut o glumă crudă. Eu cumpărasem bilete la o piesă de Shaw, cu câteva săptămâni înainte, şi, în ciuda supărării, Bernard n-a avut încotro şi m-a însoțit. După spectacol, am trecut printr-un pub să bem o bere. Îndată ce am intrat, am văzut un băieţaş aşezat la o masă, singur. Avea genul de frumusețe provocatoare, făcută parcă să atragă şi să distrugă. M-am aşezat la masa alăturată, în timp ce Bernard comanda două beri la tejghea. Când s-a întors, eu trăncăneam însuflețită cu băiatul respectiv. Sosise chiar în ziua aia la Oxford şi aştepta un prieten, care ar fi trebuit să-l ia cu două ore în urmă din pubul ăla. Fugea din Barmsley, un sat minier, fără prea multe perspective. Nu dorea decât să găsească un acoperiş

deasupra capului şi să trăiască o experienţă care să-l smulgă din rădăcinile vieţii anterioare. Era, fără îndoială, fantezia oricărui homosexual. Carne proaspătă şi disponibilă.

M-au surprins termenii folosiţi de mama. Ea a înţeles uimirea mea şi, cu un zâmbet, a subliniat:

– Ştiu că te şochează că utilizez limbajul ăsta. Dragule, aminteşte-ţi doar că m-am născut cu treizeci de ani înaintea ta, şi totul o să ţi se pară normal.

Am schiţat un surâs, şi ea a continuat:

– Mai erau trei zile până să vină părinţii şi logodnica lui la Oxford, iar toate cele trei zile şi le-a petrecut cu băiatul ăla. Sâmbătă beam ceai la The Randolph, toţi foarte dichisiţi, mai ales Bernard, care a făcut paradă de farmec şi de bune maniere. Tatăl lui era un bărbat cu o comportare rafinată, educată. Avea un zâmbet cumpătat, care-l ţinea departe de orice bagatele; de parcă întâlnirea dintre fiul său şi viitoarea noră ar fi fost lipsită de interes. Doar vestea excelentelor rezultate academice ale lui Bernard i-a adus zâmbetul pe buze, deşi zâmbet e mult spus. Cât despre fată, era adorabilă. Frumoasă, delicată şi cu un simţ al umorului deloc anost. Savurând *scones* cu marmeladă, când Bernard lua mâna lui Rose, m-am gândit că poate el are dreptate şi e capabil să-şi uite nopţile de pasiune ca să-şi construiască o viaţă cu ea. Îmi vorbise despre aspiraţiile profesionale, care includeau dorinţa de nemărturisit de a ajunge directorul unui ziar important precum *The Guardian*. După ceai, am făcut o plimbare prin campus. În plimbarea aia am avut ocazia să schimb câteva cuvinte cu Rose. Voia să afle amănunte despre prietenia care mă unea cu Bernard. A trebuit să fiu evazivă. I-am spus că Bernard îşi petrecea cea mai mare parte a timpului închis în bibliotecă, citind, în vreme ce eu preferam aerul liber. Explicaţia mea a părut să-i facă plăcere, mai ales pentru că Bernard era atât de studios.

La sfârşitul plimbării, Rose mă ţinea de braţ, ca şi cum am fi legat o strânsă prietenie. Dacă am înţeles ceva în seara aia, a fost că ea se simţea sigură de dragostea lui Bernard, ceea ce mi-a spulberat îndoielile cu privire la viitoarea lor căsătorie. De aceea m-a surprins scrisoarea primită de la ea peste vreo două săptămâni, în care îmi mărturisea temerile ei în privinţa lui Bernard. Era neobişnuit, ca să nu spun altfel, să mi se adreseze mie, care îi eram complet necunoscută. Asta m-a făcut să cred că angoasa şi descumpănirea îi erau mai profunde decât îndrăznea să-mi spună. Pomenea

de o anumită melancolie a lui Bernard când erau singuri. Uneori se încăpățâna fără vreun motiv aparent şi o certa pentru ceva ce cu altă ocazie admirase. Mă asigura, de asemenea, presupun în încercarea de a justifica în ochii ei şi în ai mei comportamentul schimbător al lui Bernard, că el era drăgăstos, că nu uita niciodată riturile caracteristice îndrăgostiților, ca de exemplu data când ea i-a trimis pentru prima oară o scrisoare. Informația aceasta m-a făcut să pricep originea relației lor. Rose îl alesese pe Bernard. El nu făcuse decât să apuce colacul de salvare pe care ea i-l întinsese. Îmi spunea că el n-o atinsese, referindu-se prin asta la faptul că nu făcuseră niciodată dragoste. Nu o preocupa, era la urma urmelor un mod de a-i arăta cât de mult o respectă. Dar faptul că nici măcar nu încercase vreodată, precum logodnicii prietenelor ei, o făcea să se îndoiască de dragostea pe care el o simțea pentru ea. Mă întreba dacă ştiam cumva de existența vreunei alte femei, poate nu la înălțimea statutului ei social, de care Bernard ar fi putut să fie îndrăgostit în secret. Astea erau întrebări pe care noi, femeile, ni le puneam pe vremea aia şi care acum ți se pot părea ridicole.

Mama s-a ridicat şi s-a sprijinit de marginea şemineului. Avea o expresie de nostalgie şi de duioşie.

– Când am terminat de citit scrisoarea lui Rose, n-am putut să simt decât o infinită compasiune pentru ea. Am vorbit cu Bernard. N-am pomenit de scrisoare, întrucât Rose îmi ceruse răspicat să ascund contactul epistolar. I-am spus că îşi distruge nu doar viața lui, ci şi pe a lui Rose, care, în opinia mea, era o fată sensibilă şi nu merita să fie înşelată atât de brutal. Bernard a înşirat câteva argumente, dincolo de care i-am întrevăzut disperarea. În următoarele două zile m-a evitat. În a treia, l-am prins când ieşea de la un curs şi i-am spus că, dacă el nu-i mărturiseşte adevărul lui Rose, am s-o fac eu. S-a înfuriat. Mi-a spus că n-am dreptul să mă amestec în viața lui, că e destul de matur ca să ştie ce face şi că, dacă merge înainte, o face pentru că are certitudinea că totul o să fie bine. Mi-a spus că, dacă îi scriu lui Rose, o să-i distrug viața. A făcut un pas în spate, temându-se poate de ceea ce putea să se întâmple. Apoi a ridicat mâinile şi şi le-a pus în cap. M-a privit. În ochii lui am desluşit disperare, teamă, dar şi o infimă senzație de uşurare. Ca şi cum înfruntarea dintre noi l-ar fi îndepărtat o clipă de ceva ce îi provoca o suferință îngrozitoare. În după-amiaza aia i-am scris lui Rose. Ştii? Acea ultimă privire a lui Bernard mi-a dat forța şi convingerea de a o face. Apoi, amintindu-mi de momentul ăla, am înțeles că, dincolo de furie,

ceea ce Bernard îmi cerea, fără ca măcar s-o ştie, era să-l protejez de el însuşi. Să-l salvez de datoria aceea care-l anihila. Îţi poţi imagina consecinţele scrisorii mele. Ruptura de Rose şi sfârşitul definitiv al prieteniei noastre.

Mama s-a apropiat de fereastră şi a continuat să vorbească de acolo. Crengile unui castan încărcat de frunze se proiectau pe cerul întunecat. Nu-i mai vedeam expresia.

– Mi-am reproşat-o toată viaţa, Theo. Nu trebuia să mă amestec.

Mi s-au umplut ochii de lacrimi. Am aprins o ţigară şi am tras de câteva ori din ea, aruncând fumul spre şemineu.

– Datorită lui am acum de lucru. Înţelegi, mamă? am zis cu o nerăbdare izvorâtă din nevoia mea imperioasă de a trage concluzii.

Mama a tăcut.

– Te-a iertat, te-a iertat, e cât se poate de clar; a fost felul lui de a te răsplăti pentru ce ai făcut pentru el, am continuat.

– Când te amesteci în viaţa celorlalţi într-un mod atât de categoric, nu poţi să ştii dacă ceea ce ai făcut a fost mai bine sau mai rău. Poate că, dacă n-aş fi fost eu, acum Bernard ar fi viu. Boala de care a murit se transmite pe cale sexuală. Ştiai?

Avea privirea pierdută încă în întunericul din grădină.

– Bineînţeles că ştiu; dar înţelege, mamă, chiar şi aşa ar fi putut s-o aibă. Dacă s-ar fi căsătorit cu Rose aia, asta n-ar fi garantat nimic; imaginează-ţi câţi ani de nefericire, cât rău i-ar fi făcut ei. Pentru ce? Ca să întârzie ceva ce ar fi venit oricum? Tu ai înţeles înaintea lui, atâta tot. Sunt sigur că n-ai greşit. Sunt sigur, am repetat cu vocea întretăiată.

Mama s-a întors, iar când ni s-au întâlnit privirile, mi-am dat seama că ea ştia. Înţelesese că eu aveam o nevoie disperată să cred ceea ce spuneam.

– E posibil să ai dreptate, Theo, a rostit domol, ca şi cum ar fi încercat să mă mângâie cu cuvintele ei.

Mi-am amintit dialogul pe care îl purtasem cu Antonio în pub, când, în ciuda interdicţiei partidului, hotărâse să intre în Chile. I-am revăzut privirea înfrigurată şi incertitudinea pe care am simţit-o când, preţ de o clipă, m-am gândit că aşteaptă de la mine un argument categoric care să-l oprească.

Legătura dintre relatarea mamei mele şi experienţa mea m-a făcut să conchid pentru prima oară că viaţa are o anumită simetrie interioară. Mama îşi înţelesese lealitatea faţă de Bernard în acelaşi fel în care eu mi-o

înțelesesem pe a mea față de Antonio. Nici măcar nu mai aveam nevoie de iertarea lui. Aceeaşi coincidență care acum îmi prilejuise descoperirea aceasta avea să repună lucrurile la locul lor, la momentul potrivit. Generozitatea mamei mele se revărsase asupra mea. Am simțit o duioşie imensă pentru ea. Am văzut că mă observa, intuind fără îndoială impactul pe care povestea ei îl avusese asupra mea.

– Am să-ți povestesc, am zis, de parcă ea mi-ar fi ascultat dialogul interior.

– Când ai să vrei tu, iar eu am să fiu aici. Ştii asta, nu-i aşa?

– Ştiu.

Înainte de a ne culca, am îmbrățişat-o cum o îmbrățişam când eram copil. O clipă, am crezut că am să plâng. Tulburat de propria-mi comportare, m-am desprins brusc şi, fără s-o privesc, am urcat în fugă scările.

După discuția aceasta cu mama, am renunțat la orice intenție de a-mi termina studiile de *Government*. Îndată ce am ajuns la Londra, l-am sunat pe Tony şi i-am spus că sunt pregătit să plec în Nicaragua. Trebuia să urmez drumul pe care Bernard îl trasase pentru mine. Cu toate că atunci nu eram conştient, ceea ce mă îndemna cu adevărat nu era Bernard, ci imperioasa nevoie de a emigra într-un loc unde riscurile exterioare să fie mai puternice decât cele dinlăuntrul meu. Peste o lună plecam în țara din America Centrală, prima călătorie din numeroasele care aveau să vină mai târziu.

*

Când m-am întors din Nicaragua, i-am căutat. I-am lăsat lui don Arturo un bilet acasă la el, cerându-i adresa lui Antonio, însă el nu a luat niciodată legătura cu mine. Am sunat-o şi pe Ester, mama Clarei; vocea ei tăioasă mi-a dat de înțeles că nu vrea să mai audă de mine. Amintirile şi sentimentul de vinovăție mi-au dat târcoale multă vreme, devenind uneori insuportabile. Atunci îmi readuceam în minte conversația cu mama, străduindu-mă din răsputeri să retrăiesc sentimentul de pace şi de izbăvire din seara aceea şi, fără a izbuti să-l simt vreodată din nou pe deplin, reuşeam măcar să nu-mi distrug ireparabil viața.

Nu pot să spun că amintirea Clarei nu m-a urmărit de-a lungul acestor ani. Prezența ei în capul şi în corpul meu a definit întâlnirile pe care le-am avut ulterior cu alte femei. Ca să fac totul mai suportabil, am conchis că

incapacitatea mea de a lega o relație, chiar de a mi-o imagina, se datora unui principiu de viață pe care eu însumi mi-l stabilisem, conform căruia afecțiunea nu-şi avea locul. Singura excepție de la regula aceasta, pe care eu însumi mi-am impus-o, era dragostea mea pentru Sophie, fiica mea, față de care aveam oricum o datorie.

La mulți ani! (în limba engleză în original)

Dispăruții sunt, în America Latină, persoane arestate şi reținute ilegal de poliție sau de armată, despre care familiile nu au veşti, nu ştiu nici măcar dacă mai sunt în viață.

Eşti bine? (în limba engleză în original)

Peşte şi cartofi (în limba engleză în original)

Dragul meu Watson. Aluzie la doctorul John Watson, biograful şi prietenul lui Sherlock Holmes, în celebrele romane şi povestiri ale lui Arthur Conan Doyle

Irish Republican Army – Armata Republicană Irlandeză

Departamentul guvernamental care se ocupă cu imigranții în Marea Britanie

Organizație neguvernamentală cu sediul la Londra care activează în peste o sută cincizeci de țări, militând pentru respectarea drepturilor omului

„Văd viața în roz…“, vers din celebra melodie *La vie en rose* interpretată de Edith Piaf

„Când el mă ia în brațe…“, vers din aceeaşi melodie, *La vie en rose*

PARTEA A TREIA

ÎNTOARCEREA

22

Habar n-am cât timp am stat aşa, tăcuți, eu şi Clara, pe fotoliu, în noaptea aceea de 25 decembrie, dar la un moment dat am văzut că luna dispăruse şi, odată cu ea, lacul şi siluetele dealurilor. Mi-am zis că intimitatea e atât de ursuză. O menționăm adesea când nu este prezentă. Căci intimitatea nu e incontinența fizică sau verbală care ne invadează uneori, când credem că am găsit pe drum pe cineva demn de confesiunile sau de pasiunea noastră. Cea adevărată e alunecoasă şi rară, se manifestă în corp ca o căldură liniştită, agreabilă şi dă iluzia permanenței. Eu şi Clara în penumbră, cufundați în gânduri, nu o simțeam în nici un caz. Din contră, sunt sigur că ea se simțea la fel de departe de mine cum mă simțeam eu de ea.

Eram obosit. Nu aveam putere să creez vreun contact. Oricum, orice semnal sau mişcare ar fi fost dificil şi inutil. Mai târziu, ne-am ridicat şi ne-am despărțit cu un sărut pe obraz.

În dimineața următoare, când am ieşit din camera mea, Antonio pregătea micul dejun. Purta o cămaşă care-i lăsa descoperite antebrațele groase. M-am aşezat la masa de la bucătărie. El mi-a turnat o ceaşcă mare de cafea şi s-a aşezat în fața mea cu a lui. Ținea între buze o țigară răsucită de el. M-am uitat pe fereastră, un nor aducător de ploaie acoperea o parte din munții de pe fundul lacului. Antonio şi-a trecut o mână peste față şi a spus:

– Nu încape îndoială că n-ai aflat niciodată că am intrat în Chile peste opt luni. Marcos m-a ajutat. Mi-a făcut rost de alt paşaport şi de un tichet pentru cei reveniți în țară. N-a fost atât de greu. Vezi bine, nu puteați să mă opriți.

Ochii îi străluceau, şi chipul îi era însuflețit.

A lansat un rotocol de fum în sus şi l-a contemplat destrămându-se în volute albe. Îl văzusem schițând acelaşi gest de atâtea ori în tinerețea noastră, că am simțit o strângere de inimă.

– Nu ştiu dacă te interesează, dar pot să-ți povestesc, a declarat.

– Te rog, am replicat cu voce blândă.

– Când am ajuns, mişcarea de rezistență era lichidată; totuşi, am reuşit să iau legătura cu o grupare care trăia în munți. Erau printre puținii care nu se dădeau bătuți. Toți ceilalți începeau să facă ochi dulci oricui ca să obțină democrația. Am stat un timp cu ei. Am reuşit câteva lucruri. Lumea din sat ne proteja şi ne cerea să terminăm cu dictatura. Era o viață simplă, plină de vigoare. Într-o dimineață, armata ne-a luat cu asalt tabăra. Erau cu zecile şi aveau ordin să ne anihileze. Să luptăm era imposibil. Comandantul nostru a fost găsit mort în râu peste câteva zile. Cei care am izbutit să scăpăm, puțini, ne-am împrăştiat prin oraş cum am putut.

S-a uitat spre câmp. Norul încărcat de ploaie era mai aproape.

– Curând o să fie aici, a zis, arătându-mi-l. E ciudat să poți să observi ce o să se întâmple mai târziu. Nu ți se pare incredibil? Bine ar fi să avem posibilitatea asta mai des.

Am încuviințat din cap.

– Şi Clara, a spus atunci. Vrei să ştii care e locul ei în toate astea. Nu-i aşa?

Şi-a deschis cutia de tutun şi s-a apucat să-şi răsucească altă țigară. Fără să mă clintesc, am aşteptat să-şi reia relatarea. În clipa aceea a intrat Clara şi s-a aşezat alături de noi. Era îmbrăcată într-un şort de dormit şi un tricou alb care lăsa să i se întrevadă sfârcurile. Arăta de parcă n-ar fi dormit bine.

– Înainte de prima ceaşcă de cafea, Clara nu ştie nici cum o cheamă, a zis Antonio, mângâind-o pe gât. Corect?

Ea şi-a strâns părul, improvizând o coadă de cal.

– Nu e vorba de asta. E un mod de a nu începe atât de repede ziua, a răspuns.

Ploaia ajunsese la refugiul nostru, prefăcându-se după câteva minute într-o furioasă aversă. Prin perdeaua de apă se desluşea soarele postat pe muntele vecin.

– Trebuie să fie un curcubeu, a spus Clara şi a ieşit pe uşa de la bucătărie pe un câmp întins cu iarbă netăiată.

– Ar fi bine să te duci. E un spectacol pe care n-ai să-l uiți, mi-a recomandat Antonio.

Un curcubeu desăvârşit brăzda cerul de un gri-argintiu. Clara se uita în sus. Şi-a cuprins bustul cu brațele şi după câteva minute a dat fuga să se

adăpostească în cabană. Deodată, ploaia a devenit mai strălucitoare, a alunecat cu toată viteza spre lac şi a dispărut.

*

Dimineața aceea s-a scurs în pace. Am încercat să vorbesc cu Sophie, dar semnalul telefonic era foarte slab.

După-amiază, a ieşit soarele şi am coborât la lac. Clara a dat fuga în apă. Antonio s-a tolănit pe un prosop şi a închis ochii. Eu am rămas pe mal, observând-o pe Clara cum înota spre mijlocul lacului. Corpul meu încă nu reuşea să se adapteze la clima schimbătoare şi incertă. Dar, mai ales, mă invada o nesiguranță stranie. O teamă diferită de cea din război. În incursiunile mele ca reporter, găseam întotdeauna un spațiu interior unde să mă refugiez. Era de ajuns să-mi aduc în memorie o clipă îndepărtată, un peisaj, pe Sophie în special, cu râsul ei contagios şi expresia de copilă adultă. Însă în după-amiaza aceea nu-mi venea în minte nimic. Eram în toiul vijeliei.

Curând, Clara a ieşit din apă şi s-a întins lângă mine. Atunci am văzut pentru prima oară şalupa apropiindu-se de golf cu toată viteza. Am remarcat două fete şi un bărbat. Una din ele ne saluta cu ambele mâini în sus. Ambarcațiunea a dat vreo două raite prin golf şi apoi a accelerat în linie dreaptă spre mijlocul lacului.

Aceeaşi fetiță pe care o văzusem în ziua anterioară adunând crengi în grădină s-a aşezat la câțiva metri de noi fără să scoată o vorbă. Clara a strigat-o pe nume, şi ea a venit puțin mai aproape, păstrând însă o oarecare distanță.

– Intrăm în apă? a întrebat-o, şi fetița a încuviințat.

O învăța să înoate. Fetița avea aptitudini. Mişcările brațelor ei erau ample şi îşi înălța capul în perfectă sincronizare. Antonio s-a ridicat în capul oaselor după mult timp. Clara l-a îndemnat să li se alăture, dar el a refuzat cu o energică şi prelungită clătinare din cap, de parcă împotrivirea lui se referea la multe alte lucruri.

– Trebuie să-ți menții picioarele mai drepte, Loreto, aşa ai să poți înainta mai repede fără să oboseşti. Aşa e foarte bine, o instruia.

Curând, au ieşit din apă sărind printre pietre. Clara s-a întins pe spate pe un *pareo* portocaliu. Fetița s-a tolănit lângă ea. Aerul era proaspăt şi liniştit.

Eu şi Antonio am rămas aşezaţi, contemplând lumina asfinţitului, care cobora şi scânteia pe apă. Când soarele a părăsit lacul, ne-am întors în cabană.

*

După ce am băut o ceaşcă de ceai, Antonio m-a invitat să facem câţiva paşi. Câinele hămesit ne-a urmat o bucată de drum, apoi s-a făcut nevăzut. Am ajuns la un promontoriu şi ne-am aşezat pe nişte stânci.

– Mi-ar plăcea să continui, i-am mărturisit.

– Ştiu. Vrei să-ţi vorbesc despre Clara cea frumoasă, Clara cea luminoasă. Cabana asta e a ei, a precizat, indicând mogâldeaţa cărămizie care se zărea lipită de un deal. Ea a avut ideea de a te invita aici. A fost frumos să te vedem, Theo.

– Nu ştiu dacă pot spune acelaşi lucru, am recunoscut, conştient de lipsa mea de politeţe.

– Înţeleg, e tulburător să ne reamintim de lucruri pe care am dori să le uităm.

– Niciodată nu le-am considerat uitate, Antonio. Vreau să-mi povesteşti ce s-a întâmplat după aceea, cum aţi ajuns aici.

Ruşinat de manifestarea mea necontrolată, m-am aplecat să iau o piatră. Am făcut ceea ce evitasem cu mare efort de la sosire: lăsasem să mi se vadă zbuciumul. Când mi-am înălţat fruntea, el mă privea.

– După cum ştii, viaţa Clarei şi a mea au fost mereu unite, doar că ne e greu să fim împreună. Aşa e, vezi şi tu. Restul e istorie. Cui îi mai pasă cum ne-am întâlnit din nou, ce am făcut etc…

Câinele a apărut dintre tufe şi s-a dus la vreo doi metri cu limba lui roz atârnându-i umedă din gură.

– Serrucho, vino-ncoace, l-a chemat Antonio.

– Mie îmi pasă, am insistat, văzând dezinvoltura cu care se eschiva.

– Vrei să poţi să ne judeci, nu-i aşa? Să poţi să spui: fireşte, eu am avut dreptate, m-au trădat… şi, aşa, să-ţi justifici furia, dezamăgirea, timpul pe care l-ai folosit să-ţi lingi rănile şi tot ce a venit după aceea, neîncrederea, groaza că o să te rănească iarăşi cineva. Crezi că eu nu ştiu?

Ne-am privit, înfruntându-ne, legaţi de ciudata onestitate a tăcerii. Sentimentele pe care le descria el ca fiind ale mele erau deopotrivă şi ale

lui. Simetria aceasta instituia o nouă ordine: nici unul din noi doi nu putea să-şi aroge rolul de victimă, nici să spună că lucrurile se petrecuseră într-un anumit mod. În orice caz, voia să ştie, aşteptase prea mult.

– E foarte simplu. Clara era femeia pe care o iubeam, şi tu erai cel mai bun prieten al meu, am îngăimat. Ce contează ce intenție am cu toate astea. Da, poate vreau să-mi liniştesc conştiința sau să închid capitolul chilieni, am spus mişcându-mi degetele ca să sugerez nişte ghilimele. Şi aş putea să-ți enumăr atâtea alte motive care ar fi, de asemenea, de netăgăduit. Povesteşte-mi, am zis, auzindu-mi ruşinat tonul implorator al vocii.

– Clara mi-a salvat viața, a declarat deodată. A izbucnit într-o tuse bolovănoasă şi apoi a continuat: După ce am plecat din munți, m-am ascuns acasă la o familie. N-a durat mult, prezența mea era riscantă pentru ei. Am găsit de lucru ca vânzător de produse de curățat şi am închiriat o cameră într-o pensiune din centru. Singurul cu care păstram legătura era un frate al tatălui meu. La anumite intervale de timp, ne întâlneam undeva, şi el mă punea la curent cu puținele veşti care-i soseau despre colegii mei. Mai mulți au căzut în perioada aia.

Viața la pensiune era monotonă, dar sigură. Citeam noaptea, iar în restul timpului vindeam din casă în casă. Am vândut sute de înălbitori, recipiente cu clor, lichide degresante, cremă pentru mobilă. Camera mea era plină de cutii. În afară de unchiul meu, singura relație solidă şi stabilă pe care o aveam era cu furnizorul meu, a spus surâzând. Un tip care primea plata de la mine şi îmi înmâna produsele aşezat la birou. Nu l-am văzut niciodată în picioare.

Ai să te întrebi cum am putut să ajung acolo. Nu e prea complicat. Trebuia să-mi câştig pâinea şi, atâta vreme cât serviciul secret mă căuta, n-aveam încotro, eram silit să mă evapor. În plus, după cum ți-am spus, aveam mult timp liber ca să citesc, ceea ce făcea totul mai suportabil. Acolo m-a găsit Clara, cu cutiile şi cărțile mele. A dat de mine prin intermediul unchiului meu. Îi vorbisem cândva de ea, de aceea i-a dat adresa mea. Clara îmi spune mereu că aveam față de nebun. A schițat un zâmbet abia perceptibil şi a clătinat din cap. Îmi aduc aminte că a început să calce în picioare cutiile, de parcă ar fi fost vinovate de toate. Mă căutase pe toată fața pământului. Pe atunci, ea era membră a unei companii engleze de dans modern care se afla în turneu prin America Latină. A renunțat, ca să mă caute. Tu o cunoşti, a spus şi m-a privit, amintindu-şi cu siguranță aceleaşi episoade pe care mi le

aminteam eu. În fine, peste vreo două săptămâni m-am mutat în casa unde locuia ea. O soră a tatălui ei i-o lăsase moştenire. Ce noroc are Clara! Ştii tu. Îți amințeşti unde locuia la Londra? St John's Wood. Nici unul din noi nici măcar nu aspira la un loc ca ăla. Bine, Clara a găsit un psihiatru care mi-a dat antidepresive. Când s-a instalat democrația, am început să scriu la un ziar. Curând colaboram la mai multe publicații, inclusiv la unele din străinătate. Asta a făcut Clara. A reuşit ca dimineața când mă scol să ştiu exact ce am de făcut, fără să trebuiască să mă întreb pentru ce naiba sunt în viață. Mai mult decât suficient, nu-i aşa? Au fost vremuri bune. Ea cu cărțile ei pentru copii, eu scriind. O viață liniştită.

Aceasta era, aşadar, romantica poveste a lui Antonio şi a Clarei. Nu mi-am putut stăpâni furia şi invidia pentru viața *liniştită* pe care o duceau ei, în timp ce eu îmi petrecusem ultimii cincisprezece ani prin baruri de hotel, lagăre de refugiați şi oraşe devastate.

Am rămas un moment ascultând țipetele păsărilor, cu privirea pierdută în umbrele după-amiezii. Apoi, Antonio a continuat:

– Însă asta n-a ținut mult. Într-o noapte, m-am trezit, m-am uitat spre fereastră şi mi-am dat seama că de fapt Clara mă părăsise. Era cât se poate de simplu, florile începeau să i se ofilească. În afară de amănuntul ăsta, nimic nu se schimbase. Dar ştii? Totul se schimbase. Poate ți se pare ridicol, dar era o certitudine. Clara nu mai uitase niciodată de florile de la fereastră. Ba chiar, uneori, îmi zicea: „Du-te, uită-te la ele". Pesemne că a fost un proces invizibil, care s-a desăvârşit în timp. Presupun că aşa sunt despărțirile. Mai întâi, nu-ți mai pasă ce gândeşte celălalt, discursurile şi argumentele lui încep să ți se pară demodate; apoi nu te mai interesează ce face, ce simte şi, fără să-ți dai seama, pac, pleci. Nu contează că stai tot acolo, împărțind cafeaua de dimineață. Ai plecat, şi ce a rămas din tine e doar un înveliş. Asta îmi lăsase Clara, un superb înveliş al ei înseşi.

A clătinat din cap şi a zâmbit cu ironie.

– Fără iluzia acelui ceva pe care eu îl numeam „al nostru", totul şi-a pierdut din nou sensul. Îmi înlocuisem idealurile cu Clara. Un simplu substitut. Era greu să-mi dau seama de asta, dar m-a cuprins deopotrivă sentimentul unei mari libertăți. Ştiu că poate să ți se pară ciudat. Te agăți de cineva sau de ceva, iar, când îşi pierde sensul, găseşti alt stimul, şi tot aşa succesiv, până la moarte. Însă nu sunt nimic altceva. Un noian de iluzii sub care ascunzi un adevăr implacabil: că, în fond, eşti singur, şi în jur e

neantul. Sună patetic, nu-i aşa? Mă impresionează cum unele dintre locurile comune pe care le-am evitat toată viaţa sfârşesc prin a fi modul cel mai fidel de a denumi anumite lucruri.

Ştii? Gândind asta, m-am simţit ca unul dintre personajele filmelor hollywoodiene, care în punctul culminant vede lumina şi se confruntă în sfârşit cu adevărul. Dar urmează lucrul cel mai remarcabil. Într-o noapte, în timp ce dormea, Clara ţi-a pronunţat numele. Da, nu te uita aşa la mine, ce îţi spun e real.

Am tresărit.

– Nu ştii cât de fericit am fost pentru că tu erai departe. Lacrimile îi curgeau pe faţă. A vorbit în continuare fără să şi le şteargă. M-am gândit că e cutezător, în felul eroilor homerici pe care el îi admira atât. În ziua aia nu i-am spus nimic şi nici în următoarea. În sfârşit, încetul cu încetul, m-am desprins de ea. A păstrat tăcerea câteva secunde, apoi a adăugat: Poftim, ai vrut să ştii, nu? Poate pentru asta te-am făcut să vii până aici. Cine ştie…

– Ca să-mi spui asta.

– Ca să-ţi spun asta.

S-a ridicat de la locul lui şi, fără să mă privească, a luat-o spre cabană. L-am urmat, la câţiva paşi după el.

Clara îmi pronunţase numele, dar faptul acesta nu o făcea mai accesibilă decât înainte. Ce dorise exact să-mi spună Antonio? Renunţa la ea? Din punctul acesta de vedere, toată chestiunea era paradoxală şi crudă: fiecare uşă pe care Antonio o închidea era o uşă pe care eu puteam s-o deschid.

Am dormit puţin. În dimineaţa următoare trebuia să vorbesc cu Sophie. Doar certitudinea iubirii pe care o simţeam pentru ea rămânea intactă. Rebecca a răspuns la telefon. A fost amabilă, de parcă ar fi presimţit starea mea de spirit. Am auzit paşii zoriţi ai lui Sophie pe coridor şi apoi vocea ei. Mi s-a pus un nod în gât şi abia am fost în stare să îngaim *hello*, la care Sophie a răspuns cu bucurie, grăbindu-se să-mi povestească despre mânzul care se născuse în dimineaţa aceea. Îl botezase Daddy[13]. Astfel, când avea să-l vadă, urma să-şi amintească de mine. Mi-a spus că avea o pată neagră pe nas şi că de aceea se gândise să-l numească Blacky[14], dar se hotărâse pentru Daddy, pentru că pata putea să dispară când creştea, iar atunci nimeni n-avea să mai înţeleagă de unde i se trage numele. În vreme ce ea îmi vorbea, ca şi cum ne-am fi văzut mereu, mi-am acoperit faţa cu o mână ca să-mi ostoiesc tristeţea.

– Te iubesc, fetița mea! Singurul lucru real era vocea ei. Vei fi întotdeauna fetița mea, nu-i aşa?

Ea a râs de ceea ce-mi trecuse prin cap, începând să simtă poate că tatăl ei trecea printr-un moment dificil şi avea nevoie de ea.

– Evident că am să fiu fetița ta întotdeauna, iar tu vei fi mereu *daddy* al meu, chiar dacă mânzul moare, căci uneori mor, ştiai? Uneori nu supraviețuiesc verii călduroase sau iernii.

*

După micul dejun, am coborât spre lac. De data asta îmi pusesem costumul de baie şi am stat mult timp în apă. Pe la zece, a apărut Loreto, fata pe care Clara o învăța să înoate. S-a aşezat la o oarecare distanță de noi şi a aşteptat până a îndemnat-o Clara să se apropie. Curând, prinzând curaj grație laudelor noastre, înota singură spre mijlocul lacului.

Deodată, am văzut-o în depărtare. Şalupa din ziua anterioară venea către refugiul nostru dinspre stânga, unde o peninsulă înaltă, împădurită închide golful. Clara a schițat un gest de nemulțumire, în timp ce zgomotul şalupei sfâşia văzduhul amiezii. Ideea mi-a venit în minte, dar am respins-o numaidecât. Antonio, în schimb, nu a gândit la fel. A dat fuga în apă şi a înotat în direcția locului unde se zărea Loreto. Duduitul motorului devenea din ce în ce mai puternic. Am desluşit o siluetă la prova. După câteva secunde, Antonio a ajuns-o pe Loreto. L-am văzut luând-o de umeri şi înotând cu ea spre mal. Şalupa se tot apropia. Clara a țipat. Echipajul nu putea s-o audă. În două secunde, ambarcațiunea a trecut peste capetele lor, şi amândoi au dispărut. Structura albă, strălucitoare s-a oprit la câțiva metri. Câteva clipe s-au auzit acordurile unei muzici latino, apoi s-a aşternut o linişte mormântală, îngrozitoare, care avea ceva ireal. Clara a deschis gura, dar nu a izbutit să scoată vreun sunet. Am crezut că e gata să leşine, dar, cu toate astea, am dat fuga spre lac. Deodată, ca o explozie, ambele capete s-au ivit din apă. Loreto a lăsat să-i scape un strigăt slab de spaimă. Un bărbat, două femei şi un tânăr de vreo şaisprezece ani au vociferat. Capetele lui Loreto şi al lui Antonio erau suspendate în continuare deasupra apei. Şalupa se apropia de ei. Am înotat în direcția aceea. Dintr-odată, numai ea s-a mai văzut. Când i-am ajuns, băiatul o lua în brațe. Antonio nu se ivea din apă.

M-am scufundat cât de adânc mi-a fost cu putință. Am înotat orbește în linie dreaptă, spre fund, fără să-l găsesc, am dat târcoale. Antonio trebuia să fie aproape, dar nu reușeam să-l văd. Deși aș fi vrut să continui, am fost silit să ies la suprafață, ca să iau aer. Atunci am observat-o. Clara se aruncase în apă și înota spre mine.

Mi-am umplut plămânii cu aer și m-am scufundat iarăși. Pe fundul lacului ni s-au atins corpurile; apa era lină. Mă îngrozea ceea ce puteam să găsesc, dar, în același timp, emoția pe care mi-o producea corpul Clarei era inevitabilă, brațele ei brăzdând apa, părul unduindu-i-se ca filmat cu încetinitorul, un vis, un vis ce sălășluia înăuntrul coșmarului, al realității cumplite, căreia amândoi căutam să-i schimbăm cursul. Dar era zadarnic. Antonio dispăruse. În ciuda faptului că malul era la câțiva metri, în locul acela lacul se prăvălea într-o groapă adâncă și întunecată. Se vedeau siluetele trunchiurilor gigantice care-și întindeau labele aidoma animalelor preistorice. Un moment am avut impresia că lacul, cu ghearele lui nimicitoare, avea să ne ducă și pe noi pe fundul său ermetic. Am luat-o de mână și am ieșit la suprafață. Aerul mi-a intrat deodată în plămâni, ca și cum m-ar fi târât spre viață, spre lumină. Am contemplat întinderea apei, acum liniștită. Clara a țipat, avea ochii sticloși, dar nu plângea. Și eu aș fi vrut să țip. Am văzut că bărbatul de pe șalupă dădea din brațe într-o parte și în alta, ca o păpușă din cârpe.

– Unde e, unde e? Faceți ceva, pe naiba, faceți ceva, vă rog!

După strigătele lui, am auzit plânsetul lui Loreto. M-am scufundat din nou, până mi-am anihilat simțurile, până când bătăile accelerate ale inimii gata să plesnească m-au oprit.

Tipul ne-a ajutat să urcăm în șalupă. Loreto s-a agățat de Clara. Avea o tăietură sângerândă la cap.

– Va trebui s-o ducem la un spital, am zis.

Tipul a încuviințat.

Mirosul de alcool era evident.

– O să puteți? l-am întrebat când mi-am dat seama că era beat.

– Pot să conduc eu șalupa, a intervenit tânărul.

Părea să nu fi consumat alcool, și cumpătarea din privirea lui mi-a dat încredere. Tipul mai în vârstă nu s-a opus.

Clara a început să tremure ca și cum nu și-ar mai fi putut controla corpul. Îngăima cuvinte nedesluşite cu glasul stins.

Am stabilit ca eu să mă întorc pe plajă împreună cu Clara, şi ei să o ducă pe Loreto în satul cel mai apropiat. Îndată ce ajungeau acolo, aveau să mă sune pe mobil. Am luat mâna lui Loreto şi i-am spus câteva cuvinte ca s-o liniştesc.

– Şi don Antonio, unde e don Antonio? a întrebat aproape inconştientă.

– E bine, am mințit. Şi, când am spus-o, am dorit ca vorbele mele să se prefacă în realitate, ca tot ce se întâmplase să fie doar un vis urât. Acum o să te ducă la un spital, ca să-ți vindece rana aia. Nu-ți face griji, totul o să fie bine.

Şalupa ne-a lăsat pe mal. Clara respira cu greu. Am luat-o în brațe şi am strâns-o cu putere, lipind-o de corpul meu. Al ei era rece.

Am zăbovit aşa, îmbrățişați, până când pe plajă a sosit un țăran.

23

O echipă de scafandri a recuperat corpul lui Antonio chiar în după-amiaza aceea. Capul lui părea un glob gata să crape. Apa îi desprinsese o parte din haine, iar corpul, umflat şi alb, amintea de textura unui manechin; o despicătură lungă şi adâncă i se deschidea în pântec ca o buză uriaşă. Văzându-l, Clara a închis ochii. Am îmbrățişat-o; era rigidă. A stat aşezată pe plajă, fără să plângă şi fără să scoată o vorbă, în vreme ce paza de coastă şi polițiştii se mişcau de colo colo, punând întrebări, cerând o reconstituire a faptelor, comunicând prin stație cu superiorii, învelind corpul lui Antonio, îndeplinind rutine birocratice pe care nimeni nu voia să le asculte.

Eu şi Marcos ne-am ocupat de amănuntele înmormântării. Pilar a sunat la Santiago câțiva prieteni şi rude şi a încercat să o găsească pe mama lui Antonio. Clara a rămas în cea mai mare parte a timpului ghemuită pe fotoliul alb, cel pe care obişnuia să se tolănească Antonio, cu privirea absentă şi întrebătoare, de parcă moartea ar fi readus-o în copilărie. Când s-a înnoptat, n-a vrut să se clintească de acolo. Am învelit-o cu o pătură şi i-am vegheat cu rândul somnul.

În dimineața următoare, Marcos s-a dus s-o ia pe Ester, mama Clarei, din Puerto Montt. Mi-a fost greu s-o recunosc în doamna aceea căruntă şi slabă

care a coborât din maşină pe femeia energică pe care o cunoscusem în Wivenhoe.

Clara era tot absentă. Aşa a găsit-o Ester. Când a văzut-o, Clara i s-a aruncat în braţe. Durerea ei înăbuşită o reţinuse pe a noastră. S-o vedem înfiorându-se în braţele mamei sale, cu chipul ascuns la pieptul ei, s-o auzim plângând, a făcut ca toată grozăvia trăită în ultimele ore să devină realitate. Pilar l-a îmbrăţişat pe Marcos. M-am gândit la Sophie, la indiferenţa mea. Meritam să stau acolo în picioare, singur.

După-amiază, l-am înmormântat pe Antonio.

*

După înmormântare, când Clara a căzut în noroi, am perceput adevărata dimensiune a relaţiei sale cu Antonio, care era mult mai puternică şi mai profundă decât îmi mărturisise el în salturi mari şi haotice. Împreună cu Ester, am ajutat-o să ajungă până la cabană. Nu plângea, nici măcar nu avea ochii umezi; corpul pe care îl susţineam îşi pierduse orice semn de viaţă. Când am sosit, Ester a umplut cada. Clara, aproape inconştientă şi cu hainele murdare de noroi, s-a chircit pe fotoliul alb. După puţin timp, Ester a luat-o de mână şi a condus-o până la baie.

Noi, ceilalţi, ne-am adunat pe terasă. Începea să se întunece. Ploaia de după-amiază se oprise.

– Eu i-am adus aici, a spus la un moment dat Marcos. Pe Antonio şi pe Clara. Sunt patru ani de atunci. De prima oară când a venit, Antonio s-a îndrăgostit de locul ăsta. Încercam să-l scoatem dintr-un scandal pe care-l provocase cu unul dintre articolele lui. Pentru toate relele, dădea vina pe Biserica Catolică. E distracţia lui favorită: să-şi măsoare puterea, comparând-o cu rezistenţa instituţiilor, a spus, fără să-şi dea seama că vorbea despre el ca şi cum ar fi fost în viaţă.

Mama şi fiica au apărut după un răstimp. Marcos şi Pilar au îmbrăţişat-o pe Clara. Când mi-a venit rândul, am strâns-o în braţe, dorind să-i transmit dragostea care mă unise şi care încă mă unea cu ea.

Privirea ei era tot pierdută. Ester a însoţit-o în dormitorul ei, au închis uşa şi nu s-au mai arătat. Marcos şi Pilar şi-au luat rămas-bun de la mine şi au plecat.

Am zăbovit îndelung pe terasă, contemplând cerul şi siluetele întunecate ale copacilor care se unduiau în briza nopții. M-am întrebat de câte ori contemplase Antonio peisajul pe care îl aveam acum în fața ochilor. Şi-a imaginat oare vreodată că aici avea să-şi găsească moartea? Nu m-am putut abține să nu-mi amintesc scena din ziua sosirii mele: în vreme ce eu îmi aranjam valiza, el a recitat poemul lui Horațiu dedicat celui mai bun prieten: „Tu, care eşti în stare să mă întovărăşeşti până la Gades şi până la Cantabrii cei nedeprinşi cu jugul. […] Aici vei stropi cu o lacrimă meritată cenuşa caldă a poetului ce ți-a fost prieten“. Cuvintele lui sugerau, revelau, ascundeau – nu ştiam care din aceste posibilități era cea mai precisă – ceva ce îmi era greu să numesc. E adevărat că circumstanțele morții lui fuseseră întâmplătoare, dar era oare cu putință ca, dat fiind dezinteresul lui față de viață, să şi-o fi riscat pe a lui fără să-i pese? Şi dacă chiar se lăsase pradă morții, de ce o făcuse? Poate era una dintre ființele care, ademenite de chemarea acțiunii, preferă să se ducă în întâmpinarea morții în deplinătatea facultăților decât să fie surprinse în ipostaza nedemnă în care viața ne afundă în cele din urmă.

Mi-am amintit o discuție purtată cu ani în urmă, curând după moartea fratelui său. Mergeam prin districtul Soho după ce ieşiserăm dintr-un pub. Comparam o moarte individuală, de boală, bătrânețe sau în împrejurări potrivnice, cu una legată de un scop mai înalt, o moarte plină de semnificație. Ca a fratelui său, Cristóbal. Aşa voiam să murim. Deodată, a început să sară şi să se agite. Privindu-l, am rămas uimit, iar el a izbucnit în râs.

– Să vorbesc despre asta mă umple de energie, îmi vine chef să dau fuga să caut ceva excitant, periculos şi s-o înfrunt o dată pentru totdeauna pe nenorocita aia, a exclamat lovind cu pumnii în aer.

Mi-am amintit, de asemenea, că bărbatul din şalupă încercase să le explice de mai multe ori polițiştilor că, dacă Antonio ar fi întins mâinile, el l-ar fi ajuns; în schimb, s-a lăsat luat de apă şi s-a scufundat cu fața în sus. Murise fără să-şi plece capul, privind cerul, aidoma cailor arabi. Versiunea lui putea fi contrazisă din cauza rănii care-i străbătea pântecul şi care trebuie să-i fi afectat inima. Cel mai probabil e că atunci era deja mort.

Din aceste ipoteze, una singură era neîndoielnică: Antonio nu se mulțumise niciodată – cum fac majoritatea oamenilor – să-şi plăsmuiască

eroul în planul imaginației, al jocurilor, al visurilor şi, fidel esenței sale, murise salvând o viață.

Ideile şi amintirile acestea îmi bântuiau mintea, îndreptându-se într-o singură direcție. Totuşi, se prea poate ca eu să fi avut nevoie să cred că Antonio îşi căutase moartea, ca eu să scap de vina de a nu fi reacționat la timp.

*

În dimineața următoare, în vreme ce Clara şi Ester încă dormeau, Pilar s-a instalat cu telefonul ei mobil la bucătărie şi de acolo a dus la capăt demersurile pentru ca toți să ne întoarcem la Santiago.

– Vrei să-ți rezerv o cameră într-un hotel, sau ai să stai acasă la Clara? m-a întrebat în timp ce aştepta cu telefonul în mână să i se confirme locurile în avion.

– Nu ştiu, nu m-am gândit la asta.

Întrebarea ei m-a descumpănit. Nu aveam habar ce o să fac în următoarele douăzeci şi patru de ore. Mă simțeam izolat. Contactul cu Clara era imposibil, iar asta mă transforma într-un intrus, o piesă de care nu era nevoie. După cum stăteau lucrurile, nu avea sens să rămân, dar nici nu puteam să fug.

– Tu ce crezi că ar fi mai bine pentru ea? am întrebat-o.

M-a privit cu un zâmbet. Era evident că îi făcea plăcere să i se ceară sfatul.

– Ce îți dictează inima?

Am detestat întrebarea ei. Nu doar pentru că suna ridicol, ci şi pentru că era cea pe care voiam s-o evit cu orice preț. Scorpie bătrână, m-am gândit.

– Mă preocupă mai degrabă inima Clarei, nu a mea.

– Uite, Theo, scuză-mă că mă amestec în problemele tale, a insistat, dar tu ai întrebat. Ce ascunde inima Clarei nu putem să ştim. Ce are ea nevoie, cu atât mai puțin. Poți să ştii doar ce simte a ta, iar cel mai probabil e că, dacă o urmezi, ai să faci ce e corect, a conchis cu un surâs iluminat.

Aveam o mie de argumente ca să le combat pe ale ei. De câte ori îmi urmasem impulsurile şi mă ciocnisem de cea mai brutală indiferență?

În momentul acela a apărut Clara. Avea părul strâns la ceafă şi era nefardată. Ochii îi erau umflați. Pilar mă privea, aşteptând cu telefonul în

mână.

– Şi? Ce ai hotărât? m-a întrebat. Dacă vrei să te cazezi într-un hotel, trebuie să rezervăm chiar acum.

M-a deranjat că a vorbit despre asta în prezența Clarei. Ne-am uitat amândoi la ea. Stătea în picioare, în fața ferestrei, cu privirea pierdută. În afară de lumea prin care rătăcea solitară, nimic şi nimeni nu păreau s-o atingă.

– Da, fă-o, am zis, iar subiectul a fost tranşat.

Ester s-a ivit după un moment şi i-a mulțumit lui Pilar pentru că şi-a asumat rezolvarea detaliilor organizatorice.

– Ştii tu, nu m-am înțeles niciodată cu domnii ăia care vorbesc la telefon.

Pilar a încuviințat cu un zâmbet, ca şi cum lipsa de simț practic a lui Ester ar fi fost cunoscută şi acceptată de toți.

După micul dejun, Clara şi-a pregătit lucrurile pentru plecare, iar atunci, în vreme ce ne terminam ceştile mari de cafea, am avut ocazia să stau de vorbă cu Ester. Mi-a cerut să-i relatez faptele pas cu pas. Voia să ştie fiecare amănunt şi mai ales când se închisese Clara în ea. Am revăzut-o pe femeia de odinioară, privirea ei atentă şi vioaie, modul ei învăluitor de a asculta. Apoi m-a întrebat despre viața mea şi i-am spus povestea dintotdeauna, în versiunea prescurtată. Ea mi-a spus că încă mai preda, era marea ei pasiune, şi că de zece ani trăia cu un englez care se ocupa cu antichități.

Pe la douăsprezece, Marcos şi Pilar ne-au condus cu maşina lor la aeroport. Clara, cu capul sprijinit de geamul autoturismului, privea în tăcere aceleaşi peisaje care în urmă cu cinci zile îmi păruseră exultante şi care acum emanau doar tristețe. Nu se schimbase nimic, şi totuşi, totul era diferit. M-am gândit la dimineața aceea, când Antonio s-a trezit şi şi-a dat seama că florile din camera lui erau ofilite. Pierzându-şi turgescența, florile smulseseră vălul amăgirii. Realitatea se revela aşa cum era. Nu eram sigur, dar aveam presentimentul că Antonio şi Clara făcuseră ceea ce fac majoritatea oamenilor: construiesc un loc şi îl populează cu lucruri pline de semnificații, ca să acopere astfel tăcerile şi să deghizeze distanța în comuniune. Cel puțin asta voiam eu să cred.

Odată ajunşi la aeroport, ne-am luat rămas-bun de la Marcos şi de la Pilar. Mergând pe pista aproape pustie spre avion, o briză a dezlănțuit un vârtej de praf care a avansat până la limita cimentului şi s-a împrăştiat pe câmp. Ester a luat-o înainte. Am apucat mâna Clarei, şi degetele ei s-au prins de ale

mele. La orizont, dincolo de silueta avionului, am văzut un nor în care trebuie să fi sălăşluit ploaia.

Clara şi Ester s-au aşezat împreună. Odată instalat la locul meu, am deschis un ziar. Pe a doua pagină apărea o fotografie a lui Antonio. O barbă abia crescută îi trasa o umbră pe chipul vesel. Purta o pălărie cu bor lat, în stilul exploratorilor. „Antonio Sierra, franctirorul de idei, moare sub elicea unei şalupe.“ Mai jos, se preciza că murise salvând viața unei fetițe. Articolul îi trecea în revistă ideile cele mai virulente. Unul dintre articolele lui de fond era reprodus în totalitate. Bazându-se pe un paragraf de Philip Roth, Antonio se referea la „cele cuvenite“. Argumentarea sa se întemeia pe ideea că, de fapt, cele cuvenite sunt o valoare impusă pentru a reglementa impulsurile elementare ale naturii umane şi tocmai de aceea nu sunt în nici un caz o valoare eternă. Cele cuvenite sunt doar un zăgaz pe care timpul şi natura umană sfârşesc prin a-l sfărâma. Am adormit şi m-am trezit când începeam aterizarea.

Am zărit un bărbat care ne făcea semne dincolo de poarta de ieşire. Matt, englezul lui Ester, era cu cel puțin cincisprezece ani mai tânăr decât ea, robust, cu maxilarul pătrat şi mustață şatenă stufoasă.

Nu mult după aceea, ne aflam într-un oraş mai degrabă cenuşiu, cu un cer scund şi o căldură arzătoare. Ester a dat drumul CD-playerului din maşină. Era cvintetul pentru clarinet de Mozart.

– Când ai să asculți altceva, Matt? a întrebat.

– Mai e şi Bob Dylan, aminteşte-ți.

– E adevărat, cum am putut să uit, a zis Ester.

Clara a zâmbit pentru prima oară.

– De ce nu vii la noi câteva zile? a întrebat-o Ester cu prudență şi cu îngrijorare.

– Prefer casa mea.

– Eşti sigură? Nu vrei să stai cu mine, Clara? Ştii cât de mult ne-ar plăcea.

– Sunt sigură, mamă. Vreau acasă la mine.

– Bine, a conchis Ester cu o expresie înfrântă.

– Şi tu, Theo? E ridicol să stai într-un hotel. Cui i-a trecut prin cap ideea asta trăsnită? Poți să stai la noi sau la Clara.

Clara a rămas indiferentă.

– Am să mă simt bine. Ştii, vagabonzii ca mine se simt mai în largul lor în hoteluri.

Nu ştiu de ce am făcut-o. Aş fi putut să-i accept oferta, în realitate ar fi fost ceea ce doream. Din cauza atitudinii Clarei, ori poate aveam nevoie să mă simt şi mai singur.

Înaintam pe marginea unui parc în stil francez. Chiar lângă strada înțesată de maşini, o mulțime de copii în costume de baie se bălăceau într-o fântână a cărei sculptură centrală avea un aer wagnerian. După un drum care devenea lung, din pricina căldurii şi a excesului de sentimente concentrate într-un spațiu atât de mic, am ajuns la hotelul pe care mi-l alesese Pilar. Ne-am înțeles să cinăm în seara aceea acasă la Ester şi la Matt. Mi-am scos valiza din portbagaj. Clara a coborât din maşină.

– Îți mulțumesc, Theo, pentru tot… a zis, cu o voce abia perceptibilă.

I-am dat un sărut, mi-am luat valiza, am aşteptat să urce şi nu m-am mişcat până nu au dispărut.

N-am intrat bine în cameră, că am format numărul lui Sophie. Trecuseră doar două zile de când vorbisem cu ea, dar mi se părea că se scursese un secol de atunci. Nu puteam să-mi scot din cap imaginea lui Ester îmbrățişându-şi fiica. Tot ce se întâmplase în acest răstimp a rămas cristalizat în îmbrățişarea lor şi în tristețea Clarei. Era grozăvia, dar şi prezența unei afecțiuni puternice. Şi, în vreme ce ele se strângeau în brațe, n-am dorit decât să fiu aproape de Sophie.

Mi-a răspuns Dania, menajera. O văzusem de vreo două ori în vreuna dintre vizitele mele. Mi-o aminteam ca pe o femeie durdulie şi mereu dispusă să vorbească despre orice. De data asta, totuşi, m-a salutat pe un ton rezervat şi tăios. Am întrebat-o de Sophie şi a păstrat tăcerea.

– S-a întâmplat ceva? m-am interesat.

Femeia a tăcut în continuare şi nu m-am mai putut stăpâni.

– Răspundeți-mi, pentru numele lui Dumnezeu!

Ea a scos un suspin. Era evident că se întâmplase ceva rău. Aşteptând să se liniştească, am început să dau ture prin încăpere cu telefonul fără fir în mână. Îmi pierdusem cumpătul în asemenea măsură, că m-am împiedicat de o noptieră şi am trântit o veioză.

– Doamna şi fetița au plecat, mi-a spus.

– Cum au plecat şi unde?

– Nu ştiu.

– Ce s-a întâmplat? Spuneți-mi!

– Domnul şi doamna s-au certat. Ieri-seară. Nu mă întrebaţi ce s-a întâmplat. Bârfitoare nu sunt. Doamna şi-a făcut valizele şi a plecat.

– Unde?

– V-am spus. Nu ştiu. Femeia îşi venise în fire, şi vocea îi redevenise tăioasă.

– Probabil că are telefonul mobil, măcar.

– Nu. L-a lăsat aici. Cum i-l plăteşte domnul… a spus pe un ton care-i trăda antipatia faţă de Rebecca. A sunat toată dimineaţa, însă nu răspund. V-am spus, nu sunt bârfitoare.

– Şi cine ştie unde sunt?

– Domnul mi-a spus că nu mai vrea să audă de doamna şi că, dacă întreabă cineva de ea, să-i spun acelaşi lucru.

Un vârtej insuportabil m-a cuprins. Nu petrecusem niciodată cu Sophie mai mult de două săptămâni consecutiv în cei opt ani câţi avea, dar îmi dădea un sentiment de siguranţă să ştiu că se află într-un loc la care aveam acces în clipa în care îmi venea chef. Rebecca îmi lăsase întotdeauna uşile deschise ca să-i vorbesc sau s-o văd. Avea o atitudine binevoitoare, deşi oarecum neîncrezătoare. Presupun că bănuia mai degrabă că, mai devreme sau mai târziu, eu aveam să-mi întemeiez propria familie şi aveam să uit de Sophie. Nu o dată, asistând la entuziasmul pe care îl manifestam amândoi când ne întâlneam, i-am surprins pe chip o privire suspicioasă. Habar n-am dacă Rebecca vorbea despre asta cu Sophie ori avea de gând s-o facă mai târziu, când mai creştea, dar aveam senzaţia că făcea tot posibilul ca să protejeze sentimentele fiicei sale, iar dacă asta însemna să nu aibă încredere în ale mele, n-ar fi ezitat.

Daniei i s-a făcut milă de mine şi mi-a sugerat s-o sun pe Anne, o prietenă a Rebeccăi. Sigur ştia unde se află.

Rebecca şi Russell trăiau împreună de cinci ani. Era puţin probabil ca el să se fi plictisit de Rebecca. Fusese căsătorit de două ori, şi asta îl transforma într-un tip liniştit, cu chef de a duce o viaţă fără prea multe surprize, însă suficient de însufleţită ca să nu moară înainte de vreme. Sunt sigur că Rebecca îi împlinea aşteptările. Avea încă cea mai mare parte a farmecelor ei, acoperite de o patină de maturitate, care nu-i stătea deloc rău. Îmi imaginez că din când în când trebuia să-i dea un *show* particular, interpretând cu vocea ei catifelată vreuna dintre melodiile cu care mă cucerise în Mexic. Era posibil, în schimb, ca ea să se fi plictisit de Russell.

Cu toate că, dacă aceasta era realitatea, cel mai prudent din partea ei era să nu i-o spună. Rebecca nu mai cânta de mult timp, iar anii, deşi îi îndulciseră trăsăturile, n-aveau s-o ajute să-şi revigoreze cariera.

Dania mi-a dat numărul de telefon al lui Anne, şi am sunat imediat. Ascultând tonul de apel, am avut acelaşi sentiment pe care-l aveam de obicei în războaie: puteam să dispar chiar în clipa aceea, şi nimănui n-avea să-i fie dor de mine. A răspuns Rebecca la telefon.

– Unde eşti?

Era întrebarea pe care mi-o punea îndată ce îmi auzea vocea, ştiind că pot să fiu în orice parte a lumii, lucrând la vreun reportaj.

– Sunt tot în Chile.

– Ah, a replicat pe un ton apatic.

– Dar voi unde sunteți?

Întrebarea mea era ridicolă, dat fiind că eu o sunasem acasă la prietena ei.

– Aştept să treacă sărbătorile astea de rahat ca să găsesc un loc unde să ne mutăm.

Am auzit-o trăgând cu nesaț din țigara pe care pesemne că o ținea între degete. Încercând să fiu amabil, am întrebat-o:

– N-ai să-mi povesteşti ce s-a întâmplat, nu-i aşa?

– Bineînțeles că nu.

M-am înfiorat constatând că lumea lui Sophie se prăbuşise. Rămâneau în urmă ferma, Dania, mânzul ei. Ideea că Rebecca îi smulsese viața fiicei mele mă umplea de furie. Însă nu aveam să-i tulbur şi mai mult starea de spirit, spunându-i ce gândesc. O idee mi-a trecut prin minte şi, înainte de a mă căi, am exprimat-o tam-nisam:

– Am să încerc să iau un avion chiar mâine spre Jackson Hole.

Posibilitatea unui obiectiv clar, a unui loc concret unde să mă opresc în toiul acelui uragan, m-a uşurat.

– Nu ştiu dacă e o idee bună, a replicat pe un ton iritat.

– Cred că pentru Sophie o să fie bine să mă vadă, după ce a pierdut totul…

– Nu fi atât de dramatic, mi-a cerut.

– Şi pentru mine o să fie bine să o văd.

– Înțeleg. Ca întotdeauna. Nevoile tale sunt foarte importante. Fă cum vrei.

– Te rog să nu-i spui lui Sophie. Vreau să-i fac o surpriză; pe de altă parte, dacă nu reuşesc să găsesc bilet, nu vreau să-i creezi iluzii false.

I-am dat numărul de telefon de la hotelul meu şi am închis.

Mi-am sunat agentul de voiaj la Londra ca să-mi obțină un zbor spre Jackson Hole cât mai repede. Obişnuit cu intempestivele mele schimbări de planuri, cererea mea nu i-a atras atenția. Mi-a spus să fiu liniştit şi că îmi va confirma zborurile îndată ce va putea.

Nu eram deloc liniştit. Nu mai simțisem niciodată o asemenea nevoie de a-mi strânge fiica în brațe. M-am uitat pe fereastră în stradă. Un prieten poet din Insulele Canare spune că singurătatea este întotdeauna o fereastră care priveşte un copac. Singurătatea este întotdeauna un bărbat într-un hotel care priveşte pe o fereastră, l-aş fi corectat, dacă aş fi avut entuziasmul necesar ca să pun mâna pe telefon şi să-l sun în Tenerife.

*

Începea să se întunece. Mai erau două zile până la Anul Nou, şi prin geamurile clădirilor se puteau vedea palidele lumini de Crăciun. Ester locuia într-un cartier liniştit, cu copaci stufoşi şi case scunde, identice. A ei, cu un etaj, era lipită de alta. Ester a deschis uşa. Mi-am adus aminte de ziua, îndepărtată în timp şi în memorie, când Antonio m-a dus acasă la ea, în Wivenhoe. Fusese începutul călătoriei care culmina poate în clipa aceea, în Chile, cu Antonio mort, putrezind sub pământ. Am rămas nemişcat pe palier, incapabil să reacționez, până când vocea lui Ester m-a scos din labirintul unde mă aruncaseră amintirile.

Interiorul casei nu era spațios şi era decorat fără un scop anume, ca şi cum fiecare lucru şi-ar fi găsit locul din întâmplare, producând un efect relaxant şi primitor. Clara, în colțul unui fotoliu, părea suspendată în penumbra ce ricoşa dintr-un lampadar. Un cuplu matur era aşezat în fața ei. Matt a ieşit din bucătărie cu un şorț legat la mijloc.

– Ei sunt Emma şi Mauricio Silberman, ne-a prezentat Ester. Mauricio e profesor de logică la universitate, şi Emma e psihanalistă. L-a îngrijit o vreme pe Antonio. Aşa s-au cunoscut. Au lăsat psihanaliza şi s-au împrietenit. Dincolo de orice corectitudine profesională, după cum poți vedea.

Emma s-a ridicat şi m-a salutat cu familiaritate, de parcă m-ar fi cunoscut. Prezența ei mi-a provocat pe dată un confort spiritual. Poate datorită chipului ei nefardat, blândeții vădite a mişcărilor sale. Mauricio mi-a întins o mână osoasă, dar hotărâtă. Conformația zveltă, nasul proeminent şi ochii absorbiți îl făceau evreu, intelectual şi complex.

Clara mi-a făcut semn să mă aşez lângă ea. I-am dat un sărut şi i-am mângâiat dosul palmei. La început, conversația abia s-a înfiripat, deşi cuplul era fără îndoială foarte apropiat de mamă şi de fiică. Matt a adus mâncarea şi ne-am aşezat la masă. Atunci, Emma, îndemnată de Ester, a povestit cum şi-a încheiat Antonio terapia. Era o poveste pe care o cunoşteau cu toții, în afară de mine. A fost aşa. Într-o zi, Antonio s-a aşezat pe canapea şi, în loc să vorbească, şi-a scos cămaşa. „Mă cunoşti pe dinăuntru, i-a spus, acum mă cunoşti pe dinafară; cred că putem să considerăm aventura noastră încheiată. Vreau să beau ceai cu Mauricio Silberman şi cu cele două fete ale tale.“ Emma a povestit că era prima oară şi spera că avea să fie şi ultima când îşi arunca peste bord stricta formație freudiană. Însuflețită acum de atenția noastră, a vorbit despre prietenia care o unise cu Antonio, despre modul lucid şi generos în care el fusese prezent în viața ei. În timp ce vorbea, Clara, cu un pahar de vin în mână, pe care-l umplea adesea, o privea fix şi din când în când respira profund. Cuvintele ei ne făceau bine. Aveam nevoie să vorbim despre Antonio, să-l aducem la masă fără a trebui să înfruntăm şi nici să spunem esențialul: că moartea lui era o tragedie. Sunt sigur că le treceau prin minte aceleaşi idei care îmi trecuseră şi mie.

Când îi relatasem lui Ester amănuntele accidentului, menționasem în treacăt, fără să mă opresc la semnificația lui, răstimpul când bărbatul din şalupă a încercat să-l salveze. Din expresia ei am ştiut că detaliul acesta o impresionase. Nimic din toate acestea nu putea fi pomenit. Ne protejam; mai ales, o protejam pe Clara. Îndată ce s-a terminat masa, ea s-a întors la locul ei pe fotoliu, a băut ce mai rămăsese în pahar şi şi-a ațintit privirea asupra unui punct nedefinit din zid.

M-am gândit că niciodată nu o cunoscusem cu adevărat.

În toți anii aceia, încercând s-o reconstruiesc în amintire, o vedeam mişcându-se, râzând, cugetând, seducându-mă, dansând, fără a izbuti s-o concep întreagă, fără a ajunge să spun nicicând: Clara e în cutare sau cutare fel. Era ca Antonio, de neînțeles, dar într-un mod diferit. El era mereu mai înainte cu câțiva paşi, ca şi cum momentele în sine n-ar fi fost de ajuns şi ar

fi trebuit să le proiecteze în viitor ca să le dea consistență şi sens. Ea, în schimb, trăia fiecare clipă fără să o proiecteze spre nici un loc, însă într-un mod diafan, ca şi cum o parte din ea însăşi ar fi rătăcit în alt spațiu.

Clara s-a ridicat nesigură.

– Vrei să te duci la baie? a întrebat-o Ester luând-o de braț.

Clara s-a desprins de mama ei cu un gest contrariat.

Am văzut-o dispărând.

– Cred că ar trebui să te duci s-o vezi, i-a sugerat Emma.

Ester i-a urmat sfatul. Matt ne-a turnat de băut şi a pus un CD cu o sonată pentru pian. Emma mi-a cerut amănunte ale morții lui Antonio, de care nu dorise să întrebe în prezența Clarei. După câteva minute, mama şi fiica s-au întors în salon.

– Totul e bine, nu sunt motive de îngrijorare, a zis Clara, luându-şi paharul gol. A avut de gând să ia sticla de vin, însă Ester a oprit-o. Nu m-am purtat oare minunat?

Am avut impresia că prin atitudinea ei îşi asuma rolul de fiică, o invita pe maică-sa să preia controlul, s-o scutească de responsabilitatea ei înseşi şi a propriilor emoții. Moartea face asta: se instalează între cei vii şi ne încâlceşte existențele, se strecoară în minții noastre şi dezlănțuie lighioanele din copilărie.

A luat sticla şi şi-a umplut paharul. Câteva clipe, a domnit o gravă tăcere, în vreme ce notele de pian pluteau între noi. Mi-am adus aminte că o auzisem cândva spunând că nu avusese timp ca să-şi încheie copilăria.

Am năzuit s-o văd ajungând până la limită. M-am înfiorat de cruzimea mea. Ce simțeam pentru Clara? Plăcerea de a o vedea ducându-se la fund nu era iubire. La urma urmelor, cincisprezece ani visând la o femeie nu înseamnă mult. Modelată după dorințele tale, îşi pierde încetul cu încetul orice realitate. Clara pe care o chemasem de nenumărate ori înainte de a adormi, cea care le eclipsa pe toate celelalte femei, femeia vieții mele, nu exista decât în imaginația mea. Era momentul s-o umanizez şi să-mi capăt libertatea. Cu toate că înțelegeam deopotrivă că a-i abandona imaginea idealizată implica să rămân neajutorat. Ideea femeii pe care ea o încarna în fața ochilor mei mă făcuse inaccesibil afecțiunii.

– Theo a fost ultimul care a vorbit cu Antonio, a zis Clara deodată, privindu-mă. Există ceva ce îmi poți povesti? Ceva care ar putea să-mi fie de folos?

Tonul ei era implorator şi în acelaşi timp, cred, plin de speranţă.

Am simţit privirea tuturor aţintită asupra mea. Nu puteam să-i spun că Antonio vorbise despre ea cu resemnare şi durere.

– A spus că te iubea. Dar tu ştii asta şi n-are să te ajute să te împaci.

– Bineînţeles că nu, a şoptit.

– Bineînţeles că nu, a repetat Ester.

S-a aşezat lângă ea şi i-a trecut braţul peste umeri.

Emma, Mauricio şi Matt au păstrat tăcerea.

– Theo, m-ai duce acasă? a întrebat Clara după câteva momente.

Ochii ei, în ciuda ceţii de alcool care-i acoperea, erau hotărâţi.

– Aş prefera să rămâi, iubire, a spus Ester.

– Nu, mamă. Vreau acasă. Acasă la mine.

– Atunci te duc, a afirmat Ester.

– Vreau să mă ducă Theo, a rostit cu vocea impetuoasă a unei fetiţe.

M-au impresionat cuvintele ei, era prima manifestare a voinţei sale şi avea legătură cu mine.

– Am să chem un taxi, a intervenit Matt.

Înainte de a pleca, Ester mi-a cerut să rămân acasă la Clara. Curând după aceea ne aflam într-un taxi şi ne îndreptam spre casa ei.

– Ştii, mi-ar plăcea să nu mă mai mişc niciodată, să stau aici aşezată şi să mă plimb întruna, a îngăimat.

Acestea fiind spuse, a tăcut iarăşi. Nişte cearcăne adânci i se instalaseră pe chip. Avea genunchii lipiţi şi mâinile liniştite pe ei.

– Putem s-o facem, dacă vrei… să ne petrecem noaptea în taxiul ăsta, am zis cu un zâmbet la care ea mi-a răspuns.

Am mângâiat-o pe faţă.

– Ţi-a spus Antonio că te urmărea în toate războaiele tale? Văzându-mi expresia întrebătoare, a continuat: Nu ţi-a spus nimic, văd. Te căuta pe internet. Îţi păstra cronicile şi articolele.

M-a impresionat că spunea asta. Antonio se arătase insensibil la orice lucru legat de munca mea de reporter. Poate asta explica totul, nu aveam nevoie să ştiu mai mult.

– Le păstra într-un dosar în ordine cronologică, era foarte meticulos când le aranja.

– Şi tu le citeai?

– Câteodată.

– Când?

– Când îmi cerea Antonio, a replicat cu seriozitate.

Aveam aceeaşi senzaţie ca în seara când am năvălit în casa lui Antonio, când încercam să-l aducem lângă noi, conştienţi că orice gest în plus sau în minus ar fi distrus totul. Eu aveam nevoie să ştiu ce simţise Clara pentru mine în toţi anii aceia. Bărbatul care-mi definise destinul, făcându-mă să devin reporter de război, obsedat de ideea existenţei eroice, era mort. Acum voiam să ştiu dacă ea mă iubise, dacă încă mă iubea. Nu puteam, totuşi, să pomenesc de lucrurile acestea la patruzeci şi opt de ore după ce îl înmormântaserăm.

– Eu ştiam că Antonio are să se ducă mai devreme sau mai târziu. N-am făcut decât să amân momentul. Poate nici măcar asta, a murmurat.

Am încercat să spun ceva, însă Clara, ridicându-şi mâinile, m-a oprit înainte să apuc să deschid gura.

– Nu-mi spune că am făcut tot ce puteam, că ar trebui să am conştiinţa împăcată. Nu simt vinovăţie.

Muşcându-şi buza inferioară, a privit cu răceală drept în faţă şi şi-a încrucişat braţele.

Am vrut s-o îmbrăţişez, dar gestul ei m-a oprit. Revenise la atitudinea înmărmurită şi absentă dinainte. Era atât de greu s-o protejez. Am ajuns la destinaţie.

– Poţi să rămâi dacă vrei, ştiu că aşa ţi-a recomandat mama, să nu mă laşi nici un minut, a zis resemnată.

Nimic n-avea să mă descurajeze. Nu demnitatea mea era în joc. Am intrat în casă, o construcţie căţărată pe deal. Fără măcar să aprindem lumina de la primul etaj, am urcat la al doilea. Clara mi-a arătat camera de oaspeţi, dar eu i-am spus că am să stau cu ea până adoarme. Nu mă privea în ochi, ca şi cum cel care o escorta ar fi fost un străin, un supraveghetor plătit.

– Instrucţiuni de la mama? a întrebat.

Am încuviinţat cu un gest şi am urmat-o până în camera ei.

Mobilierul era sărăcăcios: un pat mare acoperit cu o cuvertură albă plin cu perne, un fotoliu, o bibliotecă şi o comodă lângă perete. Clara şi-a scos pantofii şi s-a întins pe pat.

– Mă simt de parcă aş avea o sută de ani, a spus, schiţând un surâs.

După o clipă, avea ochii închişi, şi respiraţia i s-a domolit. Am învelit-o cu cuvertura şi am rămas aşezat pe fotoliu în faţa patului, privind-o, până

când pleoapele au început să-mi cadă. Atunci am lăsat-o şi am încercat să dorm.

24

Era o dimineaţă ternă, de genul celor care precedă zile cu căldură înăbuşitoare. Am ieşit din cameră. Uşa Clarei era închisă. Am intrat în baie, m-am spălat pe faţă şi am coborât treptele. O femeie cu părul alb împletit într-o coadă şi cu şorţ albastru mătura podeaua din salon.

– Bună dimineaţa! mi-a spus, fără să se arate bănuitoare.

Salonul nu era mare şi era decorat cu obiecte din diferite părţi ale lumii. O fereastră cu profil metalic, ce amintea de construcţiile lui Eiffel, lăsa să se ivească o vegetaţie luxuriantă, consecinţă a climatului răcoros generat de coasta muntelui.

– Vreţi să luaţi micul dejun? m-a întrebat.

– Şi Clara?

– Doamna doarme, a zis înduioşată. E cu doamna Ester; a venit devreme.

La început, m-am gândit să stau până se trezeşte, dar după aceea m-am hotărât să plec. Clara era cu mama ei, şi prezenţa mea avea să fie o povară.

– Am să ies un moment, mă întorc mai târziu, i-am spus şi am coborât drumul lung de pietriş ce ducea în stradă.

Nu mai eram atât de sigur de hotărârea mea precipitată din ziua anterioară. Voiam să fiu aproape de Sophie, în privinţa aceasta n-aveam îndoieli; de asemenea, îmi imaginam că, după cele întâmplate, vizita mea avea s-o însufleţească. Dar mai era şi Clara. Faptul că îmi ceruse s-o duc acasă, că îmi vorbise după lungi ore de tăcere, mă făcea să şovăi. Poate avea nevoie de mine. Cu toate că, pe de altă parte, era posibil ca gesturile ei să nu însemne mare lucru. Nu era prudent din partea mea să am încredere în idei născute din aspiraţii şi dorinţă.

Când am ajuns la hotel, recepţionerul mi-a înmânat două mesaje de la Rebecca. Am sunat-o cu oarecare îngrijorare. Cum a răspuns la telefon, m-a anunţat:

– Fiică-ta vrea să vorbească cu tine.

– Dar Rebecca, te-am rugat să nu-i spui, am replicat.

Nu ideea zădărnicită de a-i face o surpriză fiicei mele îmi întuneca mintea. Dacă Sophie ştia de călătoria mea, nu mai puteam să dau înapoi.

– *Daddy!* a strigat la telefon. Mami mi-a spus că vii.

– Aşa aş vrea, dar încă n-am făcut rost de bilete.

– Ah, dar asta nu contează, tu te descurci întotdeauna. Când ajungi?

Încrederea lui Sophie m-a dezarmat. Eram incapabil să trădez fărâma de încredere pe care ea o avea încă în mine.

– Cât mai repede posibil, iubirea mea. Abia aştept să te văd!

– Şi mie mi-e dor de tine, a zis, apoi i-a dat telefonul mamei sale.

– A trebuit să-i spun că vii. Era foarte tristă. Vii sau nu? m-a întrebat Rebecca.

– Am să văd dacă pot găsi vreun zbor; ştii, nu-i uşor zilele astea.

– Trebuie să vrei, atâta tot, a conchis.

Am închis. Îmi spunea să mă străduiesc o dată cu privire la ceva legat de fiica mea. N-a fost uşor, dar până la urmă agentul meu a găsit o complicată combinație de zboruri ce avea să mă ducă la Jackson Hole în ziua următoare. Apoi am sunat acasă la Clara. Mi-a răspuns Ester. Mi-a spus că urma să se mute pentru câteva zile acolo şi că mă invită să fac acelaşi lucru.

– Şi ce zice Clara?

– Încă nu i-am spus, dar sunt sigură că o să-i pară bine.

Răspunsul ei nu era convingător. Nu am anunțat-o că urma să plec chiar în seara aceea. Mai întâi voiam s-o văd pe Clara. Adevărul este că păstram o vagă speranță ca ea să mă rețină. I-am spus că aveam să trec pe acolo mai târziu. Ester a zis că iese puțin, ceea ce îmi convenea de minune. Puteam să fiu singur cu Clara.

Voiam să-i cumpăr un cadou. Căldura era insuportabilă, şi zgomotul autobuzelor infernal. Din fericire, nu prea departe de hotel, într-o librărie veche, am dat peste o frumoasă ediție a operelor complete ale lui Jane Austen. Am luat un taxi şi m-am pregătit să-i dau cadoul.

Aceeaşi femeie cu coadă căruntă mi-a deschis uşa. Am urcat lunga scară de pietriş şi lemn. În momentul acela am avut ocazia să contemplu casa pe fondul vegetației stufoase. Avea o arhitectură stranie, dar armonioasă, în care spiritul seniorial al vreunui arhitect de la începutul secolului XX conviețuia cu avântul aventurier al caselor vapor din anii treizeci. Umbra copacilor din grădină mi-a produs imediat o senzație de uşurare. Am intrat

în casă şi, în timp ce femeia o anunța pe Clara de sosirea mea, am stat în salon. Amestecul de umbroasă toropeală estivală şi obiectele atemporale făceau ca timpul să pară încremenit. Căldura, arbuştii prăfuiți de pe străzi rămăseseră departe; la fel şi râul, şi pescăruşii lui care se hrăneau cu hoituri. Până în momentul acela mă înverşunasem să ignor oraşul lui Antonio, însă destinul a vrut să îndrăgesc singurul loc care fusese al lui. Locul unde, n-am mai avut îndoieli, şi-a găsit adăpost.

Clara a apărut după un răstimp. Purta pantaloni albi şi o cămaşă tot albă. Ceva din expresia ei înnegurată şi absentă din ultimele zile dispăruse.

– Nu mai ai o sută de ani, am zis.

– Nouăzeci şi cinci, a glumit.

Ne-am aşezat pe două fotolii din lemn de cireş. O lumină palidă şi alungită se ivea prin geamurile ferestrei, scăldând salonul în nuanțele unui dagherotip.

– Am un cadou pentru tine, i-am zis şi i-am dat pachetul pe care cu multă răbdare îl confecționase bătrânul de la librărie.

L-a deschis şi a privit pe rând copertele cărților.

– Sunt foarte frumoase, Theo.

S-a ridicat de la locul ei şi m-a sărutat pe obraz.

– Casa ta e minunată, am remarcat, şi amândoi am străbătut cu privirea spațiul primitor care ne înconjura, ca şi cum ne-ar fi observat o a treia persoană.

– Plec în seara asta, am afirmat dintr-odată.

Am avut impresia că propriile-mi cuvinte erau învestite cu gravitatea unei sentințe.

– Atât de repede? a întrebat.

Expresia ei era neutră.

– Dacă aş şti că pot să fac ceva pentru tine, aş rămâne mai mult timp. Am păstrat tăcerea o secundă, tânjind să mă contrazică. Dar văd că eşti înconjurată de persoane care te iubesc şi care vor avea grijă de tine aşa cum se cuvine.

– Ştiu că în cele din urmă totul revine pe vechiul făgaş, iar într-o zi, fără să-ți dai seama, durerea dispare. Aşa este, a spus fără să urmărească firul discuției mele, ca şi cum un dialog interior s-ar fi desfăşurat în mintea ei. Trebuie să ai răbdare, presupun. Şi eu am un cadou pentru tine, a continuat fără pauză, iar chipul i s-a luminat.

Perspectiva unui cadou nu era suficientă ca să-mi alunge mâhnirea ce mă năpădise. Clarei nu-i păsa câtuşi de puțin ce fac eu. Dar de ceva puteam să mă bucur. Plecarea la Jackson Hole fusese o decizie bună.

Am urcat scările şi am intrat în dormitorul ei, scăldat acum în lumină şi răcoare. Nu le observasem în seara anterioară. În fața ferestrei erau florile de care pomenise Antonio. Florile Clarei. Un buchet de crini proaspeți şi înmiresmați. Mi-a observat privirea.

– Antonio ți-a vorbit despre flori, nu-i aşa?

– Florile din fereastră.

– Eram bolnavă şi, din cauza febrei, am uitat să le schimb.

– Nu e versiunea lui Antonio.

– Ştiu. Dar aşa a fost. Ştii, tot ce spunem, facem sau încetăm să facem are mereu o semnificație diferită pentru celălalt.

– E adevărat… am zis.

Cuvintele ei erau cheia multor lucruri care se întâmplaseră între noi. N-am avut timp să continui. Întinzându-mi o carte, a spus:

– Ține, ăsta-i cadoul tău.

Am ştiut că e a ei, chiar înainte de a-i citi numele tipărit pe copertă. Era fluturele cu cap de fetiță, pe care îl văzusem în camera ei în urmă cu cincisprezece ani. Am luat cartea şi am citit cu voce tare textul de pe coperta a patra:

„Micaela a urcat la cer şi a scrutat lumea timp de trei sute şaizeci şi cinci de zile. A văzut lucruri frumoase şi lucruri urâte, dar când s-a întors pe pământ n-a mai vrut să fie fetiță. I-a cerut Naturii să o transforme în fluture, dar să-şi păstreze capul de fetiță. Acolo îşi depozita amintirile şi cu ele avea să poată face ceva pentru lume. Dacă nu-şi amintea, cum avea să poată recunoaşte tristețea şi deznădejdea?“

I-am luat degetele arzătoare şi mi le-am pus pe față. Le-am apăsat pe obrajii mei, pe gura mea. Cred că amândoi am închis ochii şi am rămas aşa un răstimp, ascultând păsările, pe fondul vuietului oraşului. Mai aproape de atât nu izbutisem să fim. Era, de asemenea, unul dintre momentele de care e greu să te desprinzi ca să mergi mai departe, pentru că ştii că orice ai face sau ai spune ar putea să-l anuleze.

Şi, de parcă cineva de dincolo mi-ar fi auzit murmurul gândurilor, a sunat telefonul. Clara a ridicat receptorul şi s-a apropiat de fereastră. Era Ester. Am privit-o îndelung, în vreme ce vorbea cu mama ei. O salcie se unduia în

adierea după-amiezii. Clara i-a spus că urma să plec în seara aceea. Mi-a dat telefonul şi ne-am luat rămas-bun, nu fără emoţie.

Era şase după-amiază; aveam timp cât să-mi iau lucrurile de la hotel şi să ajung la aeroport. Clara a chemat un taxi şi am ieşit împreună, să-i aşteptăm sosirea. După câteva minute, era la poartă.

Ne-am îmbrăţişat şi am urcat în maşină. După câţiva metri, am privit prin lunetă. Cu braţele încrucişate, ea nu se clintise. Am fluturat o mână şi Clara şi-a ridicat-o pe a ei.

25

Cât am zburat spre Jackson Hole, n-am dormit. În orele acelea de insomnie am hotărât să scriu povestea noastră. Imaginile începeau să se ivească în întunericul cabinei, ca şi cum cineva ar fi pus un film needitat. L-am văzut pe Antonio cu privirea concentrată în barul de la universitate; l-am zărit mergând în supermarket, cu paltonul plin de alimente, optimist, mândru, de parcă lumea ar fi existat ca să fie cutreierată şi cucerită; l-am văzut stând de vorbă, înălţându-şi mâinile mari şi negricioase; am distins strada lui, copiii râzând pe trotuar, corpul său ghemuit în capătul coridorului. Totul era stocat în memoria mea. Aveam să abandonez războaiele, să devin un om sedentar, să închid uşa apartamentului meu şi să scriu. Nu ştiam prea bine cu ce scop, însă aveam nevoie s-o fac. Era vorba despre o chestiune de purificare.

Am ajuns la Jackson Hole în zorii zilei de 31 decembrie. Ninsese în noaptea anterioară şi era un frig îngrozitor. Sub lumina unei dimineţi diafane şi cu picioarele înfipte în pământ, ideile nocturne mi s-au părut nesăbuite. Chiar făcând uz de toate mijloacele ca să respect adevărul, nimic din ce urma să spun nu avea să fie versiunea oficială a faptelor, întrucât aşa ceva nu exista; cele întâmplate fuseseră îndelung procesate de sentimentele şi fantasmele mele. În aceeaşi măsură, nu eram deloc sigur că puteam distinge faptele imaginate de cele trăite. Mai ales, aveam certitudinea că trecutul era un material ductil şi că avea să se transforme sub atingerea mea.

Mi-am lăsat lucrurile la hotelul unde obişnuiam să mă cazez şi am plecat spre centrul comercial cel mai apropiat. Peste o oră, mă aflam în faţa unei case mici, cu cadouri pentru Sophie. I-am cerut taximetristului să mă aştepte. O femeie, al cărei cap amintea de capetele fără pene ale unor păsări răpitoare, mi-a deschis uşa.

În faţa televizorului pornit, o fată, care trebuie să fi cântărit cel puţin optzeci de kilograme, stătea tolănită pe un fotoliu. Printr-o uşă, am surprins ivindu-se părul blond al lui Sophie. Când m-a văzut, s-a aruncat în braţele mele. S-a agăţat de mine şi s-a cuibărit în umărul meu. Fără să-i dau drumul, am salutat-o pe Rebecca cu un sărut.

– Ţi-am adus cadourile de Crăciun, i-am şoptit lui Sophie.

A încuviinţat cu un gest. Era prima oară când cadourile nu-i trezeau interesul.

Rebecca mi-a dat un mic rucsac pe care îl pregătise pentru Sophie şi ne-a condus spre uşă.

– E şocată, mi-a spus la ureche când ne-am aflat afară. O să-i treacă. Tuturor ne trece.

– Ce-ai să faci în seara asta? am riscat să întreb.

A ridicat din umeri, semn că nu ştia şi că nici nu-i păsa.

– Aş putea să trec să te iau şi să cinăm cu Sophie, i-am propus.

Fără să aştept răspunsul ei, am urcat în taxi. Înainte de a pleca, am coborât geamul şi i-am spus că la opt aveam să vin după ea. Sophie nu mă slăbea.

– Eşti bine?

Ea a negat din cap.

– Nu eşti bine pentru că a trebuit să-ţi laşi mânzul, şi doamna aceea cu faţă de pasăre nu-ţi place, nu-i aşa?

Sophie a aprobat fără să scoată o vorbă.

– Ai perfectă dreptate să fii supărată şi tristă.

Şi-a ridicat capul şi am putut să-i văd ochii migdalaţi, care, şi când sunt veseli, au o expresie melancolică.

– E o nedreptate, nu-i aşa? Să nu pot să-l văd pe Daddy. A fost de vină prietenul ăla al lui Russell, a zis într-o pornire necontrolată.

– Care prieten? am întrebat, imaginându-mi că trebuia să profit de portiţa pe care o deschisese Sophie ca să aflu ultimele evenimente.

Însă, conştientă de indiscreţia ei, Sophie a schimbat subiectul.

– Fata aia e prea grasă, nu? Pare un cimpoi gata să crape. S-a desprins de mine şi, cu un gest de femeie experimentată, a spus: A fost operată de stomac. I l-au micşorat, ca să nu mai mănânce. Acum poate să consume doar coca-cola light, supe pasate şi gelatine. Îi e ruşine să fie atât de grasă, de aceea nu şi-a luat rămas-bun de la tine. Dar, ştii? Mi-a dat comoara ei. O cutie plină cu dulciuri. Să nu-i spui mamei. Acum e a mea.

– Nu vrei să-mi vorbeşti despre prietenul acela al lui Russell? am încercat încă o dată să iscodesc.

Şi-a trecut dosul mâinii peste nas şi şi-a scuturat pletele blonde.

– Mami mi-a cerut să nu discut cu nimeni.

– Nici cu mine?

– Nu mi-a spus nimic despre tine, dar presupun că nimeni înseamnă nimeni, nu crezi?

Şi-a ațintit ochii limpezi în ai mei, conştientă că îmi întinsese o cursă. Mi-a plăcut fermitatea cu care îşi apăra integritatea.

– Ai dreptate, micuțo. Nimeni înseamnă nimeni. Hai să mâncăm o pizza! Vrei?

Sophie a aprobat şi i-am cerut taximetristului să ne ducă la cea mai bună pizzerie din Jackson Hole. După câteva momente, ne aflam pe bulevardul principal: un şir de magazine în stilul cabanelor tăietorilor de lemne, ticsite cu pălării, cizme şi cele necesare cowboy-lor. Însă locul acela era surprinzător grație muntelui din spate, care, aidoma unui zeu veghind, curma drumul civilizației. Era de ajuns să ridici privirea ca să-l vezi, şi atunci strada, bătută neîncetat de tineri în jeanşi Gap, abia devenea reală, un fragment de civilizație transplantat în mijlocul neantului.

Posibilitatea de a fugi printr-o imagine de efect m-a atras întotdeauna. De aceea, în vreme ce căutam cu Sophie o masă unde să ne aşezăm, am contemplat muntele. Luminile roşietice ale după-amiezii pe întinderea pietroasă şi denivelată produceau iluzia unui incendiu. Pesemne că l-am privit câteva secunde, căci Sophie, nerăbdătoare, m-a împins spre un colț unde era un loc liber.

Cu brațele încrucişate pe masă, ea mă observa. Mi-am zis că în compania ei nu aveam nevoie să evadez. Momentul acela cu fiica mea, gata să mâncăm o pizza, era suficient. Şi, ascultând-o cum vorbeşte cu chelnerul, cu inconfundabilul ei accent de fetiță texană, mi-am zis, de asemenea, că sosise momentul să locuiesc cu ea. Nu mă mai gândisem niciodată până

atunci la această posibilitate. Acum, nu doream nimic cu mai multă ardoare. Voiam să mă ocup de lucrurile mărunte ale vieții ei, să fiu acolo când un băiat avea s-o urmărească, ori s-o dispreţuiască, şi când avea nevoie să-mi încredințeze un secret.

De mic, când sora mea voia să mă rănească, îmi striga tam-nisam că pe mine m-au luat de pe Tamisa şi m-au adoptat. Din pricina dezvoltării mele întârziate, eram mai scund decât era normal, iar într-o familie de indivizi aproape gigantici asta constituia un motiv întemeiat pentru a mă îndoi de originea mea. Îndoiala aceasta îmi persista în conştiinţă. Izolându-mă. Eu nu posedam, ca sora mea, legătura de neînlăturat care trece dincolo de înțelegere şi de voință şi care îi apără pe oameni de o existență solitară. Tocmai legătura pe care mă temusem atât că nu o posed mă unea cu Sophie. Le unea pe Clara şi pe mama ei. Clara. Îmi era greu să nu mă gândesc la ea.

– Ce-i cu tine, tati? m-a întrebat, percepând emoția pe care mi-o pricinuia gândul acesta.

– E că te iubesc, micuțo.

– Dar asta o ştiam deja.

– Ai dreptate, o ştim prea bine, dar e bine să o amintim din când în când.

Nu puteam să-i vorbesc despre ideea mea. Era o chestiune serioasă, care trebuia discutată mai întâi cu Rebecca. Totul părea să se potrivească. Hotărâsem să abandonez războaiele, să mă aşez, să scriu o carte. Hotărâri care, cu doar câteva zile în urmă, mi s-ar fi părut de neconceput. M-am gândit pentru prima oară că a locui cu Sophie nu însemna să renunț la libertatea mea, ci să mi-o câştig. În orice caz, ideea m-a cutremurat. Nu puteam s-o iau cu mine ca să descopăr după trei luni că sunt incapabil s-o fac.

Sophie stătea gânditoare.

– Ai multe prietene aici, nu-i aşa? am întrebat.

– Numai una. O cheamă Sandy. Ai cunoscut-o anul trecut, îți amintești? S-a mutat la Los Angeles, şi acum comunicăm prin e-mail.

– Vrei să spui că aici nu ai nici o prietenă?

– Păi, nu contează, le cunosc aproape pe toate fetele de vârsta mea, doar că…

– Doar că ce?

– Nu ştiu, a murmurat şi a hotărât să nu mai vorbească.

– Nici eu nu am prea mulți prieteni.

M-am gândit să-i spun că cel mai bun dintre ei murise în urmă cu câteva zile. Un şir nesfârşit de imagini mi s-au învălmăşit din nou în minte. Am avut impresia că bărbatul pe care îl construisem în ochii lui Antonio şi ai Clarei se descompunea. Bărbatul pe care eu însumi îl descoperisem în urmă cu cincisprezece ani, când, stând de vorbă cu Bernard şi cu prietenii lui într-un pub, am ştiut că Antonio şi Clara îmi erau adânc înrădăcinați în minte şi că pentru ei aveam să devin cineva.

– Mă asculți? am auzit că mă întreba Sophie.

Am privit-o. Dezamăgirea îi era întipărită pe chip. Văzusem expresia aceea de atâtea ori. Se întâmpla mereu. Eu divagam, îmi umpleam capul cu alte gânduri, şi Sophie, pe bună dreptate, se necăjea. Apoi avea să vină indiferența ei. I-am dat un sărut.

– Iartă-mă, Sophie! Cel mai bun prieten al meu a murit acum câteva zile, iar când tu ai vorbit despre prietena ta, mi-am amintit de el.

– Te gândeai la el?

Am încuviințat din cap.

– Şi eu mă gândesc mult la Sandy.

Mă iertase.

– Îmi spuneai că le cunoşti aproape pe toate fetele de vârsta ta, am zis.

Sophie a reflectat un moment, a respirat profund şi apoi a spus:

– Nu e atât de uşor să ai o mamă ca a mea, ştii?

– Mmm, am făcut.

– Să nu crezi că n-o iubesc, eh? E diferită, atâta tot; bine, iar asta nu uşurează lucrurile. Cu atât mai puțin aici, unde toți se cunosc de când s-au născut, îşi cunosc unchii, bunicii. Tu mă înțelegi.

– Sophie. A trebuit să fac o pauză. Nu era uşor să dezvolt un argument care să convingă o fetiță de opt ani că diferența aceea era benefică pentru ea. Mi-am amintit povestea Clarei şi m-am gândit că ar fi un bun început. Ştii? O prietenă din Chile mi-a dăruit o carte pe care a scris-o şi a ilustrat-o ea însăşi. Am să ți-o arăt când mergem la hotelul unde sunt cazat, dar pot să-ți spun povestea acum. E pentru copii mai mici decât tine, dar cred că ne poate servi la ceva. Te interesează?

Sophie a acceptat fără prea multă tragere de inimă, însă n-am renunțat. I-am povestit despre fetița care i-a cerut Naturii s-o prefacă în fluture, dar să-i lase intact capul de fetiță. Nu mai era fetiță, dar nici fluture. Era o ființă diferită. Sophie a început să dea din picioare pe sub masă, în semn de

nerăbdare. Am mai ridicat puțin vocea şi, în loc să mă exprim cum se obişnuieşte cu copiii, am utilizat un limbaj mai savant, care i-a captat din nou atenția. În clipa aceea nu voia s-o tratez ca pe o fetiță. Faptul că tatăl ei venise de la o depărtare aşa de mare s-o viziteze şi că se afla singură cu el într-o pizzerie trebuie să fi fost una dintre puținele diferențe față de alte fetițe care o făceau să se simtă bine.

– Totuşi, am continuat, tocmai aceste diferențe îi permiteau să facă lucruri pe care nici o fetiță, nici un fluture n-ar fi putut să le facă. Cu căpşorul ei de fetiță reuşea să înțeleagă ființele umane, iar cu corpul colorat şi vesel de fluture le consola.

– Cred că am înțeles, mi-a spus cu seriozitate. Însă, aşa cum ai spus, este o poveste pentru copii, căci nimeni de vârsta mea n-are să creadă povestioara asta.

– Dar ce ai înțeles? am întrebat cu toată prudența posibilă.

– Tati, nu sunt proastă. Să fii diferit e plictisitor, dar măcar poți fi sigur că vei avea loc de muncă.

Am izbucnit în râs. Spiritul practic al lui Sophie era surprinzător. A râs şi ea. M-am gândit că discuția aceasta ar fi inspirat-o pe Clara. Am încercat să-mi imaginez locul exact unde se afla în momentul acela. Din nou Clara.

– Cu capul ăsta al tău, Sophie, nu vei duce lipsă de nimic.

Cuvintele mele, în loc s-o însuflețească, au întristat-o, amintindu-i poate tot ce pierduse în ultimele ore. Am ieşit în stradă. Razele soarelui de amiază dispăruseră, aşa că frigul s-a întețit. I-am ridicat gulerul de la geacă, şi ea m-a privit cu o expresie nedumerită, ca şi cum ar fi zis: „Sunt mare ca să ai grijă de mine în felul ăsta“, dar lăsând deopotrivă să îi transpară dorința de a fi răsfățată.

I-am strâns mâna cu mai multă putere şi am mers mai departe spre hotel, uitându-ne la vitrinele care îşi etalau încă decorațiile de Crăciun. Îndată ce am intrat în holul hotelului, am văzut-o pe Rebecca aşezată pe un fotoliu, sub o lustră mare, aurie. Şedea picior peste picior, cu corpul aplecat în față, şi îşi ducea neliniştită o țigară la gură. Două valize pe podea mi-au sugerat faptul că se întâmpla ceva nu tocmai bun. Sophie n-o văzuse încă. Era mai bine să vorbesc cu Rebecca între patru ochi. Am urcat în camera mea. Aveam să găsesc vreun pretext ca să cobor câteva minute în *lobby*.

– Vreau să-ți arăt cartea despre care ți-am vorbit, i-am spus când am ajuns.

Sophie a luat cartea şi a contemplat îndelung fetița-fluture cu părul ei închis la culoare. Am răsfoit interiorul, desenele arătau în amănunt metamorfoza.

– E un monstruleț foarte frumos, a observat ea.

– Ca tine, micuțo.

– Dacă zici tu.

Am dat drumul la televizor şi i-am spus că trebuie să cobor ca să verific dacă am vreun mesaj important.

Rebecca şedea în aceeaşi poziție de acum câteva minute. Purta pantaloni azurii, cizme de cowboy şi un palton de blană sintetică neagră. Fuma cu nesaț.

Nu încăpea îndoială că nu era în apele ei. Asta mă punea într-o postură privilegiată, ca să obțin ce voiam. Am încercat să-mi amintesc ce mă fascinase la ea în Mexic şi ce mă făcuse să-i port atâta pică. Decizia ei de a avea un copil fără să țină seama de dorințele mele m-a determinat ca în primul an să nu vreau să ştiu nimic despre Sophie. Şi astăzi mă mustră conştiința din pricina aceasta. În anul acela, Rebecca a locuit într-o pensiune din San Francisco, cântând într-un restaurant noaptea, în timp ce o vecină avea grijă de Sophie. Mă ținea la curent cu adresa ei, cu toate că n-avea nici o intenție să-mi ceară a-mi asuma vreo responsabilitate. Dimpotrivă, mă anunța categoric că se poate lipsi de mine. Într-o călătorie pe care am făcut-o în Brazilia, am hotărât să mă opresc la San Francisco şi să-mi cunosc fiica. Prima oară când am văzut-o, era aşezată la o măsuță în mijlocul dormitorului, încercând să-şi ducă o lingură la gură. Ochii ei căzuți şi migdalați m-au privit veseli, convinşi că viața avea să fie bună cu ea, că nu trebuia să se teamă de nimic din partea acestui necunoscut care din tocul uşii o priveşte fără a şti ce să facă. De atunci, am început s-o văd la anumite intervale de timp şi să-i plătesc cheltuielile. Rebecca mi-a mulțumit, dar subliniind mereu că e capabilă să o crească pe Sophie fără mine, iar hotărârea pe care eu o luasem când fetița avea un an nu-mi dădea nici un drept asupra ei.

Poate voința ei nestrămutată mă irita, înverşunarea de a fi mamă în ciuda limitărilor ei: avusese nişte părinți aproape analfabeți, nu-şi terminase liceul, avea un talent îndoielnic. Mă călca pe nervi şi faptul că, deşi ignorantă, avea mereu un răspuns la toate; argumente extrase din revistele feministe, pe care eu le combăteam rațional, în vreme ce ea mă privea cu

ochii ei rotunzi, sigură că nenumăratele mele discursuri nu-mi foloseau decât ca să mă facă şi mai nefericit.

La toate acestea mă gândeam apropiindu-mă cu paşi lenți de Rebecca. Când m-a văzut, s-a ridicat dintr-un salt. I-am propus să lăsăm bagajele ei la recepție şi să bem ceva la bar.

– Şi Sophie? a întrebat.

– E în cameră, se uită la televizor.

Ne-am aşezat la o masă departe de forfotă. În mijlocul barului instalaseră un ring de dans; un bărbat în salopetă albastră lucra la nivelul podelei, conectând nişte cabluri. Evitând să mă privească, Rebecca a scos o pudrieră din poşetă şi şi-a pudrat nasul. Un gest tipic divelor din anii treizeci, cu care ea, în mod conştient, avea în comun o anumită atitudine. Am aşteptat să termine şi apoi am întrebat-o ce se întâmplase.

– Nu mai puteam să stau acasă la Anne. Acum ceva timp, Russell i-a împrumutat nişte dolari ca să-şi deschidă un salon de coafură. Azi după-amiază a sunat-o să-i spună că, dacă eu mai sunt acolo, diseară va trebui să-i dea banii înapoi.

– Dar bărbatul ăla te urăşte, nu glumă! am exclamat fără să-mi pot ascunde uimirea.

– Presupun că are dreptate, a zis şi şi-a plecat privirea.

Luminile multicolore de pe ringul de dans s-au aprins deodată, şi tipul în salopetă s-a ridicat mulțumit de pe podea.

– L-ai înşelat.

Ea a încuviințat.

– Nu vreau să mă justific, dar să trăieşti cu un tip de şaizeci de ani când ai treizeci şi patru nu e deloc uşor. Ritmul de viață, interesele etc.; dar pe deasupra, iar tu ştii că eu nu vorbesc pe ocolite, un corp bătrân e un corp bătrân, oricâte pastile de viagra şi tertipuri ar încerca să mascheze asta. Am avut mereu amanți, Theo. Viața mea e să cânt şi să mă regulez.

Am zâmbit, şi ea m-a imitat. Eu aveam dovezi ale celor ce spunea. Viața ei era să se reguleze, indubitabil. Iar dacă îi plăcea şi o făcea bine, era logic să caute asta.

– Dar ai avut mereu amanți. Ce s-a întâmplat acum?

– De data asta a aflat.

Era aceeaşi poveste care se repeta, de parcă ar fi fost întipărită în structura genetică a ființelor umane. Doar că, de data asta, pentru mine era diferit.

Femeia aceea care-şi aprindea cu mâhnire altă ţigară era mama fiicei mele.

– Şi ce ştie Sophie despre asta?

– Ştie că un prieten al lui Russell s-a dus la el cu nişte bârfe despre mine, şi că el s-a înfuriat.

– Şi ştie care e esenţa poveştii?

– Presupun că o intuieşte. Însă nu mă întreabă, şi nici eu n-am de gând să i-o spun.

Mi-am amintit de crescătorul de cai pe care-l menţionase Sophie cu atâta entuziasm, cu câteva zile în urmă, la telefon.

– Şi ce-ai de gând să faci acum?

– Nu ştiu, a zis şi şi-a strivit ţigara în scrumieră.

– Deocamdată, poţi să stai aici.

– Mulţumesc, a murmurat cu privirea aţintită asupra genunchilor.

Sosise momentul să-i dezvălui intenţiile mele, şi m-am gândit că sigur cel mai bun mod de a o face era să fiu cât mai direct posibil.

– M-am gândit că ar fi bine ca Sophie să locuiască o vreme cu mine la Londra, am zis pe un ton prudent.

– Vrei s-o iei cu tine? a întrebat, aproape ţipând.

A clătinat din cap ca şi cum ar fi vrut să alunge ideea aceea.

Am păstrat tăcerea şi am continuat:

– Nu. Nu vreau s-o iau cu mine, vreau să locuiesc cu ea. Nu intenţionez s-o despart de tine, ci să fiu cât mai aproape de ea.

Argumentarea mea era confuză şi, cel mai probabil, Rebecca nu vedea nici o diferenţă între un scenariu şi celălalt.

– Uite ce e, Rebecca. N-am s-o iau pe Sophie, dacă tu nu eşti de acord.

– N-ai putea, a afirmat cu ferocitate, precizându-şi drepturile materne.

– N-aş putea, iar pe deasupra, nici n-aş vrea. Nu asta e ideea. Nu ştiu ce ai de gând să faci, şi se pare că nici tu nu ştii. Nu te învinovăţesc. Sunt sigur că să stai cu Russell nu era raiul pe pământ. Dar e evident că o să-ţi fie greu să-i oferi lui Sophie viaţa pe care o avea, iar viaţa ar fi mult mai suportabilă pentru tine dacă ai fi o vreme singură.

– M-am descurcat întotdeauna. Nu văd de ce acum o să fie altfel, a spus, trăgând puternic din ţigară. Ferma lui Russell a ţinut cât a ţinut. Sophie va trebui să se obişnuiască cu ce va veni, iar eu voi avea grijă să nu-i lipsească nimic. Mă are pe mine. Asta contează.

– Eu vorbesc de o perioadă, nu e pentru tot restul vieții ei. Până-ți găseşti tu o slujbă, un loc unde să stai. Ai putea să accepți prima ofertă, numai pentru că trebuie să-i pui ceva pe masă lui Sophie.

– Nu-mi pasă, Theo. Nu poți să înțelegi? Sunt dispusă să fac orice. N-am fost niciodată o păpuşă răsfățată.

– Dar ar trebui să-mi permiți să-ți uşurez puțin viața.

– Pe tine nu te interesează să-mi uşurezi viața. Pe tine te interesează s-o iei pe Sophie. Acum ți-a venit chef să fii tată, cine ştie de ce. Pe tine nu te-a interesat niciodată altceva în afară de minunata ta persoană, Theo. Ăsta-i adevărul.

– Şi Sophie, am zis, schițând un zâmbet care să slăbească tensiunea.

– Pentru că are minunatul tău sânge.

– Gândeşte-te, Rebecca! Te rog! Pentru ea poate fi o experiență pozitivă să locuiască la Londra cu tatăl ei, să-şi frecventeze bunicii. Ai să te gândeşti?

Am aşteptat să-mi răspundă înainte de a continua să recurg la alte argumente în favoarea ideii mele. Cu o voce care emana dulceață şi amărăciune, a spus:

– Eu nu pot să trăiesc fără Sophie.

Cuvintele ei m-au dezarmat.

– În cazul ăsta, consideră că n-am spus nimic. Nu mă lua în seamă. Era o idee care mă entuziasmase, însă văd că e imposibil, am conchis, la fel de întristat ca ea.

Am rămas un timp în tăcere, observând forfota chelnerilor care schimbau aranjarea meselor, aprindeau lumânări, atârnau ghirlande cu beculețe şi postau buchete de flori. Barul se transforma într-un decor de Broadway. Eram o insulă în toiul unei agitații festive, isterice.

– Sophie probabil că te aşteaptă.

I-am propus să rezolvăm problema cazării ei înainte de a urca. Tipul de la recepție a deschis gura într-un zâmbet zeflemitor când l-am întrebat dacă are vreo cameră liberă. Din toate părțile veneau turişti să vadă artificiile care explodau pe coastele muntelui. Ne-a sugerat să pună un pat suplimentar în camera mea, şi amândoi am aprobat, ştiind că Sophie avea să fie descumpănită văzându-şi părinții împărțind o cameră. În orice caz, nu aveam de ales.

Când am intrat împreună în cameră, Sophie, care se uita la televizor tolănită pe pat, şi-a întors privirea spre noi.

– Am hotărât să petrecem noaptea aici, am exclamat pe un ton vesel, căindu-mă că nu pregătisem cu Rebecca vreo justificare coerentă pe care să i-o dăm.

Instinctul îmi spunea că trebuia să reduc pe cât posibil incertitudinea ei, fără a ajunge s-o mint.

Sophie ne-a privit cu o expresie bănuitoare, ştiind că fraza pe care eu o rostisem cu atâta optimism ascundea o situaţie deloc clară.

– Toţi trei? a întrebat, încruntându-şi sprâncenele.

– Toţi trei, a afirmat Rebecca.

– Aici o să pună un pat unde o să doarmă mama ta. Eu şi cu tine în al meu, înţelegi?

– Ce bine! Casa lui Anne mirosea a unt, a spus, tranşant.

A bătut cineva la uşă. Era hamalul care aducea valizele Rebeccăi.

S-au închis amândouă în baie, ca două adolescente care se pregătesc pentru marea întâlnire. Le-am auzit râzând şi jucându-se. După o oră, eram gata să mergem să sărbătorim împreună Anul Nou. Înainte de a părăsi încăperea, Rebecca a pus pe una din noptiere o mică veioză ce proiecta desene albastre pe tavan.

– E veioza lui Sophie, fără ea n-are să poată adormi când ne întoarcem.

În ciuda nenumăratelor lucruri pe care le purta, jeanşi strâmţi cu incrustaţii, cizme negre cu toc cui, cămaşă transparentă, deschisă până la ombilic, şi vestă aurie, nu arăta deloc rău.

La insistenţele lui Sophie, am dat o raită pe strada principală, oprindu-ne la colţurile împodobite cu beculeţe şi ghirlande de Crăciun, la vitrinele cu brazi acoperiţi cu zăpadă artificială şi stele boreale. Entuziasmul ei mă uimea. Momentele petrecute împreună cu mama şi cu tatăl ei trebuie să fi fost concretizarea multora dintre visurile ei. De aceea prelungea plimbarea şi ne contopea cu străzile acelea primitoare, din care emana o senzaţie de încredere şi de dăinuire. Deşi nimic din toate acelea nu exista pentru noi. Ştiam toţi trei că armonia pe care o respiram era clădită pe o temelie la fel de efemeră ca focurile de artificii pe care ne pregăteam să le vedem. Era zece seara când am ajuns la restaurantul unde rezervase Rebecca o masă.

După ce am mâncat, am ieşit în stradă. Bălţile îngheţate de pe asfalt străluceau. Felinarele cu lumină gălbuie puneau în evidenţă chipurile

copiilor şi adulţilor care, grăbiţi, se apropiau de coastele muntelui. Vântul îţi pătrundea în oase.

Deodată, a început totul. Un proiectil a brăzdat întunericul, împrăştiind scântei albe, şi apoi a explodat în şiroaie roşii şi albastre, care au luminat cerul cu o asemenea intensitate, încât câteva secunde s-a făcut ziuă. Amândoi am privit-o pe Sophie. Cu capul în sus, abia respira. Înainte de bubuitura următorului proiectil, ne-a îmbrăţişat. Toţi trei lipiţi, ca un tot inseparabil, am fost o clipă aproape reali. Un spectator şi-ar fi imaginat că eram o familie fericită. Şi, într-un fel, eram. Când ne-am desprins, Sophie a revenit la poziţia ei din turnul de observaţie. M-am uitat la Rebecca; avea chipul înălţat spre lumina împrăştiată de lanţul de proiectile. Mi-am trecut braţul peste umerii ei şi am contemplat mai departe spectacolul care devenea din ce în ce mai intens, până în clipa când tot cerul s-a luminat în mii de culori. Anul Nou sosise. Două fetiţe au venit la noi şi ne-au urat „La mulţi ani!“. Fiica noastră li s-a alăturat. Eu şi Rebecca le-am observat îndepărtându-se câţiva metri.

– Mâine mi-ar plăcea să căutăm un loc pentru tine şi pentru Sophie. Aş vrea să-ţi plătesc chiria până îţi găseşti o slujbă, i-am spus atunci.

– Poţi s-o iei cu tine.

– Ce spui?

Am crezut că nu înţelesesem bine.

– Poţi s-o iei pe Sophie, a repetat.

– Eşti sigură?

– O perioadă, până reuşesc să mă instalez.

Am privit-o, a aprins o ţigară şi şi-a ars degetele cu chibritul. Am păstrat tăcerea. M-am temut că orice intervenţie din partea mea ar putea să spulbere cuvintele ei.

– O să-i fie mai bine cu tine. Plec la San Francisco. N-are sens să rămân în satul ăsta de rahat. Vreau să cânt. E singurul lucru pe care ştiu să-l fac.

Am fost de acord. Existau mai multe şanse ca o cântăreaţă să găsească de lucru la San Francisco decât în satul acela de rahat, cum îl numise ea.

– Nu e nevoie să mă ajuţi. Îţi cer doar să-i plăteşti lui Sophie călătoriile ca să mă viziteze. Cu timpul, nu încape îndoială că am să reuşesc să vin s-o văd, şi mai târziu vom putea să locuim din nou împreună.

M-a impresionat optimismul ei. Începuse chiar să zâmbească la perspectiva viitorului ce se clădea în faţa ei.

– Oricum, am să te ajut, Rebecca. Măcar asta pot să fac pentru tine. Nu e în nici un caz o favoare.

Nu mi-am imaginat niciodată că aveam să ajung să spun asta. Evitasem întotdeauna să nutresc vreun sentiment față de ea. Contribuția mea avea drept scop cheltuielile lui Sophie; o stranie meschinărie mă cuprindea la gândul că Rebecca avea să se folosească de banii aceia. Am considerat mereu că, în ciuda fericirii pe care mi-o dăruia Sophie, viața îmi jucase un renghi unindu-mă cu o femeie atât de vulgară, atât de ignorantă, atât de îngustă la minte ca Rebecca. Totuşi, ultimele evenimente mă făceau să văd lucrurile într-o nouă perspectivă. Avusese o fiică în ciuda tuturor obstacolelor. Fiica mea. În schimb, ce lucru realizasem eu care să merite osteneala? La urma urmelor, toții anii aceia de relatări din războaie nu erau decât rezultatul unui capriciu adolescentin ca să ating imaginea idealizată a unui bărbat.

– Ce ți-am spus în după-amiaza asta este în continuare adevărat. Sophie mă ține în viață. De aceea prefer să fie cu tine. E multă responsabilitate pentru cineva atât de neînsemnat, nu crezi? m-a întrebat, surâzând cu tristețe.

*

Peste patru zile, părăseam Jackson Hole. Înainte de a ieşi din hotel, am sunat-o pe Clara. Vocea ei părea mai vioaie. În orice caz, conversația nu ne era fluidă. Nu i-am spus că plec la Londra cu fiica mea şi că zilele acelea în țara ei îmi schimbaseră viața. După ce am închis, am rămas privind îndelung pe fereastră, în vreme ce Rebecca şi Sophie erau într-un du-te-vino cu valizele lor. M-am gândit că nu puteam decât să înfrunt evenimentele, unul câte unul, aşa cum veneau, fără a încerca să mă proiectez într-un viitor pe care nu-l puteam prevedea.

Rebecca urma să ia avionul spre San Francisco. Eu şi Sophie, spre Londra. Îi explicaserăm împreună situația, încercând pe cât posibil să nu folosim termeni categorici. Avea să locuiască un timp cu mine şi, dacă îi era foarte dor de mama ei, putea să se ducă s-o vadă la San Francisco. Ne-am înțeles chiar să petrecem Săptămâna Patimilor împreună, în vreun loc pe care avea să-l aleagă ea. La început, a manifestat o reacție de neîncredere. Îşi imaginase poate că mama ei voia să scape de ea sau că, dimpotrivă, eu

profitasem de faptul că Rebecca era la ananghie. Ne-a întrebat ce simțeam unul pentru celălalt, sperând că noaptea de Anul Nou transformase relația dintre noi. Am fost cât am putut de sinceri. Nu voiam să-şi închipuie ceva ce apoi n-avea să se întâmple. În orice caz, lucrurile între Rebecca şi mine se schimbaseră, iar ostilitatea pe care ne-o arătaserăm în acei opt ani se evaporase. Cred că, observând asta, Sophie a înțeles că amândoi doream ca ei să-i fie bine şi că aveam să facem orice în acest scop.

Avionul Rebeccăi decola înaintea avionului nostru. Am lăsat-o la poarta zborului ei; cu câteva minute înainte de a ne despărți, Sophie a propus să-i dăruim cartea cu fetița-fluture, pe care o avea în rucsacul ei.

– Ca să n-o deranjeze că este diferită de celelalte mame, mi-a spus la ureche.

26

Viața mea cu Sophie în acele zece luni s-a dovedit uşoară în unele aspecte şi dificilă în altele. Fiica mea era mai independentă decât îmi imaginasem şi, în acelaşi timp, mai fragilă. Totuşi, exista ceva care simplifica lucrurile. Sophie avea o abilitate specială să-şi exprime emoțiile. Problema era cum să lupt cu ele. Pentru prima oară, sentimentele altcuiva mă afectau de parcă ar fi fost ale mele. Când îmi povestea întristată că nişte colege o insultaseră sau o ignoraseră la şcoală, durerea pe care mi-o producea mărturisirea ei era mult mai intensă decât cea pe care aş fi simțit-o dacă aş fi fost chiar eu ținta jignirii. Primul meu impuls era să le sun pe mamele fetelor şi să le spun că odoarele lor erau nişte nemernice, al doilea era să mă consider incapabil să mai locuiesc cu Sophie, iar al treilea era să ieşim împreună să ne plimbăm pe malul Tamisei şi să-i cumpăr ceva care să-i compenseze supărările. Nu eram deloc sigur că fac lucrurile cum trebuie, iar incertitudinea aceasta ocupa un spațiu considerabil în mintea mea.

Cel puțin, conviețuirea noastră era organizată. În vreme ce ea era la şcoală, eu scriam. Ceea ce făceam nu era tocmai să scriu; îmi petreceam cea mai mare parte a timpului încercând să ordonez într-o formă coerentă sutele de amintiri care mi se îngrămădeau în cap. După-amiaza, o ajutam la teme,

iar pe la opt, o studentă care locuia la câteva străzi de apartamentul meu rămânea cu ea. Atunci, eu plecam la pubul din cartier şi beam două beri. O viaţă extrem de ascetică, sedentară şi uneori insuportabilă, dar pe care o acceptam cu plăcere. Mai ales, pentru că am descoperit, printre altele, că timpul îndelungat cât mă perindasem dintr-un loc în altul avea o consecinţă la care nu mă gândisem: încetasem să cred. Pe scurt, nu credeam în nimic. Devenisem un mutilat de război, care trebuia să înveţe din nou să trăiască. Erau multe feluri de a o face, iar cel pe care îl încercam era unul dintre ele.

Împreună cu Sophie am vizitat iarăşi casa de la ţară din Fawns, unde se retrăseseră părinţii mei. Acolo ne petreceam cele mai multe sfârşituri de săptămână. Mâncam bine, dormeam ore în şir, jucam *scrabble* după-amiaza în faţa şemineului şi profitam, mai ales, eu şi Sophie, ca să fim împreună cât mai puţin posibil. Ne detaşam de simbioza noastră, garantându-i astfel supravieţuirea.

Tatăl meu, după ce suferise de sindromul de anxietate generalizată, se liniştise şi îl bucurau în mod special atribuţiile de bunic. Deşi, la drept vorbind, Sophie era singura depozitară a afecţiunii sale târzii. Expresiile şi înfăţişarea ei americane, familiaritatea atitudinii ei făceau ca tata să se distreze cu ea mai mult decât cu copiii surorii mele, care îşi petrecuseră o parte din scurta lor viaţă încercând fără succes să-i atragă atenţia. Cât despre mama, odată cu trecerea anilor, se dedicase cultivării florilor, dezvoltând în sera ei speciile cele mai rare, împreună cu grădinarul, pe care îl schimba la câţiva ani şi pe care îl numea, indiferent care i-ar fi fost numele, Baltasar. Această condiţie era de fapt în capul listei ca să obţină postul: să permită ca identitatea lui să fuzioneze cu a tuturor Baltasarilor care îl precedaseră.

Într-o după-amiază, în vreme ce Sophie şi tata jucau *scrabble* în sufragerie, m-am pomenit stând lângă mama, cu şemineul aprins, iar opera *Manon* se auzea la difuzoare. Mi-am amintit conversaţia pe care o purtaserăm cu ani în urmă în acelaşi loc şi care îmi adusese pacea de care aveam nevoie. Mama aşteptase în tot timpul acela fără să-şi ceară partea. Era acolo, exact în locul din urmă cu şaisprezece ani, cu chipul brăzdat de riduri, cu ochii atenţi, privindu-mă.

– Acum pot să-ţi povestesc, i-am spus.

– Ce s-a întâmplat în vara aia, nu-i aşa? a întrebat, deloc surprinsă.

Nu m-a impresionat faptul că ştia. Făcea parte din natura ei: să ştie. I-am spus despre Clara şi Antonio, despre prietenia noastră, despre dilema pe care ea o rezolvase în conştiința mea cu povestea despre Bernard. Acum, totuşi, eu aflasem că telefonul meu nu-l împiedicase pe Antonio să plece în Chile şi să se alăture Rezistenței. Fusese un gest inutil şi vătămător. Elanul şi convingerea lui fuseseră mai puternice.

– Sunt sigură, Theo, că el n-a uitat nici un minut din viața lui ce ai făcut pentru el. A fost un act de iubire, scumpule. Prietenul tău a intrat oricum în țara lui. Sigur n-a fost uşor, dar a reuşit. În schimb, tu, pentru că ai încercat să-l salvezi, ai pierdut ce aveai mai de preț, pe femeia pe care o iubeai şi pe el.

Nu eram convins de ceea ce îmi spunea, însă nu conta, îmi plăcea ca ea să creadă asta; speram ca şi eu să ajung poate într-o bună zi să o cred. I-am luat mâinile. M-au emoționat asprimea lor şi blândețea cu care le-au cuprins pe ale mele.

*

La sfârşitul lui octombrie, am primit telefon de la Clara. Menținusem o discretă relație prin e-mail, care nu progresase, pentru că, spre deosebire de Sophie, nici Clara, nici eu nu spuneam lucrurilor pe nume. Îi mărturisisem că de la călătoria în Chile locuiam cu fiica mea. Îi spusesem şi ce scriam. De atunci, fragila noastră comunicare se întrerupsese definitiv. Era surprinzător, aşadar, să primesc telefon de la ea. Sophie, lângă mine, îşi făcea temele, în vreme ce eu încercam să scriu un articol pentru o revistă. Când i-am auzit vocea, m-am ridicat de la birou şi m-am închis în dormitorul meu. Era greu să vorbesc cu Clara în prezența fiicei mele.

– Cum merge cartea? a întrebat la începutul conversației.

În ciuda tonului nepăsător, era evident că o preocupa.

– Merge. Nu se ştie niciodată dacă o scriitură merge bine sau rău, măcar încerc să fiu cât mai cinstit şi mai riguros cu putință, am zis, ştiind că fraza mea, în loc s-o liniştească, avea s-o îngrijoreze şi mai mult.

– Te-ai gândit să mi-o arăți înainte de a o publica?

– Dar, Clara, nici nu ştiu dacă am s-o public.

– E limpede că da. Nimeni nu abandonează totul ca să scrie ceva ce apoi are să arunce la gunoi.

– Poate am să fiu eu primul care o face, am prevenit-o pe un ton cât mai împăciuitor posibil.

– Bine, a conchis tăioasă, nu te-am sunat pentru asta. La comemorarea morții lui Antonio vrem să facem o mică ceremonie pe malul lacului, şi m-am gândit că ți-ar plăcea să fii prezent.

– Fireşte că mi-ar plăcea.

– Mai mult material pentru cartea ta.

– Nu fi nedreaptă, Clara! Vorbeşti despre mine de parcă aş fi vreun vampir, iar tu ştii că nu sunt.

– Ai dreptate. Scuză-mă! Doar că…

– Ce?

– Ai să vii, atunci?

– Bineînțeles că am să vin.

– Voiai să-mi spui ceva.

– Vorbim când vei fi aici, a încheiat.

Am înțeles că era zadarnic să continui. Ca de atâtea alte ori, închisese uşile.

Am zăbovit trântit pe pat, privind pe fereastră un şir de nori care treceau cu mare viteză. Tăcerile Clarei începeau să mă epuizeze. Pentru prima oară în toți anii aceia, m-am gândit că n-o doresc deloc şi că orice altă femeie era mai bună decât ea. Convingerea aceasta a fost importantă în momentul când mi-am reluat lucrul. Mă desprinsesem de Clara. Viziunea asupra ei nu-mi mai era viciată de dorință, nici de vreun posibil viitor pe care să-l protejez.

27

Se împlinea un an de când chiar pe dealul acela de la capătul lumii îl înmormântaserăm pe Antonio. Îmi aminteam ploaia nelipsită, pândind de pe munții vecini, apropiindu-se cu paşi de gigant ca să se reverse asupra noastră. Fuseseră trei zile înceţoşate, care mi se statorniciseră în memorie cu infinitele lor detalii.

Peste un an nu erau nori, cerul era de un albastru intens, şi soarele smulgea sclipiri argintii de pe suprafața lacului. Sub picioarele noastre,

Antonio era acum un sac de oase, o amintire, o prezență invizibilă copleşind văzduhul. Sophie, ținându-mă de mână, privea oile care umblau în voie şi se opreau să pască ierburile înalte şi verzi crescute între morminte. Eram mulți cei care ne adunaserăm în fața mormântului său în dimineața aceea. Ester, Marcos, Pilar, familia Silberman şi alte numeroase chipuri necunoscute mie. La oarecare distanță de restul grupului, am văzut o femeie înaltă, cu trăsături proeminente, îmbrăcată elegant. Era lângă un bărbat în vârstă, a cărui expresie avea o aură aristocratică de apatie şi de lâncezeală. Mi-am adus aminte de fotografia care-mi atrăsese atenția cu ani în urmă, acasă la Antonio. Femeia aceea era mama lui. „Mic-burgheza“, după cum spunea el. Fără îndoială era ceva demn în felul în care stătea neclintită, fără a-şi lua ochii de la mormântul fiului ei, de parcă nimeni în afară de ea n-ar fi fost prezent.

Mormântul era acum acoperit de azalee care, în mijlocul celor vecine, abandonate, îi confereau aspectul unei mici grădini. Când sosisem, îmi spusese cineva că Loreto, fetița pentru care Antonio îşi dăduse viața, îl îngrijea.

Clara citea cu voce tare un text trimis de un bătrân poet, prieten cu Antonio. Vorbea despre lumea în care ne era dat să trăim, o lume pentru care nu toți eram pregătiți. Spunea că Antonio aparținuse grupului celor care sunt mai puțin înzestrați ca s-o locuiască şi că în asta constase meritul lui. El şi cei aidoma lui priveau drept de pe mal spre locurile pe care ceilalți, cei adaptați lumii, nu erau capabili să le vadă. Când Clara a tăcut, o liniște întreruptă doar de croncănitul ibişilor a cuprins adunarea noastră. Am luat cuvântul. Nu plănuisem dinainte. Pur şi simplu m-am trezit vorbind despre Antonio, despre ziua când ne-am sărbătorit împreună ziua de naştere, contemplând cerul dintre clădirile de beton de la universitate, dorind ca prietenia noastră să dăinuie pentru totdeauna. Totdeauna. Ce sens neştirbit avea pe atunci cuvântul acesta pentru noi. Un totdeauna ce se înălța puternic, cuprinzând tot ce năzuiam, şi pe care cu tenacitatea noastră aveam să-l obținem mai devreme sau mai târziu. Obținuse oare Antonio de la viață ceea ce căuta? Da. Izbutise, şi dovada era cerul acela albastru, pământul acela impunător unde îşi găsise odihnă. Apoi am vorbit despre Clara, imaginându-mi că ea avea să mi-o reproşeze. Dar nu mai eram dispus să îngădui tăcerilor să prefacă momentele într-un morman de cenuşă. Învățasem multe lucruri în anul acela, locuind cu Sophie şi scriind, iar poate

că lucrul cel mai important fusese valoarea cuvintelor. Să spun lucrurilor pe nume nu mai era un act de slăbiciune; dimpotrivă, reprezenta o dovadă de integritate. Am vorbit despre triunghiul nostru insurmontabil. Sophie trebuie să fi perceput tensiunea care mă copleşise, tremurul vocii mele şi sudoarea mâinii. Când m-am oprit, Clara mi-a dat un sărut. Emoția pe care mi-a produs-o gestul ei m-a făcut să văd că, în ciuda tuturor hotărârilor pe care le luasem ca să mă eliberez de femeia aceea, încă mai erau forțe care mă uneau cu ea. Şi, în vreme ce un copil cu părul negru şi ochi alungiți cânta un psalm, m-am gândit că nimic nu e, la urma urmelor, definitiv. Crezi că ai descoperit ceva şi, fericit, te hotărăşti să-ți trăieşti următoarele zile în lumina acelei descoperiri. Dar e zadarnic, nu reuşeşti. Pulsiunile nu țin seama de rațiune şi nici de experiență.

Am început să coborâm dealul în grupuri mici. O senzație de amețeală m-a invadat când am înțeles că tot ce trăiam avea să facă parte din povestea aceasta. Fără a dori în vreun fel, dar conştient de la bun început, eram eu, şi nu Antonio, protagonistul, iar dacă îmi țineam promisiunea făcută mie însumi, de a nu răstălmăci relatarea evenimentelor în propriul beneficiu, avea să trebuiască să-mi asum toate faptele mele. Era de ajuns să respir, să observ, să mă întreb, ca să-i trasez direcția. M-am temut că nu aveam să fiu capabil a mă desprinde de noțiunea aceasta, de a interacționa cu mediul meu în mod liber.

Ester s-a apropiat de mine şi m-a felicitat pentru micul discurs; şi Emma, care i-a atribuit efecte terapeutice. Cu câțiva paşi mai înainte, Clara cobora împreună cu un bărbat care nu se dezlipise de ea. El ne aşteptase la aeroport. Se prezentase ca editor al lui Antonio şi prieten al Clarei. Era un bărbat tânăr, robust şi purta ochelari cu rame pătrate. Mama lui Antonio mergea lângă o femeie scundă, cu trăsături indigene. Am grăbit pasul ca să-i vorbesc, însă Clara mi-a luat-o înainte şi a apucat-o de braț. Era evident, din gesturile şi expresiile amândurora, că simțeau afecțiune una față de cealaltă. Au mers la braț până la drumul unde bărbatul cu aer aristocratic aştepta lângă o maşină. Mama lui Antonio a ținut-o pe Clara de mâini şi i-a spus ceva la ureche. Ea a ascultat-o foarte serioasă. Şi-au luat rămas-bun, şi femeia a urcat în maşină.

În casă, ne-au întâmpinat Loreto şi mama ei. În grădină, un bărbat frigea un miel la proțap. Loreto împărțea pahare cu vin, iar cele două fiice ale cuplului Silberman i s-au alăturat. Una din ele s-a dus la Sophie şi, într-o

engleză perfectă, a invitat-o să le ajute. Cu o bună dispoziție incredibilă, Ester mi-a povestit că Matt se plictisise să tot caute vechituri prin podurile bătrânilor nu tocmai amabili şi plecase. În orice caz, un tip cu mult mai tânăr decât ea îi dădea târcoale. Ester nu era genul de femeie care să rămână singură. În privința asta, nu încăpea îndoială.

Am observat-o pe Sophie în timp ce aranja concentrată nişte pahare. Din când în când, îşi ridica fruntea ca să vadă dacă e cineva atent la ea. Privirile ni s-au încrucişat şi am zâmbit amândoi. S-a strâmbat la mine ca să n-o mai urmăresc, un gest care conținea, totuşi, certitudinea că nu aveam s-o fac. Clara s-a aşezat în fața ei. Vorbeau. Clara surâdea. Poate că Sophie îi spunea ceva despre fetița-fluture, referința cea mai relevantă pe care o avea despre ea. Sophie are darul de a şti să aleagă ce îi va face celuilalt plăcere să asculte. Am văzut-o făcând asta de zeci de ori şi deopotrivă satisfacția pe care o produce. Este ca şi cum ar dărui ceva, iar apoi ar analiza efectul pe care îl are asupra beneficiarului. Clara a luat-o de mână. Îmi era greu să privesc mai departe. S-o văd pe Sophie alături de Clara îmi inspira sentimente pe care preferam să le evit. Una din domnişoarele Silberman a chemat-o pe Sophie ca să se aşeze la masa lor. Clara a venit la mine. Am crezut că îmi va spune ceva despre Sophie, dar n-a fost aşa.

– Vreau să stai lângă mine, Theo.

Fără să-i răspund, am urmat-o la o masă de sub un ulm stufos, unde se instalaseră deja prietenul ei, Ester şi grupul din anul anterior. Clara deborda de energie. Purta o fustă-pantalon ce lăsa să i se vadă picioarele tonificate şi netede. Se schimbase în anul acela. Vorbea, se mişca dintr-o parte în alta, râdea zgomotos. Am întrebat-o de mama lui Antonio.

– De multă vreme locuieşte în Italia. S-a căsătorit cu un italian care are nu ştiu ce titluri.

– Adică Antonio spunea adevărul.

– Că e o mic-burgheză? a întrebat râzând. Bineînțeles că nu. Era şi este o burgheză în toată puterea cuvântului, care s-a îndrăgostit de un comunist şi care a avut doi copii cu el. Când şi-a dat seama că relația nu avea viitor, s-a despărțit. Asta e tot.

– Şi şi-a părăsit cei doi copii?

– A stat cu ei până în anul ’73. Într-un fel, copiii au părăsit-o pe ea. Antonio a hotărât să plece la Londra cu tatăl lui, iar Cristóbal s-a dus să stea cu nişte colegi de facultate.

– Şi atunci, de ce vorbea Antonio aşa despre ea?

– Pentru că pe vremea aia, pentru noi, totul era alb sau negru. Dacă cineva nu era revoluționar, era reacționar. Nu-ți amintești?

– Ba da, am zis, nu fără oarecare nostalgie pentru timpurile în care câteva convingeri erau de ajuns ca să ne ordoneze viața.

La ora cafelei, Clara a povestit în fața celorlalți meseni frânturi din călătoria noastră la Dover. Din meticulozitatea cu care descria unele momente, am înțeles că ea își aducea aminte la fel de bine ca mine. Când se dădea mai aproape de mine, îi simțeam căldura pielii. Nu mă puteam opri să n-o privesc, să nu fiu fermecat de imaginea ei veselă, dezinvoltă, atât de diferită de femeia din urmă cu un an, care se furişa prin unghere, cu privirea absentă, melancolică, ori care ne observa de la distanța la care se refugiase, evitând orice situație care ar fi pus în pericol fragilul echilibru al întâlnirii noastre.

*

Era trecut de şase după-amiaza când adunarea a început să se destrame. Majoritatea se întorceau cu avionul chiar în seara aceea la Santiago, alții urmau să petreacă Anul Nou în Osorno sau în vreun sat apropiat. Noi, ceilalți, am rămas în grădină, observând soarele lâncezind după munți. Timp îndelungat, cât am stat întinşi în vreun hamac ori în vreun şezlong de plajă, a domnit o linişte blajină, întreruptă doar de agitația lui Sophie, a lui Loreto şi a domnişoarelor Silberman care alergau pe deal în jos.

Când soarele a dispărut, am strâns ultimele pahare de vin şi am intrat în cabană. După câteva momente, am culcat-o pe Sophie. Curând, dormea îmbrățişându-şi cele două jucării de pluş, cu veioza albastră aprinsă pe noptieră. Când am ieşit din cameră, Ester şi Emma stăteau de vorbă într-un colț din salon. Mi-am adus aminte de Wivenhoe, de Ester şi Antonio în intimitatea lor de nezdruncinat, aceeaşi pe care o observam acum între ea şi Emma. La bucătărie, Clara şi editorul pregăteau ceva de băut. Un maraschino şi gheață, suspendate într-un pahar de *pisco*[15], o creație, după cum mi-au spus, a unuia dintre primii cetățeni sosiți în locul acela.

Clara şi-a turnat cocktailul, şi eu am ieşit pe terasă. Afară, cerul începea să capete o culoare albastră-închis, brăzdată de tuşe violete. Noaptea n-avea să întârzie. Un spectacol care îmi invadase de sute de ori memoria. În ciuda

aerului dezinvolt, negreşit, Clarei nu îi era uşor să se afle acolo. Nu era uşor nici pentru mine. Simțeam că îi uzurp lui Antonio ceva ce era al lui. Ceva ce iubise. M-am aşezat pe unul din fotoliile de răchită, am închis ochii şi am evocat imaginea lui Sophie, surâsul ei vag şi furat de somn, ce i se iveşte în secunda dinainte de a adormi, ultima clipire buimăcită pe care o aruncă asemenea unui lasou, ca să se asigure că rămân acolo, veghindu-i plecarea.

Am auzit pe cineva apropiindu-se, am deschis ochii şi am văzut-o pe Clara cu paharul ei în mână, pe treptele terasei. Pesemne că am reacționat cu doar o secundă înainte ca ea să-şi dea seama de prezența mea.

– Te căutam, a spus când m-a văzut şi s-a aşezat lângă mine.

Părul ei parfumat mi-a copleşit simțurile.

– Şi editorul? am întrebat. Fără să ştiu de ce, deşi existau atâtea moduri de a-i spune câtă plăcere îmi face să o privesc şi să o am lângă mine, o întrebam de el. E logodnicul tău? am continuat fără a-i lăsa răgaz să răspundă.

Clara a izbucnit în râs. Mi-am imaginat că era ceva formal şi învechit în utilizarea cuvântului „logodnic“.

– Îți pasă? m-a întrebat, privindu-şi paharul.

– Da.

– Mă bucur, pentru că şi mie mi-ar păsa dacă tu ai fi aici cu o logodnică.

– Presupun că trebuie să vorbim, am spus, uitându-mă la casele de pe malul celălalt, care se aprindeau ca nişte licurici.

– Nu mi se pare o idee bună să scrii cartea aia, Theo, a spus.

– De ce?

– Pentru că sunt viețile noastre. De aceea. Pentru că ce ai să scrii tu o să devină povestea noastră, şi nu e doar o singură poveste de spus.

– Şi eu cred acelaşi lucru. Dar o să fie povestea mea. Simt nevoia s-o fac.

– Simt nevoia s-o fac. Cuvintele ei au sunat ca un ecou al cuvintelor mele. E egoist din partea ta, a adăugat cu fermitate.

– Tu poți să-mi povesteşti versiunea ta, am afirmat fără să-i contest concluzia.

– Mi-e teamă, Theo, a spus atunci cu jumătate de glas, zădărnicind orice posibilitate de a iniția o dispută a ironiilor.

– Şi mie, am zis, înfiorându-mă.

– Şi de ce ți-e teamă ție? a întrebat.

– Mi-e teamă că ai să mă răneşti îngrozitor.

A scos o țigară şi a aprins-o. După ce a tras primul fum, şi-a ridicat privirea.

– Dacă eşti hotărât să scrii cartea aia, va trebui să afli multe lucruri.

Vocea ei suna şovăitoare, în ciuda cuvintelor menite a lămuri lucrurile.

– Sunt dispus. Mai mult decât atât, e singurul lucru pe care-l doresc, e ceea ce mi-am dorit în toți anii ăştia. Îți dai seama? De faimoasa carte mă doare-n cot, viața mea e suspendată în… m-am oprit, dându-mi seama că spuneam totul dintr-odată.

– Suspendată în ce?

– În timp şi în incertitudine.

– Ca Antonio.

– Cum ca Antonio?

– E clar că nu ți-a povestit că i-a fost imposibil să intre în Chile în următorii patru ani, până când s-a instaurat democrația.

– Dar el mi-a spus că revenise peste opt luni, ştii tu, după ce eu… am zis cu o voce care abia a reuşit să-mi iasă din gâtlej.

– N-a putut să facă rost de bani pentru bilet, nici de alt paşaport, nici de nimic. N-a fost capabil. Ăsta e adevărul. N-avea putere. Îți aduci aminte de seara când l-am găsit acasă la el?

Am încuviințat.

– Episodul ăla începuse să se repete din ce în ce mai des. Oricum, în anii ăia a lucrat la Londra ca profesor de spaniolă la o şcoală de limbi străine. Eu m-am alăturat unei companii de dans şi am plecat în Franța. Am ținut legătura până când s-a întors în Chile. În primele luni, mi-a trimis vreo două scrisori, însă după aceea n-am mai ştiut nimic de el. Apoi am aflat că nu-i fusese uşor. Era prea furios şi se simțea rănit. Nu putea să priceapă că toți merg înainte, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, în vreme ce tatăl lui şi fratele lui erau morți. Când a aflat că e bolnav, tatăl lui n-a cerut decât să moară în Chile, dar nu l-au lăsat niciodată să intre. În plus, Antonio nu se pregătise pentru democrație, ci pentru război. Şi nu mai era război. Nu era loc pentru faptele eroice pe care şi le imagina el.

– Dar el mi-a povestit că făcuse parte dintr-un front revoluționar, ba chiar că trăise în munți.

– În vise.

– Dar de ce m-a mințit?

– Pentru că nu putea să-ți spună adevărul. Ție mai puțin ca oricui, a replicat cu duioşie plină de amărăciune.

– Dumnezeule! Antonio trebuie să mă fi urât.

Certitudinea aceasta mi s-a instalat în stomac şi mi-a provocat greață. M-am ridicat şi am respirat profund. Antonio mă minţise ca să-şi acopere înfrângerea.

Am privit-o pe Clara, se muşca de buză, ca şi cum ar fi încercat să oprească ceea ce putea să rostească.

– Te-a urât mult timp, a afirmat.

– Şi când a încetat să mă urască? am întrebat, conştient că presupun de la sine înțeles un lucru despre care nu aveam nici o certitudine.

– A început să te urmărească. Îți aminteşti când ți-am spus că avea articolele tale?

– Doar ca să mă urască şi mai mult, am zis.

Era concluzia la care ajungeam, dar şi un mod de a-i cere Clarei să mă contrazică.

– A început să te admire.

Acesta este alt sentiment.

– Aş dori din toată inima să te pot crede, însă eşti generoasă, şi asta nu-mi e de nici un folos.

– Crede-mă, Theo!

Am rugat-o să-mi aprindă o țigară şi să-mi povestească mai multe. Chipul i s-a luminat de la flacără.

– A lucrat o vreme la Ministerul Educației. Dar n-a mers. Şocul trebuie să fi fost dur pentru el. Antonio a păstrat mereu imaginea idealizată despre Chile. Îți aminteşti când devenea nostalgic şi vorbea despre lanțul muntos, despre grădina lui, până şi despre *empanadas*[16], iar noi râdeam de el?

I-am confirmat.

– Şi de fiecare dată când Anglia îi era ostilă, de fiecare dată când nu izbutea să se integreze, când se simțea diferit, neînțeles, se gândea că acolo, departe, e Chile, locul care-i aparținea şi în care avea să se simtă bine. Însă când s-a întors, realitatea era foarte diferită. Miticul Chile din amintirile lui nu exista. Îşi pierduse toți prietenii. Unii plecaseră, cu alții nu avea nimic în comun, familia i se împuținase şi era distantă, iar cu partidul nu mai avea contact. A căzut într-o depresie profundă.

Clara s-a uitat în sus, încercând să regăsească un punct de echilibru care-i scăpa.

– Atunci l-ai găsit la pensiune, nu-i aşa?

A aprobat cu un semn din cap.

– Şi pentru el ţi-ai abandonat cariera?

– Da şi nu. Eram obosită de atâtea turnee, voiam să mă opresc un timp, însă Antonio, fără să vrea, a grăbit lucrurile. Când am ajuns cu compania de dans la Santiago, primul lucru pe care l-am făcut a fost să încerc să iau legătura cu el. N-a fost uşor. În cele din urmă, am dat de un unchi, un frate al tatălui său, cel cu care a locuit o vreme, după ce a plecat de la minister.

– Mi-a vorbit despre unchiul lui, dar n-a menţionat că locuise cu el. Mi-a spus că era singurul lui contact din perioada clandestinităţii.

– Viaţa aia n-a existat, Theo. Antonio n-a fost niciodată clandestin şi n-a trăit niciodată în munţi.

– Înţeleg, am îngăimat.

– Unchiul lui mi-a povestit cât de greu îi fusese să se integreze în Chile. După slujba la minister, a fost mult timp şomer, până când a început să vândă produse de curăţat din casă în casă. Se pare că îi mergea bine, ştii tu, atrăgea femeile. Spunând asta, a zâmbit fără să mă privească. Într-o zi, a plecat, şi unchiul lui a pierdut legătura cu el. M-am dus la firma furnizoare de produse de curăţat, dar numele lui nu figura pe lista de vânzători înscrişi. Nu mai aveam timp, trebuia să-mi continui călătoria cu compania de dans şi să închei turneul prin America Latină. După aceea, am renunţat şi m-am întors în Chile. Aveam presentimente îngrozitoare. Am decis să-l găsesc. O soră a tatălui meu îmi lăsase moştenire o casă, cea pe care ai văzut-o, şi m-am instalat acolo. Singura pistă pe care o aveam era slujba de vânzător menţionată de unchiul lui şi data aproximativă când se angajase. M-am dus din nou la firmă şi l-am convins pe unul dintre directori să-mi dea lista cu nume şi adresele vânzătorilor care se angajaseră în jurul aceleiaşi date. Erau zeci. Fluctuaţia e rapidă, nimeni nu rezistă prea mult în domeniul ăsta. Am luat la picior adresele de pe listă, una câte una.

Băteam la uşă şi întrebam de un bărbat cu trăsăturile lui Antonio. Nu rezolvam nimic menţionându-i numele, căci era clar că îşi schimbase identitatea. Mi-au trebuit două luni. Într-o zi, am bătut la o uşă din capătul unui coridor şi mi-a deschis Antonio. Când l-am văzut, în loc să mă bucur,

m-a înfuriat să-l văd acolo, în cămăruța aia întunecată, înconjurat din toate părțile de cutii…

– Şi ai început să dai cu picioarele în cutiile lui.

– Văd că ți-a povestit şi asta.

– Nu cum îmi povesteşti tu.

– M-a înfuriat să-l văd ascuns ca un şobolan. Să văd că nu face nimic ca să-şi remedieze situația, că nu se ridică să supraviețuiască aşa cum o făcuserăm cu toții. M-a înfuriat că nu avea puterea s-o facă.

– Şi ai făcut-o tu pentru el.

– Nu tocmai.

– De ce spui asta? L-ai scos din existența pe care o ducea.

Expresia ei a căpătat o duritate neobişnuită.

– Odată, mi-a spus că vrea să ajungă în locul ăla de unde nu mai avea scăpare. Că, după ce îşi dăduse seama de slăbiciunea lui, nu mai voia, nici nu mai putea să lupte împotriva ei. Prefera să se lase biruit, să caute o cale de a deveni şi mai slab.

– Şi care era slăbiciunea lui?

– De a nu fi în stare să se adapteze circumstanțelor, ori de a crede prea mult. Nu ştiu… Peste câțiva ani a încercat să se sinucidă.

– Să se sinucidă? am întrebat, nevenindu-mi să cred ce îmi spunea.

– Eu stăteam chiar aici. A coborât dealul, a intrat în apă şi a început să înoate în larg cu o hotărâre suspectă. Tu l-ai văzut, se tolănea pe plajă şi abia atingea apa. La un moment dat, l-am pierdut. Am coborât în fugă dealul şi m-am urcat într-o barcă cu motor pe care o aveam pe atunci. L-am găsit la trei kilometri de mal, luptând pentru viața lui. E incredibil, ştii? Întotdeauna luptăm pentru viață când vine momentul. Eu nu ştiam. E un instinct căruia puțini pot să-i reziste. Aia a fost prima lui încercare.

– Şi a doua?

– A doua a fost cu câteva zile înainte să te sune în secret ca să vii.

– Dar el mi-a spus că a fost ideea ta.

– Eu nu i-aş fi propus niciodată asta.

– Şi atunci de ce, de ce a făcut-o?

– Nu ştiu. Mie mi-a spus că vii chiar în săptămâna când soseai. Nu mai puteam să fac nimic.

– Şi dacă ai fi putut, ce-ai fi făcut?

– Şi eu voiam să te văd. Dar cred că aş fi evitat.

– De ce?

De ce, de ce, întrebări şi iar întrebări, care se ridicau înaintea altora, nenumărate, rămase suspendate în timp, odată cu viaţa mea şi a lui Antonio.

– Prezenţa ta avea să-i aducă şi mai multe amintiri. Iar amintirile îi făceau rău. Era învins pe dinăuntru. Şi, cum nu avea nici un ţel, aducerile aminte îi copleşeau gândurile. A sorbit din pahar şi a continuat fără să mă privească. Deşi considera uitarea străină de natura umană, avea nevoie să uite. Îl obseda ideea că el era viu fără folos, în vreme ce tatăl şi fratele lui erau morţi. Simţea că îi răpiseră ocazia de a face ceva important, care să merite osteneala.

– Ocazia pe care eu i-am răpit-o.

– Tu ai dat telefonul acela, dar ar fi putut să fie oricine. A înţeles asta cu timpul. Şi presupun că de aceea, într-o zi, a încetat să te urască pe tine şi a început să se urască pe el însuşi, pentru că nu fusese capabil să forţeze mâna destinului.

– Antonio a murit urându-mă, Clara. Îţi dai seama? am zis şi am închis ochii într-o încercare de a-mi stăpâni lacrimile.

– Ai avut dreptate, am auzit-o spunându-mi.

– Că ai să mă răneşti îngrozitor, am spus.

Când am deschis ochii, Clara mă privea. Mi-a mângâiat obrajii, pe care se prelingeau două lacrimi pe care nu izbutisem să le opresc.

– Trebuie să ştiu de ce m-a chemat să asist la moartea lui.

– Tu crezi că a căutat-o?

– Şi tu, nu?

– Nu ştiu. Poate că da, poate că nu. Ai văzut şi tu rapoartele.

– Nu înseamnă nimic. Intenţiile puteau să i se nască în secunda când s-a lăsat dus, în secunda când a văzut ocazia de a forţa mâna destinului. N-a putut muri pentru o cauză ca a fratelui său, dar putea să moară salvând-o pe Loreto, am zis.

– Poate că da, poate că acel ultim gest era cel de care avea nevoie ca să-şi regăsească sensul vieţii, chiar dacă pentru o secundă. Nu putem să ştim.

– Dar putem să căutăm un răspuns raţional.

– Şi care e diferenţa?

– Pentru mine e mare. E o diferenţă esenţială. Nu-ţi dai seama? Vreau să ştiu dacă Antonio se aştepta ca întâlnirea noastră să-l ajute să iasă din

depresie ori, dimpotrivă, voia ca eu să văd consecințele blestematului de telefon, am spus, incapabil să-mi ascund disperarea.

– Antonio e mort, Theo. În orice caz, puteai să faci prea puțin sau nimic.

– Dar tu eşti vie.

– Da, sunt vie, a spus dând din cap şi din mâini dintr-o parte în alta, ca şi cum ar fi reprezentat simbolul lumii vii.

– Şi tu?

– Ce-i cu mine?

– M-ai iertat?

– Nu cred în obiceiul de a-i învinovăți pe ceilalți pentru ceea ce ni se întâmplă. În plus, nu ştiu ce s-ar fi ales de el dacă ar fi intrat în momentul ăla în Chile. Antonio era mai afectat decât reuşeam noi să percepem. Era mai slab.

M-a impresionat răceala ei, detaşarea cu care îmi vorbise. Poate că suferise cât trebuia să sufere pentru Antonio, iar maniera aceea sterilă de a vedea lucrurile era acum singura posibilă.

– Eu te iubeam, Clara. Mi-aş fi trăit viața cu tine.

– De ce ai făcut-o, atunci, de ce ai dat nenorocitul ăla de telefon, dacă ştiai că după el n-aveam să mai putem fi împreună?

– M-am gândit că fac ce e corect. Că trebuie să sacrific ce aveam mai de preț, pe tine şi pe el.

– Şi eu am făcut la fel. M-am gândit că fac ce e corect când am hotărât să nu te mai văd.

– Şi te-ai înşelat?

– Mă puseseşi într-o situație imposibilă. Nu aveam de ales.

A tăcut şi a închis ochii, într-un gest de oboseală.

– Eu ştiu, am spus cu fermitate.

– Ce poți să ştii?

– Că te-am pierdut.

– Te-ai îmbujorat, a zis şi m-a cuprins cu brațele ei.

Am strâns-o cu putere. Ne-am sărutat. Aşteptasem atingerea aceasta mult timp, iar acum, când se întâmpla, mi se părea ireală.

După o clipă, ea s-a desprins de mine şi s-a ridicat încet.

– Se aşază la masă, a spus, făcându-mi semn spre interiorul casei.

Înainte de a intra, ne-am privit. Parcurseserăm o bucată de drum, dar mai aveam încă pe atât. Privirea ei m-a făcut să înțeleg că, deocamdată, acela

era locul unde trebuia să acostăm.

După aceea, toate celelalte au rămas departe. Ester, încântătorii soți Silberman, editorul, totul. Calitatea mea de străin, scutindu-mă să particip, rareori îmi fusese mai utilă. Eram incapabil să vorbesc. Mintea mea călătorea cu o viteză vertiginoasă printre revelațiile Clarei, care îmi schimbau total felul de a-l vedea pe Antonio şi cele întâmplate între noi. Un junghi în piept abia mă lăsa să respir. Sărutul acela dezlănțuise torentul de emoții pe care cu mare efort îl ținusem în frâu până atunci.

Încercam din răsputeri să desluşesc sentimentele Clarei. M-am uitat la ea de mai multe ori, căutându-i privirea, vreun gest care să mă călăuzească. Cu toate astea, îşi trăsese cortina, în spatele căreia se ascundea din nou. M-am gândit că poate durerea şi deznădejdea o secătuiseră pe dinăuntru. Că era sătulă de durere. Eu făceam parte din trecutul acela care o rănise.

– Pentru Antonio, am auzit că toasta Mauricio Silberman, şi toți ne-am ridicat paharele.

Era ultima noapte pe care o petreceam la lac. Clara ne invitase pe Sophie şi pe mine să stăm câteva zile la Santiago înainte de a lua avionul spre San Francisco, unde aveam să ne petrecem Anul Nou cu Rebecca. Cei care ne aflam acolo am promis că în fiecare an, la data aceea, aveam să ne întâlnim pe malul lacului. Expresiile hotărâte ale tuturor m-au făcut să cred că aveam să ne ținem promisiunea. Eu, cel puțin, când mi-am înălțat paharul, am luat hotărârea că aşa avea să fie.

Mi-am adus aminte discuția pe care o avusesem cu mama, în urmă cu câteva luni. În opinia ei, eu comisesem un gest de iubire, iar Antonio, după ce îşi atinsese țelul, trebuie să-l fi privit cu bunăvoință şi recunoştință. Ce departe eram atunci de adevăr şi ce departe continuam să fiu! Nu puteam şti dacă el mă urâse în toți anii aceia, ce i s-ar fi întâmplat dacă nu l-aş fi oprit, ce ar fi fost viața lui. Singurul lucru definitiv era moartea lui, şi eu doream să cred măcar că remuşcările mele, neavând țintă sau scop, erau sterile.

După-masă, mi-am luat rămas-bun şi m-am dus să mă culc. Fusese o zi prea lungă.

Clara m-a însoțit până în camera mea ca să se asigure că totul e în ordine. Am deschis uşa; veioza lui Sophie îşi proiecta figurinele albastre pe tavan.

– Mica lume a lui Sophie, am zis.

– Eşti norocos că o ai, e o fetiță foarte frumoasă, a spus observând-o pe Sophie cum dormea sub lucirea veiozei.

– Ne avem unul pe celălalt, am afirmat.

Intuind că imaginea lui Sophie îi intensifica probabil sentimentul pierderii, am îmbrățișat-o. La început, a primit îmbrățișarea mea cu prudență, apoi s-a lăsat în voia ei. M-am înfiorat. Nu era doar contactul cu corpul ei, era senzația că, oricât aș fi strâns-o, oricât aș fi ținut-o captivă în brațele mele, nu aveam să ajung niciodată la spațiul solitar unde locuia ea.

28

Primul lucru pe care l-am văzut în camera Clarei când am ajuns la Santiago a fost vaza de ceramică, în care era, în mod surprinzător, un buchet de crini albi. Mi l-am amintit pe Antonio spunându-mi: „E felul Clarei de a menține viața gata să se deschidă“. Doar că patul mare dispăruse, şi un pătuț de fetiță, un televizor şi o casă de păpuşă Barbie erau acum în locul lui. Culorile vii ale unui poster şi păsările paradisului imprimate pe perdele dădeau o senzație de bucurie.

Văzându-ne uluirea, Clara a spus:

– Sophie, dacă vei sta aici câteva zile, e preferabil să te simți bine, nu?

Mi-a fost teamă să nu-i interpretez greşit gestul. Era uşor să-mi las imaginația să zboare.

Camera unde aveam să dorm eu se afla în capătul unui lung şi luminos coridor. Era mare şi orientată spre grădină. În locul păsărilor din paradis, al televizorului şi al căsuței de păpuşă Barbie, în dormitorul meu era o masă care, sprijinită pe peretele cu o fereastră cu geam mat, primea lumina după-amiezii.

– Te-ai gândit la toate, Clara, am spus emoționat.

– În felul ăsta nu trebuie să mă ocup de voi. Sophie se joacă, şi tu scrii, a spus pe un ton vesel.

În după-amiaza aceea ne-am plimbat prin cartierul ei. Cerul verii din Santiago era alburiu, ca şi cum din munți s-ar fi stârnit o hulă. Am mers pe jos până la o piață înconjurată de construcții coloniale. Viața calmă de cartier convietuia cu energia unui grup de tineri, care la o răspântie îşi lansau hohotele de râs ca pe nişte proiectile. Ne-am aşezat acolo şi am stat un răstimp, urmărind cum, la lăsarea serii şi la aprinderea becurilor, femeile şi copiii plecau, iar tinerii puneau stăpânire pe piață. Clara şi-a împreunat mâinile şi a contemplat metamorfoza, privindu-mă din când în când cu un oarecare orgoliu, de parcă toate acestea s-ar fi datorat contribuției sale personale.

Ne-am întors acasă pe jos. Rosa, femeia cu coadă încărunțită, ne pregătise o cină minunată. Sophie ne-a acaparat atenția cu nenumăratele ei poveşti, izgonind cu râsetele ei umbrele şi amintirile. După ce am mâncat, am însoțit-o în noua ei cameră şi, în vreme ce ea, cuprinzându-şi jucăriile de pluş, se uita la televizor din pat, neliniştea, care nu mă părăsise o bună parte din seară, a devenit mai intensă. Îmi era greu să înțeleg starea de spirit a Clarei. Nici nu izbuteam să desluşesc intențiile din spatele invitației sale de a petrece acasă la ea zilele acelea şi de a ne primi în mod deschis şi generos. Nu-mi puteam stăpâni un sentiment de neîncredere. Ea şi Antonio îmi ascunseseră atâtea lucruri. Mă temeam că în orice clipă Clara avea să mă surprindă strângând iarăşi şurubul şi că tot ce abia începea să mi se aşeze în conştiință avea să se destrame. Nu era nimic concret. Clara nu lăsase să se vadă nici un semn care să mă facă să mă îndoiesc de intențiile ei: să fie amabilă cu un prieten care scria o poveste în care ea era un personaj fundamental. Nu era acesta răspunsul? Cu toate că suna posibil în cazul oricui altcuiva, în cazul Clarei părea absurd. Poate neliniştea mea era consecința groazei de a-mi fi din nou dor de ea. Groaza îmi era atât de mare, că eram în stare chiar să-i atribui intenții meschine.

În camera întunecată, ecranul televizorului se agita ca o ființă vie. Ochii lui Sophie s-au închis încetul cu încetul, până când a adormit. Înainte de a ieşi, am deschis fereastra dormitorului ei. Noaptea era călduroasă, similară unei imagini sepia. Pe coridor am auzit notele unui concert de clavicord, venind din salon. Am coborât scările. Sub o lumină de chihlimbar, am văzut-o pe Clara aşezată pe marginea unui fotoliu. Avea pe genunchi un caiet cu copertă roşie. Caietul pe care îl văzusem la lac, cel care o însoțise în vara lui 1986. M-am aşezat lângă ea şi mi-am turnat un pahar din sticla cu vin pe care ea o lăsase pe o masă. Eram, ca în urmă cu un an, în fața ferestrei întredeschise, care în loc să dezvăluie vegetația în nuanțele serii, acum proiecta imaginile noastre.

M-a privit cu o expresie provocatoare şi deopotrivă însuflețită, cântărind efectul pe care caietul îl avea asupra mea.

– Îl păstrezi, am zis, încercând să ascund amestecul de zbucium şi de lăcomie pe care mi-l provoca.

Şi-a ridicat sprâncenele, a zâmbit fără să scoată o vorbă şi apoi mi-a dat caietul.

– Poți să-l iei. E totul acolo, a spus şi şi-a coborât privirea.

Ştiam că un simplu „mulţumesc“ ar fi fost prea puţin în comparaţie cu ceea ce îmi dăruia. Am întins mâna şi i-am atins obrazul, aşa cum făcuse ea în seara anterioară la lac.

– N-ai să crezi, Theo, dar uneori mă duceam la restaurantul italian de lângă apartamentul părinţilor tăi, îţi aminteşti? Îmi imaginam că nu se întâmplase nimic şi că te aştept.

– Făceai asta?

– Nu intenţionam să mă întâlnesc cu tine. Ar fi fost prea greu. Căutam doar să mă simt puţin mai bine. Furia lui Antonio mă otrăvea, mă îmbolnăvea. Dar trebuia să rămân alături de el. Aşa era. Din fericire, aveam dansul. Nu dansasem niciodată cu atâta pasiune. M-am gândit să te sun, ştii? Cu timpul, am văzut lucrurile în perspectivă, iar ceea ce ai făcut nu mi s-a părut atât de monstruos. De zeci de ori am pus mâna pe telefon. Însă era prea târziu. Ce să-ţi fi spus? Bună, sunt Clara, te iert? Nu ştiu, îmi suna fals. Avusesem şi eu partea mea de vină. Dar ce spun? Sunt scuze. N-am avut curajul să o fac. Punct.

– Şi eu am vrut să te sun, nu de zeci de ori, de mii. Din toate colţurile lumii. De câte ori am stat oare cu telefonul în mână în acelaşi timp?

Am zâmbit amândoi.

– Mulţi ani m-am gândit că necesitatea aceea de a fi lângă el şi de a-l proteja era iubire. Dar după aceea mi-am dat seama că a iubi pe cineva din compasiune nu înseamnă să-l iubeşti cu adevărat. Voinţa nu poate face să apară dragostea. Şi în tot acest timp îmi aduceam aminte diverse lucruri, nu ştiu, lucruri pe care le făceam împreună. Nu mă temeam de venirea ta în Chile doar pentru Antonio, ci şi pentru mine.

– Şi eu, când te-am văzut, am vrut să mor, ştii? Credeam că sentimentele nu mă mai pot afecta. Dar când te-am văzut… Şi tu abia îmi vorbeai.

– Ce voiai să fac? Antonio încercase să se sinucidă cu două luni înainte. Trebuia să-l protejez în continuare. Până la sfârşit, a spus şi şi-a acoperit chipul.

– Până la sfârşit, am repetat cu vocea tremurândă.

I-am luat mâna, iar ea şi-a dus-o pe a mea la gură. Faţa îi devenise palidă în lumina slabă a salonului. Am simţit căldura şi umezeala buzelor ei. Privirea îi era calmă. Mi-am îngropat faţa la gâtul ei, ţinându-mi respiraţia până la limita unde eram capabil să suport. Clara nu se clintise. N-am

încercat s-o ating. Am presimțit că nu era momentul. Cuvintele ei mi-au confirmat previziunile:

– E important pentru mine să-l citeşti acum, Theo, a spus cu o duioşie imploratoare, arătându-mi caietul roşu pe care îl aveam în mână.

Fugea din nou. M-am simțit frustrat. Totuşi, nu aveam alternativă, eram obligat să-i respect planul. Ceva voia să-mi spună, şi eu trebuia să cercetez ce.

S-a ridicat de la locul ei şi i-am privit trupul îndepărtându-se spre scară, cel care mă fascinase în urmă cu cincisprezece ani şi cu care comparasem corpul tuturor femeilor pe care le cunoscusem de atunci.

Am rămas îndelung în salon cu caietul în mâini, fără a îndrăzni să-l deschid. Clavicordul lui Bach îşi răspândea notele prin unghere, imaginea mea se reflecta în geam, lumina chihlimbarie făcea ca toate obiectele adunate de Clara în călătoriile ei să strălucească într-o nuanță aparte. Ea mă lăsase înconjurat de universul ei amplu şi solitar, pentru ca eu să-l absorb. Am deschis caietul, şi primul meu impuls a fost să găsesc paginile unde istorisise ultima noapte. Dar, dând pagină după pagină, făcând desenele şi literele să zboare prin fața ochilor mei, am înțeles că nu pot s-o fac. Trebuia să înaintez pas cu pas, reconstituindu-i privirea. Curând, văzduhul senin al verii părea electrizat de cuvintele ei. Clara îmi revela tot ce rămăsese ascuns de simplul fapt că eram două ființe diferite una de alta. Am retrăit fiecare clipă, însă dinspre fereastra opusă, dinspre cealaltă latură a experienței, dinspre ochii ei. La un moment dat, mi-am dat seama că nu mai căutam să înțeleg. Nici un semn nu avea să mă conducă la sufletul ei, căci semnele sunt infinite şi schimbătoare şi nu există intimitate, nici măcar aceasta, care să permită unei ființe să atingă spațiul unic şi solitar al celeilalte. Intuisem toate acestea îmbrățişând-o în noaptea anterioară, când o priveam amândoi pe Sophie. În loc să mă întristeze, revelația aceasta m-a bucurat. Am înțeles că mai aproape de atât n-aveam să ajung să fiu vreodată de cineva. În liniştea din jur mi s-a părut că aud briza strecurându-se prin fereastra întredeschisă. Am citit fără aviditate şi fără angoasă, până când în geamurile ferestrei s-au ivit primele licăriri ale zorilor. Am urcat în camera mea. Umezeala ce venea din grădină era suspendată în aer ca un voal. Am lăsat caietul pe masă şi m-am întins pe pat. Am adormit între pereții albi care păreau să se legene şi să respire.

Poate că s-au scurs doar câteva minute sau mult mai mult. Se strecurase tăcută în patul meu şi se lipise de mine. I-am mângâiat domol unduirile şi plenitudinea trupului. Nu puteam să ştiu în momentul acela, dar voiam să cred că timpurile rătăcitoare se sfârşiseră.

Tati (în limba engleză în original)
Negriciosul (în limba engleză în original)
Un fel de rachiu de struguri
Un fel de plăcinte

MULȚUMIRI

Lui Carlos Altamirano pentru sprijinul său necondiționat.

Şi prietenilor mei:

Tere Scott, Eugenio Cox, Antonio Bascuñán, Sebastian Brett, Pablo Simonetti, Alejandra Altamirano, Andrés Velasco, Juan Cruz, Richard Wilkinson.

Tuturor le mulțumesc pentru sfaturi şi iluminata lectură.

Lui Mario Valdovinos pentru după-amiezile de redactarea.

Lui Julio Donoso pentru delicatețea şi talentul său.

Lui Karin Rosenblatt pentru că mi-a cedat cu generozitate fotografia lui Felipe.